BAU
Bahçeşehir University

asoscongress

asoscongress

ULUSLARARASI HUKUK SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LAW

SEMPOZYUM ÖZET KİTAPÇIĞI
CONFERENCE ABSTRACTS

15-16-17 June 2022
Bahçeşehir Üniversitesi/İSTANBUL

www.asoscongress.com

8. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu Özet Kitabı

ISBN: 978-625-8190-00-7

Editörler
Prof. Dr. K. Emre Gökyayla

Kapak Tasarımı
Dr. Bülent Polat

Erişime Açıldığı Tarih
17.09.2022

Asos Yayınevi
1.baskı
Adres: Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu Cad. No: 67/2-4/MERKEZ/ELAZIĞ
Telefon: 0532 643 75 23
Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com
Web: www.asosyayinlari.com
İnstagram: https://www.instagram.com/asosyayinevi/
Facebook: https://www.facebook.com/asosyayinevi/
Twitter: https://twitter.com/Asosyayinevi

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Aziz Can TUNCAY (Bahçeşehir Üniversitesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Kadir Emre GÖKYAYLA (Bahçeşehir Üniversitesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Zafer KAHRAMAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. F. Burcu SAVAŞ KUTSAL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Sinan ALTUNÇ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ş. Deren GÜNDÜZ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Serkan KÖYBAŞI (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe ŞAHİN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Gülen Sinem TEK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İdil TUNCER KAZANCI (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Güner Hande ULUTÜRK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (İnönü Üniversitesi)

Arş. Gör. İlkin DEMİRTAŞ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Arş. Gör. Efe EROĞLU (Bahçeşehir Üniversitesi)

Arş. Gör. Halil Mert ÖZEL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Arş. Gör. Mertkan TORUN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Richard ALBERT (University of Texas at Austin/ABD)

Prof. Dr. Riccardo Cardilli (Università degli Studi Roma "Tor Vergata"/İtalya)

Prof. Dr. Elena DE CARVALHO GOMES (Universidade Federal de Minas Gerais/Brezilya)

Prof. Dr. Alexander GRASER (Universität Regensburg/Almanya)

Prof. Dr. Cyril GRIMALDI (Université Paris 13/Fransa)

Prof. Dr. Macarena GUERRERO LEBRON (Universidad Pablo de Olavide, de Sevilla/İspanya)

Prof. Dr. Osman İSFEN (Fern Universität in Hagen/Almanya)

Prof. Dr. Eric JANUS (Mitchell Hamline Law School/ABD)

Prof. Dr. Yasemin KÖRTEK (Hochschule der Bundesagentur für Arbeit/Almanya)

Prof. Dr. Dr. Dres. h.c. Philip KUNIG (Freie Universität Berlin/Almanya & Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Stefano PORCELLI (Università di Brescia/İtalya)

Prof. Dr. Holm PUTZKE (Universität Passau/Almanya)

Prof. Dr. Salvatore RANDAZZO (Università di LUM-Bari/İtalya)

Prof. Dr. Antonio SACCOCCIO (Sapienza Università di Roma/İtalya)

Prof. Dr. Mauro TESCARO (Università di Verona/İtalya)

Prof. Dr. Ali YARAYAN (Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg/Almanya)

Doç. Dr. Konstantina CHATZILAOU (Université de Cergy-Pontoise/Fransa)

Doç. Dr. Salvatore Antonio CRISTALDI (Università degli Studi di Enna "Kore"/İtalya)

Doç. Dr. Roberta MARINI (Università degli Studi Roma "Tor Vergata"/İtalya)

Doç. Dr. Andra-Roxana TRANDAFIR (Universitatea Din Bucureşti/Romanya)

Dr. Öğretim Üyesi Ghofran HILAL (University of Jordan/Ürdün)

Dr. Öğretim Üyesi Xenia Elisa KARAMETAXAS (Universität Zürich/İsviçre)

Dr. Öğretim Üyesi Elaheh MOHSENI (Islamic Azad University/İran)

Prof. Dr. Faruk ACAR (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Levent AKIN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Şebnem AKİPEK ÖCAL (TED Üniversitesi)

Prof. Dr. Sanem AKSOY DURSUN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Sevgi Gül AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. S. Anlam ALTAY (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Atilla ALTOP (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Serap AMASYA (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. O. Gökhan ANTALYA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Çetin ARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Özge AYAN (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan AYAN (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat AYDOĞDU (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Rıza AYHAN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali AYLİ (Dicle Üniversitesi)

Prof. Dr. Tahir İrfan BARLASS (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Cem BAYGIN (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat BATI (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Enver BOZKURT (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk BURCUOĞLU (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezer ÇABRİ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezgin Seymen ÇEBİ (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Bilgehan ÇETİNER (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan ÇINARLI (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Prof. Dr. Cemile DEMİR GÖKYAYLA (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Ertan DEMİRKAPI (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. H. Murat DEVELİOĞLU (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Adnan DEYNEKLİ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat DOĞAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Vahit DOĞAN (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk EMİROĞLU (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Baki İlkay ENGİN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ERDEM (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret EREN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan ERGÜNE (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Fulya ERLÜLE (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim ERMENEK (Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Emre ESEN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Arzu GENÇ ARIDEMİR (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. İlke GÖÇMEN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Cenker GÖKER (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ece GÖZTEPE ÇELEBİ (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Devrim GÜNGÖR (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Alpay HEKİMLER (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Emrehan İNAL (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa İsmail KAYA (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Aslı MAKARACI BAŞAK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Yüksel METİN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Nami NOMER (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Saibe OKTAY ÖZDEMİR (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU KARAHASANOĞLU (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Burak ÖZEN (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ercüment ÖZKARACA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İpek SAĞLAM (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. A. Lale SİRMEN (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem SÖĞÜTLÜ (TOBB-ETÜ)

Prof. Dr. Ali Nazım SÖZER (Yaşar Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Cumhur ŞAHİN (HSK Üyesi)

Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Şükran ŞIPKA (Altınbaş Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat TOPUZ (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Aziz Can TUNCAY (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatih UŞAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ÜNAL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Veliye YANLI (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Cevdet YAVUZ (İstanbul Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Feridun YENİSEY (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Fadıl YILDIRIM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ (Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Ejder YILMAZ (Bilkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Güçlü AKYÜREK (MEF Üniversitesi)

Doç. Dr. Pınar ALTINOK ORMANCI (Bilkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Alper Tunga AVCI (Atatürk Üniversitesi)

Doç. Dr. Mesut AYGÜN (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Ece BAŞ SÜZEL (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Başak BAŞAKOĞLU KAPANCI (Piri Reis Üniversitesi)

Doç. Dr. Tuba BİRİNCİ UZUN (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Nur BOLAYIR (Galatasaray Üniversitesi)

Doç. Dr. Nilüfer BORAN GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Yeliz BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU (İbn Haldun Üniversitesi)

Doç. Dr. Levent BÖRÜ (Hacettepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Tolga CANDAN (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç. Dr. Orhan Ersun CİVAN (TOBB ETÜ)

Doç. Dr. Anıl ÇAMYAMAÇ (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Doç. Dr. Efe DİRENİSA (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali EKİN (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Doruk GÖNEN (İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Gökhan GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Burak HUYSAL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Zafer KAHRAMAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Berk KAPANCI (MEF Üniversitesi)

Doç. Dr. Pelin KARAASLAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Nil KARABAĞ BULUT (İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet KARAKOCALI (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Ulaş KARAN (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet KILINÇ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali Ersoy KONTACI (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA (Çankaya Üniversitesi)

Doç. Dr. Elif KÜZECİ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Eda MANAV ÖZDEMİR (T.C. Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü)

Doç. Dr. Güneş OKUYUCU ERGÜN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Hatice Tolunay OZANEMRE YAYLA (Çankaya Üniversitesi)

Doç. Dr. Seda ÖKTEM ÇEVİK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Seda ÖRSTEN ESİRGEN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Barış ÖZBİLEN (Bilkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Ceren Zeynep PİRİM (Galatasaray Üniversitesi)

Doç. Dr. Öz SEÇER (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Selin SERT SÜTÇÜ (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Kazım Sedat SİRMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Cüneyt SÜZEL (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet YAYLA (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA (Yaşar Üniversitesi)

Doç. Dr. Burçak YILDIZ (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Didem YILMAZ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Fülürya YUSUFOĞLU BİLGİN (Galatasaray Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehtap YÜCEL BODUR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Beşir ACABEY (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bige AÇIMUZ (Koç Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Kürşat AKÇA (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neslihan AKÇA (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Evrim AKGÜN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Volkan ASLAN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ebru AY CHELLI (İzmir Demokrasi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ahu AYANOĞLU (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Murat AYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Melike Belkıs AYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bilge AYTUĞAR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Eylem BAŞ BAYRAKTAROĞLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Cemal BAŞAR (Pamukkale Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zehra BAŞER DOĞAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Esra ÇALIŞKAN KAŞAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ünsal DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERDİNÇ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Evrim ERİŞİR (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hamdi Deniz Ege GÖKTUNA (Özyeğin Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Nurten İNCE AKMAN (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Z. Özen İNCİ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Akasya KANSU KARADAĞ (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ulaş KARADAĞ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fatma Gül KARAGÖZ (Galatasaray Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Furkan KARARMAZ (Akdeniz Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fahri Erdem KAŞAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hasan KAYIRGAN (Gaziantep Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Şebnem KILIÇ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Sedef KOÇ TANGÜN (Galatasaray Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Timuçin KÖPRÜLÜ (Atılım Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Volkan MAVİŞ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Beril ÖZCANLI (MEF Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Funda ÖZDİN (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Berke ÖZENÇ (Türk-Alman Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neva Övünç ÖZTÜRK (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İsmail PAMUK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İpek SARIÖZ BÜYÜKALP (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İlknur SERDAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Begüm SÜZEN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zafer Ertunç ŞİRİN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Melis TAŞPOLAT TUĞSAVUL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ufuk TEKİN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Barış TORAMAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Emre TULAY (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ali TURAN (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Deniz UGAN ÇATALKAYA (Kadir Has Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ertan YARDIM (Kadir Has Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zülfiye YILMAZ (Bilkent Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İsmail YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)

Misafir Öğretim Görevlisi Dr. Hande HEPER (Kadir Has Üniversitesi)

İçindekiler

Hekimin Mesleki Tecrübesinin Ceza Sorumluluğu Üzerine Etkisi 1

7343 Sayılı Kanunla, İcra ve İflas Kanununun İhalenin Feshine İlişkin Hükümleri Hakkında Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi 2

Vergi Hukukunda Hukukun Üstünlüğü ile Sosyal Devlet İlişkisi 3

Influencer Sözleşmeleri 4

3628 Sayılı Kanun m.12 Kapsamında Eş ve Velayet Altındaki Çocukların Malvarlığıyla İlgili Olarak Gerçeğe Aykırı Bildirimde Bulunma Suçu 5

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Zorla Yatırma ve Tedavinin Uygulanabilirliği Sorunu 6

6706 Sayılı Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu'nda Yer Alan Koruma Tedbirleri 7

7343 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması 8

7392 Sayılı Kanun ile 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da Yapılan Değişiklikler Işığında Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcının Sorumluluğu 9

7392 Sayılı Kanun'un Ön Ödemeli Konut Satışlarında Konutun Teslim Edilmesi Bakımından Getirdiği Değişikliğe Dair Eleştiriler 10

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunundaki Cezai Hükümlerin Değerlendirilmesi 11

A Glance to the Law of Treaties On the Axis of Pacta Sunt Servanda, Bona Fides and Clausula Rebus Sic Stantibus 12

Alman Ceza Kanunu'nda Ensestin Düzenlenme Amacının Değerlendirilmesi 13

Alman Hukuku Kapsamında Dijital Ürün Kavramı ve Sözleşme Hukukuna Etkisi 14

Alman Hukukunda Anonim ve Gizli Doğum Uygulamaları ile Bu Doğum Uygulamalarının Türk Hukukunda Uygulanabilirliği 15

Alman ve İsviçre Medeni Usul Hukuku Işığında 7251 Sayılı Kanun ile HMK md. 149'da Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi 16

Amerikan Yüksek Mahkemesinin Roe V. Wade Kararı ve Karardan Dönülmesinin Muhtemel Etkileri Üzerine 17

Anayasa Mahkemesinin Bakış Açısıyla Telif Ceza Hukukunda Suçların İçtimaı 18

Anayasa Mahkemesi'nin Güncel İptal Kararları Işığında İcra ve İflâs Kanunu m. 278 Hükmünün Geleceğine İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler 20

Anayasal Mülkiyet Hakkı Açısından Acele Kamulaştırmada "İlk Düğmenin Yanlış İliklenmesi" Sorunsalı: AYM'nin Ali Ekber Akyol ve Ali Hıdır Akyol Başvurularının AİHM'nin Yel Vd. Türkiye Kararı Ekseninde Değerlendirilmesi 21

Anlaşmalı Boşanma Kararının Kesinleşmesinden Sonra İleri Sürülecek Yoksulluk Nafakası ve Tazminat Talepleri 22

Anlaşmalı Boşanmadan Sonra Mal Rejiminin Tasfiyesinin Talep Edilip Edilemeyeceği Meselesi 23

Anonim Şirketlerde Sanal Genel Kurul ve Bu Konuda Alman Hukukunda Yaşanan Güncel Gelişmeler 24

Anonim Şirkette Yönetim Kayyımının Hukuki Sorumluluğu 25

Anonim Şirkette Yönetim Yetkisinin Devri 26

Avrupa Birliği'nde İnsani Yardım Politikalarının Siyasallaşması Sorunu 27

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru Kararlarında Sosyal Hakların Dolaylı Korunması 28

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin Güncel Kararları Işığında Örgüt Adına Suç İşleme (TCK m. 220/6) Suçu ve Öngörülebilirlik İlkesi 29

Bağımsız ve Tarafsız Hakim İlkesi Kapsamında Hakimlerin Sosyal Medya Kullanımı 30

Bankaların İflasında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Sağlanan Korumalar Kapsamında 2004 Sayılı İcra İflas Kanunu'ndaki Görev ve Yetkiler Bakımından Muafiyetler 31

Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun'un Bazı Maddelerinin Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilmesinin Uygulamada Yarattığı Sorunlar 32

Baz İstasyonlarının İnsan ve Çevre Sağlığına Olası Etkileri Bağlamında İhtiyat İlkesi 33

Bir İnsan Hakları Sorunu: Kadın Genital Mutilasyonu 34

Bir Kanun Boşluğu: Borca Aykırılıkta Devreye Giren Kusur Karinesinde Kusurun Ağırlığı 35

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Uluslararası Ceza Mahkemesi Arasındaki İlişki 36

Bonoda Bedel Kaydının İşlevi ve Kaydın İspat Yüküne Etkisine İlişkin Yargıtay Uygulaması 37

Borca Katılmada Şekil ve Şekle Aykırılık 38

Borçlar Hukukunda "Sebep" (Causa) Kavramları ve Bu Kavramlar Arasındaki Farklılıklar 39

Boşanmanın Hukukî Sonuçlarının Arabuluculuk Bakımından Değerlendirilmesi 40

Çek Hukuku Uygulaması Temelinde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması 41

Ceza Hukukunun Özelleşmesi ve Tahkim Hakemin Suçu Bildirme Sorumsuzluğu 42

Ceza Muhakemesi Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi Olarak Kamu Davası Açılmasının Ertelenmesinin Objektif Koşulları (CMK m. 171/2, 3) 43

Chatbotlarla Kurulan Diyaloglarda Onur, Şeref ve Saygınlığı Rencide Edici İfadeler Kullanılmasının Yol Açacağı Cezai Sorumluluk 44

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Mağdur Beyanına Öncelik Verilmesi 45

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspat Sorunu 46

Deneme Süresi İçinde veya Sonunda Yapılan Fesihler Yönünden İşverenin Fesih Hakkı ve Bu Hakkın Sınırları 47

Dijital Hizmetler Yasası (DSA) Işığında Türkiye'de 'Erişimin Engellenmesi' Tedbiri 48

Dijital Pazaryerlerinde Gerçekleşen Tüketici Satışlarında Satıcının ve Aracı Platformun Bilgilendirme Yükümlülüğü 49

Dijital Sosyal Medyada Velilerin Çocuk Hakkındaki Paylaşımları ve Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Çocuğun Rızası 50

Dijitalleşmenin Gündeme Getirdiği, Pandemi Döneminin Yokluğunu Daha da Hissedilir Kıldığı Bir Hak: İşçinin Ulaşılamama Hakkı 51

Ekvator Anayasası'nda Doğa Ana'nın Haklarının Tanınmasının Anayasa Yargısına Etkisi 52

El Yazılı Vasiyetnamede Düzenlenme Tarihinin Eksik veya Hatalı Olması.....53

Emeklilik Nedeniyle İş Sözleşmesinin Feshinde Mükerrer Kıdem Tazminatı.....54

Enerji Hukuku Davalarının Karmaşık Yapısı ve İklim Değişikliği Sorunu 55

Erişime Engelleme Uygulamalarında Yeni Bir Modele İhtiyaç Var mı? Türk Hukukunda İnternette Erişime Uygulamalarında Dair Yasal Düzenlemelerin Teorik ve Uygulama Perspektifinden Karşılaştırmalı Analizi ve Yeni Bir Model Önerisi 56

Eser Sahibinin Haklarının Sınırlandırılmasında Uyulması Gereken Kurallar Işığında FSEK m. 47 Düzenlemesinin Değerlendirilmesi.....57

Eser Sözleşmesinde İşsahibinin Ayıp Sebebiyle Sözleşmeden Dönme Hakkını Kullanamayacağına İlişkin TBK m. 475/III Hükmünün Değerlendirilmesi 58

Esnek Çalışmadaki İş Kazalarında İşverenin Cezai Sorumluluğu.....59

Etkin Bütçe Denetimi İçin Kesin Hesap Komisyonu Önerisi.....60

Etkin Soruşturma Yükümlülüğünün İhlalinde AİHM'nin Yargılama Yetkisinin Sınırları.....61

Faiz Giderleri İndirimi Kısıtlaması -OECD ve AB Düzenlemeleri Temelinde-.....62

Faktoring ve Forfaiting Sözleşmeleri.....63

Federal Alman Anayasa Mahkemesi'nin Son Kararında Benimsediği "Potansiyellik" Kriteri Işığında Federal Alman Anayasal Düzeninde Siyasi Partilerin Kapatılması.....64

Feshin Son Çare Olması İlkesinin İşverenin Girişim Özgürlüğü Karşısında Değerlendirilmesi .65

Finansal Tabloların Müzakeresinin "ve Buna Bağlı Konular"ın Ertelenmesi Halinde, Görev Süresi Dolmuş Yönetim Kurulu Üyeleri Yerine Seçim Yapılabilir Mi? 66

Gaiplik Talebi Hakkında Görevli ve Yetkili Mahkemeye İlişkin Değerlendirmeler.....67

Geleneksel Sözleşmeler, Elektronik Sözleşmeler ile Akıllı Sözleşmelerin Karşılaştırılması.....68

Gözetim Toplumunda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı 69

Güncel Bir Hukuk Genel Kurulu Kararı Işığında Tahkim Anlaşmasının İflas Takibine Olan Etkisi 70

Güvencesiz Çalışmada Çalışma Koşullarının Düzenlenmesi: Türk İş Hukukundaki Duruma Avrupa Birliği Hukuku Işığında Bir Bakış 71

Hakimlerin Yargısal Takdir Yetkisini Görevinin Gereklerine Aykırı Kullanması Görevi Kötüye Kullanma Suçunu Oluşturur Mu? 72

Haksız Fiil Sorumluluğunun Tarihsel Kökenleri.....73

Hava Sahasının Hukuki Rejiminde Egemenlik Konsepti.....74

Hazır Olmayanlar Arası Sözleşmelerde Kabul Beyanının Hükmünün Sosyal Ağlarda Yapılan İkinci El Satışlar Bakımından İncelenmesi 75

Hekimin Tıbbi Müdahalesi Nedeniyle Meydana Gelen Taksirle Öldürme veya Yaralama Suçları Bakımından Basit Taksirinin mi Yoksa Bilinçli Taksirinin mi Bulunduğu Meselesinin Yargıtay Kararları Çerçevesinde Değerlendirilmesi.....76

Hile ile Elde Edilen Rızanın Cinsel Saldırı Suçuna Etkisi.....77

Hukuk Mücadelesinde Örnek Bir Dava Vekili: Takiyüddin Bey 78

Hukuki Şartlar Oluşmadan Verilmiş Türk Vatandaşlığının Kazanılması Kararının Geri Alınmasında Süre 79

Hükümlü ve Tutukluların Aile Hayatına Saygı Hakkı Kapsamında Aileleri ile Görüşmesi 80

İcareteynli ve Mukataalı Vakıfların Tasfiyesi 81

İcra ve İflas Kanunun'nun 342. Maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 290. Maddesi Arasındaki İlişki 82

İcra ve İflas Kanunu'nda 7343 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 36) 83

İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişiklikle Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi 84

İcra ve İflas Kanunu'nun İcranın Geri Bırakılması Hükümleri Hakkında 7343 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi 85

İdare Hukukunun Sihirli Kelimesi Işığında "Atipik" İdari Vesayet 87

İdarenin Hatalı Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Sorumluluğu 88

İdari Teamüllerin Kaynak Niteliğinin Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi 89

İdari Yargıda Kişisel Kusurun Belirlenmesi ve Rücuya İlişkin İdari Yargı Kararlarının Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme 90

İflas Yoluyla Takiplerde Gecikmiş İtiraza İlişkin Değerlendirmeler 91

İkinci Dağlık Karabağ Savaşı Sonrası İmzalanan Ateşkes Andlaşması'na Göre Azerbaycanlı Göçmenlerin Yerlerine Dönüşü 92

İş Hukukunda Çalıştırma Yaşı ve Çalıştırma Yasağı 93

İş Hukukunda Parça Başına Çalışma ve Götürü Çalışma 94

İş Kazalarında Taksir Değerlendirmesi 95

İş Kazası Tazminatı Hesaplanmasında Özellikle Muhtemel Bakiye Ömür Süresi ve Bilinmeyen Döneme İlişkin Sorunlar 96

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Çalışanların İklim Değişikliği ve Küresel Isınmaya Karşı Korunması 97

İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşverenin Kalite Yönetim Sistemlerinden Faydalanması 98

İşe İade Davasının Feshe Bağlı Alacaklar Üzerindeki Etkisi 99

İslâm Hukuk ve Finans Uygulamalarında Selem Sözleşmesi 100

İşleme Dayalı Manipülasyonda "Yapaylığın" Suçun Unsurları Bakımından Değerlendirilmesi 101

İtirazın İptali Davasının Tahkime Elverişliliği 102

Jeremy Waldron'un Siyaset Felsefesinde Adalet ve Uyuşmazlık 103

Kamu Hizmeti - Kamu Gideri - Vergi İlişkisi 104

Kanuni Temsilcilerin ve Şirket Ortaklarının Vergi Borçlarından Sorumluluğunda Dönemsellik İlkesi 105

Ketmi Vereseye Dayalı Olarak Tapu Sicilinin Düzeltilmesi 106

Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi Sürecinde Yer Alan Süjelerin İş İlişkileri Açısından Değerlendirilmesi 107

Kooperatiflerin Tacir Sayılmasına Dair Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararının Uygulamaya Yönelik Sonuçlarının Değerlendirilmesi 108

Koruma Tedbirleri Teorisi ve Önleme Tedbirleri Teorisi Işığında 5651 Sayılı Kanunun 8. Maddesinde Düzenenlenen "İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi" Kararı 109

Kripto Varlık Piyasasındaki Riskler ve Yatırımcıların Sermaye Piyasası Hukuku Kapsamında Korunması 110

Küresel Sorunlar Karşısında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Rolü 111

Kurumsal Yönetimde Blokzinciri 112

Limited Şirket Adına Müdürler Aleyhine Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Aranıp Aranmayacağı Sorunu 113

Limited Şirketlerde Nakdi Sermaye Paylarının Ödenmesine İlişkin 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliğin Esas Sermayenin İşlevleri Bakımından Değerlendirilmesi 114

Marx'ın İnsan Haklarına Bakışı 115

Medenî Usûl Hukukunda Tanık Gösterilmesi ve Tanık Beyanının Değerlendirilmesine İlişkin Esaslar 116

Metaverse ve Ceza Hukuku 117

Milletlerarası Hukukun Yeni Sınırları: Ticari Uzay Faaliyetleri 118

Miras Hukukuna Göre Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devri 119

Nişanın Bozulması Sonucunda Hediyelerin İadesi Meselesine Bakış 120

Opsiyonlu Tahviller 121

Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılma Davası Kurumunun Uygulamada İki Ortaklı Limited Şirketler Bakımından Arz Ettiği Sorunlar 122

Osmanlı Devletinde Toplanma Özgürlüğü 123

Osmanlı Mahkemesinde Şuhudu'l-Hal (Doğru Bilinen Yanlışlar) 124

Özel Hayata Saygı İlkesi Bağlamında Hasta Mahremiyeti ve Hasta Mahremiyetini İhlal Suçu 125

Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Koruma Etki Değerlendirmesi 126

Re'sen Tarhiyat Yetkisinin Vergi Hukuku Açısından Yasal Sınırları 127

Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında Uluslararası Silahlı Çatışmalarda Sivillerin Korunması .. 128

Sadakat Yükümlülüğüne Aykırı Davranışın Boşanmadan Sonra Öğrenilmesi ve Konuya İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun T. 18.2.2021, E. 2017/2493, K. 2021/108 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi 129

Sağlık Çalışanlarına Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi 130

Sağlık Hizmetlerinde Hastaların Adil Değerlendirilmeyi İsteme Hakkı 131

Sayıştay Kararlarının Hukuki Niteliği 132

Sendika ve Konfederasyonların Kolektif Nitelikli Dava Ehliyeti Üzerine Bir Değerlendirme ... 133

Sermaye Piyasası Hukukunda İçsel Bilgi veya Sürekli Bilgilere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler Kabahati 134

Sermaye Piyasası Uyuşmazlıklarında Tahkim Yolu Hakkında Bir Değerlendirme 135

Siber Sigortalarda Sigorta Teminatının Kapsamı ve İstisnaları 136

Sigorta Ettirenin Sigortalıyı Öldürmesine İlişkin TTK m. 1504/1'e Dair Eleştiri 137

Sigorta Sözleşmelerinde Faize İlişkin Genel Bir Değerlendirme 138

Sivil Toplum Kuruluşlarının Yasama Sürecine Katılımı 139

Son Dönemlerde 1961 Anayasasına Getirilen Eleştiriler Üzerine Bir Değerlendirme 140

Sosyal İçerik Üreticilerinin Vergilendirilmesinde Özellik Arz Eden Durumlar 141

Sosyal Politikanın Neoliberal Dönüşümü 142

Taşınır Satışını Aşan Prefabrik Yapıların Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi 143

Taşınmaz Mallara İlişkin İdari Davalar İçin Öngörülen Özel Yetki Kuralının Uygulanmasından Doğan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme 144

TBK m. 355 Uyarınca Yeniden Kiralama Yasağının Kapsamı ve Yaptırımının Hukuki Niteliği Üzerine Değerlendirmeler 145

TBK m. 420, II' nin İş Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Bakımından Değerlendirilmesi 146

Teknolojik Kamu Düzeni Üzerine Bir İnceleme: İnternet Yayın Platformu İçeriklerinin Denetimi 147

Teletıp Uygulamasına Konu Olabilecek Tıbbi Edimler 148

Tescilsiz Marka Sayılabilme Koşulları 149

Tevdi Yerinin Belirlenmesinde ve Tevdi Edilemeyecek Eşyanın Satılmasında Görevli ve Yetkili Mahkeme 150

Tıbbi Müdahalelerde Endikasyon Koşulu 151

Ticari Sır Korumasında Kaçınılmaz İfşa Doktrini 152

Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Bakımından Mobese ve Kişisel Veri Dengesi 153

TTK m. 439 Uyarınca Azınlık Tarafından Yapılan Özel Denetim İsteminin Hukuki Niteliği ... 154

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da Son Dönemlerde Yapılan Usul Hukukuna İlişkin Değişikliklere Yönelik Bir Değerlendirme 155

Tüketicinin Korunması ile Tüketicinin Hakkında Değerlendirme Yaptığı Kişinin İtibarının Korunması Arasında Kurulan Denge: Tüketici Değerlendirmelerinin Yayımlanmasına Yönelik Yeni Düzenlemeler 156

Türk Hukuku Açısından Bir Model Olarak Alman Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantısı Hakkında Kanun Tasarısı 157

Türk Hukukunda NFT'lerin Hukuki Niteliği Sorununa Yaklaşımın Eleştirisi 158

Türk Hukukunda Zarardan Kurtarma Anlaşmasına Genel Bir Bakış 159

Türk Medeni Kanunu'na Göre Ergin Olmayan Üvey Çocuğun Evlat Edinilmesinin Özellikleri 160

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'de Yapılan Son Değişiklikler 161

Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Haksız Rekabet Fiillerinden Olarak "Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma" 162

Türk ve Alman Yargı Kararları Doğrultusunda Velayetin Yürütülmesi Konusunda Eşlerin Anlaşmazlığa Düşmesi 163

Türk ve İslam Borçlar Hukukunda Sözleşmeyi Ortadan Kaldırma Özgürlüğünün Bir Görünümü: İkale 164

Türk Yabancılar Hukuku Kapsamında İnsan Ticareti Mağduru Yabancılara Tanınan Hakların ve Özellikle İnsan Ticareti Mağduru İkamet İzninin Değerlendirilmesi 165

Türkiye'de Patriarkal Anayasacılık ve Heteronormativite 166

Uluslararası Hukuk Bağlamında Küresel İklim Krizi İle Mücadelede ve Ekokırım Suçu 167

Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Işığında Yaşlı Bireylerin Haklarına ve Yaş Ayrımcılığına Bakmak 168

Uluslararası İnsan Hakları Hukukunun Silahlı Çatışmalarda Uygulanmasının Kapsamı ve Sınırları 169

Uygulamadaki Sorunlar Işığında Kiracının Güvence Verme Borcuna İlişkin TBK. m. 342 Hükmünün Değerlendirilmesi 170

Vergi Yargısında Sebep İkamesi 171

Vergilendirmede Açıklık İlkesi: Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun Okunabilirlik Düzeyine İlişkin Bir Değerlendirme 172

Veri Kavramına Eşya Hukuku Perspektifinden Bir Yaklaşım: Mülkiyet ve Zilyetliğe İlişkin Düzenlemelerin Veriler Açısından Uygulama Alanı Bulması 173

What Roles Does Artificial Intelligence Play to Protect Children Under the European Union Law' 174

Yapay Zeka ile Suç Tahmininde Bulunmak: Önyargıların Dijitalleşmesi 175

Yapay Zekanın Sebep Olduğu Zararlardan İdarenin Sorumluluğu Üzerine Düşünceler 176

Yargılamanın Kitle Fonlaması Yoluyla Finansmanı 177

Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Taciz Suçu 178

Yargıtay Kararları Işığında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Özgürlüğü 179

Yargıtay'ın Muhdesatın Tespitine İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 180

Yasal Düzenlemeler ve Mahkeme Kararları Işığında Unutulma Hakkı 181

Yüksek Seçim Kurulunun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği 182

Zarar Görenin Kusurunun Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğunda Tazminatın Belirlenmesine Etkisi 183

Zimmilerin Osmanlı Devletinin Himayesinden Yabancı Devletlerin Himayesine Geçişinde Berat Sisteminin Etkisi 184

"Extraneus"un Özgü Suçlarda Dolaylı Fail Olarak Cezalandırılıp Cezalandırılamayacağı Sorunsalı 185

"L'état, C'est Moi" ("Devlet Benim") Ne Demektir': Geç Orta Çağda Devlet, Makam ve Mülkiyet 186

"Nitelikli Fikrî Tapu"ların "NFT" (Non-Fungible Token) Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi 187

Akaryakıt İstasyonu Kira Sözleşmelerinin Feshinde Uygulanacak Hükümlerin Değerlendirilmesi 188

Çocuğa İlişkin Sosyal Medya Paylaşımlarının Velayet Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi . 189

Covid-19 Salgın Hastalığının Türk Mevzuatına Etkileri 190

Sözlü Sınavlarda İdarenin Takdir Yetkisinin İyi Yönetim İlkeleri Açısından Yargı Kararları Doğrultusunda İrdelenmesi 191

Post-Fordizm Bağlamında Emperyalizm ve Küreselleşme İlişkisi Özet 192

Özetler

Hekimin Mesleki Tecrübesinin Ceza Sorumluluğu Üzerine Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Korhan Yeğrim
ORCID ID: 0000-0002-3231-0068.
İnönü Üniversitesi

ÖZ

Bireylerin hayatına ya da vücut bütünlüğüne yönelik tıbbi müdahale girişimleri hakkın icrası sebebiyle hukuka uygun kabul edilmektedir. Hekim tıp mesleğinin ve sanatının gerektirdiği nizamlara riayet etmişse ortaya çıkan zararlı eylemlerden herhangi bir cezai sorumluluk meydana gelmez. Buna karşılık hekim tıp meslek ve sanat nizamlarına kasten veya taksirle aykırılık göstermişse, cezai sorumluluğu gündeme gelir. Hekimin mesleki tecrübesinden kaynaklanan tıbbi hatalarda taksirli sorumluluk hali esastır. Ceza hukukunda taksirin unsurları eylemin taksirle işlenebilen bir suç olması, eylemin iradi şekilde gerçekleşmesi, neticenin iradi nitelik taşıması, eylemle netice arasında illiyet bağının bulunması, öngörülebilir bir neticenin olması ve dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olması şeklindedir. Türk Tabipler Birliği Meslek Etiği Kuralları madde 13 hükmünde bilgisizlik, deneyimsizlik ya da ilgisizlik sebebiyle bir hastanın zarar görmesi "hekimliğin kötü uygulaması" anlamına geleceği açıkça belirtilmektedir. Hekimin taksirli eylem sebebiyle cezai sorumluluğu öngörülebilir ve önlenebilir zararlı eylemleri önlemeye matuf kuralların iradi şekilde ihlal etmesinden kaynaklanmaktadır. Ceza hukukunda taksirli sorumluluğun unsurlularından dikkat ve özen yükümlülüğü objektif niteliği haiz iken öngörme sübjektif özellik barındırmaktadır. Hekimin kötü uygulaması sebebiyle ceza sorumluluğunda mesleki tecrübe (deneyimsizlik) taksirli suçlarda (öldürme ve yaralama eylemlerinde) sübjektif öngörme unsuru bakımından önem taşımaktadır. Mesleki tecrübeden kaynaklanan zararlı eylemlerden dolayı hekimin ceza sorumluluğunun bulunup bulunmadığı, ceza sorumluluğunun koşulları ve yargı kararlarına yansıyan vakıalarda yargı mercilerinin ceza sorumluluğuna ilişkin olarak ortaya koyduğu kriterlerin değerlendirilmesi ve tartışılması gerekmektedir. Bu çalışmada, mesleki tecrübeden kaynaklı hekimin taksirli ceza sorumluluğu konu, öğreti ve Yargıtay uygulaması bakımından incelenecek, ceza sorumluluğunun belirlenmesine ilişkin kriterler ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Tecrübe, Taksir, Malpraktis, Ceza Sorumluluğu, Kusur.

7343 Sayılı Kanunla, İcra ve İflas Kanununun İhalenin Feshine İlişkin Hükümleri Hakkında Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Kudret Aslan
ORCID ID: 0000-0002-5689-9778
TOBB ETÜ

ÖZ

7343 Sayılı Kanun ile İcra ve İflas Kanunun "ihalenin feshi"ne ilişkin hükümlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, artık sadece tapu sicilinde kayıtlı olan ilgililer değil, mahcuzun diğer resmi sicillerde kayıtlı olan ilgililerinin de ihalenin feshini talep edebileceği hüküm altına alınmıştır. Böylece ihalenin feshini talep edebilecek olanların kapsamı, isabetli olarak genişletilmiştir. Ayrıca, Kanunda sayılan belirli kimseler dışında kalan kişilerce yapılan ihalenin feshi talebi, ihale bedeli üzerinden nispi harca tabi tutulmuştur. Bu harcın yarısının, talepte bulunulurken peşin olarak yatırılması zorunlu hale getirilmiştir. Kötüniyetli olarak yapılan ihalenin feshi taleplerinin önüne geçilmesini amaçlayan bu düzenleme özünde isabetli olmakla birlikte, ihale bedeli üzerinden hesaplanan nispi bir harç olması, bu kimselerin ayrıca teminat göstermek zorunda ve talebin esastan reddedilmesi halinde para cezasına da mahkûm edilebilecek olması dikkate alındığında, aşırı sayılabilecek ve hak arama özgürlüğünü zedeleyebilecek bir düzenleme olmuştur. Diğer taraftan, Kanunda sayılan kimseler dışında kalan bazı kişilerin, ihale bedelinin yüzde beşi oranında teminat göstermeleri zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu değişiklik, kötü niyetli olarak ihalenin feshi talebinde bulunulmasını engellemeye yönelik olması bakımından isabetlidir. Ancak, teminatın gösterilmemesi halinde, mahkemece nasıl bir karar verileceğinin açıkça düzenlenmemiş olması, bazı tereddütlerin ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. İhalenin feshi talebinin reddedilmesi halinde, talepte bulunanın para cezasına mahkûm edilmesi bakımından çeşitli ihtimallere göre önemli değişiklikler yapılmıştır. Buna göre bazı kimseler talep esastan reddedilmese, bazı kimseler ise talepten feragat edilse bile para cezasına mahkûm edilecektir. Özellikle feragat bakımından bir ayrım yapılması, kanaatimizce uygun olmamıştır. Mahkeme, talepte bulunanı, feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm edecektir. Bu değişiklik, mahkemenin takdir hakkını hangi esaslara göre kullanacağına dair bir hüküm içermemesi nedeniyle eleştiriye açıktır.

Anahtar Kelimeler: İhalenin Feshi, Nispi Harç

Vergi Hukukunda Hukukun Üstünlüğü ile Sosyal Devlet İlişkisi

Arş. Gör. Selcan Ünal
ORCID ID: 0000-0001-7855-7085
KTO Karatay Üniversitesi

ÖZ

'Her vasıftaki insana eşit yasalar' anlamına gelen hukukun üstünlüğü kavramı sosyal devleti meydana getiren birleşen olarak görülmektedir. Vatandaşları için asgari düzeyde refahtan pay almasını bir sorumluluk olarak güvence altına alan sosyal devlet, bunu gerçekleştirmek adına elde edeceği yegâne gelir kaynağı vergileri halktan edinme sürecinde kanunilik esastır. Bunun yanında vergi sistemlerinde ve kamu borçlanmalarında gerçekleştireceği uygulamaların hukukun üstünlüğü ilkesi ile çelişmemesi sosyal refah için elzemdir. Hükümetlerin yasalarda yapacağı en ufak değişikliklerin, kaynakların dağılımında büyük etkileri bulunmaktadır. Vergi yasaları bir çok ülkede yurtiçinden ziyade yurtdışında iş yaratmayı teşviki esas almakta, harcamalarını karşılamak adına katlanılabilir vergi yükünü aşmaktadır. Bunlara ilave ülkemizde sıklıkla çıkarılan vergi afları vergi adaletini sarsmaktadır. Çalışmada Türkiye'de sosyal devlet olma adına gerçekleştirilen uygulamalar ve bu uygulamalar içerisinde hukukun üstünlüğünün yeri incelenerek, Türk vergi hukukunun ve sisteminin bu bağlamda değerlendirmesi gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hukukun Üstünlüğü, Vergi Hukuku, Sosyal Devlet, Sosyal Refah, Gelir Dağılımı

Influencer Sözleşmeleri

Dr. Öğretim Üyesi Şafak Parlak Börü
ORCID ID: 0000-0002-9843-6034
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Gitgide artan bir hızla gelişen ve yaygınlaşan sosyal medyada kendi istediği içerik ve biçimde mesaj oluşturma ve yayma serbestisine sahip bir kullanıcı ortamı yaratılmış; her internet kullanıcısı potansiyel birer içerik üreticisi haline gelmiştir. Ancak bazı içerik üreticileri açısından belki de hobi olarak başladıkları bu faaliyet çok takip edilmeleri ve sosyal medya ünlüsü olmalarıyla ciddi bir kazanç kapısı haline gelmiştir. Zira markalar hedef kitlelerine daha kolay ve etkili şekilde ulaşabilmek, ürünlerini göz önünde tutabilmek için işbirliği anlaşmalarını her sene marka yüzü olup tanıtım yapan ünlülerden ziyade 'influencer' olarak adlandırılan kişilerle (ör: instamom'lar, yemek veya gezi blogger&influencer'ları) yapmaya başlamışlardır. Sosyal medyanın yaygınlaşması yeni tüketim alışkanlıklarının oluşmasına yol açarken, pazarlama ve reklam stratejilerini büyük oranda değiştirmiş; 'influencer marketing' olarak adlandırılan yöntemi öne çıkarmıştır. Bu yöntemle yürütülen pazarlama ve reklam faaliyetlerinin merkezinde 'influencer' olup; belirli ilgi gruplarını etkileme gücü olan bu kişi, üretici/satıcı ile arasındaki anlaşmaya göre, sosyal medya hesaplarında belirli ürünlere dair tanıtım amaçlı görsel, video paylaşarak yahut bizzat kendisini ürünleri kullanırken gösteren içerikler oluşturarak takipçilerinde ürünleri satın alma eğilimi oluşmasını sağlar. Üretici/satıcı da bunun karşılığında 'influencer''a kararlaştırılan ücreti öder; bunun yanında uygulamada sıklıkla görüldüğü üzere, tanıtılması istenen ürünlere bedel ödemeksizin erişim imkânı da sağlayabilir. Sağladığı avantajlardan ötürü 'influencer marketing' in tanıtım ve pazarlamada gitgide öne çıkan rolü influencer sözleşmelerini de gündeme taşıyarak, bu sözleşmelerin ciddi bir pazar payına ulaşmasını sağlamıştır. Tebliğimizde influencer sözleşmesinin öncelikle unsurlarını, kuruluşunu, tarafların hak ve yükümlülüklerini genel olarak ele alacağız. Daha sonra influencer ile üretici/satıcı arasında akdedilen ancak belirli bir kalıba sokmanın mümkün olmadığı bu sözleşmeyi önemli ölçüde benzerlik gösterdiği sponsorluk ve reklam sözleşmeleri ile karşılaştırmak; yine iş görme sözleşmeleri kapsamında (eser, vekalet ve hizmet sözleşmeleri bakımından) ele almak suretiyle özellikle hukuki niteliğine ilişkin değerlendirmelerde bulunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Dijital İçerik Üreticisi, Influencer, Influencer Marketing, İnfluencer Sözleşmesi, İş Görme Sözleşmeleri, İsimsiz Sözleşme

3628 Sayılı Kanun m.12 Kapsamında Eş ve Velayet Altındaki Çocukların Malvarlığıyla İlgili Olarak Gerçeğe Aykırı Bildirimde Bulunma Suçu

Dr. Öğretim Üyesi Veysel Candan Canoğlu
ORCID ID: 0000-0003-1244-8737
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

Rüşvet ve yolsuzluk, yönetimdeki işleyişi bozmakta, iktisadi gelişmeyi yavaşlatmakta ve iyi yönetim, hakkaniyet ve sosyal adalet ilkelerini sarsmaktadır. Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele kapsamında belirli kişilerin mal bildiriminde bulunmalarıyla ilgili çeşitli hükümlere 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nda yer verilmiştir. Anılan Kanun'un 5'inci maddesinde mal bildiriminde bulunmakla yükümlü olan kişinin, kendisinin yanı sıra eşi ve velayeti altında bulunan çocuklarına ait belirli mal varlığı değerlerini de bildirmesi öngörülmektedir. Bu bildirimin gerçeğe uygun bir şekilde yapması zorunludur. Aksi takdirde, bildirimde bulunan kişinin 3628 sayılı Kanun m. 12 kapsamında cezai sorumluluğu doğmaktadır. Bu hükme göre, kanunen daha ağır bir cezanın gerekmediği durumda, gerçeğe aykırı bildirimde bulunan fail hakkında 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmolunmaktadır. Bildirimin gerçeğe aykırı olmasının genel olarak üç şeklinin bulunduğu söylenebilir: mal varlığında olan bir şeyin bildirilmemesi, mal varlığında olmayan bir şeyin varmış gibi bildirilmesi ve mal varlığında olan bir şeyin, sayı, tutar ve değer gibi özelliklerinin farklı bildirilmesidir. Belirtmek gerekir ki bildirim yükümlüsünün, eşi ve velayeti altında bulunan çocuklarına ait mal varlığı değerlerinin nelerden ibaret olduğunu her durumda tam bir şekilde bilmesi mümkün olmamaktadır. Özellikle velayeti altında bulunan çocuklarına nazaran eşinin mal varlığını öğrenme imkânı oldukça sınırlı olan bildirim yükümlüsü, çoğu zaman tamamen eşinin beyanı doğrultusunda bildirimde bulunmaktadır. Bu beyanın gerçeğe aykırı olması hâlinde, beyanın gerçeğe uygun olup olmadığını bilmeden mal bildiriminde bulunan bildirim yükümlüsünün kasten hareket ettiği söylenemez. Ne var ki uygulamada suç işleme kastının varlığı araştırılmaksızın bildirimin gerçeğe aykırı olması yeterli görüldüğünden bildirim yükümlüsünün cezai sorumluluğuna gidildiği görülmektedir. Çalışmamızda, gerçeğe aykırı bildirimde bulunma suçu kapsamında eşin ve velayet altında bulunan çocukların mal varlığının gerçeğe aykırı bildirilmesiyle ilgili olarak bildirim yükümlüsünün cezai sorumluluğu ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rüşvet, Yolsuzluk, Mal Bildirimi, Kamu Görevlisi, Manevi Unsur

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Zorla Yatırma ve Tedavinin Uygulanabilirliği Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Harun Mirsad Günday
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-9429-393X
Erciyes Üniversitesi

ÖZ

Hukuk öğreti ve uygulaması ile klinik ve etik uygulamada sağlık hukuku alanına ilişkin en tartışmalı konulardan biri zorla yatırma ve tedavidir. Zira kişinin rızası hilafına bir sağlık kuruluşuna yatırılması ve kişiye tıbbî müdahalede bulunulması kişinin temel hak ve özgürlüklerine müdahale anlamı taşımaktadır. Zorla yatırma ve tedavide kişi özgürlüğüne yönelik iki farklı müdahale söz konusudur. Bunlardan birincisi olan zorla yatırmada, kişinin kendi ve toplum menfaatini korumak amacıyla bir sağlık kuruluşuna yatırılması ve orada tutulması söz konusudur. İkinci olarak zorla tedavi ise kişiye onun veyahut da kanunî temsilcisinin rızası hilafına tıbbî müdahalede bulunulmasını ifade eder. Dolayısıyla bir kimsenin zorla yatırılması aynı zamanda zorla tedavi edilebileceği anlamına gelmemektedir. Bu durum, zorla tedavisine başlanılan bir kimsenin de aynı şekilde her zaman zorla yatırılamayacağını ifade eder. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu md. 432 vd.'de yer alan hükümler kişinin koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanmasını düzenlemektedir. Türk Medeni Kanunu md. 432'ye göre ergin bir kimse; akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden dolayı topluk için tehlike oluşturması halinde tedavisi, eğitimi ya da ıslahı için elverişli bir kuruma yatırılabilmektedir. Bununla birlikte, Türk Medeni Kanunu md. 433 vd.'de yer alan hükümlerde ise yetki, itiraz ve itirazın usulü gibi daha ziyade şekle ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Türk Hukukunda ergin bir kimsenin, Türk Medeni Kanunu md. 432 vd.'de yer alan hükümler göz önüne alındığında, yalnızca zorla yatırılması mümkün gözükmektedir. Kişi özgürlüğünün zorla yatırılarak sınırlandırılması ise yalnızca tehlikelilik ölçütü kapsamında mümkündür. Başka bir deyişle, tedavi amacıyla zorla yatırma en azından Türk Medeni Kanunu md. 432 hükmünün kapsamında yer almamaktadır. Son olarak, zorla yatırılan kimsenin aynı zamanda zorla tedavisinin de yapılıp yapılamayacağı meselesi tartışmalı olan bir diğer sorundur. Bunun sebebi, Türk Medeni Kanunu md. 432 hükmündeki lafzın zorla tedaviye imkân vermiyor oluşudur.

Anahtar Kelimeler: Zorla Yatırma, Zorla Tedavi, Kişi Özgürlüğü, Kişilik Hakkı, Tıbbî Müdahale

6706 Sayılı Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu'nda Yer Alan Koruma Tedbirleri

Dr. Öğretim Üyesi Timuçin Köprülü
ORCID ID: 0000-0002-6580-091X
Atılım Üniversitesi

ÖZ

Ceza muhakemesinde yargılamanın maddi gerçeğe ulaşılabilecek biçimde yapılabilmesi ve yine yargılama sonunda verilecek hükmün yerine getirilebilmesi, şüpheli ya da sanığın duruşmada bulundurulması ve delillerin karartılmasının önlenmesi maksadıyla başvurulan tedbirlere koruma tedbirleri denmektedir. 23.4.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6706 sayılı Kanun, cezai konularda uluslararası adli işbirliğinin usul ve esaslarını düzenlemektedir. Kanunda, uluslararası adli işbirliğine konu olabilecek müesseseler, adli yardımlaşma (md. 7-9), iade (md. 10-22), soruşturma veya kovuşturmanın devri (md. 23-25), infazın devri (md. 26-29), hükümlü nakli (md. 30-33) biçiminde belirtilmiştir. Bahsi geçen adli işbirliği şekillerinin bazılarının uygulanmasında ise yakalama, tutuklama, arama ve elkoyma gibi bir kısım temel hak ve özgürlükleri doğrudan kısıtlayan koruma tedbirlerinin de uygulanabilmesi mümkün kılınmıştır. 6706 sayılı Kanun'da koruma tedbirlerine başvurulmasının genel olarak belirtildiği 7, 8, 14/6, 16, 20/2, 24/b, 26/4, 26/5. Maddeler dışında özel olarak koruma tedbirlerinin ismen belirtildiği düzenlemeler de bulunmaktadır. Bahsi geçen tedbirlerden tutuklama, 6706 sayılı Kanun'un 14. Maddesinde geçici tutuklama (yakalama da aynı hüküm içinde düzenlenmiştir), 16. Maddesinde iade amacıyla tutuklama, 21/3. Maddesinde transit geçiş uygulaması esnasında tutuklama ve 24/6. Maddede ise soruşturma ve kovuşturmanın yabancı devlete devri nedeniyle tutuklama olarak düzenlenmiştir. Adli kontrol şeklindeki koruma tedbiri de Kanunun 14/5. Maddesinde yer almaktadır. Arama ve elkoyma ise 8/ç. Maddesinde yabancı adli mercilerin taleplerinin yerine getirilmesi durumunda mümkündür. Koruma tedbirleri biçiminde ortaya çıkan bu kısıtlama nedenlerinin temel dayanaklarından birini Anayasa'nın 19. maddesi oluşturmaktadır. Diğer yandan Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu gerek ikili gerek çok taraflı cezai konularda adli işbirliği ve iade andlaşmalarında da koruma tedbirlerinin uygulanması konusunda hükümler bulunmaktadır. Ayrıca koruma tedbirlerinin özellikleri ve uygulama koşulları 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer almaktadır. Tebliğde 6706 sayılı Kanun'da yer alan koruma tedbirlerinin ve uygulanmasının şartları hem Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde hem de Türkiye'nin taraf olduğu andlaşmalar çerçevesinde de incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Koruma Tedbirleri, İade, Adli İşbirliği, Adli Yardımlaşma, Tutuklama

7343 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması

Dr. Öğretim Üyesi Seyhan Selçuk
ORCID ID: 0000-0001-5074-6722
Antalya Bilim Üniversitesi

ÖZ

Hukukumuzda bir mahkeme kararının icra edilebilmesi için, kural olarak kesinleşmesine gerek yoktur. Bunun sonucu olarak, bir hükme karşı kanun yoluna başvurulması, kesinleşmeden icra edilemeyecek kararlar dışında, kararın icrasını engellememektedir. Hükme karşı, karar aleyhine olan taraf aynı zamanda, kanun yoluna başvurabilmektedir. Yani bir taraftan kanun yolu incelemesi yapılırken bir taraftan da ilâmlı icra takibi devam edebilmektedir. Böyle bir ihtimalde, özellikle kanun yolu mahkemesi incelemesi sonucunda kararın kaldırılması veya bozulması ihtimal dahilindedir. Bu nedenle aleyhine hüküm verilen tarafın geçici de olsa mevcut takibi durdurma imkânına sahip olması bir gerekliliktir. Bu imkân, İcra ve İflâs Kanunu (İİK) m. 36'da düzenlenen "icranın geri bırakılması" kurumu ile borçluya tanınmıştır. 7343 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında bazı kanunlarda değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu Kanun ile yapılan değişikliklerden birisi de İİK m. 36'da düzenlenen "icranın geri bırakılması" kurumudur. Bu bağlamda borçlu, maddede düzenlenen şartları gerçekleştirmek suretiyle icranın geri bırakılması kararını talep edebilmektedir. Bu tebliğde, kanunda yapılan değişiklikler üzerine yoğunlaşılacak ve söz konusu değişikliklerin zaman bakımından uygulanması da ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İcranın Geri Bırakılması, Kanun Yolu, İcra Mahkemesi, Teminat

7392 Sayılı Kanun ile 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da Yapılan Değişiklikler Işığında Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcının Sorumluluğu

Arş. Gör. Zeynep Naz Güneş
ORCID ID: 0000-0003-4348-4175
Ufuk Üniversitesi

ÖZ

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un mesafeli sözleşmeleri düzenleyen 48. maddesine, 1 Nisan 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 7392 Sayılı Kanun aracılığıyla tüketici ile satıcı veya sağlayıcı arasında mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık eden aracı hizmet sağlayıcılarının hukuki sorumluluğuna ilişkin yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemenin gerekçesi, teknolojiye erişim kolaylığı, dijitalleşmeyle birlikte mal ve hizmet çeşitliliğinin artması ve pazarlama maliyetlerinin azalmasının yanı sıra tüketicilerin, pandemi etkisiyle de çok daha fazla mesafeli sözleşmeye taraf olması ve bu sözleşmelerin önemli bir kısmını satıcı veya sağlayıcı ile kendilerini bir araya getiren aracı hizmet sağlayıcılarının e-ticaret platformları aracılığıyla gerçekleştirmesidir. Resmi Gazete'de yayımlanma tarihinden altı ay sonra, yani 1 Ekim 2022 tarihinde, yürürlüğe girecek olan bu düzenlemeye göre; aracı hizmet sağlayıcılar, aracılık ettikleri mesafeli sözleşmeler için satıcı veya sağlayıcı adına ve hesabına, tıpkı satıcı ya da sağlayıcılar gibi, tüketicilere ön bilgilendirme yapmak zorundadır. Ayrıca satıcı veya sağlayıcının onayı olmaksızın bizzat düzenledikleri kampanya ve indirimler ile satıcı veya sağlayıcı adına kurulmasına aracılık ettikleri mesafeli sözleşmelere ilişkin olarak tedarik edememe, stok yetersizliği gibi nedenlerle sözleşme konusu malın ya da hizmetin hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilememesinden doğan sonuçlardan da sorumlu olacaklardır. Aracı hizmet sağlayıcılar, bedel tahsiline ilişkin sürece de aracılık etmeleri durumunda, kanunun aradığı şartlar dahilinde, yine satıcı ya da sağlayıcı ile müteselsil sorumlulukları gündeme gelecektir. Anılan düzenleme ile aracı hizmet sağlayıcıların sorumluluklarının çerçevesi çizilmiş ve genişletilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesafeli Sözleşmeler, Aracı Hizmet Sağlayıcı, Bilgilendirme Yükümlülüğü, Tüketici, Tüketici Hukuku

7392 Sayılı Kanun'un Ön Ödemeli Konut Satışlarında Konutun Teslim Edilmesi Bakımından Getirdiği Değişikliğe Dair Eleştiriler

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Doğar
ORCID ID: 0000-0003-0730-7366
Harran Üniversitesi

ÖZ

Günümüzde taşınırlar açısından önemini yitirmiş olan ön ödemeli satışların TKHK m. 40-46 arasında taşınmazlar bakımından özel olarak düzenlenme nedenlerinden biri de tüketicilerin inşaatı henüz başlamamış veya inşası devam eden konutlar için ciddi meblağları ödemeye başlamasıdır. Covid-19 pandemisi ve Türkiye'nin ekonomik koşulları da dikkate alındığında tüketicilerin barınma amaçlı bir konutu uygun fiyatlarla satın alması artık mümkün görünmemektedir. Bu nedenle tüketiciler barınma amaçlı bir konutu inşaata temelden girme ya da maket üzerinden satış olarak da adlandırılan ön ödemeli konut satış sistemi ile satın almaktadır. Barınma amaçlı olarak bir konutu ön ödemeli olarak satın alan tüketiciler konutun kendilerine tesliminden önce satıcı veya aracı ile yapılan sözleşme gereği satış bedelini kısım kısım ödemeye başlamakta, konutun devir ve teslimi ise ileri bir tarihte gerçekleşmektedir. Tüketicilerin satış bedelini çoğunlukla kısım kısım ödediği görülse de konutun tesliminden önce peşin ödeme yapıldığına da rastlanmaktadır. Uygulamada sat-yap olarak da isimlendirilen bu tip satışlarda, tüketicilerden satış bedelini tahsil etmeye başlayarak ciddi miktarda ödeme toplayan müteahhit/satıcı/aracıların konut projesine hiç başlamaması veya devam eden bir projeyi yarım bırakması ya da iflas etmesi, tüketicinin koruma altına alınmasını gerektiren nedenlerin bir kısmıdır. Tüketiciler bakımından ön ödemeli konut satışlarındaki en büyük risk, bedelini ödemeye başladığı konutu teslim alamamasıdır. Nitekim konutun teslim alınmaması kadar satın alınmış bir konutun sözleşmede kararlaştırılan sürede teslim edilmemesi veya geciktirilmesi de tüketiciler açısından mağduriyet yaratmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 44 ile ön ödemeli olarak satılan konutlarda teslim süresini azami otuz altı ay olarak belirlemiştir. 7392 sayılı Kanun m.6'da yapılan değişiklikle, ön ödemeli olarak satışı yapılan konutların teslim süresi kırk sekiz aya çıkarılmaktadır. Bu çalışmada 7392 sayılı Kanun m. 6'da yapılan değişikliğin tüketici açısından getirdiği fayda ve zararlar değerlendirilecek, değişiklik metninde yer almayan bazı önemli eksiklikler ve bunlara dair çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ön Ödemeli Konut Satışı, 7392 Sayılı Kanun, Tüketici, Konut, Teslim

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunundaki Cezai Hükümlerin Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Uğur Aşkın
ORCID ID: 0000-0002-3842-8745
İnönü Üniversitesi

ÖZ

Mevzuatımızda spora ilişkin hususları düzenleyen temelde iki kanun bulunmaktadır. Bunlar; 31.03.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ile yakın zamanda yürürlüğe giren 26.04.2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'dur. 6222 sayılı Kanunda müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde bulundukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesi amaçlanır. Buna karşın 7405 sayılı Kanun, spor kulüpleri, spor anonim şirketleri ve spor federasyonlarının kuruluşu, organları, üst kuruluş oluşturmaları, gelir ve giderleri, bütçe ve harcama esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, denetimleri, bunlara yapılacak her türlü yardımın şekil ve şartları ile bunlara ilişkin diğer hususlara dair usul ve esasları düzenlemektir. Belirlenen kurallara aykırı hareket edilmesi aynı Kanun'un "Cezai Hükümler ve Soruşturma Usulü" başlıklı 47'nci maddesinde suç olarak düzenlenmektedir. 7405 sayılı Kanun, spor kulüpleri ile spor anonim şirketlerinin bütçe ve harcama ilkelerine ilişkin sınırlamalar getirmektedir. Bunlara uyulmasını sağlamak ve yaşanabilecek suiistimallerin önüne geçmek amacıyla spor kulüplerinin ve spor federasyonlarının başkan, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerine yönelik cezai hükümler bulunmaktadır. Nitekim bu kişiler tarafından 7405 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen temlik yasağına aykırı davranılması, beşinci fıkrasında düzenlenen borçlanma sınırının aşılması ve sekizinci fıkrasındaki kurala aykırı davranılması halinde hapis cezası öngörülmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı veya diğer kamu kurumları tarafından tahsis edilen taşınmazlar ile sağlanan desteklerin, tahsis ve destek amacı dışında kullanılması halinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki güveni kötüye kullanma ve zimmet suçuna ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği düzenlenmektedir. Son olarak Gençlik ve Spor Bakanlığına, bu Kanunda düzenlenen veya atıf yapılan suçlarla ilgili açılan davalara katılma hakkı verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Kulüpleri, Spor Federasyonları, Cezai Hükümler

A Glance to the Law of Treaties On the Axis of Pacta Sunt Servanda, Bona Fides and Clausula Rebus Sic Stantibus

Dr. Öğretim Üyesi Deniz Tekin Apaydın
ORCID ID: 0000-0002-6022-4407
Boğaziçi Üniversitesi

ÖZ

Pacta sunt servanda, as codified in Article 26 of the VCLT of 1969, is deemed as the fundamental principle of international law, on which all other treaty provisions depend. This Article in its wording incorporates the bona fide principle. Thereby it was established that for a State to honour her promise and perform a treaty obligation has its roots on the good faith principle. This principle does not have a clear definition, but rather it is observed by its function, wherever it is required. It is often used as a tool to imply fairness, particularly safeguarding the legitimate expectations of the parties to a treaty. Although bona fide principle was a fortiory associated with the pacta sunt servanda principle, it is also possible to find its influence in termination of treaty obligations. Some situations may call for a derogation from the pacta sunt servanda principle for the sake of fairness and justice. The doctrine of clausula rebus sic stantibus has been codified in Article 62 of the VCLT to mitigate the strict application of pacta sunt servanda principle in order to alleviate the potential hardship that a State may suffer as a result of unforeseen fundamental change of circumstances, in which the State itself is at no fault. As was submitted in the First Session of the UN Conference on the Law of Treaties, "[t]he pacta sunt servanda rule was intended to ensure the stability of law; not stability at any price, but stability based on justice". This paper aims to present the three-way relationship between pacta sunt servanda, good faith and fundamental change of circumstances; and reveal how they affect international treaties.

Anahtar Kelimeler: Pacta Sunt Servanda, Good Faith, Clausula Rebus Sic Stantibus, Law of Treaties, Fundamental Change of Circumstances

Alman Ceza Kanunu'nda Ensestin Düzenlenme Amacının Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Recep Kahraman
ORCID ID: 0000-0002-0991-9692
Necmettin Erbakan Üniversitesi

ÖZ

Latince aslı incestus olup "pis, kirlen¬miş, temiz olmayan" anlamına gelen ensest, Alman Ceza Kanunu'nun 173'üncü maddesinde akrabalar arasında cinsel ilişki şeklinde tanımlanmaktadır. Bağımsız suç tipi olarak düzenlenen norma göre alt soy – üst soy ile kardeşler arasında cinsel ilişki yaptırıma bağlanmaktadır. İlgili suç; kişiliğe, aileye ve aile birliğine karşı işlenen suçlar arasında kabul edilmektedir. Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan farklı olarak ensest suçunda taraflardan biri mağdur olmayıp çok failli suç olarak nitelendirilmektedir. Çalışmanın amacı, Alman Ceza Kanunu'nda yer alan ensest suçunun düzenlenme amacını ortaya koyarak, ensest fiilinde ceza hukukunun caydırıcı gücünün kullanılmasının gerekli olup olmadığına dair yapılan çalışmalara katkı sağlamaktır. Sadece ahlak anlayışının ön plana çıkartılarak hukuki menfaat¬lerin korunmadığı iddiasıyla ensest fiilinin ceza kanununda yer alması eleştirilmektedir. Ceza normunun, özellikle ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ve eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığı gerekçesiyle normun iptali istenmiştir. Alman Federal Anayasa Mahkemesi, ensest fiilinin, aile içi ilişkilere ve ailenin kurumsal niteliğine zarar verdiğini; ensest ilişkinin sonucunda da aile içi roller değiştiğinden ailenin toplumsallaşma görevini yerine getiremediğini belirtmiş ve iptal istemini geri çevirmiştir. Ensestin suç olarak düzenlendiği norma atfedilen amaç, ahlaki düşüncelerin, ailenin ve ırkın korun¬masını ön planda tutmaktadır. Çağdaş toplumlarda ceza kanunları tarafından korunan aile kavramının, ensestin olağan sayılmasına izin vermeyeceği kabul edilebilmelidir. Ensest ilişkinin tarafları, fiziksel, psikolojik birtakım sorunlar yaşayabilmektedir. Bu kişiler toplum tarafından dışlanmakta, aile bireylerinin çift işlevi nedeniyle akrabalık ilişkisi, sosyal rol dağılımının kesişmesi nedeniyle de birey kimliği ve gelecek nesillerin genetiği zarar görebilmektedir. Ensestin kimlik kaybına neden olmasının sonucu olarak da kişilerin onurlu yaşam hakkına saygı duyulması mümkün olmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Dokunulmazlık, Ensest, Cinsel İlişki.

Alman Hukuku Kapsamında Dijital Ürün Kavramı ve Sözleşme Hukukuna Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi İpek Çevik
ORCID ID: 0000-0003-2186-8581
Marmara Üniversitesi

ÖZ

Avrupa Birliği 2019/771 sayılı malların satışı direktifi ve Avrupa Birliği 2019/770 sayılı dijital içerik ve hizmet direktifleri, Alman Medeni Kanunu'nun BGB 327- 327u paragrafları uyarınca 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren Alman iç hukukunda yürürlüğe sokulmuştur. İlgili direktifler kapsamında, özellikle teknolojik gelişmeler ile sunulan dijital hizmetlerin artması ve birçok tüketicinin de dijital ürünlerden bedel karşılığı faydalanması neticesinde genel ürün kavramının tanımı yerine, dijital ürün kavramını tanımlama ihtiyacı haiz olmuş ve yeni düzenlemeler de bu çeşit ürünlerin özelliklerini dikkate alarak yapılmıştır. Bu çerçevede tüketicilere bedel karşılığı satılan dijital ürün ve hizmetler ile ilgili belirli hak ve yükümlülüklerin, özellikle tüketici ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlendiği gözlemlenmektedir. İşbu bildiri ile sadece dijital ürün bazında tüketiciyi korumaya yönelik ne tür düzenlemelerin dikkate alındığı ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede dijital ürün kavramının tanımı, dijital ürün satıcılarının güncelleme yükümlülükleri ve dijital ürünler bakımından ayıpların, özellikle objektif ve sübjektif ihtiyaçlara göre nasıl değerlendirilmesi gerektiği konuları, bildiri uyarınca aktarılmaya çalışılacaktır. Ayrıca ayıplı dijital ürün konusunda ispat yükü açısından düzenlemeler ve sonuçlarına da değinilecektir. İlgili mevzuat uyarınca, dijital ürünleri sunan girişimcilerin, ürünler üzerindeki değişim hakkının kapsamı ve yukarıda adı geçen ilgili direktif hükümlerinin, Alman Hukuku (BGB) bakımından sözleşme hukukuna etkileri ve sonuçları bildiri kapsamında genel olarak incelenmeye çalışılacak ve Türk Hukuku açısından değerlendirmeler

Anahtar Kelimeler: Dijital Ürün, Dijital Üründe Ayıp, Avrupa Birliği Mal Satış Direktifi, Avrupa Birliği Dijital İçerik ve Hizmet Direktifi, Alman Hukuku Bgb

Alman Hukukunda Anonim ve Gizli Doğum Uygulamaları ile Bu Doğum Uygulamalarının Türk Hukukunda Uygulanabilirliği

Dr. Öğretim Üyesi Nurten İnce Akman
ORCID ID: 0000-0002-8674-3221
Marmara Üniversitesi

ÖZ

Günümüzde birçok çocuk çeşitli sebeplerden dolayı doğar doğmaz veya doğumdan kısa bir süre sonra terk edilmektedir. Terk edilen bu çocuklar ölüm veya uygun olmayan kişiler tarafından ele geçirilme riskiyle karşı karşıya gelmektedir. İsviçre, Fransa ve Almanya gibi ülkelerde bebek terklerinin önüne geçmek ve doğan bu çocukların yaşam hakkının korunması için anonim veya gizli doğum gibi uygulamalar hayata geçirilmiştir. Anonim doğum; kadının kimliğini tanıtıcı herhangi bir açıklamada bulunmaya zorlanmaksızın dernek, vakıf veya çeşitli kuruluşlara ait hastanelerde doğum hizmeti almasını ve doğumdan sonra bebeği burada bırakarak gitmesini sağlayan bir imkandır. Gizli doğum kadının doğumdan sonra bebeği sağlık kuruluşlarında bırakarak gitmesine olanak tanınırken ileride çocuğun 16 yaşını tamamladığında ananın kimlik bilgilerini öğreneceği bir yapıdır. Gerek anonim gerekse gizli doğumla çeşitli nedenlerle zor durumda bulunan ve bir şekilde doğacak çocuktan kurtulmayı planlayan gebe kadınlara alternatif bir yol sunularak çocukların hayatta kalması amaçlanmaktadır. Çocuğun doğumu sağlıklı bir ortamda gerçekleştirilirken hem ana hem de çocuğun sağlığı korunmakta ve terk edilecek bebeğin uygunsuz ellere geçmesi (çocuk ticaretinin) engellenmektedir. Bu çalışmada Alman hukukunda anonim ve gizli doğum hukuki boyutlarıyla ele alınarak anonim ve gizli doğumun Türk hukukuna uygunluğu sorunu incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Doğum, Gizli Doğum, Çocuk Hakları, Alman Hukuku

Alman ve İsviçre Medeni Usul Hukuku Işığında 7251 Sayılı Kanun ile HMK md. 149'da Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Dr. Bahar Tuna Kurtoğlu
ORCID ID: 0000-0002-1919-3231
Yalova Üniversitesi

ÖZ

Alman Medeni Usul Kanunu'nun (ZPO) 128a maddesinde Kasım 2013'te yürürlüğe giren değişikliklerle eski düzenlemede ses ve görüntü nakledilmesiyle duruşmalara katılım için aranan tarafların ortak rızasının olması şartı kaldırılarak, bu şekilde gerek tarafların, vekillerinin ve yardımcılarının gerekse tanık, bilirkişi ve ilgililerin duruşmaya bizzat gelmeden, ses ve görüntü aktarımı yoluyla başka bir yerden duruşmaya katılabilme imkanları genişletilmiştir. Benzer şekilde hukukumuzda da 7251 sayılı Kanun ile "Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşmaların icrası" başlıklı HMK Md. 149 değiştirilerek, ses ve görüntü nakli yoluyla duruşma yapılabilmesi için aranan tarafların ortak rızası şartı kaldırılmış, teknolojik imkanlardan yararlanarak, duruşmada bizzat bulunmadan duruşmaya katılabilme imkanları arttırılmıştır. Türk ve Alman hukuklarından farklı şekilde İsviçre Medeni Usul Kanunu (SchweizZPO), ilgili konuya hiç yer vermeyerek, kural olarak duruşmalara bizzat katılımın gerekliliğini kabul etmiştir. İstisnai olarak ise pandemi döneminde, 31.12.2022 tarihine kadar uygulanacak, şartları ve uygulama alanı sınırlı bir şekilde belirlenen yönetmelik çerçevesinde duruşmaların ses ve görüntü aktarımı yoluyla yapılabileceği ve bunun için de tarafların ortak rızasının gerekliliği düzenlenerek, kabul edilmiş bulunmaktadır. Alman ve Türk hukukunda ilgili konuda temel olarak amaçlanan, gelişen teknolojiden faydalanarak usul ekonomisinin, hukuki dinlenilme hakkının, taraf ve ilgililerin menfaat ve güvenliklerinin korunarak sağlanması olsa da ilgili düzenlemeler içerik ve uygulama açısından önemli noktalarda birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu farklılıklardan bir tanesi HMK Md. 149 ile hakime tanınmış olan geniş takdir yetkisi ve bu yetkinin sınırlarının belirsizliğidir. Zira Alman hukukundaki benzer düzenlemede tanık, bilirkişi ya da ilgililerin ses ve görüntü aktarımıyla dinlenebilmesi için mutlaka taraflardan birinin talebi aranmaktayken, hukukumuzda HMK Md. 149/2 uyarınca taraflarca talep edilmese dahi hakimin re'sen tanık, bilirkişi veya uzmanın ses ve görüntü aktarımı yoluyla dinlenmesine karar verebileceği düzenlenmekte, ilgili maddenin 3. ve 4. fıkralarında ise hakime tanınmış olan takdir yetkisi daha da genişletilmektedir. Bu bildiride hukukumuzdaki söz konusu düzenleme ile ilgili doktrin ve uygulamadaki tartışmalar Alman ve İsviçre hukuku ile olan benzerlik ve farklılıklar ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Duruşma, Usul Ekonomisi, Hakimin Takdir Yetkisi, Ses ve Görüntü Nakli

Amerikan Yüksek Mahkemesinin Roe V. Wade Kararı ve Karardan Dönülmesinin Muhtemel Etkileri Üzerine

Arş. Gör. Gülçin Demircan
ORCID ID: 0000-0002-6528-3756
İzmir Demokrasi Üniversitesi

ÖZ

Amerika Birleşik Devletleri'nde kürtaj hakkı üzerine süregelen tartışmalarda, Yüksek Mahkeme'nin 22 Ocak 1973 tarihli Roe v. Wade kararının yeri oldukça büyüktür. Bu kararda Mahkeme, kadının hayatını tehlikeye düşüren durumlar dışında, kürtajı yasaklayan Texas yasasının, On Dördüncü Değişiklik kapsamında anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, anayasanın bireylerin mahremiyet alanlarını koruduğunu ve mahremiyet alanının kadınların hamileliklerini sonlandırma kararını kapsadığını ifade etmiştir. Kürtaj hakkına yönelik sınırlamalar, sıkı inceleme (strict scrutiny) standardını karşılamak zorunda olup bu standart ise sınırlamada zorlayıcı devlet çıkarı (compeling state interest) olmasını gerektirmektedir. Kararda Yargıç Blackmun, devletin hem hamile kadını hem de bir noktada potansiyel bir insan hayatını korumakla yükümlü olduğunu belirtmiş ve bu şekilde kürtaj hakkının sınırlanmasında devletin menfaati belirlenmiştir. Mahkeme, kürtaja ilişkin temel mahremiyet hakkı ve devlet menfaatini dengelemek için kadının hamilelik sürecini üç döneme ayırarak kürtaj hakkının ne zaman sınırsız olacağını ve hangi dönemlerde devletin zorlayıcı çıkarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yakın zamanda inceleyeceği Dobbs v. Jackson Women's Health Organization davasında ise Mahkemenin Roe v. Wade'deki kararından dönmesi, yüksek bir olasılık olarak görülmektedir. Üstelik Aralık 2021'de Mahkemedeki altı muhafazakâr yargıcın on beş haftalık hamilelikten sonra neredeyse tüm kürtajları yasaklayan bir Mississippi yasasını destekleme niyetlerini gösteren beyanları üzerine bazı eyaletler, Roe v. Wade kararından çoktan dönülmüş gibi hareket etmiş, on beş haftalık hamilelikten sonra kürtajı yasaklayan yasalar çıkarmıştır. Kürtaj yaptıran kadınların büyük çoğunluğu federal yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Kendi bedenleri üzerinde söz sahibi olabilmek için gereken zamanı ve parayı sağlayamayacak kadınlar için uzun vadede sağlık sorunları başta olmak üzere tehlikeli sonuçlar ortaya çıkabilecektir. Çalışmada Roe v. Wade kararı açıklanarak kararın etkileri üzerinde durulacak ve ABD'de karardan dönülmesi halinde ortaya çıkabilecek riskler irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Roe v. Wade Kararı, Amerikan Yüksek Mahkemesi, Kürtaj Hakkı.

Anayasa Mahkemesinin Bakış Açısıyla Telif Ceza Hukukunda Suçların İçtimaı

Dr. Öğretim Üyesi Coşkun Koç
ORCID ID: 0000-0001-9453-5919
Kafkas Üniversitesi

ÖZ

Ceza hukukunda temel kural, birden çok suç işleyen kimsenin, işlediği her suç için ayrı ayrı cezai sorumluluğunun olmasıdır. Gerçek içtima adı verilen bu kurala göre fail işlemiş olduğu her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılır. Bu kuralın istisnasını, aynı fail tarafından işlenmiş birden çok suç bulunmasına rağmen, çeşitli saiklerle faile tek cezanın verildiği "suçların içtimaı" hukuki müessesesi oluşturur. Suçların içtimaı, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 42, 43, ve 44. maddelerinde, birleşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima şeklinde düzenleme alanı bulmuştur. Suçların içtimaına ilişkin bu düzenlemeler telif ceza hukuku bakımından da uygulama alanı bulur. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK)sistematiğinin bir sonucu olarak, birden fazla telif suçu bir arada işlenebileceği gibi, telif suçların Türk Ceza Kanunu'ndaki diğer suçlarla bir araya gelmesi de ihtimal dahilindedir. Özellikle FSEK m. 71'de düzenlenen suçların seçimlik hareketli oluşu ve manevi ve mali haklara tecavüz eylemlerinin bu maddede toplanması ilave olarak 71. maddedeki her bir fıkranın ayrı suç gibi nitelendirilmesi, suçların içtimaı yönünden uygulamada tereddüte yol açmaktadır. Somut norm denetimine konu olan FSEK m. 81/13'de yer alan: "Bandrol yükümlülüğüne aykırılığın aynı eserle ilgili olarak 71 inci maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde tanımlanan suçla birlikte işlenmesi hâlinde, fail hakkında sadece 71 inci maddeye göre cezaya hükmolunur. Ancak, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır." şeklindeki fikri içtima düzenlemesi, Anayasa Mahkemesi'nin 12/6/2020 tarih 2020/29 sayılı Kararıyla iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinde şu hususlara değinmiştir: "Eserler üzerinde işlenebilecek çoğaltma, satışa arz etme, yayma, ticari amaçla satın alma gibi fiiller, FSEK m. 71 ve m. 81 kapsamında ayrı ayrı suç olarak düzenlenmiştir. Söz konusu maddelerde düzenlenen suçların hukuki konusu birbirinden farklıdır. Manevi, mali ve bağlantılı haklara tecavüz suçlarını düzenleyen Kanun'un 71. maddesinde korunan hukuki menfaat eser sahiplerinin manevi, mali ve bağlantılı hakları iken 81. Maddedeki bandrol yükümlülüğüne aykırılık suçlarında korunan hukuki menfaat kamunun menfaatidir. Bandrol yükümlülüğüne aykırılık suçundan farklı olarak manevi, mali veya bağlantılı hak sahiplerinin haklarına tecavüz suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması şikayete tabi bulunduğundan itiraz konusu kural yalnızca hak sahibinin şikayetçi olması durumunda uygulama alanı bulabilecektir.". Her iki suçun birlikte işlenmesi ve hak sahiplerinin şikayette bulunması halinde failler hakkında sadece 71. maddede düzenlenen ve 81. maddedeki cezalara göre daha hafif olan cezaların belirlenmesi mümkün olabileceğinden suç ile ceza arasında adil bir denge oluşturamayan FSEK m.81/13, yarattığı etki ve sonuçlar itibarıyla ölçülülük ilkesine aykırıdır. Tebliğimizde öncelikle Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçların içtimaı sistemine değinilecektir. Ardından telif ceza hukuku kapsamında FSEK'deki suç tiplerinin hem aynı Kanun içinde hem de TCK ve diğer kanunlardaki suç tipleri ile içtima durumunu düzenleyen normlar, Anayasa Mahkemesinin bakış açısıyla izah edilecektir. Son olarak konumuzla ilgili ulaştığımız hukuki sonuçlar öğretideki farklı görüşler çerçevesinde tartışılacak ve bu hususstaki görüşlerimiz paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Telif Ceza Hukuku, Suçların İçtimaı

Anayasa Mahkemesi'nin 26.01.2022 Tarihli İptal Kararı Işığında Olağanüstü Kanun Yollarında Çelişmeli Muhakeme İlkesine İlişkin Değerlendirmeler

Arş. Gör. Dr. Yaprak Öntan
ORCID ID: 0000-0003-4665-6737
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Anayasa Mahkemesi, 26.01.2022 tarih ve E. 2021/48; K. 2022/7 sayılı kararıyla, Ceza Muhakemesi Kanunu'na 2017 yılında 7035 sayılı Kanun'la eklenen ve bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisini düzenleyen 308/A maddesinin birinci cümlesini, "sanığın aleyhine itirazlar" yönünden Anayasa'nın 36. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. 14.04.2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan ve bu tarihten itibaren 9 ay sonra yürürlüğe gireceği belirtilen iptal kararının gerekçesinde, söz konusu hükmün, aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin istisnaları kapsamında değerlendirilemeyeceği ve bu nedenle ilkeyle bağdaşmayacağı, ayrıca, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına yapılan itirazdan sanığın haberdar edilmesine ve itiraza karşı savunmada bulunmasına olanak tanıyan bir mekanizmanın öngörülmemiş olduğu belirtilmiştir. Tebliğde, söz konusu kararın, özellikle çelişmeli muhakeme ilkesi açısından arz ettiği önem üzerinde durulacak ve diğer olağanüstü kanun yolları bakımından da aynı perspektiften değerlendirme yapılacaktır. Bu bağlamda, sanık aleyhine olağanüstü kanun yollarına başvurulması sorunsalı ile silahların eşitliği ve çelişmeli muhakeme ilkeleri, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru sonucu vermiş olduğu daha önceki tarihli kararları da göz önünde bulundurularak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çelişmeli Muhakeme İlkesi, Olağanüstü Kanun Yolları, Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının İtirazı

Anayasa Mahkemesi'nin Güncel İptal Kararları Işığında İcra ve İflâs Kanunu m. 278 Hükmünün Geleceğine İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler

Dr. Öğretim Üyesi Barış Toraman
ORCID ID: 0000-0002-9275-746X
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Anayasa Mahkemesi itiraz yoluyla yapılan başvurular sonucunda verdiği yakın tarihli kararlarla; önce, ivazsız tasarrufların iptali bakımından belli akrabalar arası tasarrufların bağış sayılacağını öngören İcra ve İflâs Kanunu (İİK) m.278/3, b.(1) hükmündeki "karı ve koca ile" ibaresini (16.12.2021, 52/97, R.G.:22.03.2022, 31786), akabinde, zikredilen hükümde yer alan "usul ve" ile "sıhren üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) hısımlar" ibarelerini iptal etmiştir (26.01.2022, 9/4, R.G.:12.04.2022, 31807). İlgili kararlarda, bunların Resmî Gazete'de yayımlanmasından 9 ay sonra yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. Esasen zikredilen hükme dair ilk iptal kararı 2018'de, ilgili bentte yer alan "neseben veya" ibaresiyle sınırlı olarak verilmiştir (11.07.2018, 9/84, R.G.:15.11.2018, 30596). Bu karar bağlamında Anayasa Mahkemesinin uyuşmazlık bakımından uygulanması söz konusu olmayan bir düzenlemeyi denetim kapsamına alamaması, takip eden süreçteki farklı itiraz başvurularıyla, güncel kararların ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Bu itibarla Anayasa Mahkemesinin konuya dair verdiği son kararların, 2018 yılında verilen kararın devamı niteliğinde olduğu ve istikrar teşkil ettiği belirtilebilir. Mahkeme, 2018'deki kararında da kanun koyucuya imkân tanımış, iptal hükmünün 9 ay sonra yürürlüğe gireceğine işaret etmişse de, konuya ilişkin bir düzenleme yapılmadığı gibi, son kararlar bakımından, tespit edebildiğimiz kadarıyla bu konuda bir hazırlık çalışması henüz bulunmamaktadır. Uygulamada ise, mevcut durumunun bir belirsizlik yarattığı; mahkemelerin, kararların yürürlük tarihine veya yeni düzenleme yapılana kadar ilgili dosyaları bekletme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu çerçevede konuyu birkaç açıdan tartışma amacındayız. Öncelikle, ilgili düzenlemelerin iptaline hangi sebeple gerek duyulduğu; konunun ispat hakkı bakımından önemi ve iptalin yerindeliği üzerinde durmak ve bu konuda şayet düzenleme yapılmazsa, İİK m.280 hükmünün takip hukukuna ilişkin menfaat dengesinin korunması bakımından yeterli olup olmayacağını değerlendirmek gerekmektedir. Öte yandan karşılaştırmalı hukuk bakımından mehaz İsv.İİK (SchKG) m.286'ya 2013 değişiklikleriyle eklenen f.3 hükmündeki borçluya yakın bir kişi yararına yapılan tasarruflar bakımından öngörülen ispat yüküne ilişkin düzenlemenin geçen süreçte nasıl uygulandığının, Türk hukuku bakımından benzer bir düzenlemenin elverişliliğinin, karşılaştırmalı hukukta dikkat çekilen hususlar çerçevesinde tartışılmasının yerinde olacağı kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Tasarrufun İptali Davası, İspat Yükü, İspat Hakkı, İvazsız Tasarruflar, Anayasa Mahkemesi, Somut Norm Denetimi

Anayasal Mülkiyet Hakkı Açısından Acele Kamulaştırmada "İlk Düğmenin Yanlış İliklenmesi" Sorunsalı: AYM'nin Ali Ekber Akyol ve Ali Hıdır Akyol Başvurularının AİHM'nin Yel Vd. Türkiye Kararı Ekseninde Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Ahmet Türkmen
ORCID ID: 0000-0002-5914-4346
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

ÖZ

Kamulaştırma, hem Anayasa hem de AİHS ile koruma altına alınan mülkiyet hakkına ağır bir müdahale teşkil eder. Tam da bu sebeple, idarenin/devletin bazı hallerde bireylerin rızası hilafına da olsa bedelini peşin ödemek suretiyle birtakım taşınmazları edinmesi anlamına gelen ve tafsilatlı bir prosedür öngören kamulaştırma olgusu Anayasa'da ayrıca düzenlenmiştir. Olağanüstü şartların bulunması durumunda bahsedilen tafsilatlı prosedürü işletmeksizin devletin/idarenin rızaları hilafına bireylere ait taşınmazlara derhal el koyması şeklinde gerçekleşen acele kamulaştırma ise -şüphesiz- mülkiyet hakkına daha ağır bir müdahaledir. Acele kamulaştırmaya dair Anayasa Mahkemesi tarafından sekiz ay arayla verilen Ali Ekber Akyol vd. Başvurusu ve Ali Hıdır Akyol vd. Başvurusu kararları aynı hukuki ihtilafı konu edinmesine rağmen birbirine zıt iki hüküm içermektedir. Mahkeme ilk başvuruda Danıştay tarafından verilen iptal kararını ihlale dayanak olarak kabul ederken, ikinci başvuruda bu kararın hiçbir etkisi yokmuş gibi hüküm kurarak başvuruyu "ihlal bulunmadığı" şeklinde sonuçlandırmıştır. Her iki başvuruya da atıfla aynı hukuki ihtilafa dair yapılan Yel vd. Türkiye başvurusunu mülkiyet hakkı bakımından ele alan AİHM ise, müdahalenin kanunilik ölçütünü karşılamadığından bahisle ihlale hükmetmiştir. Ali Hıdır Akyol Başvurusu'na yazılan Karşıoy'dan hareketle, AİHM'nin de tespit ettiği üzere Danıştay'ın iptal kararının göz ardı edilmesi deyim yerindeyse ihlal incelemesi bakımından "ilk düğmenin yanlış iliklenmesi" anlamına gelecek şekilde eleştiriye matuf görünmektedir. Çalışma, bahsedilen kararları bu çerçevede ele alma amacı taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Acele Kamulaştırma, Bireysel Başvuru, AYM, Aihm, Mülkiyet Hakkı

Anlaşmalı Boşanma Kararının Kesinleşmesinden Sonra İleri Sürülecek Yoksulluk Nafakası ve Tazminat Talepleri

Arş. Gör. Merve Ardıç Tüken
ORCID ID: 0000-0002-7006-7353
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 166/ f. 3'te tarafların anlaşması mutlak bir boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir. Anlaşmalı boşanma davasında, tarafların boşanmanın malî sonuçlarına ve çocukların durumuna ilişkin olarak düzenledikleri anlaşmanın hâkim tarafından uygun bulunması gerekmektedir. Doktrinde, anlaşmanın zorunlu içeriğinden olan "boşanmanın malî sonuçları" ifadesinden anlaşılması gerekenin, eşlerin maddi ve manevi tazminat talepleri ile yoksulluk nafakası talebi olduğu görüşü hâkimdir. Tarafların yaptıkları anlaşmada tazminat ve nafaka taleplerine ilişkin hiçbir düzenlemeye yer vermemesi veya tazminat ve nafaka taleplerini saklı tutmaları halinde bu anlaşmalar hâkim tarafından uygun bulunmayacaktır. Ancak her nasılsa anlaşma onaylanmış ve boşanma kararı kesinleşmişse, tarafların tazminat ve nafaka taleplerini sonradan ileri sürüp süremeyeceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Tarafların nafaka ve tazminat taleplerini düzenleyen ve özellikle talepleri bulunmadığına ilişkin bir anlaşmanın varlığı halinde, bu anlaşmaya dayanan mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra ileri sürülen taleplerin ise kesin hüküm engeline takılması gündeme gelecektir. Ancak bu ihtimalde sonradan ortaya çıkan maddi vakıalar açısından bir ayrım yapmak gerekmektedir. Aynı zamanda, anlaşmanın muğlak ifadeler içermesi veya irade sakatlığının söz konusu olması hallerinde aynı hususta taleplerin sonradan ileri sürülmesinin mümkün olup olmadığı da cevaplanması gereken önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Söz konusu taleplerin sonradan ileri sürülebileceğinin kabul edildiği hallerde ise TMK m. 178'de yer alan zamanaşımı düzenlemesi ve bu taleplerin aile hukuku kuralları çerçevesinde mi borçlar hukuku genel hükümleri çerçevesinde mi inceleneceği hususları ayrıca değerlendirilmelidir. Bu çalışmada tarafların yaptıkları anlaşma, boşanmanın malî sonuçları bakımından ele alınarak bu hususlarda boşanma kararının kesinleşmesinden sonra bir talep ileri sürülüp sürülemeyeceği sorunu farklı ihtimaller dahilinde ve kesin hüküm kurumuyla ilişkisi kurularak doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anlaşmalı Boşanma, Yoksulluk Nafakası, Tazminat Talebi, Kesin Hüküm

Anlaşmalı Boşanmadan Sonra Mal Rejiminin Tasfiyesinin Talep Edilip Edilemeyeceği Meselesi

Doç. Dr. Tuba Birinci Uzun
ORCID ID: 0000-0002-0185-0619
Akdeniz Üniversitesi

ÖZ

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu ile edinilmiş mallara katılma rejimi, yasal mal rejimi olarak kabul edilmiştir. Mal rejimini sona erdiren sebepler TMK md. 225'te belirtilmiştir. Boşanma, mal rejimini sona erdiren sebeplerden biridir. Eşler çekişmeli olarak boşanabileceği gibi anlaşmalı olarak da boşanabilirler. TMK md. 166 f. 3 hükmü uyarınca, anlaşmalı boşanma için tarafların boşanmanın mali sonuçları hakkında da anlaşmış olması gerekir. Ne var ki anlaşmalı boşanma protokollerinde yer alan ifadeler çoğu zaman belirsizdir ve protokolün kapsamı da tartışmalıdır. Uygulamada mal rejiminin tasfiyesini talep eden davacı taraf genellikle anlaşmalı boşanma protokolünün yalnızca boşanmanın mali sonuçlarına ilişkin olduğunu, ilgili protokolün mal rejiminin tasfiyesini kapsamadığını iddia eder. Buna karşılık davalı taraf ise anlaşmalı boşanma protokolünün yalnızca boşanmanın mali sonuçlarına ilişkin olmadığını, ilgili protokolün mal rejiminin tasfiyesini de kapsadığını, tarafların katkı ve katılma alacağı konusunda da mutabakata vardıklarını iddia eder. Bu noktada yalnızca anlaşmalı boşanma protokolünde yer alan kayıtlar değil eşlerin duruşmadaki beyanları da önemlidir. Zira eşlerin duruşmadaki beyanları mahkeme içi ikrar olup kesin delil niteliğindedir. Anlaşmalı boşanmadan sonra mal rejiminin tasfiyesinin talep edilip edilemeyeceği esasen bir yorum sorunudur. Bazı Yargıtay kararlarında, anlaşmalı boşanma protokolünde yer alan veya eşlerin duruşmadaki beyanlarında geçen "alacak / mal / eşya talebim yoktur" şeklindeki ifadelerin taraflar için bağlayıcı olduğu, bu yöndeki ifade ve beyanlara rağmen katılma alacağı ile değer artış payı alacağı talep edilemeyeceği belirtilmiştir. Ancak aksi yönde kararlar da mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Aile Hukuku, Anlaşmalı Boşanma, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Mal Rejiminin Tasfiyesi

Anonim Şirketlerde Sanal Genel Kurul ve Bu Konuda Alman Hukukunda Yaşanan Güncel Gelişmeler

Arş. Gör. Ülkü Ay Kaplan
ORCID ID: https://orcid.org/ 0000-0001-9211-9428
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Covid-19 pandemisi ekonomik ve toplumsal alanda birçok uygulamanın farklılaşmasına neden olmuş, bu farklı uygulamalar bazı durumlarda pandemi koşullarının hafifleşmesi ile terk edilirken, bazı durumlarda ise uygulamadan gelen olumlu tepkilerle kalıcı hale getirilmeye başlanmıştır. Alman hukukunda pandemi sırasında bulaş riskinin en aza indirilmesi için anonim şirket genel kurul toplantılarının sanal olarak gerçekleştirilmesi de bu uygulamalardan biridir. Sanal genel kurul, pay sahiplerinin fiziki katılımları olmaksızın genel kurul toplantısının çevrim içi olarak yapılmasıdır. Bu anlamda Türk hukukunda da uygulanan elektronik genel kuruldan farkı, sanal genel kurulda hiçbir pay sahibinin genel kurul toplantısına fiziken katılmaması, bir başka deyişle fiziki toplantının var olmamasıdır. Bu uygulamanın birçok yararı olduğu gibi, elbette sakıncaları da vardır. Pay sahiplerinin genel kurula katılımlarını kolaylaştırdığı söylenebilirken, pay sahipliği haklarının kullanımına ilişkin açık ve yeterli düzenlemeler getirilmemesi, pay sahiplerinin hak kaybına uğramasına neden olabilir. Alman hukukunda pandeminin başlangıcından bugüne dek sanal genel kurul toplantılarını düzenleyen 27 Mart 2020 tarihli "Covid-19 Pandemisi ile Mücadele İçin Şirket, Kooperatif, Dernek, Vakıf ve Kat Mülkiyeti Hukukunda Tedbirlere İlişkin Kanun" 31 Ağustos 2022'de yürürlükten kalkacaktır. Bu sebeple, sanal genel kurulun sürekli hale getirilmesi amacıyla Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda (Aktiengesetz-AktG) değişiklik yapılmasına karar verilmiştir. Hazırlanan "Anonim Şirketlerde Sanal Genel Kurul Toplantılarının Uygulanması ve Diğer Düzenlemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile AktG'te çeşitli hükümlerde değişiklik yapılması planlanmaktadır. Bu kanun ile anonim şirketler, esas sözleşmelerinde düzenlenmiş olması şartıyla, genel kurul toplantılarını sanal olarak düzenleyebileceklerdir. AktG hükümlerine getirilen değişikliklerin başında "Sanal Genel Kurul" başlıklı § 118a hükmü, "Sanal Genel Kurula Katılma ve Görüş Bildirme Hakkı" başlıklı § 130a hükmü ve pay sahiplerinin bilgi edinme hakkını düzenleyen AktG § 131 hükmüne eklenecek fıkralar gelmektedir. Çalışmamızda bu kanun tasarısı ile AktG'e getirilen yeni düzenlemeler incelenecek, sanal genel kurul uygulamasının yararları ve sakıncaları ile Türk hukukuna uygulanabilirliği açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Genel Kurul, Elektronik Genel Kurul, Pay Sahipliği Hakları

Anonim Şirkette Yönetim Kayyımının Hukuki Sorumluluğu

Burak Keçecioğlu
ORCID ID: 0000-0001-6649-251X
İzmir Barosu

ÖZ

Anonim şirketteki yönetim organının geçici surette yokluğu sebebiyle vesayet makamı olan asliye ticaret mahkemesince görevlendirilen yönetim kayyımı, kendisine kayyım olarak tayin edilen anonim şirketin malvarlığını iyi bir kayyım gibi özenle yönetmek ve çıkar gruplarının menfaatlerini korumak zorundadır. Bir diğer ifade ile yönetim kayyımı, görevini yerine getirirken iyi bir yöneticinin gerektirdiği özeni göstermekle yükümlüdür. Ancak Kanunda belirtilen veya vesayet (veya denetim) makamınca kendisine verilen görevi kusurlu bir şekilde ihlal etmesi sonucu başta anonim şirket tüzel kişiliği olmak üzere çeşitli çıkar gruplarının (pay sahipleri ve şirket alacaklılarının) doğrudan veya dolaylı şekilde zarara uğraması mümkündür. İşte bu noktada yönetim kayyımının hukuki sorumluluğu gündeme gelecektir. Üzerinde kayyımlık tesis edilen anonim şirkette görevlendirilen yönetim kayyımının sorumluluğu ile ilgili her ne kadar başta Türk Medeni Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu olmak üzere ilgili mevzuatta herhangi bir hüküm bulunmasa da yönetim kayyımının adeta bir "yönetim kurulu üyesi" gibi çalıştığı ve kayyımın anonim şirket ile arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin sözleşmesel ilişki olduğu göz önünde bulundurulduğunda yönetim kayyımının sorumluluğuna da, kayyımlık kurumunun niteliğine uygun düştüğü ölçüde, TTK m. 553 vd. hükümleri uygulanacaktır. Yönetim kayyımının sorumluluğunun doğabilmesi için kümülatif olarak dört unsurun gerçekleşmiş olması gerekir. Buna göre yönetim kayyımına kanunda belirtilen veya mahkemece verilmiş bir görev olmalı, verilen bu görevi kayyım kusuruyla ihlal etmiş olmalı, bu ihlal anonim şirket, pay sahipleri veya şirket alacaklıları açısından zarara neden olmuş olmalı ve zarar kusurlu davranışın neticesinde meydana gelmiş olmalıdır. İşte söz konusu dört unsurun bir arada bulunması ile birlikte başta anonim şirket tüzel kişiliği olmak üzere pay sahipleri ve şirket alacaklıları uğradıkları doğrudan veya dolaylı zararın tamamı için yönetim kayyımının hukuki sorumluluğuna gidebilir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kayyımı, Anonim Şirket, Hukuki Sorumluluk

Anonim Şirkette Yönetim Yetkisinin Devri

Öğr. Gör. Hamit Çavuş
ORCID ID: 0000-0002-3846-2767
Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte yönetim kurulunun görev ve yetkisi temsil ve yönetim olarak ikiye ayrılmıştır. Genel kurulun görevleri dışında kalan ve şirketin işleyişine ilişkin bütün işlemler yönetim kurulunun görev ve yetkisi kapsamındadır. Yönetim, şirketin hedeflerine ulaşması için gerekli politikanın belirlenmesi, araçların ve personelin sağlanması, teşkilatın oluşturulmasıdır. Ancak pratikte yönetim ve temsil ilişkisi ayrı olarak düşünülemez. Çünkü yönetim için gerekli kararın alınması çoğu zaman bu işle ilgili bir hukuki işlemin yapılmasını gerektirmektedir. Şirketlerin büyümesi yönetici kadrosunun da profesyonelleşmesini gerektirmektedir. Bunun sonucu olarak yönetim yetkisinin devri kabul edilmiştir. Yönetim yetkisi; şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunması, iç yönergenin hazırlanması ve yönetim kurulu kararı ile devredilebilir. Bu şartlardan biri sağlanmaz ise yapılan devir geçersiz sayılır ve usulsüz devirden dolayı yönetim kurulu üyeleri sorumlu olur. Bu kapsamda çalışmamda; yönetimin devrinin şartları, yönetimin devrinin kapsamı ve yeniden devir, yönetimin devredilebileceği kişiler, yöneticinin azli, yönetimin devrinde sorumluluk konuları ve bu konulara ilişkin yargı kararları ile güncel tartışmalar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kurulu, Yönetim, Temsil, Yönetim Yetkisinin Devri.

Avrupa Birliği'nde İnsani Yardım Politikalarının Siyasallaşması Sorunu

Arş. Gör. Dr. Gökçe Konyalı
ORCID ID: 0000-0003-1760-2262
Akdeniz Üniversitesi

ÖZ

Avrupa Birliği insani yardım politikaları aracılığıyla, AB üyesi olmayan devletlerde yaşayan insanlara yardım sağlanması amaçlanmaktadır. Doğal veya insani etkilerle ortaya çıkan felaketler sonucunda kişilerin yaşamlarını sürdürmeleri zorlaşmakta veya imkânsız hale gelmektedir. Bu gibi durumlarda devletin yeterli yardımı sağlamadığı veya sağlayamadığı durumlarda, insani yardım kurumu bir kurtarıcı olmaktadır. Avrupa Birliği insani yardım alanında küresel alanda son derece etkin bir aktördür. Suriye, Irak, Afganistan ve Afrika gibi pek çok bölgede insani yardım konusunda milyarlarca Euro harcanmıştır. Zaman içerisinde Avrupa Birliği vatandaşları arasında da bu projeler desteklenir hale gelmiş ve insani yardım bilinci topluma aşılanmıştır. İnsani yardım politikasının yegâne amacı, çeşitli felaketler nedeniyle zor durumda kalan insanlara, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürebilmeleri için ekonomik ve sosyolojik destek sağlamaktır. Dolayısıyla insani yardım kurumu, bir politika aracı olarak değerlendirilmemelidir. Siyasi ilişkiler ve hedefler ne olursa olsun, insan yaşamını korumak uluslararası toplumun temel görevlerinden bir tanesidir. Ancak zaman içerisinde Avrupa Birliği insani yardım politikalarının, dış politika ile paralel şekilde yürütülmesi söz konusu olmuştur. Özellikle AB Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP), insani yardım kurumu ile iç içe geçtiği haller, insani yardımın siyasallaşması sorununu doğurmuştur. İnsani yardım politikası esasen tarafsızlık, bağımsızlık ve bağlantısızlık temel ilkelerine dayanmaktadır. Bu temel değerler insani yardımı, diğer uluslararası yardım türlerinden ayıran özelliklerdir. Bu değerlere riayet edilmemesi, insani yardımın farklı amaçlarla kullanılmasına zemin hazırlayacaktır. AB hukukunda insani yardım kurumunun anlaşılabilmesi için öncelikle insani yardımın özellikleri ve AB hukukunda düzenleniş şekli üzerinde durulmalıdır. 1992 yılında kurulan Avrupa Topluluğu İnsani Yardım Ofisi'nin (ECHO) yapısı ve yıllar içerisinde gösterdiği değişimin ve ODGP Politikaları ile olan ilişkisinin ortaya konulması son derece önemlidir. İnsani yardım kurumlarının işleyişinin ve yapısının dış politika mekanizmalarıyla hukuki veya fiili bağlantılarının bulunmaması gerekmektedir. Bu doğrultuda AB kurumlarını yanı sıra insani yardım alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerine de büyük rol düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, İnsani Yardım, Echo, Dış Politika, Siyasallaşma

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru Kararlarında Sosyal Hakların Dolaylı Korunması

Dr. Öğretim Üyesi Tijen Dündar Sezer
ORCID ID: 0000-0002-1944-1186
Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZ

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru yolunda konu bakımından yetkisi, -1982 Anayasası'nın 148. maddesi uyarınca- Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) kesişim alanında yer alan temel hak ve özgürlüklerle sınırlı tutulmuştur. Anayasamızda kişisel, siyasal, ekonomik ve sosyal haklar garanti edilmekle birlikte AİHS'nde kural olarak kişisel ve siyasal haklar yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 1970'li yıllardan itibaren Sözleşme'de yer alan haklara ilişkin olarak devletlerin pozitif yükümlülükleri bulunduğu konusunda içtihat geliştirmiş ve kişisel/siyasal haklarla ekonomik/sosyal haklar arasında kesin bir sınır çizilemeyeceğini tespit etmiştir. Bu bağlamda insan haklarının bütünselliği ilkesinin Sözleşme içtihadına etki ettiği belirtilebilir. Bununla birlikte sosyal hakların AİHM içtihadında dolaylı korunması 2000'li yıllarda ivme kazanmıştır. Sosyal hakların dolaylı olarak Sözleşme kapsamına alınması öncelikle Sözleşme'de garanti edilen hakların kapsamlarının sosyal hakların belirli unsurlarını içerecek şekilde yorumlanması ile sağlanmıştır. Sözleşme'de yer alan bir hakla kesiştiği ölçüde, sosyal haklar söz konusu olduğunda, ayrımcılık yasağının ya da adil yargılanma hakkının ihlali iddialarının değerlendirilmesi de dolaylı korumayı sağlamıştır. Bu bilgiler ışığında çalışmamızın amacı AİHM'nin sosyal haklar konusundaki içtihadının Türk Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kararlarına ne ölçüde yansıdığının ortaya konulmasıdır. Anayasa Mahkemesinin ilk bireysel başvuru kararlarında çekingen bir tutum sergilenmekle birlikte, sosyal hakların dolaylı korunmasına ilişkin içtihadı gelişmektedir. AİHM kararlarına paralel olarak çalışma hakkı, sağlık hakkı, konut hakkı ve sosyal güvenlik hakkına ilişkin belirli unsurlar Anayasamızda yer alan yaşam hakkı, maddi ve manevi varlığın geliştirilmesi/korunması hakkı, kötü muamele yasağı, özel yaşam üzerinde hak, konut dokunulmazlığı ve mülkiyet hakkı kapsamında korunmaktadır. Ayrıca, AİHS kapsamındaki haklarla ilişkilendirildiği sürece, sosyal haklara müdahale nedeniyle ayrımcılık yasağının veya adil yargılanma hakkının ihlali iddialarının karara bağlanması sonucunda da sosyal hakların dolaylı korunması gerçekleşmektedir. Çalışmamızda Anayasa Mahkemesi karar örneklerine yer verilecek, sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin sosyal haklar konusundaki içtihadının genişletilmesi için önerilerde bulunulacaktır. Bu bağlamda Anayasamızda yer alan hükümler ile sosyal haklara ilişkin uluslararası insan hakları hukukundaki son gelişmeler esas alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Haklar, Dolaylı Koruma, Sosyal Hakların Dava Edilebilirliği, Bireysel Başvuru.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin Güncel Kararları Işığında Örgüt Adına Suç İşleme (TCK m. 220/6) Suçu ve Öngörülebilirlik İlkesi

Dr. Öğretim Üyesi Zekiye Özen İnci /Arş.Gör. Ahmet Can Yazgı
ORCID ID: Zekiye Özen İNCİ: 0000-0003-1361-387X.
Ahmet Can YAZGI: 0000-0002-4926-1143.
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ÖZ

Örgüt adına suç işleme suçu, TCK'nın 220'nci maddesinin altıncı fıkrasında yer almaktadır. Düzenlemeye göre, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi örgüt üyesi gibi cezalandırılır; ancak hâkimin, örgüt üyeliği suçundan belirlenen cezayı yarı oranına kadar indirmek hususunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Ayrıca, ilgili düzenlemenin sadece silahlı suç örgütleri bakımından uygulanabilmesi mümkündür. Kanunda, suç örgütü adına suç işlemenin tanımı yapılmamış ve hangi hallerde suçun örgüt adına işlenmiş kabul edileceği belirlenmemiştir. Yargıtay ise muhtelif kararlarında, örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen suçların örgüt adına işlendiğini kabul etmektedir. Buna göre, örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayın ve çağrılarıyla somutlaşan bir çağrı üzerine işlenen suçların örgüt adına işlendiği kabul edilmektedir. Pek çok yönden tartışmaya açık olan örgüt adına suç işleme suçu ile ilgili olarak öğretide de farklı yönde görüşler ortaya konulmuş ve maddenin değiştirilmesi yönünde çeşitli öneriler ileri sürülmüştür. Örgüt adına suç işleme suçu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 14.11.2017 tarihli Işıkırık/Türkiye kararında da tartışılmış ve bu suç tipini düzenleyen hükmün öngörülebilir olmadığına karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi de 10.06.2021 tarihli Hamit Yakut kararında benzer yönde görüş bildirerek örgüt adına suç işleme suçuna ilişkin düzenlemenin öngörülebilir olmadığına ve bu sebeple kanunilik ilkesini sağlamadığına hükmetmiştir. Söz konusu karar, TCK m. 220/6'ya dayanılarak temel hak ve hürriyetlere yapılan bir müdahalenin kanunilik şartını taşımadığına ilişkin ilk karar olması münasebetiyle önem taşımaktadır. Ancak bu karar, Anayasa Mahkemesinin pilot karar usulünü uygulaması bakımından da ayrı bir önemi haizdir. Nitekim Anayasa Mahkemesi bu kararında, ihlalin yapısal bir sorundan kaynaklandığına karar vermiş ve yapısal bu sorunun çözümü için keyfiyeti yasama organına bildirmiştir. Anayasa Mahkemesi, karar tarihine kadar aynı mahiyette yapılmış olan başvuruların ve bu tarihten sonra gelmeye devam edecek yeni başvuruların incelenmesini de kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren bir yıl süreyle ertelemiştir. Söz konusu kanun maddesi ile ilgili olarak yasama organının tutumu, kararın muhtemel sonuçları bakımından belirleyici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Suç Örgütü, Suç Örgütüne Üye Olma, Suç Örgütü Adına Suç İşleme, Suç Örgütüne Bilerek ve İsteyerek Yardım Etme, Öngörülebilirlik İlkesi, Pilot Karar Usulü.

Bağımsız ve Tarafsız Hakim İlkesi Kapsamında Hakimlerin Sosyal Medya Kullanımı

Dr. Öğretim Üyesi Yağmur Temiz Gül
ORCID ID: 0000-0003-0168-3301
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ÖZ

Hakimlerin bağımsız ve tarafsız olması, hukuk devletinin olmazsa olmaz bir unsurudur. Uluslararası ve ulusal pek çok kanuni metinde bu ilke koruma altına alınmıştır. Hukukun neredeyse başlangıcından itibaren ideal hakim tanımlamaları yapılmış ve tarafsızlığın önemi kabul edilmiştir. Günümüzde adil yargılanma hakkı kapsamında da bu ilke önemini korumaktadır. Modern dünyada gelişen teknoloji sayesinde hayatımızın önemli bir parçası haline gelen sosyal medya ve hakimlerin sosyal medya kullanımı, hakimlerin tarafsızlığı tartışmalarını gündeme getirmiştir. Anglo Sakson hukukunda uzun yıllardır süregelen, Türk hukukunda ise daha yeni kabul edilebilecek bu tartışmalar sonucunda hakimlerin sosyal medya kullanımına ilişkin etik ilkeler başlıklı sınırlamalar getirilmiştir. Hakimlerin bağımsızlığı bir kurumdan ya da kişiden emir ve talimat almamak şeklinde özetlenebilirken hakimlerin tarafsızlığı hakimin baktığı davada tarafların kim olduklarından bağımsız olarak karar verebilmesi anlamına gelmektedir. Hakimin tarafsız olması kadar tarafsız görünüme sahip olması da gerekir. Bu durum hakimler için diğer meslek mensuplarından daha özenli bir sosyal hayata sürdürme yükümlülüğü doğurur. Bu nedenle hakimler için geleneksel etik ilkelere uyma zorunluluğu sosyal medya kullanımında da devam etmelidir. Hakimlerin sosyal medya arkadaşlıkları, paylaşımları, beğenileri, özellikle önlerine gelebilecek nitelikte toplumsal olaylarla ilgili yorumları tarafsızlıklarına gölge düşürebilir. Ancak hakimlerin tamamen sosyal medya kullanmalarını yasaklamak hem hakimler için bu çağda büyük bir kısıtlama olacak hem de mesleklerinde de işe yarayabilecek pratikleri kazanmalarına da engel olabilecektir. Dolayısıyla hakimlerin sosyal medya kullanımlarını tamamen yasaklamak yerine bazı ortak ilkeler belirlemek pek çok devletin gündemindedir. Türkiye'deki hakimler içinde 2007 yılından itibaren bağlayıcı hale gelen BM Bangalor Yargı Etiği İlkeleri bu konuda yol gösterici olmakla beraber konuya ilişkin tartışmalar güncelliğini korumaktadır. Çalışmamız, 21.04.2022 Tarih ve 31816 Sayılı Resmi Gazete' de yer alan "Türk Yargı Etiği Bildirgesi Kapsamında Sosyal Medya Kullanım Rehberi" ni tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Devleti, Sosyal Medya, Bağımsız ve Tarafsız Hakim İlkesi

Bankaların İflasında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Sağlanan Korumalar Kapsamında 2004 Sayılı İcra İflas Kanunu'ndaki Görev ve Yetkiler Bakımından Muafiyetler

Dr. Serpil Işık
ORCID ID: 0000-0003-4329-1138
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

Dünya üzerinde para ve finans piyasasının önemli aktörleri arasında yer alan bankalar, ülke ekonomisinde fon akışını sağlamak, maliye politikalarının yürütülmesine yardımcı olmak gibi pek çok önemli ve asli görevi yerine getirmektedir. Ticari hayatın vazgeçilmez aktörlerinden olan bankaların arz ettikleri özel önem, yasal düzenlemelerin yapılmasını ve bankaların faaliyetlerini denetleyen kurumsal bir yapının varlığını gerekli kılmıştır. Ülkemizde anonim şirket olarak kurulan ve iflâsa tabi olan bankalar hakkında özel düzenlemelerin yapılması yoluna gidilmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile bankalar hakkında uygulanacak olan genel prensipler düzenlenmiştir. Kanun koyucunun, bankalar hakkında düzenlemeler getirdiği Bankacılık Kanunu m.106/f.5'te, Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonuna intikal eden bankalar hakkında iflas kararı verilmesi halinde, ne şekilde bir prosedürün uygulanacağı öngörülmüştür. İlgili düzenleme uyarınca, TMSF, Bankacılık Kanunu'nun uygulaması ile sınırlı kalmak kaydıyla, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 166'ncı, 218'inci, 219'uncu, 223'üncü 234'üncü, 236'ncı, 249'uncu, 251'inci ve 254'üncü maddelerindeki yetki ve görevler hariç olmak üzere iflas dairesi, alacaklılar toplantısı ve iflas idaresi görev ve yetkilerine sahip olarak bankayı tasfiye edecektir. Bankacılık Kanunu m.106/f.5'te öngörülen düzenlemenin lafzından, TMSF tarafından bankaların iflas etmeleri üzerine tasfiye edilmeleri halinde İİK'da sayılan ilgili maddelerde geçen görev ve yetkilerin Fon'a devredilmediği bunun yerine niteliğine uygun olduğu ölçüde gerekli işlemlerin iflas müdürlüğünce yapılmasının mümkün olduğu ortaya konulmaktadır. Bununla birlikte, iflas müdürlüğüne verilen görev ve yetkilerin kapsamının ne olduğu yeterince anlaşılamamakta, TMSF tarafından keyfi bir şekilde belirli işlemlerin yapılmasının iflas müdürlüğünden istenmesinin mümkün olduğu görülmektedir. Çalışmamızda, bu durumun yaratabileceği sakıncalar göz önünde bulundurularak Bankacılık Kanunu'nda bankaların iflası bakımından TMSF'nin yerine iflas müdürlüğünün görevli ve yetkili kılındığı durumlar değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İflas, Bankaların İflası, 2004 Sayılı İcra İflas Kanunu, İflas Müdürlüğü, İflas İdaresi.

Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun'un Bazı Maddelerinin Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilmesinin Uygulamada Yarattığı Sorunlar

Onur Can Keskin
ORCID ID: 0000-0003-0353-1715
Avukat

ÖZ

5953 Sayılı Kanun Ek Madde 1'de yer alan "Fazla çalışma ücretlerinin gününde verilmemesi halinde, her geçen gün için % 5 fazlasıyla ödenir." ve 14. maddesinde yer alan "Gazetecilere ücretlerini vaktinde ödemeyen işverenler, bu ücretleri, geçecek her gün için yüzde beş fazlasıyla ödemeye mecburdurlar." hükümleri sırasıyla 19.11.2019 ve 14.02.2020 tarihlerinde Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesi kararları ile iptal edilmiştir. İptal kararları sonrası Yargıtay daireleri tarafından verilen kararlar ile iptal kararının sürmekte olan davalara da uygulanması gerektiği yönünde görüş oluşmuştur. Bu görüş, uygulamada yarattığı sorunlar nedeniyle hukuki tartışmalara yol açmıştır. Anayasa'nın 153/4. Maddesinde iptal kararlarının geriye yürümeyeceği açık bir biçimde düzenlenmiştir. Madde, hukuk devletinin temel ilkelerinden olan hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının madde lafzına aykırı şekilde mevcut davalara da etki edecek olması tartışmalıdır. Doktrinde ilkenin uygulanmasıyla ilgili benzer tartışmaların daha önce de yapıldığı ve geriye yürüme yasağının mutlak olmadığı yönünde görüşler olduğu görülmektedir. Bildiriye konu iptal edilen kanun maddeleri yönünden ise ayrı bir özellik söz konusudur. Kanun maddeleri daha önce de Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmiştir ve 2008 yılında Anayasaya aykırı olmadıklarına karar verilmiştir. Bu nedenle kanun maddelerinin Anayasa'nın 152/son maddesi uyarınca 10 yıl boyunca yeniden norm denetimine tabi tutulması olanaklı olmamıştır. 10 yıllık sürenin dolması akabinde 2019 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının geriye yürüyecek şekilde uygulanması; 2008 yılında Anayasaya uygun olduğu Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edilen kanun maddelerine güvenerek hareket eden kişiler yönünden kazanılmış hak başta olmak üzere bir çok kavram yönünden tartışmalı olmuştur. Bu hususun, kanunlarda özellikle korunan işçilik alacakları üzerinde etki yapması, tartışmanın önemini başka bir boyuta taşımıştır. Bildiride; Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından faydalanılarak, derece mahkemelerinin yerleşik ve ayrık kararlarından örneklerle iptal kararı ve sonrasında benimsenen yargı uygulaması hukuk devleti ilkeleri, adil yargılanma hakkı, mülkiyet hakkı ve eşitlik çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Basın İş Kanunu, Somut Norm Denetimi, Geriye Yürüme Yasağı, Kazanılmış Hak, Mülkiyet Hakkı.

Baz İstasyonlarının İnsan ve Çevre Sağlığına Olası Etkileri Bağlamında İhtiyat İlkesi

Arş. Gör. Kadir Can Özel
ORCID ID: 0000-0002-0223-0382
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Cep telefonlarıyla haberleşmeyi sağlayan baz istasyonlarının 2000'li yıllardan itibaren, teknolojik gelişmelere bağlı olarak Dünya genelinde yaygınlaşmasıyla birlikte, -Türkiye dahil olmak üzere- çeşitli ülkelerde yaşayan insanların, baz istasyonlarının faaliyetlerinin insan ve çevre sağlığına zarar verdiğine ilişkin tepkiler gösterdiği ve eleştiriler getirdiği görülmektedir. Baz istasyonlarının faaliyetlerinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesinde ve Anayasa'nın 17 ile 56. maddelerinde düzenlenen -sağlıklı ve dengeli bir çevrede- yaşama hakkına aykırı olduğu zaman zaman dile getirilmiş ve şimdilerde de dile getirildiği görülmektedir. Yani insanlar bir yandan bilişim çağında haberleşmenin konforunu yaşarken; diğer yandan baz istasyonlarının yaydığı elektromanyetik dalgalardan dolayı, insan ve çevre sağlığının zarar gördüğüne / görebileceğine yönelik endişeler taşımaktadır. Bu sebeple, kimi insanların; çeşitli toplantılar, basın açıklamaları, köşe yazıları, bilimsel çalışmalar, idari ve hukuki yollar aracılığıyla baz istasyonlarının kurulması ve işletilmesi sürecine karşı çıktığı gözlemlenmektedir. Bildirimizde baz istasyonlarının sağlığa olası etkileri ve bunun ihtiyat ilkesiyle bağlantısına dikkat çekilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: - Baz istasyonlarının, insanlar açısından haberleşme özgürlüğüne ve GSM şirketleri açısından girişim özgürlüğüne hizmet ettiği kadar, insan yaşamını ve hatta bitkiler ile hayvanları içine alan çevreyi tehdit edebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Zira bu durum -sağlıklı ve dengeli bir çevrede- yaşama hakkının da bir gereği olarak düşünülmeli ve yaşama hakkı diğer temel hak ve özgürlüklere üstün tutulmalıdır. - Baz istasyonlarının "kanıtlanmış bir zararın olmadığı" düşüncesi, bir zararın her an veya uzun süreçte doğabileceği ihtimalini de içinde barındırmaktadır. Bu nedenle de olsa, insan ve çevre sağlığı açısından tehlike durumunun ortaya çıktığı göz ardı edilmemeli ve bu bilimsel belirsizliğin olması hali, çevre lehine yorum yapılmasına sebebiyet vermelidir. Yani "şüpheden çevre yararlanmalıdır". Bu da ihtiyat ilkesinin uygulamaya aktarılmasıyla olacaktır. Baz istasyonlarının kurulması ve işletilmesi sürecinde yer alan ve uygulamayı şekillendiren yargı mercileri, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, belediyeler, GSM şirketleri ihtiyat ilkesine uygun olarak hareket etmelidir. Böylelikle insan yaşamını "baz" alan sağlıklı ve dengeli bir çevrenin oluşmasına katkı sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Baz İstasyonları, İnsan ve Çevre Sağlığı, Haberleşme Özgürlüğü, Yaşama Hakkı, İhtiyat İlkesi

Bir İnsan Hakları Sorunu: Kadın Genital Mutilasyonu

Dr. Öğretim Üyesi Gonca Kuru
ORCID ID: 0000-0002-5188-7444
Maltepe Üniversitesi

ÖZ

Kadın genital mutilasyonu, tıbbi olmayan nedenlerle kadının dış genital organlarının kısmen ya da tamamen çıkarılması ya da kadın genital organına başka şekilde zarar verilmesi olarak tanımlanmaktadır. Çoğunlukla 15 yaşından önce, bebeklik ya da erken çocukluk dönemlerinde yapılan uygulama, kız çocuklarında ve kadınlarda çok sayıda erken ve geç dönem komplikasyonlarına neden olabilmektedir. Bu sorunların başlıcaları, şiddetli kanama, idrar yolları iltihabı, enfeksiyon, cinsel işlev bozukluğu, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, travma sonrası stres bozukluğu, doğum komplikasyonları ve yeni doğanlarda ölüm riski olarak sayılabilirse de kız çocukların ve kadınların yaşadıkları sağlık sorunlarının bunlarla sınırlı olmadığı belirtilmelidir. Sosyo-kültürel nedenler, dini nedenler, seksüel nedenler başta olmak üzere kadın genital mutilasyonu uygulamasının sebepleri birbiriyle ilişkilidir ve toplulukların desteklediği inanç ve değerlerden etkilenmektedir. Örneğin bazı kültürlerde, uygulamanın gerçekleştirilmesi, kız çocuklarının ve kadınların cinselliğini kontrol etmede etkili bir yöntem olduğuna inanıldığından evlilik için gerekmektedir. Bu da kadın genital mutilasyonunun, toplumsal cinsiyet ve cinsellik gibi toplumsal olarak inşa edilmiş kavramlar üzerine şekillendirildiğini ortaya koymaktadır. Kadın genital mutilasyonunun cinsiyetler arasındaki köklü eşitsizliği yansıttığı, kızlara ve kadınlara karşı ayrımcılık oluşturduğu kabul edilmektedir. Uygulamanın ayrıca kişinin sağlık, güvenlik ve fiziksel bütünlük haklarını; işkence ve zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele görmeme hakkını ve uygulamanın ölümle sonuçlandığı durumlarda da yaşam hakkını ihlal ettiğine işaret edilmektedir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında uygulama, temellerini insanın değerinde bulan insan haklarını ihlal etmektedir. Kültürel bir norm, pratik olan ve sağlık açısından hiçbir faydası tesöpit edilmeyen uygulama, kadının değerine yönelik bir saldırıdır ve Birleşmiş Milletler tarafından kadına karşı şiddet olarak kabul edilmiştir. Kadının olanaklarını gerçekleştirmesinin önünde bir engel teşkil eden uygulama ile mücadele edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Genital Mutilasyonu, İnsan Hakları, Kültürel Norm, İnsanın Değeri, Toplumsal Cinsiyet

Bir Kanun Boşluğu: Borca Aykırılıkta Devreye Giren Kusur Karinesinde Kusurun Ağırlığı

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Hakan Dağdelen
ORCID ID: 0000-0003-3794-1333
Beykent Üniversitesi

ÖZ

Genel olarak TBK m. 112 uyarınca, borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmeyen borçlu, kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe alacaklının bundan doğan zararını tazmin etmekle yükümlüdür. Türk hukukunda, zarardan sorumluluğun genel ilkeleri uyarınca (TBK m. 49 vd.) zarar verenin kusurlu olması şarttır. TBK m. 50 uyarınca zarar gören, zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır. TBK m. 112 zarardan sorumluluğa ilişkin bu genel kuralı ters yüz eder ve ispat yükünü zararı verene yükler. Zarar veren, kusuru bulunmadığını ispat yükü altındadır. Kanun koyucu bu karinede, kusurun ağırlığına ilişkin hiç bir şey söylememektedir. Oysa kusurun ağırlığı, borçlunun sorumluluğu açısından oldukça önemlidir. Acaba borçlu karine olarak hafif kusurlu kabul edilip, zarar gören ağır kusuru ispat yükü altında mı bırakılmalıdır? Yoksa borçlu karine olarak ağır kusurlu mudur? Somut problemler TBK m. 114/f. 2'de atıf yapıldığı üzere borcuna aykırı davranan borçlunun sorumluluğunun kapsamının belirlenmesinde bakılacak yer TBK m. 49 ve takip eden düzenlemelerdir. TBK m. 51, tazminatın belirlenmesinde özellikle kusurun ağırlığının belirleyici olacağını söyler. Kusurun ağırlığı, mal varlığı zararları tazmin edilirken kazanç kaybının da tazminatın belirlenmesinde göz önünde tutulup tutulmayacağı açısından önemli rol oynayabilir. TBK m. 115 uyarınca, borçlunun hafif kusurundan sorumlu olmayacağı yönünde yapılan anlaşmalar istisnalar saklı kalmak kaydıyla geçerlidir. Acaba böyle bir anlaşma, kusura ilişkin ispat yükünü yine tersine çevirecek ve TBK m. 112'deki çarklar boşa mı dönecektir? Diğer bir örnek ise ayıptan sorumluluk bahsindedir. Teslim edilen malın ayıplı olması durumunda, devralan imkân bulur bulmaz malı muayene etmeli ve durumu uygun süre içerisinde devredene bildirmelidir. Bunun yerine getirilmemesi durumunda, devreden ağır kusurlu değilse sorumluluktan kurtulur. Acaba burada bildirimin yapılmaması ile devreden hemen sorumluluktan kurtulmakta mıdır yoksa devredenin bir de ağır kusurunun bulunmadığını ispat etmesi mi gerekmektedir, tartışmaya açık bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Karine, Ağır Kusur, İfa Aksaklığı

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Uluslararası Ceza Mahkemesi Arasındaki İlişki

Arş.Gör. Fethiye Küçük
ORCID ID: 0000-0002-9954-8951
Gümüşhane Üniversitesi

ÖZ

Birleşmiş Milletler ile Uluslararası Ceza Mahkemesi arasındaki ilişkiye ilişkin sorun, Roma Statüsü'nün taslağının hazırlanması esasında da tartışmalı konulardan biriydi. Bazı delegeler bu ilişkinin Mahkemenin bağımsızlığı ve işlemleri üzerindeki etkisinden endişe duyarken, diğerleri bunu Mahkemenin kabulünü sağlamanın anahtarı olarak görmüşlerdir. Roma Statüsünün kabulünden ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) kurulmasından yirmi yıl sonra, bu ilişkinin hala bir sorun kaynağı olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışmada amaçlanan gaye, Uluslararası Ceza Mahkemesi ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi arasındaki ilişkinin etkinliğini gözden geçirmektir. UCM ve Güvenlik Konseyi ilişkisine bakıldığında Güvenlik Konseyine tanınan iki temel yetki önemlidir. Statüde Konsey'e tanınan UCM'ye bir durumu havale edebilme yetkisi, UCM'nin görevlerinin yerine getirme konusunda tamamlayıcı iken yine statü ile Konseye tanınan UCM'nin soruşturma başlatmasına engel olma fonksiyon ve yetkisi, "engelleyici" ve "sınırlayıcı" bir rol oynama potansiyeline sahiptir. Savcının, saldırı suçu için Güvenlik Konseyi saptamasına gerek olmadan Ön Yargılama Bölümü'nün yetkilendirmesi ile soruşturma başlatabilmesi ve UCM'nin Güvenlik Konseyi saptaması ile bağlı olmaması, UCM'nin bağımsızlığı açışından önemlidir. Bu şekilde, sadece UCM'nin bağımsızlığı sağlanmamış aynı zamanda, uluslararası barış ve güvenlik konusunda ve saldırı fiillerinin tespiti açısından, Güvenlik Konseyi'nin sahip olduğu tekel de son bulmuştur. Birleşmiş Milletler ile bağlantılı bir uluslararası ceza mahkemesinin kurulması, uluslararası toplumun bir bölümü tarafından beklentileri arttırmıştır. Bu ilişkiyle, Güvenlik Konseyinin uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden durumlara derhal yanıt vermesi bekleniyordu. Daha da önemlisi, bu ilişkinin uluslararası topluluğun dünyanın her bir köşesinde var olan zulümlere yanıt vermesi bekleniyordu. Darfur ve Libya yargılamaları içimize bir nebze olsa su serpsede UCM ve Güvenlik Konseyi ilişkisinin beklenenden çok uzak olduğuna şüphe yoktur. Bununla birlikte, UCM hayatta kalacaksa, savunucuları ve uluslararası toplum, Mahkemenin Güvenlik Konseyi ile ilişkisinin işleyemeyeceğinin farkına varmalıdır. Bu nedenle, UCM-Güvenlik Konseyi ilişkisini sona erdirmenin UCM'nin ve uluslararası ceza adaletinin yararına olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler, Güvenlik Konseyi, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Roma Statüsü, Uluslararası Barış ve Güvenlik.

Bonoda Bedel Kaydının İşlevi ve Kaydın İspat Yüküne Etkisine İlişkin Yargıtay Uygulaması

Arş. Gör. Yasemin Aşlar Üçyıldız
ORCID ID: 0000-0002-4011-6871
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

ÖZ

Kambiyo senetleri, doğumuna neden olan temel ilişkiden soyut bir borç ilişkisi içerir. Kambiyo ilişkisinin dayandığı temel ilişkinin senede kaydedilmesi, senedi şarta bağlı hâle getirerek geçersiz kılar. Ancak kanun koyucu, senedin dayanağını oluşturan temel ilişkiye işaret eden bir kaydın senette yer almasına imkân tanımıştır. Bu kayıt, kambiyo borcunun dayandığı sebebi gösteren ve soyutluk ilkesine kanuni bir istisna getiren «bedel kaydı»dır. Bedel kaydının senette yer alması, esasen ispat yükünün yer değiştirmesi neticesini doğurur. Yargıtay uygulamasında senetteki sebebe ilişkin kaydın aksinin ileri sürülmesi «ta'lil» olarak adlandırılmaktadır. Çalışmada kıymetli evrakta soyutluk ilkesi, bu ilkeye kanuni bir istisna teşkil eden bedel kaydının işlevi ve bu kaydın ispat yüküne etkileri Yargıtay kararları ışığında ele alınacaktır. Bunun yanı sıra kanuni bir ifade olmayan, Yargıtay tarafından geliştirilen ta'lil kavramından ne anlaşılması gerektiği açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Soyutluk İlkesi, Bedel Kaydı, Ta'lil, İspat Yükü, Malen Kaydı, Nakden Kaydı

Borca Katılmada Şekil ve Şekle Aykırılık

Arş. Gör. Seda Baş
ORCID ID: 0000-0001-5382-2663
Çukurova Üniversitesi

ÖZ

Borca katılma, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile getirilmiş bir hukuki müessesedir. TBK m. 201'de borca katılma sözleşmesinin geçerliliğiyle ilgili şekil şartına yer verilmemiştir. Bu durum borca katılma sözleşmesinin şekli hususunda farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca TBK ile hukukumuza giren m. 603 hükmünün borca katılmayı da kapsayıp kapsamadığı tartışılan bir diğer meseledir. Sözleşme hukuku alanında sözleşme özgürlüğü ilkesi egemendir. TBK m. 12'de sözleşme özgürlüğünün bir alt görünümü olarak şekil serbestisi düzenlenmektedir. Şekil serbestisi, kanunda aksi belirtilmedikçe, sözleşmelerin hiçbir şekle bağlı olmaksızın geçerli kılınabilmesini sağlar. Bundan hareketle, borca katılmanın da sözleşme özgürlüğü çerçevesinde şekil serbestisine tabi olduğu sonucuna ulaşılabilir. Diğer yandan, borca katılma kuruluş anı bakımından fer'i nitelik göstermektedir. Söz konusu fer'i niteliğin sonucu olarak borca katılma sözleşmesinin ilk borç ilişkisini oluşturan sözleşmeyle aynı geçerlilik şartlarına tabi olması gerektiği de ileri sürülmektedir. Kefalet sözleşmesinin uygulama alanı TMK m. 603 hükmüyle genişletilmektedir. Hükmün uygulanabilmesi için "gerçek kişilerce yapılan kişisel teminat sözleşmeleri" söz konusu olmalıdır. Borca katılma, kişisel teminat sözleşmelerinden biridir. Bu sebeple borca katılmanın gerçek kişiler tarafından yapılması durumunda, TBK m. 603 kapsamında kefalete özgü şekil şartlarına tabi olması gerekir. Gerçek kişilerce teminat vermek amacıyla yapılan borca katılma sözleşmesinde şekil şartlarına riayet edilmemesi, kesin hükümsüzlük sonucunu doğurur.

Anahtar Kelimeler: Borca Katılma, Şekil, Şekil Serbestisi, Şekle Bağlılık, TBK m. 603.

Borçlar Hukukunda "Sebep" (Causa) Kavramları ve Bu Kavramlar Arasındaki Farklılıklar

Doç. Dr. Hatice Tolunay Ozanemre Yayla
ORCID ID: 0000-0002-4669-1674
Çankaya Üniversitesi

ÖZ

Borçlar Hukukunda sebep kavramı üç ayrı hususu ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Bu çerçevede, sebep kavramı altında kazandırmanın sebebi olarak ifa sebebi (causa solvendi), bağışlama sebebi (causa donandi), alacak sebebi (causa acquirendi) ve teminat sebebi olmak üzere dört ayrı sebebin bulunduğu kabul edilmektedir. Kökleri Roma Hukuku'na dayanan bu sebep kavramı, kazandırmanın hangi amaçla yapıldığına yönelik olarak yapılan bir ayrımdır ve kazandırmanın saikine değil, o işleme karakterini veren yakın ve tipik amaca (causa proxima) ilişkindir. Bir kazandırma mevcut olup bu sebeplerden hiçbiri bulunmuyorsa, kazandırma sebepsiz zenginleşme teşkil edecektir. Bir diğer sebep kavramı, ayrılık prensibi (Trennungsprinzip) çerçevesinde ayrı işlemler olan taahhüt ve tasarruf işlemleri bağlamında ve özellikle de tasarruf işleminin taahhüt işlemiyle olan ilişkisini ifade etmek üzere kullanılan kavramdır. Bu hâlde, taahhüt işleminin sebebinin kendi içinde olduğu; buna karşılık tasarruf işleminin sebebini ise bu tasarruf işleme ilişkin taahhüt işleminin oluşturduğu genel olarak kabul edilmektedir. Bu ayrım çerçevesinde tasarruf işleminin sebebi, kendisinden önce gelen taahhüt işlemi olduğundan, taahhüt işleminin yokluğu veya geçersizliğinin tasarruf işlemini etkileyip etkilemeyeceği ve buna bağlı olarak da tasarruf işleminin taahhüt işleminin yokluğuna/geçersizliğine bağlı olarak geçersiz sayılıp sayılmayacağı ve bu şekilde de sebebe bağlılık ve sebepten soyutluk prensipleri ortaya çıkmaktadır. Sebepten soyutluk prensibi çerçevesinde kimi zaman söz konusu olan geçersizlik özdeşliği bir tarafa bırakılacak olursa, tasarruf işleminin sebebe bağlı veya sebepten soyut sayılması, tasarruf işlemi ile üzerinde tasarrufta bulunulan değerin iadesi talebinin hukukî dayanağını etkilemektedir. Son olarak sebep kavramı, borç senetlerinde senetteki borcun kaynağını oluşturan temel borç ilişkisiyle senetteki borcun ilişkisini ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Adi borç senetlerinden farklı olarak ticari senetlerde (kıymetli senetlerde), senedin illetten mücerretliği olarak ifade edilen husus, esas itibariyle temel borç ilişkisinden tam bir bağımsızlığı değil, senet metninden anlaşılmayan bu savunmaların iyiniyetli senet hamiline ileri sürülememesini ifade eder. Çalışmada birbirleriyle karıştırılmaya müsait olan ve esasen birbirinden farklı olan bu kavramların kapsamı ve sınırları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Causa, Kazandırmanın Sebebi, Sebebe Bağlılık, Sebepten Soyutluk, Temel Borç İlişkisi

Boşanmanın Hukukî Sonuçlarının Arabuluculuk Bakımından Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Nur Bolayır
ORCID ID: 0000-0001-6871-1181
Galatasaray Üniversitesi

ÖZ

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden olan arabuluculuk kurumu, 07.06.2012 tarihli Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile hukukumuzda yasal bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Kanun'un 1. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde arabuluculuğa başvurmalarına imkân tanınmış; böylece arabuluculuğa elverişliliğin kapsamı genel hatlarıyla ortaya konulmuştur. Arabuluculuğa elverişliliğe ilişkin olarak çok genel bir kanunî düzenlemeye yer verilip, arabuluculuğa elverişli olabilecek konular tek tek sayılmadığından, her bir uyuşmazlığın tarafların tasarruflarına açık olup olmadığı özel olarak incelenmelidir. Çalışma konumuzu oluşturan boşanmanın hukukî sonuçlarının arabuluculuk bakımından değerlendirilmesi hususunda, boşanmanın gerek eşler, gerekse çocuklar yönünden kişisel ve malî sonuçlarının arabuluculuğa elverişlilik açısından ayrı ayrı ele alınıp, bir değerlendirmeye tâbi tutulması önem taşımaktadır. Nitekim, bu sonuçların bir kısmı kendiliğinden, bir kısmı ise hâkimin kararı neticesinde ortaya çıkmakta; söz konusu durum da arabuluculuğa elverişliliğin farklı açılardan özel bir değerlendirmeye konu edilmesini gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arabuluculuk, Boşanma, Hukukî Sonuçlar, Arabuluculuğa Elverişlilik, Kişisel ve Malî Sonuçlar

Çek Hukuku Uygulaması Temelinde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması

Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Eroğlu
ORCID ID: 0000-0003-0079-1781
Boğaziçi Üniversitesi

ÖZ

Tüzel kişi ile onu oluşturan kişilerin birbirinden ayrılığı ilkesinden kaynaklı faydalar olmakla birlikte bazen bu hukuki yapılanmanın oluşum amacına aykırı şekilde kötüye kullanıldığı da görülmektedir. Tüzel kişilik perdesi ve sınırlı sorumluk ilkesinin kötüye kullanılmasının önlenmesi için bazı durumlarda hakkın kötüye kullanılması yasağı gereği, ortaklarının şirketin borçlarından sorumlu kılınması gerektiği yönünde yargı içtihatları oluşmuştur. Yargı içtihatlarında tüzel kişilik perdesinin kaldırılması adı altında geliştirilen ilke gereğince dürüstlük kuralına aykırı davranışların varlığında şirketin borçlarından dolayı şirket tüzel kişilik perdesi ve mal ayrılığı ilkesinden vazgeçilerek pay sahiplerinin şirket borcundan sorumlu olması gerektiği yönünde içtihatlar geliştirilmiştir. Yargı kararları yanında özellikle son yıllarda artan şekillerde mevzuatta da perdenin kaldırılmasına ilişkin özel düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemeler ile gerek şirketlerin pay sahiplerine gerek yöneticileri ile şirket arasındaki sorumluluk perdesi kaldırılmaktadır. Tüzel kişilik perdesinin en çok tartışıldığı alanlardan birisi de çek hukuku uygulaması ile olmuştur. Çek Kanunu'nda sık sık yapılan değişiklikler ile sermaye şirketleri ile pay sahipleri ve yöneticiler arasındaki perde kaldırılarak pay sahipleri ve yöneticiler şirketin çek düzenlemekten kaynaklı borçlarında sorumlu tutulmaktadır. Çek Kanunu m.4/2 hükmü tüzel kişilik perdesinin yasa tarafından kaldırılmasına örnek olarak gösterilmektedir. Hükmün kamu yararı düşüncesi ile tüzel kişi ve çek hesabı sahibinin faaliyetlerinin ilişkilendirilmesi ve bu bağlamda kanundaki şartların varlığına bağlı olarak iki malvarlığı arasında bu kanunun uygulanması ile sınırlı bir özdeşlik kurduğu anlaşılmaktadır. Kanunun hükmün kapsamına neden sadece gerçek kişi ortakları aldığı, tüzel kişinin tüzel kişi ortaklıklarını niçin kapsam dışı bıraktığı ise tartışma konusudur. Bununla birlikte her ne kadar çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı gibi diğer yaptırımlar açısından olsa da Çek Kanunu'nda getirilen birçok hükümle şirket yönetim organı ve şirket yetkilileri de yaptırımlara maruz kalabilmektedir. Hatta bu husus 10/10/2017 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi'nin E. 2016/191, K. 2017/131 sayılı kararında detaylı biçimde tartışılmıştır. Bu tebliğde çek hukuku uygulaması özelinde tüzel kişilik perdesinin kaldırılması yargı kararları ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çek, Sorumluluk, Tüzel Kişilik, Sermaye Şirketleri, Tüzel Kişilik Perdesi

Ceza Hukukunun Özelleşmesi ve Tahkim Hakemin Suçu Bildirme Sorumsuzluğu

Arş. Gör. Arzu Balan
ORCID ID: 0000-0002-1451-5721
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Uzlaştırma ve arabuluculuk kurumları genel itibariyle Türk hukuk sistemine gerek teorik gerekse uygulama itibariyle yerleşmiş durumdadır. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden bir diğeri olan tahkim de bu kapsamda yaygınlaştırılmakta, ulus devletlerin yargılamasına alternatif bağımsız tahkim kurumları vasıtasıyla yargılama yapılmasının olumlu özellikleri vurgulanarak uygulamanın genişletilmesine hız verildiği görülmektedir.. Tahkim geleneksel yargı makamalarının ağır aksak, belirsiz ve uzun sureli yargılamasına karşılık olarak tercih edilmektedir. Geleneksel yargının içerisinde bulunduğu yavaşlık, belirsizlik ve öngörülemezlik, serbest piyasa ekonomisinin hızlı, gizli, güvenli ve öngörülebilir olması gerekliliklerine aykırılık oluşturduğundan sistem bu soruna kendi yargılama makamlarını kurmak suretiyle çözüm getirmiştir. Yargılama faaliyetinin bu şekilde piyasalaşması veya özelleşmesi piyasa ekonomisinin kendi yarattığı krizlere yine kendi doğasına uygun bir yöntemle çözüm yollunu yeniden üretttiğini göstermektedir. Elbette sistemin yapısına uygun çözüm önerileri özel hukukla sınırlı kalmamakta ceza hukukuna da etkileri bulunmaktadır. Özellikle hakemin suçu bildirme yükümlülüğü tartışmalarına bu minvalde değinmek gerekmektedir. Tahkim yargılamasında işlenmiş ya da işlenmekte olan bir suçun varlığı durumunda hakemin nasıl davranması gerektiği hususu uygulamada önemli bir tartışmayı oluşturmaktadır. Tahkimde hakemlik eğitimi ile taraf vekilliği eğitimlerinde, tahkimin ceza hukuku bakımından sorun oluşturan bu yönüne dikkat çekilmesi, konunun sistemin bakış açısından irdelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu noktada tahkim hakeminin suçu bildirmesine yönelik sorumsuzluğu yönünde bir bakış açısının genel kabulü olası yaygın bir görüş olabileceğe benzemektedir. Diğer bir deyişle bu yöndeki görüşün genel kabul görmesi veya bu yönde bir normun eklenmesi suretiyle sistemin ceza hukukunda oluşan krize çözüm üretmesi basit bir gelecek öngörüsünden ziyadedir. Örneğin hakemin suçu bildirme suçu kapsamında sorumluluğu tartışmalarına, tahkimin gizliliği ilkesinin aynı cümlede kullanılmak suretiyle karşılık veriliyor olması, hukuki meselelerin yöntemsel olarak ilişkili kurumlarla incelenmesinden farklı bir anlam taşımaktadır. Sunum suç tipi bakımından tahkim hakemine ne tür "sorumsuzluk" tanınabileceği üzerine deneysel bir çalışma ve uzlaştırma kapsamındaki suçlara dikkat çekerek serbest piyasa ekonomisinin konuya dair olası öngörüsüne dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ceza Hukuku, Alternative Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri, Tahkim, Hakem, Suçu Bildirmeme Suçu

Ceza Muhakemesi Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi Olarak Kamu Davası Açılmasının Ertelenmesinin Objektif Koşulları (CMK m. 171/2, 3)

Arş. Gör. Veysel Topuz
ORCID ID: 0000-0002-9831-2816

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

ÖZ

Hukukumuza ilk defa "Çocuk Koruma Kanunu" (ÇKK) ile getirilen "kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumu" "06/12/2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun" ile yetişkinler için de kabul edilmiş olup "Ceza Muhakemesi Kanunumuzun" (CMK) 171/2. maddesinde düzenlenmiş durumdadır. İlgili hükümde "17/10/2019 tarih ve 7188 sayılı Kanun" ile yapılan değişiklikle birlikte bu kurumun uygulama kapsamı genişletilmiştir. "Kamu davasının açılmasının ertelenmesi" kurumu, ceza muhakemesi sistemimizde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden birisi olarak öngörülmesine rağmen uygulamada beklenen verimi sağlayamamıştır. Esasen 7188 sayılı Kanun değişikliği ile kurumun uygulama kapsamının genişletilmesinin en önemli sebebi de budur. Doktrinde CMK m. 171 hükmü dikkate alınarak kurumun uygulama şartları "objektif koşullar" ve "sübjektif koşullar" olarak ikiye ayrılmıştır. Şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmesi için kanunda öngörülen tüm bu şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Objektif koşulları; "suçun yaptırımına ilişkin şartlar, yeterli şüphenin bulunması, kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm olmamış olmak ve mağdurun veya kamunun uğradığı zararın giderilmesi" olarak belirtebiliriz. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi için "uzlaştırma ve önödeme kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere soruşturma konusu suçun üst sınırının üç yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç olması gerekir (CMK m. 171/2)." Yetişkinlerden farklı olarak çocuklar bakımından suçun üst sınırına ilişkin üç yıllık süre beş yıl olarak uygulanır (ÇKK m. 19/2). "CMK m. 171/2'de yer alan düzenlemeye göre Cumhuriyet Savcısı kamu davasının açılmasının ertelenmesi kapsamında olan suçun soruşturulması sonucunda suçun şüpheli tarafından işlendiğine dair yeterli şüpheye ulaşmış olmalıdır." "CMK m. 171/3-a uyarınca şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilebilmesi için gereken bir diğer şart ise şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm olmamış bulunması gerekmektedir." Çalışmamızda kurumun uygulama imkânı bulması için gerçekleşmesi gereken objektif koşulları son kanun değişikliklerini de dikkate alarak doktrin ve güncel yargı kararları bağlamında inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Takdir Yetkisi, Zararın Giderilmesi, Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi, Objektif Koşulları.

Chatbotlarla Kurulan Diyaloglarda Onur, Şeref ve Saygınlığı Rencide Edici İfadeler Kullanılmasının Yol Açacağı Cezai Sorumluluk

Dr. Metin Köse
Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZ

Chatbotlar, diğer bir deyişle sohbet robotları, kişilerle yazılı veya sözlü olarak iletişim gerçekleştiren yapay zekâ tabanlı sistemlerdir. Yapay zekâ teknolojilerinin insan yaşamında yer almasıyla birlikte birçok firma hizmet verilen müşteri sayısını arttırma, 24 saat hizmet sunma, daha iyi hizmet sağlama ve maliyetleri azaltma gibi birtakım amaçlarla müşterileriyle olan iletişimlerini chatbotlarla sağlamaktadır. Bununla birlikte chatbotlarla kurulan diyaloglarda onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek nitelikte ifadelerin kullanılması söz konusu olabilir. Bu tür ifadelerin chatbot ile iletişim kuran kişi tarafından kullanabileceği düşünülebilir. Ancak makine öğrenmesi temelinde işleyen bir chatbotun da bu tür ifadeleri kullanması olasıdır. Kişilere onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte bir fiil veya somut olgu isnat etmek veya sövmek suretiyle kişilerin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak fiilleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinde hakaret suçu olarak düzenlenmiştir. Bu çalışmada chatbotlar ile kurulan diyaloglarda taraflardan birisinin ya da her ikisinin onur, şeref ve saygınlığı rencide edici ifadeler kullanmasının yol açacağı cezai sorumluluk konusu ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Chatbot, Hakaret Suçu, Cezai Sorumluluk

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Mağdur Beyanına Öncelik Verilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Aslıhan Öztezel
ORCID ID: 0000-0002-6862-2522
Beykent Üniversitesi

ÖZ

Ceza muhakemesi hukukunda ispat sorunu, maddi gerçeğe ulaşma açısından büyük sorunlara sebebiyet vermektedir. Mağdur beyanının esas alındığı cinsel dokunulmazlığa karşı suçların aydınlatılmasındaki zorluklar bazen muhakeme hukukunun temel ilkelerine uymayan çözümler geliştirilmesine sebebiyet vermektedir. Cinsel suçlar çoğu zaman mağdur ile fail arasında gerçekleşen, genelde şahidi olmayan suçlardır. Bu sebeple de beyan delili olmayan bu suçlarda hakimin kanaatini oluşturması diğer muhakeme işlemlerinin yol göstericiliği ile mümkün olmaktadır. Cinsel suçlarda mağdurun kendisine karşı işlenen suça geç reaksiyon göstermesi halinde ise, maddi gerçeği ortaya çıkaracak ceza muhakemesi işlemleri ile de ulaşılabilecek bir kanıt kalmamakta sadece mağdurun kendi beyanı ve travmasını ifade edebilmesi kalmaktır. İsnad edilen suçun sübut edip etmediği konusunda Yargıtay'ın geliştirdiği ve yerleşik içtihat haline gelmiş kriterler bulunsa da, bu kriterler tüm davalar için bazen araştırılmamakta, bazen ise yeterli olmamaktadırlar. Ortaya neden mağdur beyanına daha fazla itibar edildiğine, bir başka deyişle, diğer kriterlerin neden kullanılmadığına dair açıklamanın yapılmadığı kararlar da çıkabilmektedir. Cezanın belirlenmesi hususunda Türk Ceza Kanunu düzenlemesi de açıkken, maddi olayların çözümünde hakimlerin kullanabileceği yeni kriterlerin yaratılması husus da tartışılmalıdır. Hukuka uygun olarak elde edilen tüm ispat vasıtalarının kullanılabildiği, delil serbestisinin bulunduğu ceza muhakemesinde, deliller beyan, belge ve belirti delil olarak ayrılmaktadır. Beyan deliller de kendi içinde tanık beyanı, sanık beyanı ve sanık dışındaki tarafların beyanları olarak sınıflandırılmaktadır. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, bu aynı önemdeki beyan delillerin, sanık dışındaki taraflardan olan mağdur beyanına daha fazla önem verilmesinin nedeninin incelenmesi gerekmektedir. Bir diğer yandan, konuyu daha da grift bir hale getiren bir başka bilgi de, Nörolojik bilim (Neuroscience) tanık beyanlarının olduğu kadar mağdur beyanlarının da, araya zaman girdiği hallerde yaşananların farklı hatırlandığını, bazen yaşanan travma sebebiyle oluşan boşlukları zihnin farklı doldurabildiğini tıbbi olarak gözler önüne serdiğidir. Multidisipliner çalışmaların da hukukta gerçeğin ortaya çıkarılması hususunda, yardımcı kaynaklar arasında sayılması gerekliliği karşısında mağdur beyanlarının güvenilirliği hususu tartışmaya açık kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mağdur Beyanı, İspat, Delil, Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspat Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Hande Ulutürk
ORCID ID: 0000-0002-3738-551X

Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ispat, diğer suçlara göre daha zordur. Bunun çeşitli sebepleri olabilmektedir: Bu tür suçların genellikle başka kişilerin göremeyeceği yerlerde işlenmesinden dolayı suçun tanığının olmaması, suça ilişkin biyolojik delillerin hızlı bir şekilde ortadan kaybolmaya müsait deliller olmaları gibi. Cinsel suçların mağdurları da, kendilerine karşı işlenen cinsel suçun ispatında yaşamaları muhtemel zorluklardan dolayı adli mercilere başvurmakta tereddüt edebilmekte ve sonuçta bu suçlar cezasız kalabilmektedir. Mağdurlar, adli süreçlere girmeleri halinde kendilerinin suçlanarak toplumun nezdinde bir damgalanmaya maruz kalma, başlarına gelen olayı tekrar anlatma ve yaşama, ispat edememe ihtimali gibi kaygılarla, harekete geçmekten imtina edebilmektedirler. Bu sebeple aslında işlenen cinsel suçların çoğu, kayıtlara geçemeyen siyah sayılar olarak kalmaktadır. Tüm bu kaygılara rağmen hakkında adli süreçler başlatılmış olan cinsel suçlar bakımından ise, ispata yönelik yöntemler, mağdurları örseleyici ve küçük düşürücü olabilmektedir. Cinsel suçlara ait biyolojik delillerin elde edilmesindeki zorluklar bir yana, bu yöndeki beyan delillerinin de çeşitli tartışmalara yol açtığı bilinmektedir. Bu bakımdan özellikle "kadının/mağdurun beyanı esastır" şeklinde adlandırılan ilke önem arz etmektedir. Cinsel suçun, doğası gereği çok tanığı veya delili olamadığı için, mahkemelerin ispat konusunda çok katı olmama eğiliminin gelişmesi sonucu benimsenmeye başlanan bu ilkenin içeriğinin, kamuoyunda genellikle yanlış bilinegeldiği gözlemlenmektedir. İlke hakkında toplumda, sanki mağdurun beyanı ile kayıtsız şartsız sanığın ilgili suçtan dolayı mahkûm edileceği yönünde yanlış bir izlenim vardır. Bu izlenimden dolayı da cinsel suç mağduru olan kişilerin bu suçlarla ilgili yaptıkları şikâyetlerin ciddiye alınmaması, mağdurun aslında sanıktan intikam almak vb. duygularla kurgusal bir şekilde şikâyette bulunduğu yönünde düşünceler belirmektedir. Tebliğde, özellikle de "kadının/mağdurun beyanı esastır" ilkesinin algılanışı ve uygulamadaki yansımaları üzerinden cinsel suçlarda ispat sorunu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Suçlar, Kadının Beyanı Esastır, Mağdurun Beyanı Esastır, Cinsel Suçlarda İspat

Deneme Süresi İçinde veya Sonunda Yapılan Fesihler Yönünden İşverenin Fesih Hakkı ve Bu Hakkın Sınırları

Arş. Gör. Dr. Burcu Ezer
ORCID ID: 0000-0003-4376-656X
Anadolu Üniversitesi

ÖZ

İş sözleşmelerinin işçi ve işveren arasında sürekli ve güvene dayalı kişisel ilişkiler kurmasının bir sonucu olarak, tarafların birbirlerini daha iyi tanıyabilmek ve işçinin işe, işyerine ve çalışma ortamına olan yatkınlığını ölçmek adına iş sözleşmesinde deneme süresi kararlaştırmaları mümkündür. Türk Hukukunda 4857 sayılı İş Kanununda, 854 sayılı Deniz İş Kanununda, 5953 sayılı Basın İş Kanununda ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan hükümler uyarınca tarafların iş sözleşmesinde deneme süresi kararlaştırmasına imkân verilmiştir. Bu imkân doğrultusunda taraflara deneme süresi içinde veya sonunda iş sözleşmesini bildirim sürelerine uymaksızın feshetme ya da deneme süresinin sonunda iş sözleşmesine devam etme seçeneği sunulmuştur. Deneme süresi içinde veya sonunda yapılan fesihler yönünden fesih hakkını genel fesih kurallarına göre kolaylaştıran bu hükümler, uygulamada özellikle işverenlerin fesih haklarını kötüniyetli, ölçüsüz ya da hukukun genel ilkelerine aykırı kullanmalarının önünü açmıştır. Bu çalışmada deneme süresi içinde veya sonunda yapılan fesihler yönünden işverenin fesih hakkını ve bu hakkın sınırlarını ele almak; özellikle eşit davranma borcuna, ayrımcılık yasağına, dürüstlük kuralına ve hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık teşkil eden işveren fesihlerini incelemek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deneme Süresi, Deneme Kaydı, İş Sözleşmesinin Feshi, Bildirimsiz Fesih, Kolaylaştırılmış Fesih Hakkı

Dijital Hizmetler Yasası (DSA) Işığında Türkiye'de 'Erişimin Engellenmesi' Tedbiri

Arş. Gör. Yağmur Ekim Yılmaz
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ÖZ

Avrupa Birliği 2020/0361 (COD) Sayılı Dijital Hizmetler Yasası, Avrupa Komisyonunca 15 Aralık 2020'de teklif edilmiş, AB Konseyi ve Avrupa Komisyonu 23 Nisan 2022'de Dijital Hizmetler Yasası üzerinde uzlaşmaya varmıştır. Yasadışı içeriklere karşı harekete geçmesi ile öne çıkan Dijital Hizmetler Yasası, bu olgu ile mücadelede bazı ilkeler getirmektedir. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesinde yer alan "İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi" tedbiri ise cezai bir tedbir olup, söz konusu tedbirin insan haklarını ihlal boyutu, daha önceki birçok AYM kararı ile birlikte, 7.1.2022 tarihinde AYM'nin verdiği pilot kararla birlikte tartışılmaktadır. Özellikle, Dijital Hizmetler Yasası ilkeleri ile birlikte AB'de ve AB ülkelerinin mevzuatlarında yer verdikleri yasadışı içerikle mücadelenin öngörülen enstrümanlarının ve ilkelerinin ne olduğu 5651 Sayılı Kanun m.9'daki cezai tedbirin de yorumlanmasında önem arz etmektedir. Gerçekten de ülkelerin yasadışı içerikle mücadelesi elzem olduğu gibi, bu mücadelenin etkililiğini sağlayan erişimin engellenmesi kararının da ölçülü şekilde uygulanması gerekmektedir. Doğru ve hukuki bir erişimin engellenmesi tedbirine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada, yasadışı içerikle mücadeleyle ilgili karşılaştırmalı hukuk düzenlemeleri dikkate alınarak, 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesi uyarınca uygulanan cezai tedbir, AYM kararları, doktrin aracılığıyla tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Hizmetler Yasası, Erişimin Engellenmesi Tedbiri, Yasa Dışı İçerik, İnternet, İnsan Hakları

Dijital Pazaryerlerinde Gerçekleşen Tüketici Satışlarında Satıcının ve Aracı Platformun Bilgilendirme Yükümlülüğü

Arş. Gör. Işık Aslı Han
ORCID ID: 0000-0002-8381-0361
Marmara Üniversitesi

ÖZ

Neoliberalizmin rasyonel tüketici mitine getirilen eleştiriler ve davranışsal ekonomi literatürünün değerlendirmeleri, tüketicinin pazardaki diğer aktörler olan satıcı ve sağlayıcılar karşısındaki zayıf konumunu ve tüketici işlemlerinde taraflar arasındaki bilgi asimetrisini açıkça ortaya koymaktadır. Diğer yandan, son otuz yılda tüketici satışlarının dijital ortama taşınmasıyla satıcı ve tüketici arasındaki ilişkiye, dijital platformu yöneterek sözleşmenin kurulmasına aracılık eden girişimci de üçüncü bir taraf olarak eklenmektedir. Bu durum, hem teknik detayların artması hem de hukuki ilişkilerin karmaşıklaşmasıyla tüketici açısından yeni soru işaretleri ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, Avrupa Birliği mevzuatında ve onu takiben Türk hukukunda, özellikle multidisipliner bir zemin sağlayan ekonomi ve hukuk öğretisinin yardımıyla, tüketicinin zayıf konumunu güçlendirerek taraflar arasında eşitlik sağlamayı amaçlayan regülasyonlar kaleme alınmıştır. Bu bağlamda, tüketici aleyhine doğan bilgi asimetrisinin giderilmesi için tüketici hukuku mevzuatında öngörülen en önemli araçlardan biri, satıcı veya sağlayıcıya yüklenen bilgilendirme yükümlülüğüdür. Hukuki niteliği itibariyle bu yükümlülük, yasadan doğan bir yan yükümlülüktür. Bilgilendirme yükümlülüğü, tüketicinin rasyonel karar verme becerisinin zayıfladığı mesafeli sözleşmeler ve bu bağlamda doğan cayma hakkının kullanımı bakımından özel bir önem arz etmektedir. Gerek Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu ile Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda, gerekse sair yönetmeliklerde bilgilendirme yükümlülüğünün konusu ve gereği gibi yerine getirilmesi için izlenmesi gereken prosedür detaylı olarak düzenlenmiş; bilgilendirme yükümlülüğünün ihlaline önemli sonuçlar bağlanmıştır. Çalışmamızda, tüketici aleyhine doğan bilgi asimetrisinin giderilmesi için dijital platformlar aracılığıyla mesafeli sözleşme olarak kurulan satış sözleşmeleri bağlamında satıcıya ve dijital pazaryerini yöneten aracı platforma yüklenen bilgilendirme yükümlülüğü incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Satışı, Bilgilendirme Yükümlülüğü, Açıklama Yükümlülüğü, Yan Yükümlülük, Cayma Hakkı.

Dijital Sosyal Medyada Velilerin Çocuk Hakkındaki Paylaşımları ve Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Çocuğun Rızası

Öğr. Gör. Musa Can - Dr. Öğretim Üyesi Doğa Ekrem Doğancı
ORCID ID: Öğr. Gör. Musa Can: 0000-0001-8252-4307
ORCID ID: Dr. Öğretim Üyesi Doğa Ekrem Doğancı: 0000-0002-8771-0907
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

ÖZ

Dijital alandaki kullanımın çok yaygınlaştığı günümüzde gerek bizzat çocuklar tarafından, gerekse de çocuklar hakkında onların aileleri tarafından artan oranda çeşitli işlemler yapılmaktadır. İnceleme konumuz açısından velilerin çocukları hakkında dijital ortamda yaptıkları paylaşımlardan öncelikle çocukların resmi, sesi, özel hayatının gizliliği, onuru gibi şahıs varlığı değerleri etkilenebilmektedir. Bunun yanında veliler çocuğun malvarlığını da doğrudan veya dolaylı şekilde etkileyebilecek işlemler de yapılabilmektedir. Çocukların şahıs ve malvarlığı değerlerine yapılan söz konusu müdahale belli durumlarda hukuka aykırılık teşkil edebilmektedir. Söz konusu durum toplumumuzun en korunmaya muhtaç gruplarından biri olan çocuklar ve gençleri etkileyebilmektedir. Biz de incelememizin ilk kısmında genel hatlarıyla hangi durumlarda çocuğun şahıs ve malvarlığı değerlerine müdahale suretiyle bir hukuka aykırılığın olabileceğini irdeleyeceğiz. İncelemenin ikinci kısmında ise bir hukuka uygunluk nedeni olarak çocuğu rızası üzerinde bazı değerlendirmelerimizi aktaracağız. Çocuğun rızasına ilişkin bir değerlendirmede genellikle topyekûn açıklamalar yeterli olmamakta, somut olay incelemesini gerekli kılmaktadır. Burada öncelikle hukuki işlem öğretisine ilişkin temel esaslar ile çocuk haklarına ilişkin temel ilkelere hassasiyetle yaklaşılmalıdır. Öte yandan böyle bir incelemede çeşitli ayrımlar ve ölçütler dikkate alınabilir. Bunlar arasında öncelikle çocuğun sınırlı ve tam ehliyetsiz olması durumu zikredilebilir. Genellikle çocuğun sınırlı ehliyetsiz olduğu tespiti yeterli olmamakta, ayrıca çocuğun somut yaşı, durumu, algılama imkanı vb. olguların dikkate alınması nisbi bir kavram olan ayırt etme gücünün tespitinde önem taşımaktadır. Bunun gibi işleme konu olan değerlerin şahıs veya malvarlığı olması temel ayrımı kadar, söz konusu değerlerin bunların altında yer alan hangi alt ayrıma dahil olduğu da önemlidir. Çocuğu rızasına ilişkin incelememizi esas olarak medeni kanun hükümlerini dikkate alarak yürüteceğiz. Olan ve olması gereken hukuka ilişkin bazı önerilerimizi paylaşacağız. Bu bağlamda tamamlayıcı olarak kişisel verilerin korunması hukuku ve telif hukukuna yönelik açıklamalar da yapacağız.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Çocuk Hakkındaki Paylaşımlar, Çocuğun Şahıs Değerleri, Çocuğun Malvarlığı Değerleri, Çocuğun Rızası.

Dijitalleşmenin Gündeme Getirdiği, Pandemi Döneminin Yokluğunu Daha da Hissedilir Kıldığı Bir Hak: İşçinin Ulaşılamama Hakkı

Doç. Dr. Fatma Burcu Savaş Kutsal
ORCID ID: 0000-0001-9096-8987
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Başlangıçta yaygın bir uygulaması olmayan uzaktan çalışma; Covid-19 Pandemisi ile birlikte âdeta zorunlu bir çalışma modeli halini almıştır. Pandeminin bitmesi ve önlemlerin yavaş yavaş kaldırılması bu durumu değiştirmemiş, kendisine kalıcı bir yer edinerek hibrit çalışma şekli "yeni normal" olmuştur. Teknolojik gelişmelerin sunduğu olanakların bağımlı çalışma üzerinde yarattığı değişim ve dönüşüm ilk bakışta çalışanlar lehinedir. Zira işin yapılmasında kolaylık, hız, zaman kazandırmakta, çalışmayı içinde bulunulan sabit bir mekândan bağımsız hale getirdiği için çalışanı özgürleştirmektedir. Ancak, söz konusu değişim ve dönüşümün özellikle işçi açısından etkisinin her zaman ve sadece olumlu olduğu söylenemez. Dijitalleşme; işçinin çalışma süreleri ile dinlenme süreleri, bir diğer ifade ile iş-özel yaşamı arasındaki sınırı bulanıklaştırmaktadır. Nitekim, Covid-19 döneminde yapılan araştırma sonuçları da uzaktan çalışmanın (tele çalışmanın), iş yoğunluğunu ve işin eve müdahalesini arttırdığı, bunun da çalışanların refahı ve stres düzeyleri üzerinde olumsuz etkilere yol açtığı yönündedir. Bu nedenledir ki, 21. yüzyılın başlarında tartışılmaya başlanan, iş-özel yaşam dengesinin sağlanmasında önemli bir işleve sahip "ulaşılamama hakkı", İş Hukukunun güncel gündem konularından biri olmuştur. İşçiye ulaşılamama hakkını tanıyan ilk ülke Fransa olmuştur. Fransa'yı İtalya, Belçika gibi birkaç Birlik ülkesi takip etmiş olsa da Avrupa genelinde söz konusu hakkın tanınması sınırlı kalmıştır. Bu duruma pandemi ile artan ihtiyaçların eklenmesi; Avrupa Birliği Parlamentosu'nu "ulaşılamama hakkı"nı Birlik düzeyinde güvenceye kavuşturma girişimlerinde bulunmaya itmiştir. Bu kapsamda, 21 Ocak 2021 tarihinde ulaşılamama hakkına ilişkin tavsiyeleri ve yönerge taslağını içeren 2019/2181 (INL) sayılı önerge hazırlanmış ve sunulmuştur. Mevzuatımızda işçinin ulaşılamama hakkının açıkça öngörülmemiş olması bir eksiklik teşkil etmekte, bu hususta pozitif düzenlemenin gerekliliği öğretide ifade edilmektedir. Belirtilen hususlar gereğince, tebliğimizde işçilerin ulaşılamama hakkının hukukumuzda açıkça düzenlenmesi gerekliliği ortaya konacak, sonrasında yapılacak düzenlemede dikkat edilmesi ve netleştirilmesi gereken hususlar tespit edebildiğimiz ülke düzenleme ve uygulamaları ile uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmaları ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ulaşılamama Hakkı, İşçinin Dinlenme Hakkı, İşçinin Özel Yaşamı, İşçilerin Aile ve Çalışma Yaşamı, İş-Özel Yaşam Dengesi, Uzaktan Çalışma, Tele Çalışma.

Ekvator Anayasası'nda Doğa Ana'nın Haklarının Tanınmasının Anayasa Yargısına Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Serkan Köybaşı
ORCID ID: 0000-0002-9681-8602
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

İklim krizinin etkilerinin tüm dünyada giderek daha fazla hissedilmeye başlanması ve Birleşmiş Milletler raporlarında acil önlemler alınmaması halinde öngörülen felaketlerin etkisiyle, toplumların doğaya bakışı değişmektedir. Bu durum, anayasa hukukunda genel olarak kabul edilmiş olan insan-merkezli (antroposantrik) yaklaşımı da etkilemedir. Çeşitli anayasada yer alan çevrenin korunmasına dair düzenlemelerin yetersiz kalması ve burjuva kökenli insan hakları karşısında doğal varlıkların yeterince korunamaması radikal anayasal düzenlemelere olan ihtiyacı yaratmıştır. Bu çerçevede çeşitli ülkeler anayasalarında doğanın haklarını tanıma yoluna gitmektedir. Ekvator bu ülkelerin en bilinenlerinden biridir. 2007 yılında Rafael Correa'nın Devlet Başkanı seçilmesinden sonra başlayan anayasa yazım süreci 2008'de başarıyla sonuçlanmış ve yeni anayasa referandumla onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 2008 Ekvator Anayasası, ekosistemlerin var olma haklarını, zorlama yetkisi de içerecek şekilde tanıyan dünyadaki ilk anayasadır. Doğa'nın Hakları başlıklı yedinci bölümü oluşturan 71 ila 74. maddeler aracılığıyla Anayasa, geleneksel olarak Pacha Mama adı verilen Doğa'nın, varlığına, korunmasına ve yaşam döngülerinin, yapısının, işlevlerinin ve evrimsel süreçlerinin yeniden doğmasına saygı gösterilmesi hakkını tanınmıştır. Devlet, türlerin yok olmasına, ekosistemlerin yıkımına veya doğal döngülerin sürekli şekilde engellenmesine neden olacak faaliyetleri engellemekle yükümlüdür. Ekvator Anayasası'nda yer alan Pacha Mama haklarının hayata geçip geçmeyeceği ve geçecekse ne şekilde geçeceği tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalar yakın zamanda önemli bir Anayasa Mahkemesi kararıyla alevlenmiş görünmektedir. Mahkeme önüne gelen davanın kökeni 2017'ye uzanmaktadır. Bu tarihte devlete ait ENAMI EP şirketine, korunmakta olan bir sis ormanını da içeren Los Cedros bölgesinde iki maden arama izni verilmiştir. Yerel kurumlar 2018 yılında madencilik izinlerinin iptal edilmesi için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. 2021 yılının sonlarına doğru verdiği kararda Mahkeme, bölgedeki madencilik faaliyetinin yalnızca yerel halkın haklarını değil, Doğa'nın haklarını da ihlal ettiğine karar vermiş, verilen izinleri iptal etmiş ve bundan sonra bölgedeki tüm madencilik faaliyetlerini de yasaklamıştır. Böylece Doğa anayasal hak öznesi olarak tanınmış ve hakları insan haklarıyla aynı seviyede kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekvator Anayasası, Doğanın Hakları, Anayasa Mahkemesi, Los Cedros, Çevresel Anayasacılık, Ekoloji

El Yazılı Vasiyetnamede Düzenlenme Tarihinin Eksik veya Hatalı Olması

Dr. Ayşegül Dörttepe Okutan
ORCID ID: 0000-0001-5890-182X
Antalya Bilim Üniversitesi

ÖZ

Vasiyetnamelerin yapılması, Türk Medeni Kanunu uyarınca sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır. Bu noktada, el yazılı vasiyetnamenin geçerlilik şartlarından biri düzenlenme tarihinin belirtilmesidir (TMK m. 538/I). Vasiyetçi, kendi el yazısıyla vasiyetnamenin düzenlenme tarihini yazmamışsa, bu ölüme bağlı tasarruf, kanunda öngörülen şekil şartlarını taşımadığı gerekçesiyle iptal edilebilir (TMK m. 557/I-b). Vasiyetnamenin düzenlenme tarihinin belirtilmesi, vasiyetçinin vasiyet yapma ehliyetinin bulunup bulunmadığını tespit etmek açısından önemlidir. Zira, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyetinin olmadığı iddiası, el yazılı vasiyetnamenin düzenlendiği tarih nazara alınarak değerlendirilir. El yazılı vasiyetnamenin düzenlenme tarihinin belirtilmiş olmasının bir diğer önemi ise, mirasbırakanın birden fazla vasiyetname yapması ihtimalinde ortaya çıkar. Mirasbırakan, birbiriyle bağdaşmayan vasiyetnameler yapmış olması halinde, bunlardan sonraki tarihli olan öncekinin yerini alır (TMK m. 544/I). Bu nedenle, el yazılı vasiyetnamenin düzenlenme tarihi, hangi vasiyetnamenin öncelik taşıdığının belirlenmesinde rol oynar. Bunlardan başka, düzenlenme tarihinin, vasiyetnamenin yorumlanması açısından da önem taşıdığı kabul edilmektedir. El yazılı vasiyetnamenin düzenlendiği tarih, vasiyetçinin vasiyetname yapma ehliyetinin varlığı ya da birden fazla vasiyetname olması hallerinde öncelik verilmesi gereken vasiyetnamenin tespiti gibi uyuşmazlıkların çözümünde belirleyici olduğundan, eksik veya hatalı olması ve ayrıca vasiyetnamenin içeriğinden de düzenlenme tarihinin belirlenememesi, vasiyetnamenin iptal edilebilmesine yol açar. Fakat; vasiyetnamenin düzenlenme tarihinin, başkaca nedenlerle vasiyetnamenin geçersiz olduğuna ilişkin uyuşmazlığın çözümünde dayanak oluşturmaması ve buna rağmen sırf düzenlenme tarihindeki eksiklik veya hatanın, el yazılı vasiyetnamenin iptaline sebebiyet vermesi, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesini engeller. Bu kapsamda, tarafımızca, el yazılı vasiyetnamede, düzenlenme tarihinin hangi hallerde önem taşıdığı, bu yöndeki eksikliğin veya hatanın ne zaman vasiyetnamenin geçersizliğine yol açtığı ve bu durumun yarattığı sorunlar, Türk Medeni Kanunu'ndan farklılık arz eden İsviçre Medeni Kanunu'nun 520a maddesi ile karşılaştırmalı olarak ele alınıp tartışılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: El Yazılı Vasiyetname, Ölüme Bağlı Tasarruf, Vasiyetnamenin Geçersizliği

Emeklilik Nedeniyle İş Sözleşmesinin Feshinde Mükerrer Kıdem Tazminatı

Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül Ekin
ORCID ID: 0000-0002-0659-6648
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ÖZ

1475 sayılı İş Kanununun 14. maddesine göre, işçinin iş sözleşmesinin bağlı bulunduğu kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla feshedilmesi halinde kıdem tazminatına hak kazanılabilecektir. 506 sayılı Kanunun 60. ve 81. maddelerine göre işçinin yaş koşulları aranmaksızın 15 yıl sigortalılık süresini ve 3600 gün myö primini tamamlamaları koşuluyla iş sözleşmesini feshetmesi halinde kıdem tazminatına hak kazanacağı düzenlenmiştir. Emeklilik nedeniyle iş sözleşmesini fesheden işçinin aynı veya başka bir işveren nezdinde çalışması mümkündür. Zira Anayasanın 48. maddesi gereğince işçinin çalışmaya devam etmesi yasal hakkıdır. Uygulamada yaş hariç emeklilik şartlarını taşıyan işçilerin kıdem tazminatını alarak işten ayrılmasından sonra yeniden çalışmaya başladığı işveren yanında bir yılı tamamladığında aynı gerekçe ile iş sözleşmesini feshettiği ve yeniden kıdem tazminatı ödemesi aldığı örnekleriyle karşılaşılmaktadır. Yargıtay ilke kararlarında yaş hariç emeklilik kriterlerini haiz olan işçinin bu yolla kıdem tazminatı alma hakkının sadece bir kez kullanılabileceği açıkça belirtilmiştir. İşçinin yeniden çalışması halinde ise yaş dahil emeklilik sebebiyle ayrılması halinde bir yıl çalışma şartı mevcutsa, son işverenin kıdem tazminatı ödemesi gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir. İşten ayrılış kodları SGK tarafından ayrıntılı olarak güncellenmiştir. Emeklilik için yaş dışında diğer şartların taşınması halinde kod 14'den, emeklilik (yaşlılık) veya toptan ödeme nedeninde ise kod 8'den bildirim yapılması gerekmektedir. Kod 14'den doğru şekilde çıkış yapıldığında, işveren işçinin önceden hangi nedenle işten ayrıldığını bilebilecek, yaş hariç emeliliğe hak kazanma halinde işçiye kıdem tazminatı ödemesine gerek olmayacaktır. İşverenlerin muhasebe işlemlerini hatasız yapması, önceki ve sonraki işveren için önem arzettiği kanaatindeyiz. Bildirimizde emeklilik nedeniyle iş sözleşmesinin feshinde dikkate edilmesi gereken hususlara değineceğiz. Emeklilik, Kıdem Tazminatı, İşten Ayrılış Bildirgesi,

Anahtar Kelimeler: Emeklilik, Kıdem Tazminatı, İşten Ayrılış Bildirgesi, Çıkış Kodları, Yaş Şartı

Enerji Hukuku Davalarının Karmaşık Yapısı ve İklim Değişikliği Sorunu

Arş. Gör. Abdullah Sacid Örengül
Yalova Üniversitesi

ÖZ

İklim değişikliği sorunu ile ilişkili davaların sayısının artması, bu alanda önemli hukuksal sonuçlar içeren mahkeme kararlarının da alınmasını sağlamıştır. Hukukun iklim değişikliği gibi küresel sorunların çözümünde daha etkin kılınması yolunun uluslararası antlaşmaların yerel mahkeme kararları ile desteklenmesi ile olacağı görüşü artan dava sayısının temel sebeplerinden biri olarak gösterilebilir. Avrupa Birliği (AB) üyesi devletlerin enerji ve iklim değişikliği alanındaki arz güvenliği ve düşük karbonlu piyasa hedefleri bu alanda hem Birlik hem de üye devletler düzeyinde önemli hukuki düzenlemeler yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Birlik üyesi devletlerin ulusal enerji mevzuatı Birlik hukuki düzenlemeleri ve uluslararası antlaşmalar dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Özellikle Hollanda yerel mahkemelerinin verdiği ve uluslararası enerji hukuku alanında devletlerin ve çokuluslu şirketlerin sorumluluğuna ilişkin önemli sonuçlar doğurabilecek Urgenda ve Shell davaları bu alandaki iki önemli örnek olarak gösterilebilir. Urgenda davasına benzer bir kararı yakın zamanda Belçika yerel mahkemesinin de vermesi bu eğilimin diğer davalar ile özellikle AB ülkeleri düzeyinde devam etme eğilimini göstermektedir. Enerji ithalatçısı bir ülke olan Türkiye'yi de etkileyebilecek yakın zamanlı iklim değişikliği davalarının tartışıldığı mahkeme kararları ve ileriye yönelik sonuçları bu bildiri kapsamında ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enerji Hukuku, İklim Değişikliği, Sorumluluk, Enerji Arz Güvenliği

Erişime Engelleme Uygulamalarında Yeni Bir Modele İhtiyaç Var mı? Türk Hukukunda İnternette Erişime Uygulamalarında Dair Yasal Düzenlemelerin Teorik ve Uygulama Perspektifinden Karşılaştırmalı Analizi ve Yeni Bir Model Önerisi

Doç. Dr. Mete Tevetoğlu
ORCID ID: 0000-0002-2575-906X
Maltepe Üniversitesi

ÖZ

Türk hukukunda internetteki içeriklerin erişime engellenmesine dair yasal düzenlemeler ve bunların uygulanmaya başlanması 20 yıla yaklaşan bir geçmişe sahiptir. Bu konuda temel yasal düzenleme olan 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, bu süre içinde pek çok defa değişikliğe uğramıştır. Yapılan tüm değişiklikler ve uygulamalar kamuoyunun internete erişim ve erişimin engellenmesi konularında sürekli bir tartışma halinde olmasına yol açmıştır. Bu tartışmalar halen sürmekte ve söz konusu Kanun'un tamamen değiştirilmesi ve güncellenmesine dair çalışmalar devam etmektedir. Öte yandan, internette erişimin engellenmesi hakkındaki yasal düzenlemeler zaman içinde çeşitlilik kazanarak artmıştır. Çeşitli kanunlarla BTK, ESB, Sağlık Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Milli Piyango, Spor Toto, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Jokey Kulübü, Diyanet İşleri Başkanlığı, RTÜK, Futbol Federasyonu gibi çeşitli kurum ve kuruluşlara erişime engelleme konusunda yetkiler tanınmıştır. Her bir erişime engelleme yetkisi, bu yetkinin kullanılma şekli, erişime engelleme uygulamalarının bireysel ve ticari etkiler, ilgili sektör ve kullanıcılar için süreklilik arz eden tartışma başlıklarına dönüşmektedir. Önemli ölçüde plansız ve bağlantısız bir şekilde ortaya çıkan erişime engelleme rejimi, aradan geçen süre ve elde edilen tecrübelerin ışığında toplu şekilde analiz edilmeye muhtaçtır. Bu analiz bundan sonrası için yeni bir yasal modele gereksinim duyulup duyulmadığını ve bununla bağlantılı soruları cevaplamaya yardımcı olacaktır. Bu çalışmada, açıklanan sebeplerle, aradan geçen sürede, erişime engelleme hakkında yapılan dağınık yasal düzenlemelerin hem teorik hem de uygulama yanıyla detaylı bir analizi yapılacak ve bu analizin sonuçlarına göre erişime engelleme düzenleme ve uygulamaları hakkında yapılması gerekenler, yeni bir yasal düzenleme modeline ihtiyaç olup olmadığı ekseninde ele alınarak, alternatif hukuki model önerilerine dair değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Erişimin Engellenmesi, Regülasyon

Eser Sahibinin Haklarının Sınırlandırılmasında Uyulması Gereken Kurallar Işığında FSEK m. 47 Düzenlemesinin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Eray Aksın Atar
ORCID ID: 0000-0002-8652-3843
Kırklareli Üniversitesi

ÖZ

1954 yılından günümüze değin 47. Maddede gerçekleştirilen değişikliklere bakıldığında kademe kademe şartların yumuşatılmaya çalışıldığı görülmektedir. 2001 yılında yapılan değişiklik ile eserin Türkiye dışında yayımlanmış olması şartı kaldırılarak Yurtiçinde yayımlanan eserler bakımından da kamuya mal etmenin kapsamı genişletilmiştir. 2014 yılında yapılan değişiklikte ise, kanun maddesinin iptaline sebebiyet veren kamuya mal etmenin iki şartı olan "yayımlanmış eser nüshalarının iki yıldan beri tükenmiş bulunması ve hak sahibinin uygun bir süre içinde eserin yeni bir baskısını yapmayacağının tespit edilmesi" kaldırılmış bunun telafisi olarak da kamuya mal etmenin artık eser sahibinin ölümünden sonra gerçekleştirileceği şartı getirilmiştir. 2015 yılında AYM tarafından düzenlemenin bir kısmı iptal edilmiştir. 2018 yılında ise yeni hükümet sistemimiz kapsamında yapılan içeriğe etkisi olmayan lafzi zorunlu değişiklikler yapılmıştır. Düzenlemenin son hali eser sahibinin haklarının sınırlandırılmasında bir denetim aracı olarak karşımıza çıkan üç aşamalı test kapsamında incelendiğinde çok sayıda aykırılığı bünyesinde barındırmaktadır. Test, hak sahibinin menfaatleri ile toplum yararı arasında hassas bir denge kurulması işlevinde denetim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Testin ilk aşaması düzenlemenin eser sahibi tarafından öngörülebilir olmasını gerektirir. Öngörülebilirlikten kast olunan ise eser sahibine sınırlandırmaya erişim imkânı tanınması ve sınırlandırmanın muğlaklıktan uzak kesin sınırlara sahip olmasıdır. İkinci aşama, sınırlandırmanın eserin normal (olağan) kullanımına engel olmamasıdır. Üçüncü aşama, eser sahibinin haklarının sınırlandırılmasında meşru menfaatlerine diğer bir deyişle hukuk sınırları içerisinde ekonomik veya ekonomik olmayan her türlü yararına haksız şekilde zarar verilmemesi gerekliliğidir. Bu üç aşama birbirlerinden bağımsız şekilde değil bir bütün halinde anlaşılmalıdır. FSEK m. 47'de yer alan sınırlandırma incelendiğinde bu aşamalarda aranan şartları yerine getiremediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, Eser Sahibi, Eser Sahibinin Haklarının Sınırlandırılması, Üç Aşamalı Test

Eser Sözleşmesinde İşsahibinin Ayıp Sebebiyle Sözleşmeden Dönme Hakkını Kullanamayacağına İlişkin TBK m. 475/III Hükmünün Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Müge Ürem
ORCID ID: 0000-0002-4143-5575
Maltepe Üniversitesi

ÖZ

Eser sözleşmesinde ayıbın varlığı halinde TBK m. 474 hükmüne göre işsahibi, eseri gözden geçirme ve ayıbı bildirme külfetini yerine getirdiğinde TBK m. 475/I, b.1 hükmüne göre "sözleşmeden dönme" yönünde seçimlik hakkını kullanabilir. TBK m. 475/I, b.1 hükmünde "Eser işsahibinin kullanamayacağı veya hakkaniyet gereği kabule zorlanamayacağı ölçüde ayıplı ya da sözleşme hükümlerine aynı ölçüde aykırı olursa" işsahibinin sözleşmeden dönme hakkını kullanabileceği; TBK m. 475/III hükmünde ise ayıplı eserin, işsahibinin taşınmazı üzerinde yapılması durumunda sökülüp kaldırılması aşırı zarar doğuracaksa sözleşmeden dönme hakkının kullanılamayacağı düzenlenmiştir. Ayıplı eser, işsahibinin taşınmazı üzerinde yapıldığında eserin kaldırılması ya da yıkılması aşırı bir zarar meydana getirecekse işsahibi, sözleşmeden dönme hakkına sahip değildir; buna göre taşınmazda yapılan ve doğası gereğince sadece orantısız/aşırı zararla ortadan kaldırılabilecek eserlerde işsahibi, diğer seçimlik hakları kullanabilir. Hâkimin takdir yetkisi (TMK m. 4) kapsamında ayıplı eserin, işsahibinin taşınmazı üzerinde yapılması durumunda sökülüp kaldırılması aşırı zarar doğurup doğurmadığının tespitinde, somut olayın koşulları, özellikle eserin taşınmaza bağlı olarak arzettiği kıymetle taşınmazdan kaldırıldığı zaman uğrayacağı değer düşüklüğü dikkate alınmalı ve bu durum, yüklenici tarafından ispat edilmelidir. Hükümde sadece işsahibinin taşınmazında eser imalatı esas alınsa da, hükmün, eserin işsahibine ait olmayan bir taşınmazda yapıldığı durumları da kapsadığı, bu durumda da hükmün uygulama alanı bulacağı kabul edilmelidir. Hükmün konuluş amacı, yüklenicinin ve işsahibinin içine düşeceği durumun tespit edilerek her iki taraf için de menfaatlerinin en az zedeleneceği yolun tercih edilmesidir. Bununla birlikte her ne kadar TBK m. 475/III hükmünde ekonomik bakımdan değerli şeyin mümkün olduğunca korunması ve tahrip edilmemesi ilkesi gözetilmiş olsa da kanuna göre sözleşmeden dönme hakkını ortadan kaldıran bir durumun oluşması, uygulamada menfaatler dengesine uygun olmayan sonuçlar da doğurabilmektedir. Örneğin eser, işsahibi tarafından kullanılamayacak veya hakkaniyet gereği kabule zorlanamayacak derecede ayıplı olduğunda sözleşmeden dönme hakkı sınırlanmamalı, bu durumda eserin sökülüp kaldırılması yükleniciye aşırı maliyete ve zarara yol açacak olsa bile işsahibi, sözleşmeden dönebilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eser Sözleşmesi, Ayıp, Ayıptan Sorumluluk, Sözleşmeden Dönme

Esnek Çalışmadaki İş Kazalarında İşverenin Cezai Sorumluluğu

Salim Kartal
Adalet Bakanlığı

ÖZ

Çalışma hak ve hürriyetinin gerçek anlamda kullanılabilmesi, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasına bağlıdır. Kişinin sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışarak bireysel varlığını geliştirebilmesinin önündeki en büyük engellerden birisi ise iş kazalarıdır. Sanayi Devrimi sonrasında, üretim süreçlerinde yaşanan değişimler ve çalışma ortamlarının zorluğu ile iş kazaları da artmaktadır. Bununla birlikte gelişen dünyada internet ve modern çağın diğer teknik getirileri ile pandemi gibi olumsuz etkiler birlikte değerlendirildiğinde esnek çalışma şekilleri de doğmaya başlamıştır. Esnek çalışma, dijital gelişim ile teknolojik iletişim araçları kullanılarak klasik anlamdaki işyerinden farklı bir mekânda çalışma biçimi olarak tanımlanabilir. Esnek çalışma koşullarına göre iş hukuku kurallarının revize edilmesi mevcut süreçte devam etmektedir. İş kazalarının oluşumunun önlenmesi için iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin esnek çalışma biçimine göre ele alınması gerekir. Türk İş Hukukunda, işverene iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin çeşitli önlemleri alma sorumluluğu yüklenmiştir. Esnek iş çalışmasında iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerine aykırı davranarak iş kazasına neden olan işverenin cezai sorumluluğu gündeme gelecektir. İşveren, esnek çalışmada iş kazası biçiminde ortaya çıkan durum ile taksirle öldürme veya taksirle yaralama suçlarından kusur durumuna göre cezai açıdan sorumlu olmaktadır. Sorumluluğun tespiti açısından esnek iş çalışmasında çalışma mekânının ev ortamı gibi farklı çalışma yerleri olması durumunda meydana gelen kazaların hangilerinin iş kazası olduğunun tespitinde zorluklar yaşanmaktadır. Esnek çalışmada ortaya çıkan iş kazalarında işverenin cezai sorumluluğu, objektif kusur sorumluluğuna bağlı olmakla birlikte asıl sorun esnek çalışmada iş kazalarının ispatında yaşanmaktadır. Esnek çalışılan ortamda iş kazasına tanıklık yapan kimsenin olmaması, kamera bulunmaması gibi sebeplerle bu tür çalışmalarda ortaya çıkan iş kazalarının ispatı problem oluşturmaktadır. Bu sebeple esnek çalışmada meydana gelen iş kazalarının hukuki ispatı şu anda zor olup ispatın sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi hususu zamanla oturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Esnek Çalışma, İş Kazası, İş Sağlığı ve Güvenliği, İşverenin Sorumlulukları, Cezai Sorumluluk.

Etkin Bütçe Denetimi İçin Kesin Hesap Komisyonu Önerisi

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Müftüoğlu
ORCID ID: 0000-0003-2569-5155
Atılım Üniversitesi

ÖZ

Bütçe hakkı, halkın kamu gelirleri ve kamu giderleri üzerinde söz sahibi olması ve bunları denetleyebilmesi anlamına gelmektedir. Bütçe hakkı halka ait olup; halk seçimler aracılığıyla seçtiği temsilciler ile bu hakkını yasama organına devretmekte; parlamento bütçe yetkisi kullanmaktadır. Yasama organı, kamu gelir ve giderlerini geleneksel parlamento araçları, bütçe kanunu teklifinin kanunlaşma süreci, Sayıştay tarafından sunulan raporlar gibi birçok araçla denetlemektedir. Bu denetim araçlarından en önemlilerinden biri kesin hesap kanunudur. Kesin hesap kanunu, yürütme organının, yasama organından evvelki sene alınan ön iznin, hukuka uygun şekilde kullanıldığının kanıtı niteliğindedir. Ülkemizde, ana hatları Anayasa ile çizilen ve ayrıntıları 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ve ilgili mevzuatta çizilen kesin hesap kanunu, hazırlanma, görüşülme, kanunlaşma süreci dikkate alındığında kendinden beklenen işlevleri sağlamaktan uzaktır. Kesin hesap kanununun, denetim unsurunu gereği gibi sağlayamamasının en önemli nedenlerinden biri, kesin hesap kanunu teklifinin bütçe kanunu teklifi ile birlikte aynı anda ve aynı komisyonda görüşülüyor olmasıdır. Yasama organında, kesin hesap kanunu teklifinin görüşülmesi ve karara bağlanması için özel olarak oluşturulmuş ve uzmanlaşmış bir meclis komisyonu olmaması, kısa ve yoğun bir takvimde sıkışan kanun teklifinin irdelenmesini ve bütçe hakkının gereği gibi sağlanmasını engellemektedir. Bildirinin ilk bölümünde bütçe hakkı ve bütçe yetkisi kavramları tarihi gelişim, unsurlar ve önemi bakımından özetlenecektir. İkinci bölümde, kesin hesap kanununun bütçe hakkı ve bütçe yetkisinin denetim unsuru bakımından taşıdığı önem ortaya konacak; ülkemizde bu kanunun tabi olduğu süreç açıklanacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise eleştirel yaklaşım benimsenerek, ülkemizde uygulanan kesin hesap kanunu sürecinin denetim unsurunun gereği gibi sağlanmasını engelleyen önemli bir eksikliğe çözüm önerisi olarak temsil, çalışma usulleri, görev-yetki gibi unsurları kapsayacak şekilde bir kesin hesap komisyonu önerisi geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kesin Hesap Kanunu, Kesin Hesap Komisyonu, Bütçe Hakkı, Bütçenin Denetimi

Etkin Soruşturma Yükümlülüğünün İhlalinde AİHM'nin Yargılama Yetkisinin Sınırları

Arş. Gör. Merve Nur Yılmaz
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Sözleşmede koruma altına alınan tüm hak ve özgürlüklerde olduğu gibi, etkin soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmemesinden bahisle taraf devletlerin sorumluluğuna hükmedebilmek için, "yargılama yetkisi bir asgari ölçüttür". Yaşama hakkı ile işkence yasağının ihlaline ilişkin bir iddianın varlığı halinde söz konusu olan etkin soruşturma yükümlülüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin; taraf devletlerin, kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, Sözleşmede tanımlanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlama yükümlülüğünü açıklayan m.1 hükmüyle birlikte ele alınmalıdır. Bununla birlikte etkin soruşturma yükümlülüğü hem zaman hem de yer itibarıyla yetki kuralı bakımından farklı değerlendirmelerin yapılmasını gerektirebilen, devlete yüklenebilecek ayrılabilir bir usul yükümlülüğüdür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarında bu esasa vurgu yapmakla birlikte, özellikle yer bakımından yetkiye ilişkin olarak farklı kriterleri esas alarak benzer olaylarda farklı sonuçlara vardığı söylenebilir. Mahkeme, Kıbrıs'la ilgili Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan başvurulara ilişkin kararları da dahil bazı kararlarında, yer bakımından yetki alanını bütüncül bir bakış açısıyla oldukça geniş tutarken; diğer bazı başvurularda ise, sıklıkla başvurduğu "insan haklarının korunmasında boşluk oluşmasından kaçınma ihtiyacı" argümanına değinmeksizin yargı yetkisine ilişkin genel kuralı uygulamaktadır. Bu çalışmanın amacı, 16 Eylül 2022 itibarıyla AİHS'ye taraf olmayacak olan Rusya aleyhine dahil, yaşam hakkı ihlallerine ilişkin etkin soruşturma yükümlülüğü ihlali dolayısıyla AİHM'ye yapılabilecek başvurularda, Mahkeme'nin yargı yetkisine ilişkin bir değerlendirme yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Etkin Soruşturma Yükümlülüğü, Aihm, Yargı Yetkisi, Ratione Temporis, Ratione Loci

Faiz Giderleri İndirimi Kısıtlaması -OECD ve AB Düzenlemeleri Temelinde-

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Nihan Çamurcu
ORCID ID: 0000-0002-4256-0335
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

ÖZ

İşletmeler finansman ihtiyaçlarını kendi kaynaklarından karşılayabilecekleri gibi, borçlanma yoluyla da karşılayabilirler. İşletmelerin finansman ihtiyacını karşılarken yapacakları tercihlerde motivasyonları, vergisel kaygılar olabilir. Nitekim faiz harcamaları yoluyla vergi matrahının aşındırılması, çok uluslu işletmeler tarafından, en kolay başvurulabilen vergiden kaçınma yöntemlerinden biridir. OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ve G20 ülkelerinin geliştirdiği BEPS projesinin 4 numaralı eyleminde OECD; faiz ve faiz benzeri ödemelerin, kurum kazancından gider olarak indirilmesi yoluyla matrah aşındırılmasının önüne geçmeyi amaçlamıştır. Avrupa Birliği de (AB) –benzer amaçla- faiz giderleri indirimi kısıtlamasını Vergiden Kaçınma Karşıtı Direktif md. 4 ile benimsemiştir. Türk hukukunda sabit oran kuralı ve emsallere uygunluk testinin benimsendiği görülmektedir: Kurumlar Vergisi Kanunu m. 12 ilişkili kişilerle yapılan işlemler bakımından 1/3 oranında faiz gideri kısıtlaması öngörmekte, KVK m. 13 ise yine ilişkili kişilerle yapılan işlemler bakımından emsallere uygunluk ilkesinin uygulanmasını öngörmektedir. Ancak söz konusu düzenlemeler verginin dolanılmasını önleme bakımından oldukça yetersizdir. İşletmelerin öz kaynak yapılarını güçlendirmek ve finansman ihtiyaçlarını borçlanma yerine öz kaynakları ile karşılamalarını teşvik etmek amacıyla getirilmiş olan KVK m. 11/1-i ise her ne kadar faiz giderlerin indirilebilecek üst sınırını kurumun giderlerinin %10'u olarak belirlemiş olsa da BEPS 4 numaralı eylem planına tam olarak karşılık gelmemektedir. Zira BEPS'te indirilebilecek finansman giderlerinin üst sınırının kurum karına göre belirlenmesi öngörülürken KVK m. 11/1-i'de kurum giderlerine göre belirlenmesi öngörülmektedir. Dolayısıyla Türk hukukundaki düzenlemeler BEPS eylem planına uygun değildir. Yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Çalışmada faiz giderleri indirimi kısıtlaması mekanizması BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) 4 numaralı eylem ve AB Vergiden Kaçınma Karşıtı Direktif md. 4 temelinde irdelenecektir. İnceleme süresince mahkeme kararları ve yerli ve yabancı literatür taranacak ve karşılaşılan hukuki sorunlar hakkında değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Faiz Giderleri İndirimi Kısıtlaması, Vergi Hukuku, Vergi, Beps, Ab Direktifi

Faktoring ve Forfaiting Sözleşmeleri

Arş. Gör. Hasan Ali Güçlü
ORCID ID: 0000-0003-0501-7912
Ufuk Üniversitesi

ÖZ

İşletmelerin kuruluşundaki en temel amaç para kazanmaktır. İşletmeler, ürettikleri mal ve hizmetlerin pazarlanması ve satılmasını sağlamak ve satış sonrası bedellerin sorunsuz tahsilini amaçlar. Gerek yurt içi gerekse yurt dışındaki işletmeler, kaynak ihtiyaçlarını zamanında tahsil etmek ve alacaklarını tahsil edememe riskine karşılık alternatif olan finansman yöntemlerine başvurmaktadırlar. Bu kapsamda Faktoring, büyük miktarda satış yapan işletmelerin, faktor ya da faktoring olarak adlandırılan kuruluşlar tarafından satışlardan doğan alacaklarının satın alınması işlemidir. Faktoring işleminin çeşitli avantaj ve dezavantajları vardır. Faktoringin avantajlarına ilk örnek olarak alacakların faktoring şirketi tarafından takip edilmesi verilebilir. Diğer bir avantaj olarak faktoring, satın alınan alacakların ödenmeme riskine karşı garanti sağlamaktadır. Faktoringin dezavantajlarına ise, bankaların kredi değerlendirmesi yaparken, işletmelerin factoring hacminin yüksek olmasını olumsuz bir veri olarak kabul etmektedirler. Yine tutucu olarak nitelendirebileceğimiz firmalar, factoring yapan işletmelerin tahsil kabiliyetlerinin ve likitide güçlerinin zayıfladığı kanısına varabilmektedir. Dünyada Faktoringin geçmişi, Roma ve Babillere kadar uzanmaktadır. Türkiye'de ise, 1980'den itibaren uygulanmaya başlamıştır. Forfaiting ise, banka tarafından garanti edilmiş kredili mal ve hizmet ihracatından doğan ve gelecekte tahsil edilecek alacağın vadesinden önce tahsil edilmesidir. Forfaiting işleminde, alacaklı, borçlu, garantör banka ve forfaiting şirketi olmak üzere dört taraf vardır. Yatırım mallarının ihracatında kullanılan forfaiting Türkiye'den bu malların ihracatının yeterince mümkün olmaması ve işlemi yapacak banka sisteminin yeterince gelişmemiş olması sebebi ile sınırlı bir uygulama alanına sahiptir. İhracata konu olan mallar içinde tüketim mallarının oranı yatırım mallarına göre daha fazla olması sebebi ile ülkemizde faktoring uygulaması, forfaiting uygulamasına göre daha fazladır. Bu çalışma ile faktoring ve forfaiting uygulaması detaylı anlatılacaktır. Bu anlatımda yargı kararlarından bolca istifade edilecektir. Yine bu çalışmada karşılaştırmalı hukuktan faydalanılacak ve diğer ülkelerdeki uygulamalardan örnekler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Faktoring, Forfaiting, Finansman, Karşılaştırmalı Hukuk, İşletme

Federal Alman Anayasa Mahkemesi'nin Son Kararında Benimsediği "Potansiyellik" Kriteri Işığında Federal Alman Anayasal Düzeninde Siyasi Partilerin Kapatılması

Dr. Öğretim Üyesi Kürşat Akça
ORCID ID: 0000-0001-7439-9438
İnönü Üniversitesi

ÖZ

Federal Almanya Anayasası'nda özgürlükçü demokratik düzeni korumaya yönelik tedbirlerden biri siyasi partilerin anayasaya aykırılığına karar verilmesidir. Anayasanın m. 21/f.2 hükmüne göre bir siyasi partinin amacı ve üyelerinin eylemlerinin genel eğilimi özgürlükçü demokratik temel düzeni kaldırmaya ya da ona zarar vermeye yönelik ise parti hakkında Federal Alman Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırılık kararı verebilecektir. Bu tespit kararının yanında mahkeme partinin kapatılmasına da hükmedebilecektir. Federal Alman Anayasası'nın yürürlüğe girdiği tarihten bu yana 6 parti hakkında kapatma başvurusu yapılmış ve bunların ikisi hakkında kapatma kararı verilmiştir. Açılan son parti kapatma davası olan NPD (National Democratic Party) kararında Federal Alman Anayasa Mahkemesi, bir partinin kapatılabilmesine ilişkin olarak Federal Almanya Anayasası ve ilgili mevzuatta yer alan şartlara ilaveten "potansiyellik" kriteri getirmiştir. Bu kritere göre bir partinin anayasaya aykırılığı tespit edilmiş olsa dahi partinin kapatılabilmesi için o partinin amacına ulaşabilme potansiyelinin mevcut olması şart koşulmaktadır. Anayasa ve ilgili mevzuatta yer almayan ve parti kapatmayı daha da güçleştiren bu içtihadi kriterle birlikte Federal Almanya'nın benimsediği militan demokrasi anlayışının değiştiği kabul edilmektedir. Tebliğde söz konusu kriter ve bu kriter ışığında Federal Alman Anayasa düzeninde siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin değerlendirilmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Federal Almanya Anayasası, Federal Alman Anayasa Mahkemesi, Siyasi Partilerin Kapatılması, Potansiyellik Kriteri

Feshin Son Çare Olması İlkesinin İşverenin Girişim Özgürlüğü Karşısında Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Esra Yiğit
ORCID ID: 0000-0002-8312-7941
Türk-Alman Üniversitesi

ÖZ

Yargı kararlarında ve öğretide "feshin son çare olması ilkesi" olarak adlandırılan ilke uyarınca işveren, iş sözleşmesinin feshinden önce sözleşmenin devamı için alabileceği önlemler varsa, iş sözleşmesini feshetme yoluna gitmemelidir. Kısacası işveren, iş sözleşmesinin feshini başvurulabilecek son seçenek olarak görmelidir. Bu ilke 4857 sayılı İş Kanunu'nun metninde değil, gerekçesinde yer almıştır. Kanun gerekçesinde işin, işyerinin ve işletmenin gereklerinden kaynaklanan geçerli nedenlere örnek verildikten sonra işverenin iş sözleşmesinin feshine son çare olarak bakması gerektiği belirtilmiştir. Alman Hukukunda da "ultima ratio" olarak adlandırılan bu ilke, aslında fesih nedeni yapılmak istenen olay ile fesih işlemi arasında bir ölçülülük ve uygunluk denetimi yapılması olarak açıklanmaktadır. Alman mahkemesi kararlarında özellikle işçinin davranışlarından kaynaklı fesihlerde, işçiye verilecek bir uyarı ile işverenin menfaatinin karşılanıp karşılanmadığı değerlendirilmektedir. Yargıtay kararlarına göre ise, "İş sözleşmesinin feshiyle takip edilen amaca uygun daha hafif somut belirli tedbirlerin mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi, işverenin tekelinde değildir. Bir bakıma feshin kaçınılmaz olup olmadığı yönünde, işletmesel kararın gerekliliği de denetlenmelidir. Feshin kaçınılmazlığı ekonomik açıdan değil, teknik denetim kapsamında, bu kararın hukuka uygun olup olmadığı ve işçinin çalışma olanağını ortadan kaldırıp kaldırmadığı yönünde, kısaca feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde yapılmalıdır." Bu yöndeki kararlarda, işverenin işçiyi farklı bir yerde istihdam etme şansının olup olmadığı, işçiye eğitim vermek yoluyla fesih nedeninin ortadan kaldırılıp kaldırılamayacağı, çalışma sürelerinin ve düzeninin değiştirilmesinin mümkün olup olmadığı gibi ölçütlere yer verildiği görülmektedir. Ne var ki, kanaatimizce bu kararların çoğu zaman işverenin girişim özgürlüğüne müdahale niteliği taşıdığını söylemek hatalı olmaz. Her ne kadar feshin son çare olması ilkesi iş güvencesi bakımından önemli bir ilke olsa da, Anayasanın işverenin girişim özgürlüğünü de koruduğu unutulmamalıdır. Bu noktada iki taraf arasındaki menfaatler dengesi gözetilerek sonuca varılması gerekir. Her halükarda işverenin karar alma yetkisine orantısız müdahale niteliğindeki değerlendirmelerden kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Feshin Son Çare Olması İlkesi, Geçerli Neden, Girişim Özgürlüğü, İşletmesel Karar, Ultima Ratio

Finansal Tabloların Müzakeresinin "ve Buna Bağlı Konular"ın Ertelenmesi Halinde, Görev Süresi Dolmuş Yönetim Kurulu Üyeleri Yerine Seçim Yapılabilir Mi?

Doç. Dr. Burçak Yıldız
ORCID ID: 0000-0002-8792-995X
Ankara Üniversitesi

ÖZ

TTK 420.1'e göre, anonim şirketlerde (ve TTK 617.3'ün atfıyla limited şirketlerde), genel kurul toplantısında azlığın istemi üzerine, finansal tabloların "ve buna bağlı konular"ın müzakeresi ertelenmektedir. Hükümdeki "bağlı konular" kapsamına: yönetim kurulunun yıllık raporunun onayı, yönetim kurulunun ibrası, kârın dağıtılması gibi gündem maddelerinin girdiği hususu hem öğretide hem yargı kararlarında kabul edilmektedir. Ancak özellikle yönetim kurulu üye seçimi konusu başta olmak üzere, bazı gündem maddelerinin "finansal tablolara bağlı konu" sayılıp sayılmayacağı hususu öğretide tartışmalıdır. Tartışma temel olarak, TTK 413.3'de "ilgili gündem maddesi" olarak sayılmış konuların, TTK 420.1 hükmü anlamında da "bağlı konu" olarak nitelenip nitelenemeyeceği noktasında düğümlenmektedir. Gündeme bağlılık ilkesine ilişkin TTK 413.3'e göre, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi, finansal tabloların müzakeresiyle ilgili sayılmaktadır. Hükümde açıkça ilgiden söz ediliyor olması karşısında, yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin gündem maddesinin de, TTK 420.1 uyarınca ertelemeye tâbi olduğu hususu, hakim görüş tarafından kabul edilmiştir. Öğretide azınlıkta kalan ve bizim de katıldığımız görüş ise, TTK 413.3'ün amacının TTK 420.1'deki "bağlı konu" kıstasını açıklamak olmadığını savunmaktadır. Bu görüşe göre: TTK 413.3, finansal tabloların müzakeresi sırasında, gerekiyorsa, gündemde açıkça azil (ve seçim) maddesi yer almıyor olsa bile, görev süresi dolmamış yönetim kurulu üyelerinin azledilebileceğini, azledilenlerin yerlerine yeni üyelerin seçilebileceğini, bunun gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil etmediğini göstermektedir. Yargıtay, yerleşmiş kararlarında TTK 413.3 hükmündeki "ilgi" kıstasını TTK 420.1 için de uygulamakta ve yönetim kurulu üye seçiminin ertelenmesi gerektiğini kabul etmekteydi. Ancak Yüksek Mahkeme, 2021'de (11.HD., E.2020/1589, K.2021/1257, 16.02.2021) görüş değiştirmiştir. Buna göre: TTK 413.3'deki finansal tabloların müzakeresiyle ilgili olma kıstası, sadece yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolmadan azledilmeleri ve azledilenlerin yerine üye seçimi yapılmasıyla sınırlı uygulanmalıdır. Yargıtay, böylelikle yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin dolmuş olması nedeniyle seçim yapılması hakkındaki gündem maddesinin TTK 420.1 anlamında "finansal tablolara bağlı konu" şeklinde nitelenemeyeceğini, ertelenmesinin gerekmediğini belirtmiştir. Kanaatimizce bu görüş değişikliği Kanun'un ruhuna uygundur; üstelik görev süresi dolmuş yönetim kurulu için seçim yapılmasının ertelenmesi nedeniyle şirketin çalışamaz hale gelmesi tehlikesi de önlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Genel Kurulun Ertelenmesi, Finansal Tablolara Bağlı Konular, Yönetim Kurulu Seçimi, Gündeme Bağlılık, Azlık

Gaiplik Talebi Hakkında Görevli ve Yetkili Mahkemeye İlişkin Değerlendirmeler

Doç. Dr. Efe Dırenisa
ORCID: 0000-0002-2220-9468

Türk Alman Üniversitesi

ÖZ

Gaiplik talebinin incelenmesi ve gaiplik kararı verilmesi, bir çekişmesiz yargı işidir (HMK m. 382/2-a-4). Çekişmesiz yargı işleri bakımından görevli mahkeme, aksine herhangi bir düzenleme olmadıkça sulh hukuk mahkemesidir (HMK m. 383). Gaiplik talebine ilişkin olarak Türk Medeni Kanunu'nda özel bir düzenleme bulunmadığından, bu talebe ilişkin görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir. Bununla birlikte, Hazine'nin Türk Medeni Kanunu'nun 588. maddesi uyarınca gaiplik talebinde bulunması hâlinde hangi mahkemenin görevli olacağı hususu yargı kararında tartışmalıdır. Yargıtay'ın bazı kararlarına göre, Türk Medenî Kanunu'nun 588. maddesi uyarınca Hazine'nin gaiplik kararı ve gaibin malvarlığının Hazine'ye devri talebinde bulunması hâlinde, görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir. Kanaatimizce Yargıtay'ın bu yöndeki içtihadı isabetli değildir. Zira Türk Medenî Kanunu'nun 588. maddesi kapsamında Hazine'nin gaiplik kararıyla birlikte, gaibin malvarlığının Hazine'ye devrini talep ettiği hâllerde de bir çekişmesiz yargı işi söz konusudur. Gaiplik talebine ilişkin görevli mahkeme bakımından özel bir düzenleme mevcut değildir. Kanun'un bu hususta lafzı ve amacı açıktır (HMK m. 382/1-c-4). Dolayısıyla bu durumda görevli mahkeme, çekişmesiz yargı işlerindeki aslî görevli mahkeme olan sulh hukuk mahkemesidir (HMK m. 383). Ayrıca gaiplik talebine ilişkin yetkili mahkeme, Türk Medeni Kanunu'nun 32. maddesinin ikinci fıkrasında özel olarak düzenlenmiştir. Bu hükme göre, gaiplik talebi bakımından "kişinin Türkiye'deki son yerleşim yeri; eğer Türkiye'de hiç yerleşmemişse nüfus sicilinde kayıtlı olduğu yer; böyle bir kayıt da yoksa anasının veya babasının kayıtlı bulunduğu yer mahkemesi" yetkilidir. Kanaatimizce gaiplik kararına ilişkin Türk Medenî Kanunu'nda yer alan bu yetki kuralı kesin yetki kuralı niteliğini haizdir. Bu nedenle, gaiplik kararı talebinde bulunulan mahkeme, yetkili olup olmadığını kendiliğinden incelemelidir. Anılan kural Türk Medenî Kanunu'nun 588. maddesindeki düzenleme bakımından da uygulanır. Bu sebeple gaiplik talebi açısından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun çekişmesiz yargı işlerinde yetkiyi genel biçimde düzenleyen 384. maddesi uygulanmaz.

Anahtar Kelimeler: Gaiplik Kararı, Çekişmesiz Yargı, Görev, Yetki, Medenî Usûl Hukuku

Geleneksel Sözleşmeler, Elektronik Sözleşmeler ile Akıllı Sözleşmelerin Karşılaştırılması

Dr. Öğretim Üyesi Emin Gitmez
ORCID ID: 0000-0002-6678-2506
İnönü Üniversitesi

ÖZ

Teknolojinin gelişmesi toplumsal bilimlerin her alanında etkisini göstermektedir. Bu açıdan gelişmelerin hukuk alanında da etkileri görülmektedir. Hukuk, teknolojik gelişmelerden hem etkilenen hem de teknolojik alanı etkileyen ikili bir yapı sergilemektedir. Şöyle ki, teknolojik yenilikler belli standartlar ve protokoller ışığında ortaya çıkmakta, aynı zamanda bu yenilikler tüm hukuk alanlarında etkisini de göstermektedir. Geleneksel hukuk alanında karşılıklı borç ilişkilerinin en temel kaynağı sözleşmelerdir. Sözleşme kavramı, tarafların bir araya geldikleri, iradelerini serbest bir şekilde açıkladıkları, iradelerin karşılıklı uyuşması durumunda karşılıklı edim yükümlülükleri çerçevesinde kurulan bir hukuki işlemdir. Bu tanım aynı zamanda geleneksel sözleşme kavramına karşılık gelmektedir. Türk hukukunda sözleşme kavramına ilişkin genel hükümler 6098 sayılı Borçlar Kanununda yer almakla birlikte sözleşmelere ilişkin hükümlerin yer aldığı başka kanuni düzenlemeler de bulunmaktadır. Elektronik sözleşme kavramı, Türk hukukunda düzenlenmekle birlikte hukuk metinlerinde yer alan genel bir tanımı bulunmamaktadır. Geleneksel sözleşmelerle aynı hukuki unsurları barındıran, akdedilmesinde elektronik araçların kullanıldığı internet tabanlı sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler elektronik posta, web sayfaları, elektronik veri değişimi sistemleri (EDI) gibi çeşitli vasıtalar kullanılarak yapılabilmektedir. Elektronik sözleşmelerde taraflardan biri veya her ikisi, sözleşmeye ilişkin iradesini yazı, görüntü, ses ve benzeri diğer verilerin sayısallaştırılması suretiyle açıklamakta ve karşı tarafa bu şekilde yöneltmektedir. Karşılıklı iradelerin uyuşması ile birlikte edimler sözleşme konusu ürün ve hizmetin niteliğine göre fiziksel veya internet ortamında yerine getirilebilmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte akıllı sözleşme denilen yeni bir sözleşme kavramı ortaya çıkmıştır. Akıllı sözleşmeler, taraflarca içeriği önceden belirlenmiş, değiştirilemeyen ve yapılan işlemlerin geriye döndürülemediği, tarafların hakları ve yükümlülüklerinin algoritmik olarak tasarlandığı bir bilgisayar kodudur. Akıllı sözleşmeler, temel bir sözleşmenin koşullarını kolaylaştırarak, doğrulayarak ve uygulayarak merkezi olmayan otomasyona izin verir. Bilgisayar tarafından otomatikleştirilebilir, ancak bazı parçalar insan girdisi ve kontrolü gerektirebilir. Geleneksel sözleşmeler, elektronik sözleşmeler ile akıllı sözleşmeler sözleşmenin tarafları, tarafların hak ve yükümlülükleri, sözleşme türleri vb. unsurlar yönüyle benzerlik göstermelerine rağmen kurulma şekilleri, kurulmalarında kullanılan araçlar, teknolojik farklılıklar, sözleşmede değişiklik yapma, uyuşmazlıkların çözümü vb. yönlerden farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Sözleşmeler, Elektronik Sözleşmeler, Akıllı Sözleşmeler

Gözetim Toplumunda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Özgür Taşdemir
ORCID ID: 0000-0001-5327-1822
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Toplanma özgürlüğü demokratik bir hukuk devletinde siyasal-toplumsal yaşamın vazgeçilemez bir koşulu ve unsurudur; bu hak kullanılmıyorsa ve güvence altında alınmamışsa demokrasiden söz edilemez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre gündelik hayatın etkilenmesi, toplanma özgürlüğünü kullanmanın doğal bir sonucudur ve kamu otoriteleri bu duruma hoşgörü göstermek zorunda olup, kamu düzeni bahanesiyle bu hakkın özüne dokunmamalıdır. Buna karşın, gözetim toplumunda toplanma özgürlüğünün diğer haklarla olan ilişkisi ve karşılaşabileceği dolaylı tehlikeler gözden kaçırılmaktadır. Günümüze kadar, barışçıl olmayan toplantı ve gösterilerin gerektiğinde nasıl dağıtılabileceği ve kolluğun kullanacağı kuvvetin oran ve gerekliliğine odaklanılmıştır. Ne var ki yeni gözetim teknolojileri, bu hak için yeni tehlikeler doğmuştur. Yeni teknolojileri sayesinde otoriteler, gösteri ve toplantıları, barışçıl olsunlar veya olmasınlar, hazırlık, gerçekleştirilme ve dağılma aşamalarının her birinde keyfi bir biçimde ve yakından takip edebilmektedir. Bu bağlamda, herhangi bir sabıkası bulunmayan bir vatandaşın, kameralar, cep telefonlarının takibi, drone'lar, yüz ve ses tanıma sistemleri gibi kitlesel gözetim yollarının kullanımıyla saptanması ve hatta bir anlamıyla fişlenmesi olanaklıdır. Internet yavaşlatmaları, sosyal medya platformlarının takibi ve bunlara getirilebilen erişim engelleri, bu koşullara eşlik ederek, insanların internet üzerinden organize olup toplanmalarına engel olabilmektedir. Böylelikle, özel hayat, ifade özgürlüğü gibi özgürlükler de kısıtlanabilmektedir. İnsanlar toplantı ve gösterilere katılmaktan çekinebilmektedir. Böylelikle bu hak, fiilen ve dolaylı yoldan kullanılmaz duruma getirilebilir. Yukarıda sözü edilen tüm bu sakıncaların ortadan kaldırılması için, toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında gözetim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili yasal düzenlemeler getirilmelidir. Barışçıl nitelikteki toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, gözetim teolojilerinin kitlesel kullanımıyla kişilerin özel hayatlarının ihlal edilmesinin önüne geçilmelidir. Toplantı veya gösteri yürüyüşü, katılanların geneli tarafından kolektif uygulanan bir şiddet içermedikçe, sadece bazı göstericilerin başvurduğu şiddet eylemleri gösteriyi barışçıl olmaktan çıkarmaz. Gözetim teknolojilerinin tüm gösteriyi yapanlar üzerinde değil, şiddet eylemlerine başvuran katılımcılar hakkında uygulanmasını sağlayacak, kitlesel gözetimin önüne geçecek düzenlemelerin yaşama geçirilmesi düşünülmelidir. Bu düzenlemeler, gözetim sırasında toplanan kişisel verilerin idarece işlenmesine ilişkin ayrıntılı hükümler içermelidir.

Anahtar Kelimeler: Gözetim Toplumu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı, Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması, İfade Özgürlüğü, Yeni Teknolojiler, Kişisel Veri

Güncel Bir Hukuk Genel Kurulu Kararı Işığında Tahkim Anlaşmasının İflas Takibine Olan Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Hilal Ünal Kaya
ORCID ID: 0000-0001-6065-0919
Türk-Alman Üniversitesi

ÖZ

Taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşmasının varlığı halinde, anlaşma kapsamına giren bir hususta cebri icra takibi başlatılıp başlatılamayacağı, şayet başlatılabilecekse itirazın giderilmesine yönelik bir uyuşmazlık doğması halinde, bu uyuşmazlığın mahkemede mi yoksa hakem heyetinde mi çözümlenmesi gerektiği konusu doktrin ve yargı kararlarında oldukça tartışmalıdır. Benzer yöndeki bir tartışma 21.12.2021 tarihli Hukuk Genel Kurulu Kararına iflas takibi açısından yansımış ve Kurul üyeleri arasında önemli görüş ayrılıklarına neden olmuştur. Karara konu olan uyuşmazlıkta, alacaklı, sözleşmeden doğan alacağının tahsili amacıyla borçlu aleyhine doğrudan genel iflas yolu ile takip başlatmış ve bu takibe borçlu tarafından itiraz edilmiştir. Borçlunun itirazının kaldırılarak iflasına karar verilmesi amacıyla alacaklının asliye hukuk mahkemesinde açtığı davada borçlu tahkim ilk itirazında bulunmuş, mahkeme bu itirazı yerinde bularak davayı usulden reddetmiştir. Uyuşmazlık taraflar arasında imzalanan sözleşmede yer alan tahkim şartı nedeniyle söz konusu davanın mahkemede mi yoksa hakem heyetinde mi görülmesi gerektiği noktasında toplanmaktadır. Sunumumuzda ilgili Hukuk Genel Kurulu kararı çerçevesinde tahkim anlaşmasının hak arama özgürlüğü ile olan ilişkisi, cebri icra takipleri üzerindeki etkisi ve icra inkâr tazminatı gibi takip hukukuna özgü talepler bakımından nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hususları tartışma konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tahkim Anlaşması, İflas Takibi, İtirazın Giderilmesi, Görevli Mercii.

Güvencesiz Çalışmada Çalışma Koşullarının Düzenlenmesi: Türk İş Hukukundaki Duruma Avrupa Birliği Hukuku Işığında Bir Bakış

Dr. Öğretim Üyesi Nazlı Elbir
ORCID ID: 0000-0001-7167-7949
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

"Güvencesiz Çalışma (Precarious Work, Travail Précaire)" kavramı, bilişim teknolojilerinin gelişimiyle, ayrıca ekonomik ve demografik değişimlerin de etkisiyle, çalışma ilişkilerinin başkalaşım geçirmesi ve atipik iş ilişkilerinin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu kavramın, çerçevesi keskin hatlarla çizilmiş bir tanımı bulunmamakla birlikte güvencesiz çalışma, standart veya geleneksel olarak nitelendirilen çalışma biçimlerinden farklı, klasik anlamda bir işyeri, bir işveren ve hatta bir işçinin bulunmadığı dolayısıyla iş hukukunun işçiyi koruyucu normlarının uygulanabilmesinin tartışmalı olduğu iş ilişkilerini kapsamaktadır. Bu bağlamda, uygulama alanı hızla genişleyen çağrı üzerine çalışma, tele-çalışma ve platform çalışmaları güvencesiz çalışma türlerindendir. Ayrıca, uygulaması daha eski olan belirli süreli iş ilişkisi, meslek edinilmiş geçici iş ilişkisi, kısmi süreli iş ilişkisi gibi çalışma biçimleri de güvencesiz çalışma kavramı dahilinde değerlendirilebilmektedir. Güvencesiz çalışma biçimlerinin özellikleri, tamamında aynı anda bulunmamakla birlikte genel olarak iş ilişkisinin kişisel-hukuki bağımlılık unsurunun zayıf olması ve çalışanın statüsündeki belirsizlik, işçinin ücretinin (çoğunlukla) düşük olması ve süreklilik arz etmemesi/etmeme olasılığı bulunması, çalışma sürelerinin/saatlerinin belirsizliği ve dolayısıyla bunun işçinin özel yaşamı-aile yaşamı ile gelirine olumsuz etkileri şeklinde sayılabilir. Dolayısıyla, bu çalışma türlerinde işin düzenlenmesi ve tabi olunan çalışma koşullarına, geleneksel bir iş ilişkisinde uygulanan kuralların uygulanması mümkün olmamaktadır. Hukukumuzda, esnek veya atipik çalışma biçimlerinden belirli süreli iş ilişkisi, kısmi süreli iş ilişkisi ve bunun türleri olan çağrı üzerine çalışma ile iş paylaşımı, genel olarak uzaktan çalışma ile tele-çalışma ve meslek edinilmiş geçici iş ilişkisi 4857 sayılı İş Kanunu'nda düzenlenmiştir, ancak platform çalışmalarına yönelik bir düzenleme henüz mevcut değildir. Avrupa Birliği hukukunda da güvencesiz çalışma türlerine dahil edilebilecek çalışma türlerinin tabi olacakları kurallara ilişkin pek çok metin mevcuttur ve 2019 senesinde kabul edilen, Ağustos 2022'de yürürlüğe girmesi öngörülmüş bulunan 2019/1152 sayılı Yönerge bu metinlerin en yenisidir. Bu tebliğde, güvencesiz çalışma türlerinde çalışma koşullarına ilişkin iş mevzuatımızdaki düzenlemeler, Avrupa Birliği hukukundaki güncel gelişmeler ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Güvencesiz Çalışma; İş İlişkilerinde Esneklik; Çalışma Koşulları; 2019/1152 Sayılı Yönerge

Hakimlerin Yargısal Takdir Yetkisini Görevinin Gereklerine Aykırı Kullanması Görevi Kötüye Kullanma Suçunu Oluşturur Mu?

Dr. Akif Yıldırım
ORCID: 0000-0002-8426-9829
Anayasa Mahkemesi

ÖZ

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 257. maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu sadece kamu görevlileri veya özel kanunlarda kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı öngörülen kimseler tarafından işlenebilen "özgü bir suç"tur. Dolayısıyla hakimler de bu suçun faili olabilir. Hakimlerin görev gereği sahip olduğu takdir yetkilerini kullanırken yanılmaları her zaman mümkündür. Salt takdir yetkisinde yanılmanın, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmayacağı kuşkusuzdur. Yargısal kararların hukukiliği ve içeriği yine yargı içinde kurulan kanun yolu incelemeleriyle denetlenmektedir. Hakimlerin hukuki görüşlerinin ve kararlarının yargılama konusu yapılması, Anayasa'nın 2, 138 ve 139. maddelerinde düzenlenen hâkimlik teminatı, yargı bağımsızlığı ve hukuk devleti ilkelerine aykırıdır. Ancak hakimlerin takdir yetkilerini bireysel veya örgütsel herhangi bir yarar gözeterek açıkça hukuka aykırı kullanmaları yanılgı savunmasıyla örtülemez. Tebliğde, hakimlerin yargısal görevini ve yargısal takdir yetkisini görevinin gerektirdiği amaç dışında bireysel veya örgütsel herhangi bir yarar gözeterek açıkça hukuka aykırı şekilde kullandığının anlaşılması halinde görevi kötüye kullanma suçunun oluşup oluşmayacağı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yargı Bağımsızlığı, Hakimlik Teminatı, Takdir Yetkisinin Kullanılması, Görevi Kötüye Kullanma

Haksız Fiil Sorumluluğunun Tarihsel Kökenleri

Dr. Öğretim Üyesi Güzide Burcu Günveren
ORCID ID: 0000-0001-5710-6541
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖZ

Roma Hukukunda ilk dönemlerde unsurları ile belirlenmiş bir haksız fiil kavramından ve sorumluluğa ilişkin bir sistematikten bahsetmek pek de kolay değildir. Romalılar sınırlı sayıda olmak üzere ve toplum için önemli kabul eden başlıca haksız filleri, unsurlarını belirlemek suretiyle yaptırıma bağlamışlardı. Söz konusu haksız filler; "hırsızlık (furtum)", "haksız olarak başkasının malına verilen zararlar (damnum iniuria datum)"; "gasp (rapina)" ve "kişiliğe tecavüz (iniuria)" idi. Elbette oldukça sınırlı sayıda olan bu haksız fiil çeşitleri ile hakkaniyeti sağlamak mümkün değildi. Zamanla somut adaleti sağlamak amacıyla praetor'ların dava vermeleri sayesinde, bu listeye yeni haksız fiil türleri eklenmişti. Haksız fillerin benzeri olarak kabul edilen yeni çeşitler ise, "tehdit (metus)"; "hile (dolus)" ve "alacaklılardan mal kaçırma (alienatio in fraudem creditorum)" idi. Diğer yandan tüm ilkel toplumlarda olduğu gibi Roma Hukukunda da ilk dönemlerde haksız fiilden sorumluluk alanında, "davranışı ile zarar doğuran sonucu gerçekleştiren kimsenin, bu zarardan sorumlu olduğu" şeklinde kabaca ifade edilebilecek sonuç sorumluluğu ilkesi uygulanırdı. Ancak zamanla "başkasının malına zarar verilen zarar"ın giderilmesi amacıyla kabul edilen yasal düzenleme olan "lex Aquilia" da kabul edilen hükümler değiştirilmişti. Hakkaniyetin gerektirdiği değişiklikler ile kanundaki hükümlerin uygulama alanı genişletildi. Dolayısıyla yine praetor'ların faaliyetleri ve gayreti ile sorumluluk hukukunun temel unsurlarından "hukuka aykırılık ve illiyet bağı" birbirinden ayırt edilmişti. Diğer yandan bu durum, kusur kavramının mahiyetinin açıklanması ve kusurun derecelerinin ortaya konmasını sağlamıştır. Nihayet sorumluluk kavramının, kusursuz sorumluluktan kusur sorumluluğuna doğru gelişiminde Iustinianus döneminde ulaşılan nokta tamamen kusur sorumluluğu ilkesinin uygulanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: "Delicta, Kusur Sorumluğu, Kusursuz Sorumluluk, Kasıt, İhmal"

Hava Sahasının Hukuki Rejiminde Egemenlik Konsepti

Arş. Gör. Muhammed Esat Emek - Dr. Öğretim Üyesi Selman Özdan
ORCID ID: Arş. Gör. Muhammed Esat Emek: 0000-0001-7643-2828
ORCID ID: Dr. Öğretim Üyesi Selman Özdan: 0000-0002-1002-0625
Ondokuz Mayıs Üniversites

ÖZ

Çalışmanın amacı, hava sahası rejiminde egemenlik kavramının gelişimi ve mahiyetini ortaya koymaktır. Çalışma, havacılık faaliyetlerinin gelişimiyle paralel olarak hava hukuku düzenlemeleri, konferansları, toplantıları ve diğer çalışmaları incelemek suretiyle egemenlik kavramının hava sahası açısından nasıl bir gelişim kaydettiğini ele alacaktır. Egemenlik kavramının hava sahası rejiminde değişkenlik göstererek ilerlediği, hava hukukuna ilişkin 1900'lü yılların başlarındaki ilk çalışma ve toplantılarda hava sahasının serbestliğine ilişkin görüşlerin baskın geldiği, hava sahasının da denizler gibi insanlığın kullanımına açık olması gerektiği düşüncesinin olduğu ancak sonraki süreçte hava sahasında devletin egemenliği görüşünün ağır bastığı ve devletin egemenliğinin sözleşmelere yansıdığı gözlemlenmiştir. Bu gelişmelerde ise en büyük etkenin savaşlar sebebiyle meşru güvenlik kaygısı olduğu ifade edilmektedir. Hava araçlarının uluslararası çatışmalarda aktif ve esaslı şekilde kullanılması, hava sahasında serbestlik görüşüne kuşkuyla yaklaşılmasına sebep olmuş, Birinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan ilk ve en kapsamlı çok taraflı hava hukuku sözleşmesi olan 1919 tarihli Paris Sözleşmesi'nde, devletin hava sahasındaki egemenliği net olarak kabul edilmiştir. Paris Sözleşmesi'ni yürürlükten kaldırarak yürürlüğe giren, daha kapsamlı ve daha çok katılımlı olan Şikago Sözleşmesi ise 1944 yılında imzalanmıştır. Şikago Sözleşmesi de Paris Sözleşmesi'nde olduğu gibi, 1. maddesinde hava sahasında devlet egemenliğini net olarak kabul etmiştir. Şikago Sözleşmesi'nin 1. maddesi şu şekildedir: "Akit devletler, her devletin ülkesi üzerindeki hava sahasında tam ve münhasır egemenliği haiz olduğunu tanır". Hava sahası egemenliği açısından uluslararası hava hukukunda temel metin olarak nitelendirilebilecek Şikago Sözleşmesi halen yürürlüktedir. Bu sözleşme sonrasında hava sahası egemenliğine ilişkin bu derece kapsamlı ve net hükümler barındıran bir sözleşme imzalanmamış olması dolayısıyla hava hukuku ve hava sahasında egemenlik rejiminin zeminini bu sözleşme oluşturmaktadır. Neticede, egemenlik kavramının hava hukuku ve hava sahasının hukuki rejimi açısından temel bir kavram olduğu, günümüz hava hukuku sisteminin egemenlik çerçevesinde şekillendiği ve hava sahası rejiminin egemenlik temelinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hava Hukuku, Egemenlik, Hava Sahası, Hava Aracı

Hazır Olmayanlar Arası Sözleşmelerde Kabul Beyanının Hükmünün Sosyal Ağlarda Yapılan İkinci El Satışlar Bakımından İncelenmesi

Arş. Gör. İlkin Demirtaş
ORCID: 0000-0001-9271-3144
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Hukukumuzda sözleşmenin kurulması hazır olanlar ve hazır olmayanlar arasında olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir. Bunlardan hazır olmayanlar arasında kurulacak sözleşmelerde özellik arz eden noktalardan biri ise irade beyanlarının nasıl yorumlanacağıdır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu konuya ilişkin bazı düzenlemeler getirse de bu düzenlemelerin yeterince açık olduğunu söylemek güçtür. Bu noktada, bir irade beyanının ne zaman kabul beyanı olarak değerlendirilebileceği ve kabul beyanının sözleşmeyi ne zaman kurduğu öğretideki çeşitli teoriler değerlendirilerek çözümlenmektedir. Konunun önemi ilgili teorilerden çıkan sonuçların somut olaylara uygulandığı durumlarda daha net bir şekilde görülebilir. Gerçekten de günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler göz önüne alındığında aslında hazır olmayanlar arasında kurulan sözleşmelerin daha geniş bir uygulama alanına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu sözleşmelerin çoğu dijital pazar yerleri aracılığıyla kurulsa bile özellikle Instagram gibi sosyal ağlarda gerçekleşen ikinci el satışlar da göz ardı edilmemeli ve bu tür sözleşme görüşmelerinde kabul beyanının hüküm ifade ettiği an tekrar ele alınmalıdır. Tebliğ kapsamında hazır olmayanlar arasında gerçekleştirilen sözleşme görüşmelerinde kabul beyanının hükmü, kabulün özellikle zamansal olarak hüküm ifade etmesine ilişkin teoriler uyarınca farklı ülkelerin düzenlemelerinden de örnekler verilerek açıklanacak ve günümüz koşullarında sosyal ağlar üzerinden kurulan sözleşmeler özelinde yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağ, Sözleşme, Ulaşma Teorisi, Hazır Olmayanlar, Öneri, Kabul

Hekimin Tıbbi Müdahalesi Nedeniyle Meydana Gelen Taksirle Öldürme veya Yaralama Suçları Bakımından Basit Taksirinin mi Yoksa Bilinçli Taksirinin mi Bulunduğu Meselesinin Yargıtay Kararları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Eylem Baş
ORCID ID: 0000-0002-3400-2042
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 22. maddesinin 2. fıkrasında "taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesi" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu maddenin 3. fıkrasındaysa "kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir"in bulunduğu belirtilmekte olup, "bu halde taksirli suça ilişkin ceza"nın "üçte birden yarısına kadar artırıl"ması söz konusu olmaktadır. Bu kapsamda bilinçli taksir halinde failin öngördüğü neticeyi istememesi, basit taksir halindeyse failin öngörülebilir nitelikteki neticeyi öngörmemesi söz konusu olmaktadır ki mahiyeti gereği bu durumda öngörülmeyen neticenin istenmesinden de bahsetmek olanaklı değildir. Basit ve bilinçli taksirle ilgili olarak TCK'nın 22. maddesi esas alındığında, hekimin taksirli bir şekilde hastanın ölümüne ya da yaralanmasına sebebiyet verdiği her bir tıbbi müdahalenin çoğu bakımından bilinçli taksirin varlığından bahsetmek gerekmektedir. Nitekim hekim, gerçekleştirdiği tıbbi müdahale sebebiyle ölüm ya da yaralama neticesinin gerçekleşebileceğini genellikle öngörmektedir. Söz konusu durumun önüne geçebilmek adına Yargıtay bilinçli taksirden bahsedebilmek için hekimin öngörüsünün yanında bazı ek koşulların gerçekleşmesini aramaktadır. Bu kapsamda, çalışmada hekimin tıbbi müdahalesi nedeniyle meydana gelen taksirle öldürme veya yaralama suçları bakımından basit taksirinin mi yoksa bilinçli taksirinin mi bulunduğu meselesi Yargıtay'ın kararları çerçevesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hekimin Tıbbi Müdahalesi, Taksirle Öldürme Suçu, Taksirle Yaralama Suçu, Basit Taksir, Bilinçli Taksir

Hile ile Elde Edilen Rızanın Cinsel Saldırı Suçuna Etkisi

Doç. Dr. Güneş Okuyucu Ergün
ORCID ID: 0000-0001-5401-2312
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Cinsel saldırı suçu, TCK m. 102'de düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre, cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlâl edilmesi cinsel saldırı suçunun basit şeklini oluştururken, cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması suçun hafifletilmiş hâlini; fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi ise suçun ağırlaştırılmış halini teşkil etmektedir. Dolayısıyla cinsel saldırı suçunun esası, failin mağdurun rızasına aykırı olarak cinsel duygularını tatmine yönelik davranışlarla mağdurun vücut dokunulmazlığını ihlal etmesinden ibarettir. Bu itibarla mağdurun rızası, fiilin hukuka aykırılığı ortadan kaldıracağından cinsel saldırıdan bahsedilemeyecektir. Ne var ki rızanın varlığının ya da yokluğunun tespiti bakımından yalnızca rızanın bulunmadığının açıkça ortaya konduğu durumlar esas alınamaz. Cebir ve tehditle elde edilen rıza geçerli bir rıza sayılamayacağından böyle bir durumda diğer koşullar da varsa cinsel saldırı suçunun oluşacağında şüphe yoktur. Ancak rızanın geçerliliğini etkileyebilecek bir diğer husus olan hilenin bu konudaki etkisi üzerinde ayrıca durmakta fayda vardır. Bu çalışmada rızanın hile ile elde edildiği durumlarda söz konusu rızanın geçerli sayılarak cinsel saldırı suçunun gerçekleştiğinin kabul edilebilip edilemeyeceği sorunu, mülga ceza kanunundaki ve yabancı ceza kanunlarındaki benzer düzenlemeler göz önünde bulundurularak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Saldırı Suçu, Rıza, Hile, Hile ile Elde Edilen Rıza

Hukuk Mücadelesinde Örnek Bir Dava Vekili: Takiyüddin Bey

Uzman Feride Turan - Şeyma Nur İlhan - Şevval Arslan

ÖZ

Tanzimat Döneminde yapılan hukuki düzenlemelerle kurumsallaşma süreci başlayan avukatlık, demokratik hukuk devletinin ön koşulu olan yargının kurucu unsurlarındandır ve savunmanın temsilcisi konumundadır. Savunma yapan kimsenin ismi belirli tarihlerde değişmekle birlikte esasında hepsi 1875 yılında temelleri atılmış olan dava vekilini temsil etmektedir. Araştırmamızın amacı Osmanlı Dönemi'nde dava vekilliğinin tanımı içinde mücadeleci yönüyle bir döneme damgasını vurmuş Mehmet Ali Takiyüddin Bey'in topluma yön veren hukuk mücadelesini gün ışığına çıkararak hukuk tarihine ve avukatlık vizyonuna tamamlayıcı bilgi ve bulgular sunmaktır. "Mekteb-i hukukdan aliyyül a'lâ derecede mezun, birinci sınıf dava vekili" olan Takiyüddin Bey hem hukukçu kimliği hem de kalemiyle toplumun gündemini belirlemiştir. 1911-1912 yıllarında Eskişehir'de çıkan Hakikat Anadolu Sesleri gazetesinin yazarı ve bir dönem mesul müdürüdür. Araştırmamızda söz konusu gazetenin 237 sayısı taranarak Takiyüddin Bey'in yazıları ve hakkında çıkan haberler içerik analizine tabi tutulmuştur. Buna göre Eskişehir'de "Eski hükümet civarı" şeklinde tarif ettiği yazıhanesinde "fukara ve menâfi-i umumiyeye ait", her tür rapor ve dilekçeyi ücretsiz düzenlemiş ve ücretsiz takip etmiştir. "Maarifin kölesi" olduğunu vurgulayan söz konusu gazetenin söz kılıcı keskin yazarlarından biri olan Dava Vekili Takiyüddin Bey; eğitimde şiddet suçuna kademeli cezaya başvurulmadan meslekten men cezasının verilmesi ve şiddete eğilimli kişilerin bir daha eğitim alanında istihdam edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Yazılarında şiddet, rüşvet gibi suçların yanı sıra şehir ve çevre sorunlarını ele alan, siyasi gündemi değerlendiren Takiyüddin Bey, Anadolu'nun acı hakikatinin sesi olmuştur. Haberlerde ise onun davalarına dair önemli bulgulara ulaşılmıştır. 1917'de Eskişehir sancağı genel meclis üyesi olarak karşımıza çıkan Takiyüddin Bey; sadece dönemine değil esasında günümüze de bir vizyon sunan faaliyetleriyle tanınması ve akademik literatüre girmesi gereken bir şahsiyettir. Nitekim temel insan hakları arasında yer alan hak arama özgürlüğü ve buna bağlı olarak savunmanın temsilcisi avukatlık meslek ahlakının korunmasında ve mesleğin sorunlarına çözüm üretilmesinde rol model şahsiyetler bir ufuk çizmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, Dava Vekili, Hakikat Anadolu Sesleri Gazetesi, Takiyüddin Bey

Hukuki Şartlar Oluşmadan Verilmiş Türk Vatandaşlığının Kazanılması Kararının Geri Alınmasında Süre

Doç. Dr. F. Ebru Gündüz
ORCID ID: 0000-0002-7721-9444
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZ

İdari işlemin geri alınması, hukuka aykırı idari işlemin diğer bir idari işlem ile yapıldığı andan itibaren hukuk dünyasından silinmesi olarak tanımlanabilir. İdari işlemlerin geriye yürümeyeceği kuralının da bir istisnasını oluşturan idari işlemin geri alınması hem bir zorunluluk hem de hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak kabul edilmelidir. İdari işlemin geri alınması konusunda en çok tartışılan konu, geri alma işleminin tesis edilebileceği süre sınırıdır. Bu konuda yargı kararlarında bir birliktelik bulunmamaktadır. Danıştay'ın ve hukuka aykırı terfi veya intibak işlemine dayanılarak yapılan haksız ödemelerin geri alınması ilişkin 1973 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı bu konudaki pek çok yargı kararına emsal oluşturmaktadır. Bu kararında Danıştay; yokluk, açık hata, gerçek dışı beyan, hile halleri dışında hatalı ödemelerin dava açma süresi içerisinde geri alınabileceğine karar verilmiştir. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 40. maddesindeki "Türk vatandaşlığının kazanılması veya kaybına ilişkin kararlar, hukuki şartlar oluşmadan veya mükerrer olarak verildiği sonradan anlaşıldığı takdirde geri alınır" düzenlemesi ile Türk vatandaşlığının kazanılması veya kaybına ilişkin kararların geri alınabileceği düzenlenmiş ancak herhangi bir süre sınırı getirilmemiştir. Genellikle mevzuatta idari işlemlerin geri alınabileceğine ilişkin açık bir düzenleme yer almamasına rağmen 5901 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile vatandaşlığın kazanılması veya kaybına ilişkin işlemlerin geri alınması konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmiştir. Ancak geri alma işleminin tesisi için herhangi bir süre sınırı getirilmemesi, geri alma işleminin tesis edilebileceği süre konusunda farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Doktrinde 1973 tarihli Danıştay içtihadı birleştirme kararının hukuki şartlar oluşmadan verilen vatandaşlığın kazanılması işleminin geri alınması işlemlerine uygulanabileceği yönünde görüşler olduğu gibi, herhangi bir süre sınırlaması olmadan geri alma işleminin tesis edilebileceği yönünde görüş de bulunmaktadır. Vatandaşlık verilmesi işleminin kişinin siyasi hak ve hürriyetlerin Anayasal güvence altına alınması sonucunu doğuracak önemli hukuki sonuçları bulunmaktadır. Bizde sunumumuzda, 5901 sayılı Kanun'un 40. maddesindeki düzenlemeye göre hukuki şartlar oluşmadan verilen Türk Vatandaşlığının kazanılması işleminin geri alınmasındaki süre konusunda değerlendirmelerde bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: İdari İşlemin Geri Alınması, Vatandaşlığın Kazanılması İşleminin Geri Alınması, Geri Alma İşleminde Süre Sorunu

Hükümlü ve Tutukluların Aile Hayatına Saygı Hakkı Kapsamında Aileleri ile Görüşmesi

Dr. Öğretim Üyesi Gözde Zeytin Çağrı - Öğr.Gör. Özden Erözgün Keser
ORCID ID: Dr. Öğretim Üyesi Gözde Zeytin Çağrı: 0000-0002-7062-8317
ORCID ID: Öğr.Gör. Özden Erözgün Keser: 0000-0003-4610-5134
Arel Üniversitesi

ÖZ

Günümüzde çağdaş ceza infaz sistemlerinin en önemli amaçlarından biri hükümlünün yeniden topluma kazandırılmasıdır. Söz konusu amaç doğrultusunda hükümlünün ailesi ile görüşmesi, sosyalleşmesinin sağlanması ve yeniden topluma uyumlu bir birey olarak yaşamına devam etmesi gereklidir. Özellikle dış dünya ve ailesi ile bağlantısının kopmaması için ilişkilerinin sürdürülebilirliği önem arz etmektedir. Devletin hükümlü ve tutuklu kişilerin aileleri ile ilişkilerini devam ettirecek önlemler alması yönünden pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin de ilgili yükümlülüğü anlatan, kamusal makamlar tarafından eşler arasında asgari iletişim ve temas kurulmasına imkân sağlayacak tedbirlerin alınmaması ve aile hayatına saygı hakkı kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği, kararı verilmiş güzel örneklerdendir. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun yanında ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların ziyaret edilmelerine dair usul ve esasların düzenlendiği Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik ile hükümlülerin aileleri ile nasıl görüşeceği hüküm altına alınmıştır. Devletin özellikle ailenin korunması doğrultusunda gerekli tedbirleri alması gerektiği de Anayasa'da yer almaktadır. Çalışmada, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin, aile hayatına saygı ve ailenin korunması kapsamında aileleri ile görüşmeleri yasal düzenlemeler ve mahkeme kararları ışığında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hükümlü, Tutuklu, Aile Hayatı, Ailenin Korunması, Görüşme.

İcareteynli ve Mukataalı Vakıfların Tasfiyesi

Dr. Öğretim Üyesi Ali Turan - Doç. Dr. Bahar Öcal Apaydın
ORCID ID: Dr. Öğretim Üyesi Ali Turan: 0000-0001-6563-6315

ORCID ID: Doç. Dr. Bahar Öcal Apaydın: 0000-0001-9106-828

İnönü Üniversitesi – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Vakıflar, Türk-İslam tarihinde hukuki, dini ve siyasi birtakım sebeplerle büyük bir gelişim göstermiştir. Osmanlı Devleti'nde de oldukça gelişmiş bir vakıf kültürü var olmuştur. Bugün kamu hizmeti olarak vasıflandırılan birçok faaliyet, Osmanlı Devleti'nde vakıflar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Böylelikle devletin yükünü bir nevi hafifletmiş olan bu müessese devlet otoritesi tarafından da desteklenmiştir. Osmanlı Devleti'nde kurulan vakıflar çeşitli açılardan tasnife tabi tutulmuştur. Bu tasniflerde vakfın amaçları, vakfa tahsis edilen malların nitelikleri, vakfa tahsis edilen mallar üzerindeki tasarruf hakkı ve vakfın idare şekilleri baz alınmaktadır. Bu cihetle vakfa gelir sağlayan malların tabi bulunduğu statüye göre vakıflar icare-i vahideli (tek kiralı), icareteynli (iki kiralı) ve mukataalı vakıflar olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Esasen icareteynli ve mukataalı vakıflar zaruret sebebiyle kurulmuştur. Çeşitli sebeplerle (zamanla tahrip olma, sel, yangın, deprem vb.) tahrip olan vakıf mallarının vakfın tabii gelirleriyle tamir ya da ihya edilmemesi halinde, bu malların tasarruf şeklinde değişikliğe gidilmiş ve böylece icareteynli ve mukataalı vakıflar ortaya çıkmıştır. Öyle ki bu vakıflarda söz konusu olan tasarruf şekilleri zamanla mülkiyet hakkına yaklaşmış ve bu tasarruf haklarının intikali noktasında şer'i miras hukukundan ayrı bir örfi miras hukuku tatbik edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ise eski hukukun birer kalıntısı olarak görülen bu vakıflar 2762 sayılı Vakıflar Kanunu ile tasfiye edilmiştir. Bu tasfiye neticesinde etkileri günümüze kadar gelen bazı hukuki problemler meydana gelmiştir. Bu tebliğin amacı, icareteynli ve mukataalı vakıfların tasfiye süreci hakkında değerlendirme yapmak suretiyle hukuki sorunları incelemektir. Bu çerçevede öncelikle Osmanlı Devleti'nin vakıf sistemi ile icareteynli ve mukataalı vakıfların niteliği üzerinde durulacaktır. Akabinde ise Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte bu vakıfların tasfiye süreci ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Icareteynli Vakıf, Mukataalı Vakıf, Vakıf Şerhi, Taviz Bedeli

İcra ve İflas Kanunun'nun 342. Maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 290. Maddesi Arasındaki İlişki

Dr. Öğretim Üyesi Murat Aydın
ORCID ID: 0000-0001-5476-7977
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

İcra ve İflas Kanunu'nun 342. maddesinde icra dairesi marifetiyle alacaklıya veya alıcıya teslim edilen bir taşınmaza veya gemiye haklı bir sebep olmaksızın tekrar giren borçlunun Türk Ceza Kanunu'nun 290. maddesi çerçevesinde cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Her iki hükmün de konu, hukuksal yarar, fail ve mağdur, maddi unsur, manevi unsur, hukuka uygunluk ve kusurluluğu etkileyen nedenler açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. İcra ve İflas Kanunu açısından sadece borçlunun cezalandırılması öngörülmüş olduğu halde, Türk Ceza Kanunu açısından borçlu dışında birisinin cezalandırılabilip cezalandırılamayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Yine suçun konusu açısından İcra ve İflas Kanunu taşınmaz ve gemi ile sınırlama yapmışken; Türk Ceza Kanunu taşınır ve taşınmaz mallar ayrımını ortaya koymuştur. Gemiye ilişkin İcra ve İflas Kanunu tarafından, Türk Ceza Kanunu'na yapılan atıf kendi içinde ciddi sorun barındırmaktadır. Ayrıca Türk Ceza Kanunu kapsamında taşınmaza el konulması için girilmesi halinde hangi hükmün uygulama alanı bulacağı konusu da tartışmalı nitelik taşımaktadır. Bu durum görevli mahkemenin belirlenmesi açısından da sorun oluşturabilecek niteliktedir. Nitekim İcra ve İflas Kanunu kapsamında icra mahkemeleri görevliyken Türk Ceza Kanunu kapsamında yapılacak yargılamalarda asliye ceza mahkemeleri görevli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz, Gemi, El Koymak, Borçlu, Görevli Mahkeme

İcra ve İflas Kanunu'nda 7343 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 36)

Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Kulaksız
ORCID ID: 0000-0002-9782-9979
Atılım Üniversitesi

ÖZ

Türk hukukunda kural olarak, ilâmların icra edilebilmesi için şekli anlamda kesinleşmesine gerek yoktur. Borçlu tarafından, ilâmlı icranın dayanağı olan hükme karşı istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulmuş olması kural olarak ilâmın icrasını kendiliğinden durdurmaz. Buna göre, kanun yolu incelemesi sürerken, icranın geri bırakılması (tehiri icra) kararı alınmadığı sürece cebri icraya da devam edilecektir. 24.11.2021 gün ve 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflas Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda, "İcranın geri bırakılması için verilecek süre" başlıklı İİK m. 36 ncı maddesinde de değişiklik yapılmıştır. İİK m. 36 uyarınca "ilâma karşı istinaf veya temyiz yoluna başvuran borçlu, hükmolunan para veya eşyanın resmî bir mercie depo edildiğini ispat eder yahut hükmolunan para veya eşya kıymetinde icra mahkemesi tarafından kabul edilecek taşınır rehni veya esham veya tahvilât veya taşınmaz rehni veya muteber banka kefaleti gösterirse veya borçlunun hükmolunan para ve eşyayı karşılayacak malı mahcuz ise icranın geri bırakılması için karar alınmak üzere icra müdürü tarafından kendisine uygun bir süre verilir" 7343 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, icranın durdurulabilmesi için icranın geri bırakılması kararı verme görevi, kanun yolu aşamasına göre istinaf incelemesi sırasında bölge adliye mahkemesine, temyiz incelemesi sırasında Yargıtay'a verilmişti. Değişiklik ile birlikte, icranın geri bırakılması kararı verme görevi icra mahkemesine verilmiştir. İcranın geri bırakılması görevinin kanun yolu aşamasına göre bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay'dan alınarak icra mahkemesine verilmesinin yerinde olup olmadığı tartışılacaktır. Yine bu değişikliğin sonucu olarak ortaya çıkan icranın geri bırakılmasına ilişkin derkenar alınması, harç ve giderler gibi sonuçlar üzerinde durulacaktır. Son olarak, 7343 sayılı Kanun ile mezkur maddenin diğer fıkralarında yapılan değişiklikler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ilamlı İcra, İcranın Geri Bırakılması, Tehiri İcra, İcranın Durdurulması, İcra Mahkemesi

İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişiklikle Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Okay Durman
ORCID: 0000-0002-5995-6651

Kırklareli Üniversitesi

ÖZ

24.11.2021 tarihli 7343 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle 111/a maddesi İcra ve İflas Kanunu'na eklenmiş ve anılan değişiklik 30.11.2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklik çerçevesinde cebri icra sistemimizde ilk defa borçluya, haczedilen malını rızaen satma olanağı tanınmaktadır. Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları içeren Yönetmelik de 28.05.2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Cebri icra sistemimize ilk defa getirilen bu olanak sayesinde, borçlunun hem taşınır hem taşınmaz mallarını, Kanunun olağan satış usulü olan ihale ile satış yöntemine tabi olmaksızın satması sağlanabilecek; böylelikle borçlunun ihale ile satış yöntemine nazaran daha fazla gelir elde etmesi suretiyle borcundan daha yüksek miktarda kurtulması; aynı şekilde alacaklının daha yüksek miktarda alacağına kavuşması hedeflenmektedir. Yine ihale sürecinin uzun zaman alması, ihale sürecinin masraflı olması yerine, sürecin borçlu tarafından yürütülerek olabildiğince kısaltılması, ihale işlemlerine göre işlem basamaklarının sadeleşmesi ve hızlandırılması, masrafların da borçlu tarafından yüklenmesi suretiyle azaltılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, diğer alacaklıların özellikle rehinli alacaklıların, eskiye nazaran haklarının yürütülmemesine yönelik tedbirler de alınmış, rüçhanlı alacakların toplamını aşma kuralı korunmuştur. Yeni bir uygulama olması nedeniyle, özellikle satış yetkisinin verilmesi için yine de bir alacaklının satış talebinde bulunması gereği, diğer alacaklıların borçluya tanınan satış yetkisine ve satış sürecine itirazlarının olup olamayacağı, bu madde uyarınca alıcıya devredilen mallara ilişkin olarak iİİK'ndaki halenin feshi hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı şu an için tartışmalı konular olarak göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taşınır Satışı, Taşınmaz Satışı, Borçlu, Satış Yetkisi, İhale, İhalenin Feshi

İcra ve İflas Kanunu'nun İcranın Geri Bırakılması Hükümleri Hakkında 7343 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Leyla Akyol Aslan
ORCID ID: 0000-0001-9245-5333
Kırıkkale Üniversitesi

ÖZ

7343 Sayılı Kanunla, İcra ve İflas Kanunu'nun icranın geri bırakılmasına ilişkin 36 ncı maddesinde bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan en önemli değişiklik, icranın geri bırakılmasına karar verme yetkisinin ilgili kanun yolu mahkemesinden (yani bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay'dan) alınarak, takibin yapıldığı yer icra mahkemesine verilmiş olmasıdır. Kanun koyucu, buna temel gerekçe olarak söz konusu kanun yolu mahkemelerinin iş yükünü göstermiştir. Kanaatimizce yapılan bu değişiklik isabetli olmamıştır. Öncelikle, bu değişikliğe iş yükünün gerekçe gösterilmesine katılmak mümkün değildir. Çünkü ülkemizde, sadece kanun yolu mahkemelerinin değil, icra mahkemeleri ve diğer mahkemelerin de iş yükü oldukça fazladır. Ayrıca uzun yıllardan beri işleyen bir sisteme pek de haklı olmayan bir gerekçeyle müdahale edilmesi doğru değildir. Diğer taraftan, salt ilamın icraya konulmasından ve icra mahkemesinin icra hukuku alanında özel görevli bir mahkeme olmasından hareket edilse bile, icra mahkemesinin bu konuda daha sağlıklı ve isabeti karar vereceği söylenemez. Çünkü icraya konulan ilam, görevleri farklı olan diğer hukuk mahkemelerinden herhangi biri tarafından verilmiş olacaktır. İcra mahkemesinin, diğer genel ve özel mahkemelerin görevine giren bütün konularda uzman olması ve bu bağlamda her zaman sağlıklı bir değerlendirme yapması mümkün değildir. Bu mümkün olmadığına göre, söz konusu mahkemelerce verilen ilamların icrasının durdurulmasına sağlıklı bir şekilde karar vermesi de beklenemez. İlk derece mahkemesi nihai kararı vermekle davadan elini çekmektedir. Başvuru yapılması halinde uyuşmazlık artık üst derece mahkemesine (kanun yolu mahkemesine) aktarılmaktadır. İlamın icraya konulacağı süreçte artık uyuşmazlık kanun yolu mahkemesi önüne taşınmıştır. Dolayısıyla icranın geri bırakılmasına da esası inceleyecek olan kanun yolu mahkemesinin karar vermesi gerekir. Ayrıca, bir taraftan uyuşmazlık kanun yolu mahkemesi önünde sürerken, diğer taraftan kanun yolu başvurusuna konu yapılan ilamın icrasının durdurulmasına icra mahkemesi tarafından karar verilmesi, bir çelişki olacağı gibi çeşitli sorunların ortaya çıkmasına da sebebiyet verebilecektir. Kaldı ki, icranın geri bırakılmasına karar verme yetkisi, mutlaka kanun yolu mahkemelerinden alınacaksa, bu yetkinin, icra mahkemesi yerine, icraya konulmuş olan kararı veren ilk derece mahkemesine verilmesi daha doğru bir yaklaşımdır. Bu nedenlerle kanun koyucunun söz konusu değişikliği yeniden gözden geçirmesi ve eski duruma geri dönülmesi daha doğru olacaktır. İİK m. 36/6'nın eski haline göre, bölge adliye mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmesi halinde, bu kararın kesin olup olmamasına bağlı olmaksızın teminat alacaklıya ödenmekteydi. Hükmün yeni haline göre ise, bölge adliye mahkemesince başvurunun ancak kesin olarak reddine karar verilmesi halinde teminata konu para alacaklıya ödenecektir. Bu değişiklik, hem uygulamada yaşanan tereddütleri gidermesi hem de borçlunun menfaatlerinin korunması bakımından isabetli olmuştur. Bu son değişikliğe bağlı olarak İİK m. 36/6'ya eklenen yeni hükme göre, bölge adliye mahkemesinin başvurunun esastan reddine ilişkin kararına karşı temyiz yolunun açık olması hâlinde, temyiz yoluna başvurma süresinin dolmasına kadar icranın geri bırakılması kararının etkisi devam edecektir. Kanaatimizce bu değişiklik, temyiz yoluna başvurmayı düşünen borçlunun menfaatlerinin korunması bakımından yerinde ve isabetli bir değişikliktir. Çünkü borçlu hükmü temyiz eder ve bu arada Yargıtay'dan icranın geri bırakılması kararı da alabilirse,

hükmün icrasının durması devam edecektir. İcranın geri bırakılmasına ilişkin olarak yapılan değişiklikler, bu konuda karar verme yetkisinin icra mahkemesine verilmesi dışında esas olarak isabetlidir. Ancak kanun koyucunun, bu konuda yaptığı değişiklikler yetersizdir. Bu bağlamda kanun koyucunun, özellikle, temyiz yoluna başvuran borçludan, ilamın icrasını durdurabilmek için yeniden teminat alınıp alınmayacağı hususunu açıklığa kavuşturacak bir düzenleme yapması yararlı olurdu.

Anahtar Kelimeler: 7343 Sayılı Kanun, İcranın Geri Bırakılması, İcra ve İflas Hukuku, Tehiri İcra, İcra ve İflas Kanunu

İdare Hukukunun Sihirli Kelimesi Işığında "Atipik" İdari Vesayet

Arş. Gör. Gencer Karabekir Karagenç
ORCID ID: 0000-0002-9465-507X
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZ

Merkezden yönetim kuruluşlarının yerinden yönetim kuruluşları üzerindeki denetim ve gözetim yetkisine idari vesayet adı verilir. "İdari vesayet" Anayasanın 127. Maddesinde tanımlanmış olup, merkezi idareye yerel yönetimler üzerinde çeşitli amaçları tesis etmek üzere verilmiş bir yetkidir. Bu amaçlar bahsi geçen maddede; "mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması" şeklinde sıralanmıştır. Temel olarak devlet tüzel kişiliği ile kamu tüzel kişilikleri arasında tezahür eden idari vesayet, istisnai bir yetki olup kanunda özel olarak belirtilmeye ihtiyaç duyar. Sadece hukukilik denetimini kapsayan idari vesayet, yerindelik denetimini içermez. Ayrıca idari vesayet makamlarının, emir ve talimat verme yetkileri de bulunmamaktadır. İdari vesayet kendi içerisinde; onama, onamama, uygulamasını erteleme ve idari yargıda dava açma gibi yetkileri barındırır. İdari vesayetin devlet tüzel kişiliği ile kamu tüzel kişilikleri arasındaki standart görünümünden farklı olarak, atipik olarak nitelendirilebilecek ancak olağan vesayet denetimiyle de oldukça benzer özellikler taşıyan örnekler de bulunmaktadır. Atipik kavramı ile kastedilen, iki farklı kamu tüzel kişiliğinin birbirleri arasındaki denetim ve gözetim yetkileridir. Bahsi geçen atipik idari vesayetlere örnek olarak; YÖK ile üniversiteler arasındaki ilişki, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişki ve kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşunun genel merkezi ile şubeleri arasındaki ilişki gösterilebilir. Her bir sayılan örnekte idari vesayete benzer nitelikte yetki ve görevler bulunmaktadır. Söz gelimi; YÖK'ün üniversiteler üzerindeki yükseköğretimin planlanması ve koordinasyonuna ilişkin yetkileri, büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyesi imar planları ve bütçeleri üzerindeki yetkileri, kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşunun genel merkezinin, şubeler arasındaki eşgüdüm ve koordinasyon yetkileri idari vesayete benzer niteliktedir. Bu çalışmada atipik idari vesayet örnekleri anlatılmaktadır. Bu kapsamda öncelikle idari vesayetin özellikleri belirtilerek, anayasal açıdan idari vesayet kavramından bahsedilmiştir. Atipik idari vesayet kavramına kamu tüzel kişilikleri üzerinden örnekler verilerek, olağan vesayet yetkileri ile benzerlik ve farlılıkları analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İdari Vesayet, Atipik İdari Vesayet, Devlet Tüzel Kişiliği, Kamu Tüzel Kişiliği

İdarenin Hatalı Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Sorumluluğu

Doç. Dr. Müzeyyen Eroğlu Durkal
ORCID ID: 0000-0002-5341-3613
Erciyes Üniversitesi

ÖZ

İdare, kendi faaliyetleri nedeniyle bireylere vermiş olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür. İdarenin eylem, işlem ya da sözleşmeleri nedeniyle bireylerin zarara uğraması neticesinde, söz konusu zararın, zarara neden olan idare tarafından tazmin edilmesine idarenin sorumluluğu denir. İdarenin sorumluluğu hizmet kusuru ve kusursuz sorumluluk esaslarına dayanmaktadır. İnsan hayatının devamı açısından önemli olan faaliyetlerden biri de sağlık hizmetleridir. Kamuya ait hastaneler, vatandaşlara sağlık hizmeti sunmak için kurulmuş teşkilatlar olup burada gerçekleşen her türlü tıbbi müdahalelerden doğan yahut sağlık hizmetinin kuruluşundan veya hizmetin işleyişinden kaynaklanan kusurlardan doğacak sorunlardan idare sorumlu olacaktır. Sağlık hizmetleri teşhis, tıbbi müdahale, tedavi ve rehabilitasyon şeklinde karşımıza çıkan, niteliği itibariyle riskli faaliyetlerdir. Tıbbi müdahale konusunda çok fazla tanım yapılmakla birlikte genel olarak hasta üzerinde hekim tarafından dolaylı ya da doğrudan tedavi amacına yönelik gerçekleştirilen tüm faaliyetler olarak tanımlanabilir. Tıbbi müdahale koruma, rehabilite etme, tedavi, adli görev veya deney amaçlı yapılabilir. Hangi amaçla yapılırsa yapılsın tıbbi müdahalenin hukuka uygun kabul edilebilmesi için yetkili kişiler tarafından, tıbbi kural ve ilkeler doğrultusunda yapılması ve hastanın aydınlatılmış rızasının bulunması gerekmektedir. İdarenin sorumluluğuna neden olan hatalı tıbbi müdahale ise hukuken tanımlanmamış olmakla birlikte öğretide tıbbi hata, meslek hatası, tıbbi uygulama hataları ve son dönemde özellikle malpraktis olarak adlandırılmaktadır. Hatalı tıbbi müdahale kısaca tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartlarını taşımayan tıbbi müdahale olarak ifade edilebilir. Tıbbi müdahale hataları bazen sağlık kamu hizmetinin niteliğinden bazen de hizmeti yerine getiren kamu görevlisinin kusurundan kaynaklanabilmektedir. Söz konusu tıbbi müdahale hataları nedeniyle de kişiler maddi ve/veya manevi zarara uğrayabilmektedir. Bu zararlar, idare tarafından hizmet kusuru ilkesi gereği karşılanmaktadır. Danıştay, sağlık hizmetinin bünyesinde risk taşıması ve hizmet nedeniyle zarara uğrayan bireyin aynı zamanda hizmetten yararlanan konumunda olması nedeniyle, tıbbi müdahaleden kaynaklı açılan tam yargı davalarında idarenin tazmin sorumluluğu için uzun süre "ağır hizmet kusuru" şartını aramış ancak son dönemlerde söz konusu içtihadında değişikliğe gitmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Müdahale, Hatalı Tıbbi Müdahale, İdarenin Sorumluluğu, Hizmet Kusuru

İdari Teamüllerin Kaynak Niteliğinin Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Elif Baydemir
ORCID ID: 0000-0003-0408-7580
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

ÖZ

İdare hukukunun kaynakları, hukukun kaynakları ile paralellik göstermektedir. İdare hukukunun kaynakları konusu Kelsen'in normlar hiyerarşisi temelinde özetlenmektedir. Hukukun şekli kaynakları olarak ifade edilen yazılı kaynakların yanı sıra hukukun genel ilkeleri, örf ve âdet kuralları, yargı kararları ve öğretiye de idare hukuku kitaplarında idare hukukunun kaynakları olarak yer verilmektedir. Ancak yardımcı nitelikteki kaynaklar şeklinde kitaplarda yer alan örf ve adet kurallarının, idare hukuku pratiğindeki karşılığının ne olacağı hususu tartışmalıdır. Bu noktada çalışmanın da konusunu oluşturan araştırma sorusu "örf ve adetlerin" idare hukuku pratiğinde "idari teamüller" ile karşılanıp karşılanamayacağıdır. Bu noktada idari teamüllerin, idare hukukunun kaynaklarından biri olma ya da olmama özelliği değerlendirilirken idare hukukunun ve idari yargılamanın kendine has özelliklerinin göz önüne alınması zorunluluğu doğmaktadır. Zira idari teamüllerin referans noktası olabileceği ileri sürülen örf ve âdet kurallarının kaynak niteliğine özel hukuk mevzuatında açıkça atıf yapılmıştır. İdare hukukunun hukuki güvenlik, idarenin kanuniliği gibi temel ilkeleri idare hukukunun kaynaklarının pozitif hukuk kuralları olması gerektiğine işaret etmektedir. Öte yandan idarenin eylem ve işlemlerine kaynaklık etmesi bakımından, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda, örf ve adet kurallarına yapılan atıf hükümlerine benzer bir hüküm anayasa ve sair mevzuatta idari teamüller bakımından öngörülmemiştir. Diğer deyişle idari teamüllerin, pozitif bir hukuk dalı olan idare hukuku bakımından kaynak teşkil edip etmediğinin tespitinin diğer kaynak türleri kadar kolay olmadığını söylemek gerekir. Doktrinde konunun ele alınışı bakımından idari teamül niteliği taşıyan uygulamalarının neler olduğuna dair herhangi bir katalog oluşturulmamıştır. Kaldı ki böyle bir kataloğun gerekliliği de tartışmaya açıktır. Öte yandan, yargı kararlarında, "idari teamül", "teamül", "uygulanagelmiş", "örf ve âdet" gibi ifadelere yer verilerek idarenin eylem ve işlemlerinde öteden beri aynı yönde duruş sergilediği uygulamaların mevcudiyetini kabul ettiği ve hukuka uygunluk denetimi esnasında idarenin kanuniliği gibi temel ilkeler açısından -en azından şimdiye dek- yargı organlarının ilgili kavramı sorunlu görmediği gözlemlenmiştir. İdari yargının bu yöndeki sorunsuzluk algısının, idare hukukunun içtihadilik özelliğinin bir sonucu olarak mı oluştuğu da araştırma sorusu kapsamında değerlendirilmeye değerdir. Diğer deyişle idari teamüllerin kaynak niteliği tartışması, idare hukukunun içtihadilik özelliğinden hareketle de değerlendirilmelidir. Özetle bu çalışmada idari teamüllerin idare hukukuna ne şekilde kaynak teşkil edebileceğinin tespiti sorusu yalnızca yargı kararları perspektifinden idare hukukunun özellik ve ilkeleri kapsamında tartışılacak olup, mahkemelerin idari teamül kavramına yüklediği anlam ve idari teamülü kaynak olarak değerlendirip değerlendirmediği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdare Hukukunun Kaynakları, İdari Teamül, Kanunilik, İçtihadilik, Örf ve Âdet Hukuku, Destek Norm.

İdari Yargıda Kişisel Kusurun Belirlenmesi ve Rücuya İlişkin İdari Yargı Kararlarının Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Burcu Erdinç
ORCID ID: 0000-0003-4103-0321
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

1982 Anayasası'nın madde 125/7 hükmüne göre idare, işlemlerinden ve eylemlerinden kaynaklanan zararları tazmin etmekle yükümlüdür. Tazmin yükümlülüğü idarenin kusur sorumluluğuna dayanabileceği gibi kusursuz sorumluluğuna da dayanabilir. İdarenin işleminde veya eyleminde hizmet kusurunun tespit edilmesi halinde, idarenin kusur sorumluluğu söz konusudur. Hizmet kusuru anonim bir kusuru ifade etmekle birlikte, hizmetin kusurlu işlemesi kamu görevlisinin kişisel kusurunu da içeriyorsa rücu meselesi gündeme gelecektir. Bu durumda idare tazmin ettiği zararı kusuru oranında kamu görevlisinden talep edebilecektir. İdarenin sorumluluğu mevzusunda kişisel kusurun varlığına hükmeden idari yargı yerleri bu tür kararlarıyla idareyi rücuya zorlamaktadır. İdari yargı yerleri sadece idarenin sorumluluğuna hükmedip kişisel kusur meselesini idarenin takdirine bırakmamakta, kişisel kusura ilişkin olarak uygulanması gereken somut bir hükmü idareye yöneltmektedir. Bu tür kararların Anayasa madde 129'da yer alan "rücu etmek kaydıyla" ibaresi ile birlikte yorumlanması halinde, hukuk devleti ilkesini koruyucu nitelikte oldukları görülecektir. Hukuk devleti ilkesi gereği, kamu görevlisinin kişisel kusuru olduğu sonucuna varılması ve rücu konusunda hüküm kurulması idari işleyişe müdahale anlamına gelmemekte, aksine idarenin yapması gerekeni somutlaştırarak yargı kararının uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu gerekçeyle rücuya ilişkin hüküm içeren kararlar yargısal emir niteliğindedir. İngiltere, Fransa, Almanya gibi farklı hukuk sistemlerine tabi ülkelerde uygulanan yargısal emir, hukuka uygunluğu ve hukuk devleti ilkesini (hukukun üstünlüğünü) sağlamak ve korumak amacıyla idarenin yapması gerekeni yargı yerlerinin somut biçimde belirttiği kararlarını ifade etmektedir. İdari yargı yeri karşısına gelen uyuşmazlıkta kişisel kusuru tespit ettiğinde, ilgili Anayasa hükmüne dayanarak kusuru oranında kamu görevlisine rücu edilmesi gerektiğini yargısal emirle hükme bağlayabilir. Anayasada düzenlenen rücu zorunluluğunun yargı kararlarında yargısal bir emir biçiminde yer alması, hukuka uygunluğun sağlanması ve zararların karşılanması hususunda uygulanacak bir yargılama usulü olabilir. Yargısal emir, idarenin yargı kararını uygulamasını somutlaştırıp kolaylaştıracak ve güvenceye alacak olan bir müessesedir ve rücu meselesi yargısal emrin uygulama örneklerinden biri olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Sorumluluğu, Kişisel Kusur, Rücu, Yargısal Emir.

İflas Yoluyla Takiplerde Gecikmiş İtiraza İlişkin Değerlendirmeler

Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Serhat Konuralp
ORCID ID: 0000-0002-6395-8668
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

Borçluya karşı başlatılan ilamsız icra yoluyla ve iflas yoluyla takiplerde borçlunun gönderilen ödeme emrine karşı maddi hukuka ve takip hukukuna dayanan sebeplerle itiraz etme imkânı mevcuttur. Kanun koyucu her bir takip yolunda ödeme emrine itirazın hangi süre içinde yapılacağını düzenlemiştir. Kanunun tayin ettiği süreler kesin süre niteliğinde olduğundan ödeme emrine itiraz etme sürelerine riayet edilmemesi itiraz hakkının ortadan kalkmasına neden olacak ve takip kesinleşecektir. Bununla birlikte İcra ve İflas Kanunu'nun (İİK) 65. maddesinde adi haciz yoluyla takiplere ilişkin olarak gecikmiş itiraz müessesine yer verilmiştir. Gecikmiş itiraz, kusuru olmaksızın elinde olmayan bir engel nedeniyle ödeme emrine süresi içinde itiraz edemeyen borçluya engelin ortadan kalkmasından sonra ödeme emrine itirazını yapabilme imkânını sağlayan hukuki bir imkândır. İİK'da yer alan diğer bazı takip yollarında da gecikmiş itirazın uygulanabilmesi açısından İİK'nın 65. maddesine yollama yapılmıştır. İİK'nın 173. maddesinin son fıkrası uyarınca kambiyo senetlerine dayanan iflas yoluyla takiplerde borçlu, ticaret mahkemesine 65. maddeye göre gecikmiş itirazda bulunabilir. Bununla birlikte kanun koyucu adi iflas yoluyla takiplerde benzer bir hüküm öngörmemiştir. Bu halde adi iflas yoluyla takiplerde gecikmiş itirazın mümkün olup olmadığı tartışma konusu olmuştur. Biz bu tebliğimizde ilk olarak kambiyo senetlerine dayanan iflas yoluyla takiplerde gecikmiş itiraza ilişkin İİK m.65 hükmünün nasıl uygulanacağını inceleyeceğiz. Yine adi iflas yoluyla takiplerde gecikmiş itirazın mümkün olup olmayacağını tartışacağız. Ayrıca iflas yoluyla takiplerde ödeme emri kesinleştikten ancak iflas davası açılmadan önce gecikmiş itirazda bulunulmak istenildiği takdirde nasıl bir usul izlenilmesi gerektiğini ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Gecikmiş İtiraz, Adi İflas Yoluyla Takip, Kambiyo Senetlerine Dayanan İflas Yoluyla Takip, Asliye Ticaret Mahkemesi, İcra Mahkemesi

İkinci Dağlık Karabağ Savaşı Sonrası İmzalanan Ateşkes Andlaşması'na Göre Azerbaycanlı Göçmenlerin Yerlerine Dönüşü

Dr. Öğretim Üyesi Tuğçe İsayev
ORCID ID: 0000-0001-8137-3981
Kırklareli Üniversitesi

ÖZ

Dağlık Karabağ sorunu Ermenistan'ın Azerbaycan'dan toprak taleplerinden kaynaklanan, tarihsel kökenleri oldukça gerilere giden bir sorundur. Dağlık Karabağ sorununun şiddetlendiği 1988 yılı sonrasında Ermenistan'da yaşayan 250.000 Azerbaycanlı Ermenistan'dan bu sorun sebebiyle zorunlu olarak göç ettirilmiştir. Ermenistan'dan zorunlu olarak göç ettirilen Azerbaycanlılar Azerbaycan sınırları içindeki çeşitli şehirlere yerleşmiştir. Dağlık Karabağ sorunu Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasının, Azerbaycan ve Ermenistan'ın bağımsız devletler haline gelmesinin ardından 1991 yılında iki bağımsız devlet arasındaki bir soruna ve ardından savaşa dönüşmüştür. Birinci Dağlık Karabağ Savaşı olarak adlandırabileceğimiz bu savaş sırasında Azerbaycan topraklarının yaklaşık %20si Ermenistan tarafından işgal edilmiştir. Ermenistan tarafından Birinci Dağlık Karabağ Savaşı sırasında işgal edilen topraklar, Ermenistan'ın Azerbaycan'dan toprak taleplerine konu olan Eski Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi ve etrafındaki 7 rayondur. Ermenistan'ın işgali sonucu işgal edilmiş Eski Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi sınırları içinde yaşayan 40.000 Azerbaycanlı ve Eski Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi'nin etrafındaki 7 rayonda yaşayan 560.000 Azerbaycanlı toplamda ise 600.000 Azerbaycanlı zorunlu olarak işgal edilmiş topraklardan Azerbaycan sınırları içindeki çeşitli şehirlere göç etmiştir. Bu çalışmanın amacı, İkinci Dağlık Karabağ Savaşı sonrası imzalanan Ateşkes Andlaşması'na göre Azerbaycanlı göçmenlerin yerlerine dönüşünü ayrıntılı şekilde incelemektir. Ateşkes Andlaşması'nın 7. maddesine göre, yerelde yerinden edilmiş kişiler ve sığınmacılar, Dağlık Karabağ topraklarına ve çevredeki rayonlara BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin kontrolü altında dönecektir. Bu çerçevede, 1988 yılı sonrasında Ermenistan'dan zorunlu olarak göç ettirilen Azerbaycanlı göçmenlerin yerlerine dönüşü Ateşkes Andlaşması ile getirilen düzenlemenin kapsamına dahil değildir. Bu çalışma ile varılan sonuca göre Birinci Dağlık Karabağ Savaşı ve bu savaş sırasında Ermenistan tarafından gerçekleştirilen işgaller sebebiyle 1991 yılı ve sonrasında Eski Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi ve etrafındaki 7 rayonda yerinden edilen Azerbaycanlı göçmenler BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin kontrolü altında yerlerine dönebilecektir. Azerbaycanlı göçmenlerin yerlerine dönüşü ile ilgili en önemli sorun Azerbaycanlı göçmenlerin dönecekleri toprakların Ermenistan tarafından mayınlanmış olması ve bölgedeki mayınların temizlenmesinin uzun yıllar sürecek olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dağlık Karabağ Savaşı, Ateşkes Andlaşması, Azerbaycanlı Göçmenler, Azerbaycanlı Göçmenlerin Yerlerine Dönüşü, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği

İş Hukukunda Çalıştırma Yaşı ve Çalıştırma Yasağı

Öğr. Gör. Hasan Hüseyin Umutlu
ORCID ID: 0000-0001-9218-8992
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ÖZ

Bireysel iş ilişkilerinin düzenlendiği 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71.ci maddesinde çocuklara yönelik çalışma yasağı getirilmiştir. Bu düzenleme ile on beş yaş özel bir kriter olarak belirlenmiş olup bu yaşı doldurmayan çocuklar çalışma hayatından yasaklanmıştır. Bu yasak mutlak bir yasak olarak öngörülmemiş istisnaları da beraberinde getirmiştir. İstisna düzenlemelerinde de "on dört yaşını dolduran" ve "on dört yaşından küçük" çocuklara göre çalışılabilecek işler belirlenmiştir. On dört yaşı doldurmanın yanı sıra zorunlu ilkokul hayatını da tamamlamış olan çocuklar sadece hafif işlerde, on dört yaşını doldurmamış olan küçükler ise yalnızca sanatsal faaliyetlerde, kültürel etkinliklerde ve reklamcılık sektöründe çalıştırılabileceklerdir. Anayasamızda çocuklar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu sebeple İş Kanunu'na tabi olarak çalıştırılacak olan çocuk ve gençlerin bedensel gelişimlerine, psikolojik yapılarına, işe yönelik yetenek ve yeterliliklerine göre iş verilmesi gerekecektir. Özellikle eğitim hayatına devam eden çocuk ve genç işçilerin eğitim hayatının da azami ölçüde dikkate alınması, çocuk ve gençlerin üstün yararına olacaktır. Bunun dışında çocuk ve genç işçilerin yetişkin işçileri bile fiziken ve ruhen yıpratıcı ağır işlerde çalıştırılmaması çocukların korunmasına yönelik devlet güvencesi olarak anılabilecektir. Bu güvencelere ek olarak çocuk işçilerin çalışma sürelerinin yetişkinlere göre daha az süreler olarak belirlenmesi, yetişkinlerin yapabildiği bazı işlerin on sekiz yaşını doldurmamış olanlara yasaklanması gibi çalışan çocukları korumaya yönelik başkaca düzenlemelere de rastlamak mümkündür. Bu çalışmada İş Kanunu'nda ayrımı yapılan genç-çocuk işçi, ağır-hafif işler üzerinde durularak, yaş düzeyinde işçilerin kategorize edilmesi ve işlerin tasniflenmesi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çalıştırma Yaşı, Çocuk İşçi, Genç İşçi, Ağır İş, Hafif İş.

İş Hukukunda Parça Başına Çalışma ve Götürü Çalışma

Arş. Gör. Şeymanur Simge Kas
ORCID ID: 0000-0001-6773-4744
Reccep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ÖZ

İşçi ücretinin işçinin verimine göre belirlendiği çalışmalardan ikisi parça başına çalışma ve götürü çalışmadır. Parça başına çalışma, yapılan işin veya üretilen malın miktarına göre; götürü çalışma ise yapılan işin sonucuna göre işçinin ücrete hak kazandığı iş ilişkisidir. Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra covid-19 pandemisinin işyeri dışında yapılan parça başına çalışma ve götürü çalışmaların sayısında artışa yol açması ile bu çalışmaların detaylıca incelenmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. İki çalışma hukuki nitelik yönünden aynı olup her iki çalışmaya aynı kanun hükümleri uygulanır. Bu sebeple çalışmamızda bu iki iş ilişkisi birlikte incelenecektir. Parça başına çalışma ve götürü çalışmanın işyeri dışında yapılması halinde iş gören ile işveren arasındaki sözleşme eser sözleşmesi ile oldukça benzerlik gösterse de iş ilişkilerinin esneklik kazandığı günümüzde işçi ile işveren arasındaki bağımlılık derecesinin zayıfladığı gerçeği de dikkate alınarak sözleşmenin hukuki niteliğinin tespit edilmesi gerekir. İşçinin verimi kadar ücrete hak kazandığı bu çalışmalar, işçinin haddinden fazla çalışması halinde sağlığının bozulmasına yol açabileceği gibi işverenin işçiye kapasitesinden daha az iş vermesi halinde işçinin gelir kaybına uğraması söz konusu olur. Çalışmamızda sözleşmenin hukuki niteliğinin tespitine, işçinin gelir kaybına uğramasını önlemek adına düzenlenen koruyucu hükümlere ve bu tür çalışmalarda oldukça güç olan fazla çalışmanın ispatına ilişkin hususlara değinildikten sonra işçinin fazla çalışma, yıllık ücretli izin, hafta tatili ve kıdem tazminatı alacaklarının hesabı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Parça Başına Çalışma, Götürü Çalışma, Verim, Fazla Çalışma, Eser Sözleşmesi.

İş Kazalarında Taksir Değerlendirmesi

Prof. Dr. Levent Akın
ORCID ID: 0000-0002-7543-3164
Ankara Üniversitesi

ÖZ

İş kazalarının sebep olduğu zararların en büyüğü, insan sağlığı üzerinde gerçekleşmektedir. Dünyada ve ülkemizde iş kazaları sonucunda çok sayıda işçi, yaralanmakta, sakat kalmakta ya da yaşamını yitirmektedir. İş kazalarının sebep olduğu bu zararların hukuki anlamda telafisi, özel hukuk hükümleriyle mümkün olabilmektedir. Hem Sosyal Güvenlik Kurumu hem de sorumlu işveren, iş kazasının sebep olduğu maddi zararları gidermektedir. Bununla birlikte aynı kaza, Türk Ceza Kanunu anlamında bir suça da sebebiyet vermektedir. Zira iş kazası sonucunda ortaya çıkan yaralanma ya da ölüm, Türk Ceza Kanunu anlamında taksirle yaralama ve taksirle öldürme suçlarına neden olmaktadır. Taksir kavramı ceza hukukunun en temel kavramlarından biri olmakla birlikte, 2004 yılında değiştirilen Türk Ceza Kanunu, bu konuda bazı önemli yenilikler getirmiş ve suça etki eden unsurların analizinde önemli gelişmeler sağlamıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile tesis edilen bu önemli yapılanmanın ardından, taksir gerek içeriği gerek sonucu itibarıyla ciddi bir değişim yaşamıştır. Söz konusu yeni hukuki yapı doğrudan iş kazalarını hedeflemese de, en ciddi sonuçlarını bu alanda göstermiştir. Ülke medyasına yansıyan trajik çok sayıda iş kazası, yeni yasal yapıların uygulanmasına yol açmış, geçmişe oranla çok daha yüksek cezalar uygulanmıştır. Söz konusu yapıların kullanıldığı 2004 sonrası dönemde, her ne kadar cezaların caydırıcılığında bir artış sağlanmış olsa da, bu hukuki yapıların yorumu gerek yargıda gerek öğretide sürekli gündem oluşturmuştur. Özellikle taksir türleri, iş hukukuna özgü yapılar olmadıklarından, iş kazalarında ne şekilde uygulanmaları gerektiği yıllardır tartışılmaktadır. Bu çalışma, iş kazalarının suç olarak nitelendirilmesine yol açan "taksir" kavramını konu almakta ve taksirin iş hukuku bağlamında ne şekilde yorumlanması gerektiğine ilişkin değerlendirmelere yer vermektedir. Böylelikle, bir ceza hukuku kavramı olan "taksir"in, iş hukukunun özgün yapılarından ne şekilde etkilenebileceğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taksir, İş Kazası

İş Kazası Tazminatı Hesaplanmasında Özellikle Muhtemel Bakiye Ömür Süresi ve Bilinmeyen Döneme İlişkin Sorunlar

Dr. Öğretim Üyesi Hasan Kayırgan
ORCID ID: 0000-0001-6819-7725
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yeterince oluşmaması nedeniyle halen daha iş kazaları meydana gelmektedir. İş kazaları nedeniyle ölümler ve yaralanmalar sonucunda açılan tazminat davalarında hesaplamaların nasıl yapılacağına ilişkin olarak yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Türk Borçlar Kanunu madde 49 ve devamında birtakım hükümler bulunsa da Yargıtay kararları ile hesaplamalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda iş kazası tazminatı hesaplaması da bir faraziyeye dayanmaktadır. Öncelikle kazaya uğrayan kişinin ne kadar süre yaşayabileceğinin tespit edilmesi gereklidir. Muhtemel bakiye ömür süresinin belirlenmesi vasıtasıyla da tazminata esas süre belirlenmektedir. Yargıtay kararlarında muhtemel bakiye ömür süresi belirlenirken esas alınan PMF 1931 tablosu yerine artık TRH 2010 tablosu kullanılmaktadır. Bu tabloya göre kişinin ömür süresi belirlenirken uygulamada bir genelleme yapılmakta 26 yıl 4 ay ile 26 yıl 1 ay doğumlu bir kişi arasında bir ayrım yapılmamaktadır. Halbuki 27 yılın karşılığında yer alan muhtemel bakiye ömür süresi ne kadar ise 26 yıl 4 ay doğumlu bir kişi için bu süreye 8 ay eklenerek tespit yapılmalıdır. Yine bu hesaplama tamamen varsayımsal olduğundan kazazede için bakiye ömür süresi rapor tarihindeki yaşı dikkate alınarak belirlenmelidir. Bilirkişiler tarafından % 10 artırma ve eksiltme yöntemi uygulanması ile aslında artış ve azalış olmamakta son ücretin sonraki yıllarda % 0 olarak uygulandığı görülmektedir. Bilirkişiler tarafından aşağıda görüldüğü üzere % 100 artırma % 100 eksiltme uygulansa dahi sonuç değişmeyecektir. Yargıtay'ın da ifade ettiği üzere % 10 artırma % 10 eksiltme yönteminin % 0 olarak uygulanmaması gerekir (Y4HD., 17/06/2021, E. 2021/2525, K. 2021/3210). Burada peşin sermayeden bir yarar elde edileceği dolayısıyla yapılacak hesaplamanın da azalarak devam etmesi istenmektedir. Hesaplamada formül ise şu şekilde olmalıdır: son gelirin % 10 artırılarak 1,1 ile çarpılması ardından da 0,9 ile çarpılarak % 10 azaltılması şeklinde her yıl bulunan rakamın sonraki yılda aynı şekilde uygulanması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Pmf 1931, Trh 2010, Çalışma Gücü Kaybı Tazminatı, Bilinen Dönem-Bilinmeyen Dönem

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Çalışanların İklim Değişikliği ve Küresel Isınmaya Karşı Korunması

Prof. Dr. Z. Gönül Balkır - Öğr. Gör. Başak Balkır Gülen
ORCID ID: Prof. Dr. Z. Gönül Balkır: 0000-0003-0710-8375
ORCID ID: Öğr. Gör. Başak Balkır Gülen: 0000-0003-0527-2980
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

İklim değişikliği, başta kırılgan gruplar olmak üzere tüm insanları ve doğal olarak çalışanları da etkilemektedir. İklim değişikliğinin yarattığı sorunlar, her yaş grubundan insanı ve çalışma yaşamını tehdit etmekte ve bu risk her geçen gün artmaktadır. İklim değişikliğinin çalışan sağlığı üzerine etkisi, yaş ve cinsiyete göre de çeşitlilik göstermektedir. Çocuk işçiler ve yaşlı çalışanlar aşırı sıcaklardan kaynaklanan hastalıklara karşı daha savunmasızdırlar. Öte yandan özellikle dış mekanlarda çalışanlar, çok daha fazla risk altındadır. Dış mekanlarda çalışanların koruyucu tedbirleri yeterli olmazsa hava durumu ve iklimden kolayca etkilenirler. "Çalışanlarını iş sağlığı ve güvenliği konusunda koruma gözetme borcu bulunan işverenin", iklim değişikliğine maruz kalarak çalışanlar için, "iş yeriyle ilgili risk değerlendirmeleri yaptırması", "iklim değişikliklerinden doğacak tehlikeleri tespit ederek", bunlarla ilgili olarak çalışanlarını "koruyucu tedbirler" alması gerekmektedir. İşverenin çalışanlarını "iklim değişikliğine karşı iş sağlığı ve güvenliği kapsamında bilgilendirmeleri" ve çalışanlarını, ikim değişikliğine karşı koruyabilmek için eğitmesi zorunludur.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, İş Sağlığı ve Güvenliği, Çalışanların Korunması

İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşverenin Kalite Yönetim Sistemlerinden Faydalanması

Nazan Güleryüz Şiviloğlu
ORCİD İD: 0000-0002-0218-9105

ÖZ

İş sağlığı ve güvenliğinde, özellikle 6331 sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kanunuyla birlikte İşverenin, iş sağlığı ve güvenliğindeki sorumluluğu artmış bulunmaktadır. İşverenin iş sağlığını ve güvenliğini sağlama sorumluluğunun hukuki sınırları dikey ve yatay sorumlulukla belirleştirilmiştir. Öyle ki hammaddenin fabrikaya giriş sürecinden, imalat sonrasında ürünün paketlenip, dağıtımına kadar devam eden her aşamada işverenin iş sağlığı güvenliği önlemlerini alma sorumluluğu bulunmaktadır. İşverenin bu sorumluluğu yerine getirmek üzere iş sağlığı ve güvenliği uzmanı çalıştırmasının yanında her türlü tedbir ve denetimi almada süreç yönetimine başvurması gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sağlanmasıyla ilgili süreç yönetiminde işverene fayda sağlayacak en önemli araçlardan biri de Kalite Kontrol ve Yönetim Sistemleri olabilir. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, organizasyonların iş sağlığı ve güvenliği risklerini kontrol etmek ve performanslarını geliştirmek maksadıyla oluşturulmuş, risk değerlendirmesini temel alan tüm dünyada kabul görmüş bir yönetim sistemleri olup, riskleri önleme kabiliyetleri yanında gerekli kontrol mekanizmalarını, düzeltici faaliyetleri ve geri besleme mekanizmalarını da kapsayabilir. Bu bağlamda kullanılabilecek ISO 45001, yasal ve düzenleyici şartlara uyumun arttırılması, için kullanılabilecek işlevsel bir standarttır. ISO 45001, standartıyla, tüm çalışanlara sürdürülebilir, güvenli ve sağlıklı çalışma ortamının sağlanması, meslek hastalıklarının önlenmesi, iş kazalarının en az düzeye indirilmesi, tehlikelerin tanımlanarak risklerin belirlenmesi, proaktif önlemler ile sürekli iyileştirmenin sağlanması mümkün olabilir. İşverenin, iş kazalarını önlemek ve oluşabilecek iş ve iş gücü kayıplarını en aza indirgeyerek, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmasıyla, işçilerin korunmasında etkin fayda sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Toplam Kalite Yönetimi, Kalite Yönetim Sistemi

İşe İade Davasının Feshe Bağlı Alacaklar Üzerindeki Etkisi

Arş. Gör. Tuğçe Yaba
ORCID ID: 0000-002-6025-1800
Erciyesi Üniversitesi

ÖZ

İş Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca açılan işe iade davası sonucunda feshin geçersizliğine karar verilir ise İş Kanunu'nun 21. maddesine göre işveren işçiyi bir ay içerisinde işe başlatmak, işe başlatmaz ise işçinin kıdemine ve feshin ağırlığına göre dört ilâ sekiz aylık çıplak(temel) ücret tutarı olan işe başlatmama tazminatı ödemek zorundadır. Ayrıca işveren işe başlatma şartına bağlı olmaksızın her hâlde geçersiz fesih tarihini takip eden dört aylık giydirilmiş brüt ücret tutarı olan boşta geçen süre ücretini ödemekle yükümlüdür. İşe iade davasına özgü bu alacakların yanı sıra Yargıtay içtihatları uyarınca boşta geçen dört aylık sürenin işçinin fiili çalışma süresinden sayılması nedeniyle işçinin feshe bağlı alacakları olan kıdem ve ihbar tazminatı ile yıllık izin ücreti alacağı da bu davadan etkilenmektedir. İşçinin kıdemine dört aylık sürenin eklenmesi ve işe başlatmama yolu ile gerçekleşen fesih tarihindeki ücrete göre yeniden kıdem ve ihbar tazminatı ile yıllık izin ücreti alacağı hesaplanması gerekmektedir. Kıdem tazminatı tavanı da işe başlatmama yolu ile gerçekleşen fesih tarihine göre belirlenmelidir. Geçersiz fesih ile yapılan ödemeler var ise bunlar mahsup edilmeli, bakiye alacaklara ise işe başlatmama yolu ile gerçekleşen fesih tarihinden itibaren faiz işletilmelidir. Çalışmamızda feshin geçersiz sayılması ve sonuçlarına ILO'nun 158 No'lu Sözleşmesi ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında kısaca değinildikten sonra Türk hukukunda işçinin yeniden işe başlatılmaması durumunun kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ve yıllık izin ücreti alacağı üzerindeki olası tüm etkileri doktrin görüşleri ve yargı içtihatları ışığında detaylıca incelenmiştir. Ayrıca İş Kanunu'nun 21. maddesinin 5. fıkrasının ilk cümlesi uyarınca işçinin dava sonucunda işe iade edilmesi hâlinde kıdem tazminatı, ihbar tazminatı veya peşin ödenen bildirim süresi ücretinin boşta geçen süre ücretinden mahsup edilmesi konusuna da çalışmamızda yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boşta Geçen Süre, Kıdem Tazminatı, İhbar Tazminatı, Yıllık İzin Ücreti Alacağı, Mahsup.

İslâm Hukuk ve Finans Uygulamalarında Selem Sözleşmesi

Doç. Dr. Ahmet Akman
ORCID ID: 0000000286971662
Necmettin Erbakan Üniversitesi

ÖZ

ÖZ: Selem, İslâm hukukunda meşruiyeti kitap, sünnet ve icmâ ile temellendirilmiş bir akit türüdür. Bu akde Kur'an'da 'müdayene ayeti' adı verilen el-Bakara 2/282'de geçen deyn kelimesinin öncelikle mesnet teşkil ettiğini görüyoruz. Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.), Medine'ye hicret ettiğinde burada yerleşik olanların önceden uygulayageldikleri bir muamele olarak göze çarpar. Özellikle tarım ürünlerini peşin bedel karşılığında belli bir vadeyle sattıklarını gören Hz. Peygamber (s.a.) onlara, "Kim bir şeyde selem yaparsa belirli ölçüde, belirli tartıda ve belirli zamana kadar yapsın" diyerek hem bu akde meşruiyet kazandırmış ve hem de şartlarını tespit etmiştir. Selem, İslâm hukukunda ma'dumun bey'inin batıl olduğu (olmayan bir şeyin satışı geçersizdir) genel kuralına aynı zamanda bir istisna oluşturmaktadır. Selem ihtiyaca binaen kıyasa (genel kurala) aykırı olarak icma ile hükmü sabit olmuştur. Selem Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'de de düzenlenmiş ve 123'üncü maddesinde, "Selem: Müecceli, muaccele satmak, yani peşin para ile veresiye mal almaktır." şeklinde tanımlanmıştır. Mecelle ayrıca bu sözleşmeye dâir hükümlere de 380-387 maddeleri arasında yer vermiştir. Selemin günümüzde İslâm finans uygulamalarında önemli bir yeri olduğunu görüyoruz. Üreticilerin bir malı üretme maliyetlerini peşin alarak finansa erişimi kolaylaştırmakta ve de bu çerçevede katılım bankacılığında kullanılan bir finans aracı olarak giderek işlem hacmi artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslâm Hukuku, Mecelle, Akit, Peşin, Vadeli.

İşleme Dayalı Manipülasyonda "Yapaylığın" Suçun Unsurları Bakımından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Günce Artantaş
ORCID ID: 0000-0002-4068-7295
Ankara Üniversitesi

ÖZ

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunundaki işleme dayalı manipülasyon suçunun tanımında, mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun aksine, "yapay olarak" ibaresine yer verilmemiştir. "Yapaylık", özünde hileli bir davranışı, sahteliği ifade etmektedir. Yapay piyasa ile kastedilen hileli sermaye piyasası, yani sermaye piyasası yatırımcılarını aldatmaya elverişli olan, onlarda yanlış bir izlenim uyandıran piyasadır. 6362 sayılı Kanunda "yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacından" söz edilerek, bu husus manevi unsura dahil edilmiştir. Suçun tanımında "yapay olarak" ibaresine yer verilmediği için, failin "yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla" hareket etmesi ayrıca bir önem taşımaktadır. İşleme dayalı manipülasyonda, fiilin dış dünyaya yansıması, yasal görüntülü bir sermaye piyasası işlemi şeklinde gerçekleşmektedir. Buna bağlı olarak, özel hukuk kaynaklı bir görüş manipülasyonu sadece failin manevi unsuru üzerinden tanımlama yolunu tercih etmektedir. Salt manevi unsurun hukuka aykırılığı belirlediği görüşü, söz konusu fiillerin başkalarını işlem yapmaya ikna etmeye yönelik hileli davranışlar olma niteliğini göz ardı etmektedir. Halbuki manipülasyon suçuna özelliği veren husus, fiyatları değiştirmek için işlem yapmak değil, başkalarını işlem yapmaya ikna etmektir ve bu amaçla yapılan işlemlerde hile kastı bulunmaktadır. Bu doğrultuda 6362 sayılı SPK'daki suçun tanımında yer alan "yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacı" aslında failin hile kastına işaret etmektedir. Ancak hileye sadece manevi unsurda yer verilmesi doğru bir tercih olmamıştır. Olması gereken suçun mülga tanımında olduğu gibi, "yapaylığın" maddi unsura dahil edilmesidir. Keza AB'nin 2014/57 numaralı Direktifinde de, "arz, talep veya fiyata ilişkin yanlış veya yanıltıcı işaretler veren veya fiyatı anormal veya yapay düzeylerde tutan veya fiyatı sahte araçlarla yahut her türde aldatma veya hile ile etkileyen alım satım işlemleri yapmak, emir vermek veya başka herhangi bir davranışta bulunmaktan" söz edilmektedir. Anlaşıldığı üzere, bu tanımda özünde yapaylık anlamına gelen bütün kavramlar fiyatı veya işlem hacmini, kısaca piyasanın kendisini nitelemektedir. 2012 yılında suçun adının "piyasa dolandırıcılığı" olarak değiştirilmesi de, bu görüşü doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşleme Dayalı Manipülasyon, Yapaylık, Hile, Yanlış veya Yanıltıcı İzlenim Uyandırma, Sermaye Piyasası Suçları

İtirazın İptali Davasının Tahkime Elverişliliği

Dr. Öğretim Üyesi Serkan Kaya
ORCID ID: 0000-0003-2507-3372
Boğaziçi Üniversitesi

ÖZ

Bir genel haciz yoluyla takipte, takip borçlusunun yapmış olduğu itiraz sebebiyle duran takibe devam edilebilmesi için takip alacaklısının bu itirazı bertaraf etmesi gerekmektedir. Takip alacaklısının bunu gerçekleştirebilmesi için şartlarının mevcut olması halinde ya itirazın kaldırılmasını yoluna ya da genel hükümler çerçevesinde itirazın iptalini dava açması gerekmektedir. Alacaklı ile borçlu arasında geçerli bir tahkim sözleşmesinin varlığı halinde, alacaklının borçluya karşı takip talebinde bulunup bulunamayacağı, yapılan takibe borçlunun itirazı etmesi halinde, alacaklının başvuracağı itirazın iptali davasının tahkimde görülüp görülemeyeceği, görülecek ise tahkim yargılamasında icra inkâr tazminatına hükmedilip hükmedilemeyeceği hem öğretide hem de yargı kararlarında tartışmalıdır. Bu çalışmada, bu konular Yargıtay'ın güncel kararları ışığında değerlendirilecek ve itirazın iptal davasının hukuki niteliği bakımından tahkimde görülüp görülemeyeceği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: "Tahkim", "İtirazın İptali Davası", "İcra ve İnkâr Tazminatı", "Tahkime Elverişlilik"

Jeremy Waldron'un Siyaset Felsefesinde Adalet ve Uyuşmazlık

Arş. Gör. Çağatay Şahin
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Bir kavram olarak adalet, toplumdaki taleplerin hep odağındadır; ancak bu talep çeşitli toplum kesimlerinde hukuki, kültürel ve siyasi açıdan farklı unsurlara sahip olup içerisinde daima bir çelişki barındırmaktadır. Toplumda liberal, muhafazakâr, sosyal demokrat, sosyalist veya feminist kesimlerin vergilendirme, hukuk devleti, aile değerleri ya da piyasa ekonomisi konusundaki görüşleri ve buna bağlı adalet talepleri son derece farklılık içerisindedir. Bu kapsamda toplumsal çelişkiler ve hukuki uyuşmazlık toplumsal ilişkilerde hep bir süreklilik arz etmektedir. Bu kapsamda çalışma, günümüzde siyaset felsefesi alanının yaşayan önemli isimlerinden olan Jeremy Waldron(d. 1953)'un adalet teorisini ve bu teorideki uyuşmazlık kavramını açıklamayı amaçlamaktadır. Rawls'ın 1971 tarihli Bir Adalet Teorisi eserini modern liberal düşüncede bir dönüm noktası olarak gören Waldron'a göre bu eserle birlikte siyaset felsefecileri, adaletin anlamı üzerine sorgulama yapmak yerine adalet yolunda uyuşmazlıkların hangi kavramlar üzerinden ve nasıl çözülebileceğine yoğunlaşmışlardır. Normatif bir hukuki pozitivist olarak Waldron'un felsefesinde bir adalet teorisinden beklenen gaye temelde toplum için düzenlenmiş tutarlı hak prensipleri önermektir; ancak teorisini geliştirirken esasen politik bir seçim yapan teorisyen muhtelif toplumsal çelişkilerle uzlaşmaya cesaret etmelidir. Teorisyen bunu karşısındaki alternatif teorileri hesaba katarak ve kendisini destekleyen takipçilerinin anayasal ve demokratik konulardaki muhtemel itirazlarını öngörerek yapmalıdır. Böyle bir teoride hukuka düşen nihai görev, eylem ve etkileşimlerimizin nasıl olması gerektiği konusunda uyuşmazlıklara odaklanarak sorumluluk, nafaka, haksız fiil, gibi durumlarda eylemlerimize bu uyuşmazlıkların çözümü için bir temel çerçeve çizmek olmalıdır. Bu bakımdan Waldron, uyuşmazlığın toplumun dinamik doğasında olduğunu kabul ederken özdeş kavramlar üzerinden bir uzlaşının da uyuşmazlıklar hususunda problem barındırabileceğinin bilincindedir. Hukuk farklı şekillerde düşünen ve davranan kesimlerin adalet talebinin bir karşılığını bulmak zorundadır. Bu doğrultuda hukukun uyuşmazlıklar karşısında krizde olduğu sanısına kapılmak bir yanılgıdır; zira hukukun temel işlevi bizatihi farklı nitelikteki uyuşmazlıklar karşısında hareket etmemize olanak verebilmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun için Aristoteles, Locke ve Kant gibi büyük filozofların düşünceleriyle adalet ve haklar üzerindeki uyuşmazlık meselesi yeniden tartışmaya açılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Liberalizm, Uyuşmazlık, Hukuki Pozitivizm, Adalet, Siyaset Felsefesi

Kamu Hizmeti - Kamu Gideri - Vergi İlişkisi

Prof. Dr. Yusuf Karakoç
ORCID ID: 0000-0002-9347-471X
Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZ

Kamu hizmeti, toplumun geneline ya da önemli bir kısmına yönelik olarak Devlet ve/ya da diğer kamu idareleri tarafından y da gözetimi-denetimi altında yerine getirilmesi gereken faaliyetlerdir. Bu hizmetlerden kimin ne kadar yararlandığı bilinemediği için fiyatlandırılması ve kişilerin karşılığını ödememeleri halinde mahrum bırakılması mümkün değildir. Devletin (kamu idarelerinin) bu tür faaliyetlerine savunma-asayiş-kolluk, büyük bayındırlık, temel sağlık-eğitim, yargılama, diplomasi örnek gösterilebilir. Bu hizmetlerden bazılarından özel yararlanmanın mümkün olduğu hallerde ise, yararlananlardan hizmet maliyetine katkıda bulunması gerekir. Özel yararlanmanın mümkün olmayan ve kişilerin yararlanmadan mahrum edilemeyen, fiyatlandırılamayan hizmetler için yapılan harcamalar kamu harcamasıdır. Şüphesiz, kamu hizmetini çok dar yorumlamamak gerekir. Özel yararlanmanın da mümkün olduğu eğitim, sağlık, yargı hizmetleri için yapılan harcamalar da kamu harcamasıdır. Ancak, bunların harcamalarına yararlananların katkıda bulunmasının gerekli olduğunu unutmamak gerekir. Birinci kalem hizmetler için yapılan harcamalar vergi adı ile anılan malî yükümlüler ile karşılanmaktadır. İkinci kalem hizmetler için yapılan katkılar ise, harç ve benzeri malî yükümlülükler ile karşılanmaya çalışılmaktadır. Ancak, özel yararlanma karşılığında-vesilesiyle alınan harç ve benzeri malî yükümlülüklerden sağlanan gelirin sunulan kamu hizmetinin maliyetinin tamamını karşılamaya yetmediğini; bu hizmetler için yapılan harcamaların önemli bir kısmının yine vergilerle karşılandığını unutmamak gerekir. Vergi, kamu giderlerinin karşılığı oluşturmakta; kamu giderlerini karşılamak amacıyla talep-takip ve tahsil edilmektedir. Hiçbir verginin kamu hizmeti dışında bir alana-faaliyete harcanması hukuken mümkün değildir. Ancak, günümüzde vergilerden oluşan kamu gelirlerinin kamu hizmeti niteliği taşımayan faaliyetler-alanlar için harcanmakta olduğu bilinen bir gerçektir. Bu vesile ile kamu hizmeti-kamu gideri-vergi ilişkisinin doğru-dürüst bir biçimde ortaya konulması ihtiyacı-zarureti bulunmaktadır. Bu çalışmada kamu hizmeti-kamu gideri-vergi ilişkisinin konulmuş kurallar, verilmiş kararlar ve yazılmış metinlerden yararlanarak ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Amaç, mükellefleri taşımaları gerekmeyen malî külfetlerden haberdar etmek; gelir elde etme – harcama yapma yetkisine sahip olanları hukuka uygun davranmaya davet etmektir. Gelir ve servet dağılımı adaletsizliğinin her geçen gün arttığı-genişlediği bir dönemde güya vergilenme ile düzeltilmesi gerekirken hem vergilendirme hem de harcama aşamasında bu olumsuzluğa katkıda bulunulmasının sonuçlarının tartışılması arzu edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Hizmeti, Kamu Gideri, Vergi

Kanuni Temsilcilerin ve Şirket Ortaklarının Vergi Borçlarından Sorumluluğunda Dönemsellik İlkesi

Hakim Eyyüp Yüce - Prof.Dr. Bernur Açıkgöz - Arş.Gör. Burhanettin Onur Kireçtepe
ORCID ID: Prof. Dr. Bernur Açıkgöz: 0000-0001-6040-4443
ORCID ID: Arş.Gör. Burhanettin Onur Kireçtepe: 0000-0002-4485-3983
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ÖZ

Türk Vergi Sisteminde, temsil genel olarak Vergi Usul Kanunu'nda vergi sorumluluğu başlığı altında düzenlenmiştir. Vergi sistemimizde temsil genel olarak, küçük ve kısıtlıların temsili ile tüzel kişilerin veya tüzel kişiliği olmayan kurumların temsili şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Vergi sorumlusu ile ilgili olarak sorumluluğun ne zaman başladığı ve ne zaman bittiği hukuki ihtilaflara neden olabilmektedir. Bu bildiride, kanuni temsilci ve ortak sıfatıyla ilgili genel açıklamalara yer verilmiş ve bu sıfatların ne zaman kazanılacağı veya kaybedileceği hususuyla ilgili kurallar irdelenmiştir. Bu sayede tüzel kişilerin kanuni temsilcileri ve ortaklarının sorumlu bulunduğu dönemlerin belirlenebilmesi için gerekli olan temel kurallara erişilmeye çalışılmıştır. Daha sonrasında ise, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan düzenlemeler incelenmiş ve bu düzenlemeler çerçevesinde örnek olaylara ve yargı kararlarına da değinilerek özellikle tüzel kişilerin kanuni temsilcileri ve limited şirket ortaklarının sorumluluğunun hangi dönemlerle sınırlı olması ve sorumluluk dönemlerinin sınırlarının nasıl çizilmesi gerektiğine ilişkin tespit ve değerlendirmelere yer verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Sorumlusu, Limited Şirket Ortaklarının Vergisel Sorumluluğu, Vergi Sorumluluğunun Başlaması, Vergi Sorumluluğunun Bitişi

Ketmi Vereseye Dayalı Olarak Tapu Sicilinin Düzeltilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Numan Tekelioğlu
ORCID ID: 0000-0001-5787-4137
Pamukkale Üniversitesi

ÖZ

Mirasçıların kanun gereğince kendiliğinden kazandıkları terekedeki haklar üzerinde tasarrufta bulunabilmeleri için mirasçılık sıfatını ispat etmeleri gerekmektedir. Bu amaçla Türk Medeni Kanunu'nda mirasçılara, mirasçılık belgesi talep etme hakkı verilmiştir. Mirasçılık belgesi, bilhassa terekede bulunan taşınmazların mirasçılar adına intikali ve sonrasında üçüncü kişilere devri bakımından önem taşımaktadır. Zira miras bırakanın ölümü, onun adına tapu sicilinde var olan kaydın kendiliğinden düzeltilerek mirasçılar adına tescil edilmesini sağlamaz. Bunun için, en azından mirasçılardan birinin mirasçılık belgesini ibraz ederek tapu müdürlüğüne başvurması gerekmektedir. Ancak mirasçılık belgesinin gerçek hak durumunu yansıtmaması, bu belgeye dayalı olarak yapılan tescilin yolsuz olması sonucunu doğuracaktır. Gerçekte mirasçılık sıfatına sahip olan fakat mirasçılık belgesinde adı yazılmadığı için tapu sicilinde malik olarak görünmeyen mirasçı, kendi mirasçılığının gizlendiği iddiası ile tapu sicilinin düzeltilmesi davası açabilir. Uygulamada ketmi vereseye dayalı tapu iptal ve tescil davası denilen bu dava, yolsuz tescilin düzeltilerek taşınmazın tekrar terekeye dönmesini amaçlamaktadır. Yargıtay bu dava bakımından ön koşul olarak, önceki mirasçılık belgesinin yanlış olduğuna dair çekişmeli bir mirasçılık belgesi alınması gerektiğini belirtmektedir. Öte yandan, gerçek hak durumunu göstermeyen mirasçılık belgesine dayalı olarak üçüncü kişiye yapılan devirlerde, iyiniyetle kazanımın korunması önemli bir sorun teşkil etmektedir. Ketmi vereseye dayalı olarak tapu sicilinin düzeltilmesi istemi, mirasın paylaşılmasından sonra da gündeme gelebilir. Dolayısıyla, bu dava neticesinde verilen kararın miras paylaşımına nasıl etki edeceği üzerinde de durulmalıdır. Çalışmada, bahsi geçen hususlar Yargıtay içtihatları çerçevesinde irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ketmi Verese, Mirasçılık Belgesi, Tapu Sicilinin Düzeltilmesi, Mirasın Paylaşılması

Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi Sürecinde Yer Alan Süjelerin İş İlişkileri Açısından Değerlendirilmesi

Şelen Kolan İmir
ORCID: 0000-0002-7366-3636

ÖZ

Özel nitelikli kişisel veri kategorisinde yer alan kişisel sağlık verileri 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK") ve Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetin Sağlanması Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") kapsamında korunmaktadır. Kişisel sağlık verileri, hassas niteliği itibariyle diğer kişisel verilerden daha ayrıcalıklı bir koruma rejimine tabidir. Buna karşın, ülkemizde iş ilişkilerinde işçilerin kişisel sağlık verilerinin korunmasına yönelik kapsamlı ve yeterli bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla, işçilerin kişisel sağlık verilerinin korunması açısından KVKK ve Yönetmelik kapsamında yer alan süjelerin iş ilişkilerinin tarafları ve bu ilişkide yer alan diğer süjeler bakımından değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Zira veri koruma hukukunda yer alan süjelerin iş ilişkilerindeki karşılıklarının tespit edilmesi hem KVKK'da öngörülen yükümlülüklerin kimlere ait olduğu hem de kişisel sağlık verisi hukuka aykırı işlenen işçilerin sahip olduğu hakları kimlere karşı kullanacakları gibi hususlara açıklık getirecektir. Bu bağlamda, tebliğimizde KVKK ve Yönetmelik'te yer alan "ilgili kişi", "veri sorumlusu", "veri işleyen", "ilgili kullanıcı" gibi kavramların tanımlarına yer verilerek söz konusu kavramların iş ilişkilerinde yer alabilen süjelerden hangilerine karşılık geldiği tespit edilmeye çalışılacaktır. Özellikle, iş ilişkisinin kendine özgü yapısı ve Avrupa Birliği müktesebatı dikkate alınarak tarafların hak ve sorumlulukları bakımından ortaya çıkabilecek sorunlar, kavramların özdeşleştirilmesindeki eksiklikler veya çelişkiler değerlendirilecektir. Bu kapsamda öncelikle iş ilişkisinin taraflarını oluşturan işçi ve işveren ile işyerinde önemli role sahip işveren vekili KVKK açısından incelenecektir. Bununla birlikte işçilerin kişisel sağlık verilerinin işlenmesi sürecinde yer alan ve iş sağlığı ve güvenliği bakımından sıkça gündeme gelen işyeri hekimi, İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi de konumuz itibariyle incelenmeye değerdir. Böylelikle, iki ayrı hukuk disiplini çerçevesinde yer alan süjelerin karşılıklı olarak belirlenmesindeki önem vurgulanarak ortaya çıkabilecek belirsizlikler karşısında çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşçilerin Kişisel Sağlık Verileri, Veri Sorumlusu, Veri İşleyen, İsgb, Osgb, İşyeri Hekimi

Kooperatiflerin Tacir Sayılmasına Dair Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararının Uygulamaya Yönelik Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Mine Karayalçın
ORCID ID: 0000-0002-6669-6544
Antalya Bilim Üniversitesi

ÖZ

Kooperatiflerin tacir sayılıp sayılmadıkları ve buna bağlı olarak tacir olmanın hüküm ve sonuçlarıyla ticari işe bağlanan sonuçların kooperatiflere uygulanıp uygulanmayacağı konusunda Yargıtay'ın çeşitli dairelerince farklı yönde verilmiş kararlar bulunmaktadır. Kooperatiflerin tacir sayılmadığı görüşünde olan Yargıtay daireleri tarafından giderek oyçokluğu ile verilmiş olan kararlar da tespit edilebilmektedir. Bu görüş ayrılıkları sebebiyle Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu (İBBGK) tarafından içtihatlar, kooperatiflerin bir ticaret şirketi oldukları ve tacir sayıldıkları yönünde birleştirilmiştir. İBBGK kararının gerekçesinde ve karşı oy yazısında belirtilen hususlar arasındaki ayrılığın temelinde, kooperatifler ile TTK'da anılan diğer ticaret şirketlerinin kuruluş amacı yönünden farklılaştıkları tartışmasının bulunduğu tespit edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Yargıtay İBBGK kararının yargı uygulamasında yapacağı değişikliklerin olması gereken hukuk açısından değerlendirilmesidir. Bu doğrultuda çalışmada, öncelikle Yargıtay İBBGK kararında yer alan ve Yargıtay'ın çeşitli daireleri tarafından sunulan raporlarda ileri sürülen gerekçeler ile kararın gerekçesinde değinilen hususlar incelenecektir. Ardından Yargıtay'ın farklı daireleri tarafından verilen kooperatifler hakkındaki kararları sistematik olarak ele alınacaktır. Bu çerçevede, özellikle kooperatiflerin tacir sayılmalarına ilişkin farklı görüşlere sahip dairelerce verilmiş görevli mahkemenin belirlenmesi, aşırı ceza koşulunun indirilmesi, ihtar ve ihbarların şekle bağlı olması, ticari faiz ve basiretli davranma gerekliliğine ilişkin kararlar ve gerekçeleri değerlendirilecektir. Son olarak ise kooperatiflerin diğer ticaret şirketlerinden, özellikle de sermaye şirketlerinden farklı olan özellikleri belirlenerek Yargıtay İBBGK kararının yargı uygulamasına olası etkileri değerlendirilecektir. Bu kapsamda kooperatifin kendine özgü bir ticaret şirketi olması nedeniyle tacir olmanın hüküm ve sonuçlarının kooperatiflerin niteliğine uygun bir şekilde uygulanması gerektiği görüşünden hareketle, mevcut içtihatların ne şekilde değişmesinin gerekli olduğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kooperatif, Ticaret Şirketi, İçtihadı Birleştirme Kararı, Tacir Olmanın Hükümleri, Ticari İş

Koruma Tedbirleri Teorisi ve Önleme Tedbirleri Teorisi Işığında 5651 Sayılı Kanunun 8. Maddesinde Düzenenlenen "İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi" Kararı

Arş. Gör. Afra Akgül
ORCID ID: 0000-0003-1786-8757
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Gelişen dünyada suçla mücadele yöntemleri, gelişime ayak uydurularak çeşitlendirilmiştir. Bu çeşitliliğin bir örneği 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da da vücut bulmuştur. Öyle ki bu Kanunda internet ortamındaki yayınlar yoluyla işlendiği iddia edilen suçlarla ilgili birtakım tedbirler öngörülmüştür. Bu tedbirlerden biri de 5651 sayılı Kanunun 8. maddesinde koruma tedbiri niteliğinde düzenlenen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarıdır. Her ne kadar Kanunun 8. maddesinin 10. fıkrasında içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının hukuki niteliğinin koruma tedbiri olduğu ifade edilse de bu tedbirler teknik anlamda ceza muhakemesi hukuku kurumu olan koruma tedbirlerinin özelliklerini taşımamaktadır. Bu bağlamda çalışmada 5651 sayılı Kanunun 8. maddesinde koruma tedbiri olarak düzenlenen içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları irdelenerek, koruma tedbiri niteliğinde düzenlenmiş bu kararların hukuki niteliği, koruma tedbirleri genel teorisi ve önleme tedbirleri teorisi ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erişimin Engellenmesi, İçeriğin Çıkarılması, Koruma Tedbirleri, Önleme Tedbirleri

Kripto Varlık Piyasasındaki Riskler ve Yatırımcıların Sermaye Piyasası Hukuku Kapsamında Korunması

Müge Çetin
İzmir Barosu

ÖZ

Kripto varlık piyasası, son yıllarda küresel ölçekte yatırımcıların ilgisini çekmekte ve hacmini genişletmektedir. Kripto varlıkların, merkeziyetsiz ve farklı alanlarda kullanılma imkanı veren doğası, kripto varlık piyasasını; geleneksel finansal piyasalardan farklı bazı risklere de açık hale getirmektedir. Bunun yanında, piyasanın ve piyasa aktörlerinin nasıl regüle edileceğine ilişkin ulusal ve uluslararası kapsamda çalışmalar sürerken, ülkemizde de henüz yasal bir düzenleme yapılmamıştır. Kripto varlık piyasasında doğabilecek riskler, hem kripto varlık ilk arzlarının gerçekleştiği birincil piyasadan hem de kripto varlık hizmet sağlayan platformların işlem gerçekleştirdiği ikincil piyasadan doğabilir. Piyasadaki yasal belirsizlik ve piyasa katılımcılarının hukuki konumunun bilinmiyor oluşu, onu piyasa katılımcıları açısından riskli hale getirmektedir. Sermaye piyasası hukuku düzenlemelerinin en önemli amaçlarından biri, yatırımcının korunmasıdır. Kripto varlık piyasalarındaki katılımcıların, hangi durumlarda sermaye piyasası hukuku kapsamında yatırımcı olarak ele alınıp korunabileceği, güncel bir hukuki sorundur. Bu çerçevenin çizilmesi, yatırımcılar açısından belirsizliği kaldırarak onları hukuki güvence altında hissettirecek, kripto varlık piyasasına da güven unsurunu artırarak piyasanın gelişmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, Sermaye Piyasası, Yatırımcının Korunması, Kripto Varlık Piyasasındaki Riskler, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları

Küresel Sorunlar Karşısında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Rolü

Dr. Öğretim Üyesi Ali Kerem Kayhan
ORCID ID: 0000-0002-4102-3204
Yalova Üniversitesi

ÖZ

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterleri, BM'nin kuruluşundan itibaren yetkileri ile olduğu kadar küresel sorunlar karşısında etkinlikleri ile de tartışmaların içerisinde yer almıştır. Bu tartışmalar çerçevesince iki farklı görüş öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Genel Sekreter'in yetkisinin BM'yi temsil ve örgütün idari işlerini yürütmek ile sınırlı olduğunu kabul etmektedir. Bu yaklaşım, BM Şartı'nın 98. maddesine dayanarak, Genel Sekreter'in yetkisinin Genel Kurul, Güvenlik Konseyi veya diğer ana organlar tarafından kendisine verilen görevleri yerine getirmekten ibaret olduğunu savunur ve tezini Genel Sekreter'in, Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesi ile Genel Kurul tarafından seçildiği ile destekler. Karşı görüşte ise Genel Sekreter'in idari bir görevliden ziyade, uluslararası topluma hizmet eden, siyasi sorumluluk vasfı olan bir yetkili olduğu iddia edilmektedir. Bu görüşe göre, BM Şartı 7. madde gereğince Sekretarya'nın BM'nin ana organları ile eşit statüde kabul edildiği ve Sekretarya'dan Genel Sekreter'in kastedildiği ifade edilmektedir. Buna ek olarak, BM Şartı 99. madde ile Genel Sekreter'in uluslararası barış ve güvenliğe ilişkin olarak Güvenlik Konseyi'nin dikkatini çekebilecek ölçüde etkili olduğu belirtilmektedir. Bu çalışma ile bu iki görüş incelenerek, Genel Sekreter'in BM içerisindeki idari görevlerinin ötesinde bir rolünün olup olamayacağına cevap aranmaktadır. Bu çerçevede, küresel sorunlarda Genel Sekreterlerin yetkilerini kullanma biçimleri örneklerle incelenmektedir. Örnekler, barış gücü faaliyetleri dahil olmak üzere silahlı çatışmaları, küresel sosyal ve çevre sorunları ile uyuşmazlıkların çözümlerini kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Çalışmada son olarak, günümüzde yaşanan küresel sorunlar olarak kabul edebileceğimiz Covid-19 Pandemisi ve Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesinde Genel Sekreter'in etkinliği ve olası rolüne değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Sekretarya, Uluslararası Örgütler, Uluslararası Toplum

Kurumsal Yönetimde Blokzinciri

Arş. Gör. Hanım Yıldırım Soysal
ORCID ID: 0000-0002-0166-172X
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Kurumsal yönetim, şirket yönetiminde "adillik", "şeffaflık", "hesap verebilirlik" ve "sorumluluk" esaslarına dayanan ve başta pay sahipleri olmak üzere çeşitli menfaat gruplarının korunmasını ve şirketin etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde yönetilmesini amaçlayan yönetim anlayışıdır. Bu doğrultuda benimsenen ilke ve kurallar ise "kurumsal yönetim ilkeleri" olarak adlandırılır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından 1999 yılında hazırlanarak yayımlanan kurumsal yönetim ilkeleri bir dizi standart ve yol gösterici prensibi kapsamaktadır. Türk hukukunda Türk Ticaret Kanunu md. 1529 ve Sermaye Piyasası Kanunu md. 17'de kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği'nin ekinde yer alan Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin büyük çoğunluğu şirket yönetiminin yapılanması, işleyişi, yönetim ile pay sahipleri ve diğer menfaat sahipleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine yöneliktir. Bu çalışmanın konusu blokzinciri teknolojisinin kurumsal yönetimde kullanılmasına ilişkin olası uygulamaların araştırılmasıdır. Blokzinciri, dağıtık defter teknolojisi kullanılarak merkezi bir otorite ve sunucu bulunmadan aracısız işlem yapmaya imkan sağlayan, her bir işlemin blok adı verilen şifrelenmiş veri kümeleriyle birbirine bağlandığı ve işlemlerin ancak ağdaki katılımcıların mutabakatı ile gerçekleşebildiği bir veri tabanıdır. Blokzinciri teknolojisi ile ekonomi, eğitim, hukuk, kamu yönetimi ve daha birçok alanda organizasyon ve işbirliği modellerinde dönüşüm yaşanmaktadır. Blokzinciri teknolojisinin şirket yönetiminde kullanımı şirket muhasebesinin tutulmasında, finansal raporlamada, bağımsız dış denetimde ve payların blokzinciri üzerinde tutulmasında gündeme gelebilecektir. Şirket yönetiminde blokzinciri uygulamalarından yararlanmak maliyetlerin azaltılması, hızın artması, şeffaflığın ve adilliğin sağlanması hususlarında kurumsal yönetimin gerçekleşmesine hizmet ederken kişisel verilerin korunmasında zafiyet ve zincire kayıtlı veriler üzerinde değişiklik yapamama gibi riskleri de bünyesinde barındırmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı blokzinciri teknolojisinin bir kurumsal yönetim aracı olarak nasıl kullanılabileceğinin ortaya konması ve bunun beraberinde getirebileceği potansiyel fayda ve risklerin belirlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Blokzinciri, Kurumsal Yönetim, Kurumsal Yönetim İlkeleri

Limited Şirket Adına Müdürler Aleyhine Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Aranıp Aranmayacağı Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi İsmail Özgün Karaahmetoğlu
ORCID ID: 0000-0002-9660-4575
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. O halde limited şirket müdürleri kanundan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar. Bu bağlamda limited şirket tüzel kişiliğinin şirket müdürleri aleyhine sorumluluk davası açabilmesi için bu doğrultuda alınmış bir genel kurul kararının varlığının gerekip gerekmediği tartışmaya açıktır. Çünkü TTK m. 644/1-a bendi gereğince limited şirket müdürlerinin sorumluluğu açısından uygulanacak TTK m. 553 hükmü açısından konu tartışmalıdır. Bunun sebebi 6762 sayılı TTK döneminde anonim şirket adına yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul tarafından davanın açılmasına ilişkin bir karar alınması zorunlu tutulmasıydı. Oysaki 6102 sayılı TTK döneminde kanun koyucu, anonim şirket tarafından yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılacak sorumluluk davaları için genel kurul kararının alınmasına dair bir şarta açıkça yer vermemiştir. Kanun koyucunun açıkça dava şartı olarak hüküm altına almadığı bir hususun ne şekilde yorumlanması gerektiği de doktrinde yoğun tartışmalara sebebiyet vermiştir. Doktrinde anonim şirket tarafından açılacak sorumluluk davasına karar verilmesinde, genel kurulun mu yoksa yönetim kurulunun mu yetkili olduğu görüşlerinin yanı sıra duruma göre değerlendirme yapılması gerektiği görüşü de savunulmaktadır. Bu görüşlerin limited şirketler hukukunda yeniden değerlendirilip melez bir yapıya sahip sermaye şirketi niteliğindeki limited şirketler açısından yerindeliği tartışılmalıdır. Zira her ne kadar limited şirket müdürleri aleyhine açılacak sorumluluk davasında anonim şirket hükümlerine yollama yapılsa da, yapılan bu yollamaların doğrudan değil, limited şirketin niteliğine uygun düştüğü ölçüde dikkate alınması gerekir. Bu gerçeklik göz önünde tutularak konuya dair öznel bir değerlendirmede bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Müdür, Sorumluluk Davası, Genel Kurul Kararı, Dava Şartı.

Limited Şirketlerde Nakdi Sermaye Paylarının Ödenmesine İlişkin 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliğin Esas Sermayenin İşlevleri Bakımından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Aybüke Demir
ORCID ID: 0000-0002-1888-150X
Ufuk Üniversitesi

ÖZ

Limited şirketlerde de anonim şirketlere benzer şekilde esas sermaye sistemi benimsenmiş olduğundan, şirketin esas sermayesinin bir takım koruyucu işlevleri vardır. Nitekim şirket esas sermayesinin alacaklılara teminat sağlamak, sorumluluk fonu oluşturmak ve şirketin ilk zararlarına karşı tampon görevi görmek gibi işlevleri ile alacaklıların, ortakların ve şirket tüzel kişiliğinin menfaatinin korunması amaçlanmaktadır. Limited şirketlerin kurulma anını düzenleyen TTK m.585 hükmünde 2018 yılında 7099 sayılı "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile değişiklik yapılarak, limited şirketin kuruluşu esnasında ortaklar tarafından taahhüt edilen nakdi sermaye paylarının en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi koşulu kaldırılmıştır. Böylece bir limited şirketin nakdi sermaye ödenmeksizin kurulabilmesi ve kuruluşundan itibaren 24 aylık süre boyunca nakdi sermayeden yoksun bir şekilde faaliyet gösterebilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu durum, bir sermaye şirketi olarak sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli olduğu limited şirketlerde şirket esas sermayesinin, özellikle alacaklıları korumayı amaçlayan işlevlerini olumsuz yönde etkileyebilecektir. Dolayısıyla menfaat sahiplerinin haklarının korunmasına yönelik herhangi bir önlem alınmadan TTK m. 585 hükmünde böyle bir değişiklik yapılması isabetli olmamıştır. Bu bildiri kapsamında limited şirketlerde nakdi sermaye paylarının ödenmesine ilişkin 7099 sayılı kanun ile yapılan değişiklik, esas sermayenin işlevleri bakımından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Esas Sermaye, Esas Sermaye Sistemi

Marx'ın İnsan Haklarına Bakışı

Dr. Öğretim Üyesi Emek Bayrak
ORCID ID: 0000-0002-6827-517X
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

Marx'ın insan haklarına bakışı eleştireldir. Marx, kapitalist sistemde insan haklarının temelinde soyut bireyin mübadele ilişkisini görmüştür. Bu ilişkide biçimsel eşitlik, özgürlük ve mülkiyet hakkının olduğunu fark etmiştir. Ve diğer hakların da bu biçimsel eşitlik, özgürlük ve mülkiyet üstünden geliştiğini vurgulamıştır. Marx insan haklarını bencil bireyin hakları olarak görürken, yurttaş haklarına insanların yönetime katılmalarını sağladıkları için daha olumlu bakmıştır. Marx'ın insan haklarına eleştirisi; soyutluk, biçimsel eşitlik ve özgürlük üstünden yükselir. Marx'a göre burjuva insan haklarının getirdiği eşitlik de özgürlük de biçimseldir. Biçimsel eşitlik, gerçek eşitsizliklerin üstünü örter. Ve sınıf ayrımının olduğu bir toplumda gerçek özgürleşme mümkün değildir. Diğer bir eleştiriyse, sınıflı toplum üstündendir ve burada mülkiyet hakkının yabancılaştırıcı etkisine vurgu yapmıştır. İnsan haklarının aslında egemen sınıfın çıkarlarını temsil ettiğini söylemiştir. Marx'a göre sınıfların ve çatışmanın olduğu bir sistemde, insan haklarının gerçekleşmesi olası değildir. İnsan hakları ancak komünist bir toplumda gerçekleşebilir. Çünkü böyle bir toplumda sınıflar ortadan kalkar ve devlet son bulur. Yabancılaşmanın da ortadan kalkmasıyla, gerçek bir eşitlik ve özgürlük mümkün olur.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakları, Yurttaş Hakları, Mübadele İlişkisi, Biçimsel Eşitlik ve Özgürlük, Sınıflı Toplum

Medenî Usûl Hukukunda Tanık Gösterilmesi ve Tanık Beyanının Değerlendirilmesine İlişkin Esaslar

Dr. Öğretim Üyesi Melis Taşpolat Tuğsavul
ORCID ID: 0000-0001-7145-1990
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanun İsviçre Neuchâtel Kantonu'nun 1925 tarihli Medenî Usûl Kanunu'ndan alınırken bu kantonda geçerli olan delil sistemi yerine Fransız Medenî Kanunu'ndaki kesin delille ispat zorunluluğu kabul edilmiştir. Dolayısıyla Türk hukukunda hukukî işlemler bakımından hâkimin kesin delillerle bağlılığının söz konusu olduğu "kanunî delil sistemi" benimsenmiş olup, bu sistem 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da korunmuştur. Bununla birlikte kesin delillerle ispat zorunluluğu bazı düzenlemeler ile esnetilmiştir. Özellikle delil başlangıcı kavramının kabul edilmesi ile birlikte tanık dinletme olanağının büyük ölçüde genişlediğini söylemek mümkündür. Tebliğ konumuzda incelenecek ilk konu tarafların tanık deliline dayanmak istediklerinde bunu mahkemeye nasıl bildirecekleridir. Öncelikle tanık dinletmek isteyen tarafların dilekçelerin değişimi aşamasında tanık deliline dayandıklarını bildirmeleri gerektiğini belirtmek gerekir. Ancak tarafın tanık dinletmek istediği vakıa ile dinlenilmesi istenen tanıkların ad ve soyadları ile tebliğe elverişli adreslerini bir liste halinde mahkemeye sunmaları anlamında gelen tanık listesinin ne zaman sunulması gerektiği konusunda yargılama hukukumuzda düzenleme mevcut değildir. Kural olarak tarafların yargılama prosedürü içerisinde ikinci bir tanık listesi sunamayacak olmaları, listede gösterilmemiş olan kişilerin tanık olarak dinlenemeyeceği ve bu hususun kamu düzeninden olması sebepleriyle tanık listesinin sunulma zamanı önem arz etmektedir. Tanık listesi kural olarak tahkikat aşamasında, hâkimin belirleyeceği kesin süre içerisinde, sunulacaktır. Ancak uygulamada mahkemelerin farklı yönde kararlar verdiği tespit edilen bir mesele vaktinden önce- dilekçelerin değişimi aşamasında- tanık listesi sunan tarafların sonradan, tahkikat aşamasında yeni tanık listesi verip veremeyeceğidir. Tebliğ konumuz çerçevesinde bu husus, doktrin görüşleri ve Yargıtay kararları doğrultusunda incelenerek bir sonuca varılmaya gayret edilecektir. Aynı zamanda tanıkların gösterilmesi konusunda HMK m.243/1 hükmü değerlendirilecektir. Tebliğimizde ele alınacak bir diğer konu, takdiri deliller arasında yer alan, doktrinde güvenilir bir ispat vasıtası olarak görülmeyen ve fakat vazgeçilmesi de mümkün olmayan, tanık beyanının değerlendirilmesinin nasıl yapılması gerektiğidir. Yargıtay bazı davalar bakımından, tanıkların menfaatlerinin bulunduğu gerekçesi ile bunların tanıklıklarının hükme esas alınamayacağı yönünde kararlar vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tanık Beyanı- Tanık Listesi- Takdiri Delil

Metaverse ve Ceza Hukuku

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Sinan Altunç
ORCID ID: 0000-0003-1079-6594
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Metaverse terimini sanal evren olarak ifade edecek olursak, bu evrende "işlenen fiiller"in ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi, son zamanlarda bilhassa yabancı hukuklarda yapılmaya başlamıştır. Özellikle sanal gerçeklik (veya artırılmış gerçeklik) ortamında, avatar olarak isimlendirilen ve sanal evrende insan veya insanları temsil eden simge, şekil, vb. varlıkların, yine sanal evrende gerçekleştirdikleri fiillerin ceza hukuku açısından bir değeri olup olmadığı da tartışılmaktadır. Bu yapılırken, elbette sanal evrende gerçekleştirilen fiillerin gerçek dünyada ve gerçek kişiler üzerindeki etkisi açısından ceza hukukunun gündeme gelmesi söz konusu olacaktır. Bu bağlamda, her şeyden önce, bu "fiiller"in ceza hukukunun genel prensiplerine göre ele alınması, akabinde de birtakım suçlar özelinde mütalaada bulunulmasında fayda vardır. Gerçekten de, suçun unsurlarını dikkate aldığımızda, sanal evren olarak tabir edilen ortamda gerçekleştirilen fiillerin, maddi ve manevi unsurlar ile hukuka aykırılık unsuru bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada, nedensellik bağı kavramı, hukuka aykırılık unsuru bakımından, örneğin sanal evrendeki bir oyun söz konusu ise bu oyunun niteliği gibi hususlar önem arz edecektir. Bunun dışında ayrıca birtakım suçlar bakımından ortaya çıkan ve özellik arz eden meselelerin de tartışılması, konunun bütünlüğü bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, Sanal Evren, Avatar, Ceza Hukuku, Ceza Sorumluluğu

Milletlerarası Hukukun Yeni Sınırları: Ticari Uzay Faaliyetleri

Dr. Nebile Pelin Mantı
ORCID ID: 0000-0001-7124-7850
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

In May 2020, Space X took its place in history, as the first private enterprise to send humans into space. Although private space activities started in the 1960s, with the new titles, the space is no longer under the military and strategic monopoly of the States, but a domain of interaction and cooperation of old and new space actors, dealing with space tourism, space mining, etc. While commercial space, with a large variety of activities, such as telecommunication, internet infrastructure or earth observation capabilities, brings a "new space economy" to the table, the uses of commercial satellites and data provided for national security, necessitates a new initiative in international law for the regulation of the uses and adoption of common principles. This article aims to provide a framework to cover some of the aspects, such as licensing, registration, security, liability, insurance, indemnity, etc. for the conduct of such activities.

Anahtar Kelimeler: Commercial Space Activities, International Law, Space Law

Miras Hukukuna Göre Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devri

Dr. Öğretim Üyesi Ayça Zorluoğlu Yılmaz
ORCID ID: 0000-0001-7250-4097
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi, bölünmesinin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi amacıyla 2005 yılında Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kabul edilmiştir. Bu düzenleme ile amaçlanan tarım arazilerinin miras yoluyla bölünerek işlevsiz, ekonomik olarak sürdürülebilir bir kalkınmayı gerçekleştiremeyecek, verimsiz alanlara dönüşmesinin önüne geçilmesidir. Akabinde yapılan 2014 tarihli 6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Hakkında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile tarım arazilerinin miras hukuku ile ilintili devri hususunda köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu Kanun ile tarımsal işletmelerin miras hukuku hükümlerine göre devri meselesine ilişkin Türk Medeni Kanunu md 659 ila 688 hükümleri ilga edilmiştir. Özellikle tarımın çok önemli olduğu ülkemizde bu köklü değişikliğin etki ve sonuçları üzerinde durulmalıdır. TKAKK md 8/B/II gereğince mirasçılar aralarında anlaştıkları takdirde mülkiyeti devir işlemleri mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde tamamlanmalıdır. Devir işlemlerinin bir yıl içinde tamamlanmaması ve md 8/C/II'ye göre dava açılmaması hâlinde, Kanunun md 8/Ç hükmü uygulanır. 28/10/2020 tarih ve 7255 sayılı Kanun md 18 hükmü ile tarım arazilerinde ifraz, hisselendirme, pay temliki, elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi, elbirliği mülkiyetinin devri, paylı mülkiyet olarak intikal, taksim ve vasıf değişikliği işlemlerinin Tarım ve Orman Bakanlığı'nın izni ile yapılacağı düzenlenmiştir. Böylece tarım arazilerinin aynen mülkiyet devri işlemleri doğrudan tapu müdürlükleri aracılığıyla yapılıp hem tarım arazilerinin bölünmesine engel olunması hem de tarım arazilerinin mülkiyetlerinin devrinin hızlı bir şekilde sonuçlandırılması amaçlanmıştır. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereğince mirasçılar, mirasbırakanın ölümünden itibaren bir yıl içerisinde terekede bulunan tarımsal arazilerinin mülkiyetini aralarında anlaşarak bir veya birden fazla mirasçıya, aile malları ortaklığına, limited şirkete veya üçüncü kişilere devretmedikleri takdirde Tarım ve Orman Bakanlığı'na ihbar yükümlülüğü kabul edilmiştir. Bakanlık, mirasçılara verdiği üç aylık süre sonunda da mülkiyetin devredilmediğini tespit ettiği takdirde bu arazilerin ehil mirasçıya, ehil mirasçı bulunmadığı hallerde en fazla bedel teklifinde bulunan mirasçıya, bunun da gerçekleşmemesi durumunda üçüncü kişilere satılması amacıyla sulh hukuk mahkemesinde dava açabilir. Buna göre tarımsal arazilerin devri için aranan şartlar ve ehil mirasçının nitelikleri değerlendirilmelidir. TKAKK md 8/E hükmünde taşınırların devri ve TKAKK md 8/H hükmünde yan sınai işletmelerin devri ve md 8/İ hükmünde ise önalım hakkı meselesi düzenlenmiştir. Tarımsal arazilerin devri konusu sıkça mevzuat değişikliğine de konu alan bir alandır. Bu sebeple konu, mevzuatta meydana gelen değişiklikler ve bunların etkisi nazara alınarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal Arazi, Devir, Ehil Mirasçı, Miras, Toprak Koruma

Nişanın Bozulması Sonucunda Hediyelerin İadesi Meselesine Bakış

Dr. Remzi Demir
Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Üyesi

ÖZ

Aile toplumun temel taşıdır. Mutlu ve huzurlu bir ailenin kurulmasında, nişanlılığın büyük rolü vardır. Aile hukuku nitelikli bağımsız bir sözleşme olan nişanlanma sözleşmesinin tarafları, birbirlerine evlenme vaadinde bulunurlar. Nişanlanma ayrı cinsiyetteki insanlar arasında yapılacağından, aynı cinsiyete sahip insanlar arasındaki nişanlanma yok hükmündedir. Nişanlılığın sona erme sebeplerinden biri de, nişanın bozulmasıdır. Türk Medeni Kanun (TMK) m. 119/ 1'e göre, "Nişanlılık, evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez." Böylelikle Kanun koyucu, nişanlanmada irade serbestisi ilkesini benimsemiştir. Haklı bir sebep olmasa bile, nişanlılardan her biri nişanı bozabilir. Maddi ve manevi tazminat davaları, nişanın haksız bozulması halinde söz konusudur. Hediyelerin iadesi için, nişanın haklı ya da haksız bir sebebe istinaden bozulmasının önemi yoktur. Nişanlanma sebebiyle nişanlıya verilen ekonomik değeri olan her tür kazandırma hediyedir. Bu nedenle mektup ve resimler hediye kapsamına girmez. TMK m. 122/ 1'e göre, hediye alışılmışın dışında olmalıdır. Yargıtay kararlarına göre, nişan yüzüğü dışında kalan altın, mücevher, antika yüzük alışılmışın dışında sayılır. Hediyenin iadesi için, hediyenin nişanlanma dolayısıyla verilmesi gerekir. Nişanlılığın, nişanın bozulmasının yanı sıra ölüm veya gaiplik sonucu sona ermesi de hediyelerin iadesi için yeterlidir. Nişanlıya hediye veren diğer nişanlı, nişanlının ana babası veya bunlar adına hareket eden kişilerden başkası hediyelerin iadesini talep edemez. Ailelerin birbirlerine verdikleri hediyeleri talep hakkı ancak sebepsiz zenginleşme ya da bağışlamadan dönme hükümlerine tâbidir. TMK m. 122/2'ye göre, hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği her tür delille ispatlanabilir. Hediyenin iadesini talep süresi, nişanın bozulmasından itibaren bir yıllık zamanaşımına bağlıdır. Çalışmamızda nişanın bozulmasından kaynaklanan hediyelerin iadesine dair mesele, bilimsel görüşler ile Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri kararları eşliğinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Nişanın Bozulması, Hediye, İade, Zamanaşımı

Opsiyonlu Tahviller

Arş. Gör. Dr. Gökhan Aydoğan
ORCID ID: 0000-0002-0898-7183
Ankara Üniversitesi

ÖZ

Tahvil ihracı, anonim şirketlerin sermaye piyasası aracılığı ile finansman sağlayabileceği önemli alternatiflerinden birini oluşturur. Tahviller, en yalın ifadeyle, ihraççı şirketin borçlu sıfatıyla düzenleyip sattığı ve nominal değerinin belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar taksitler halinde yatırımcıya geri ödenmesi taahhüdünü içeren, vadesi bir yıl veya daha uzun olan borçlanma aracını ifade eder. İhraççı şirketin tahvil ihracı yoluyla elde etmeyi amaçladığı uzun vadeli fona ulaşabilmesi için sermaye piyasası mevzuatına uygun şekilde ihraç sürecini gerçekleştirmesi ve ihraç ettiği tahvile piyasada alıcı bulabilmesi gerekir. Tahvillerin yatırımcılar açısından daha çekici hale getirilmesi amacıyla anapara ve faiz hakkının yanı sıra veya bu hakların yerine yatırımcılara farklı hakların sunulduğu kâra iştirakli tahviller, paya dönüştürülebilir tahviller, değiştirilebilir tahviller ve opsiyonlu tahviller gibi değişik tahvil türleri ortaya çıkmıştır. Bunlar içerisinden çalışmanın konusunu oluşturan opsiyonlu tahviller, bu tahvili satın alan yatırımcıya anapara ve faiz haklarına ek olarak tahvil ihraç koşullarında belirtilen belirli bir opsiyon fiyatı üzerinden, belirli bir süre içerisinde belirli bir miktarda ihraççı payını satın alma hakkı veren tahvil türünü ifade eder. Opsiyonlu tahviller, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan tebliğlerde düzenlenmemiştir. Ancak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin düzenlemelerindeki "alım hakkı içeren senetler" ve "alım hakkı içeren tahviller" ifadeleri opsiyonlu tahvilleri de kapsamaktadır (m. 463-472). Buna ek olarak, TTK'nın 504. maddesinde yer verilen "her çeşidi ile tahviller" ve "alma ve değiştirme hakkını haiz senetler" kavramları da opsiyonlu tahviller için yasal dayanak olarak kabul edilmeye elverişlidir. Bugüne kadar Türk sermaye piyasasında opsiyonlu tahvillerden yararlanılamamıştır. Bu durumun kuşkusuz belirli hukuki ve ekonomik nedenleri mevcuttur. Ancak, TTK'nın şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümleri ve anonim şirketin kendi paylarını iktisabına ilişkin esaslar ile opsiyonlu tahvil ihracının önü açılmıştır. Bu Tebliğ ile opsiyonlu tahvilin kavramsal özü ve hukuki niteliği, opsiyonlu tahvillerin ihracının hukuki dayanakları, ihraç süreci ile tarafların hak ve yükümlülükleri açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası–Anonim Şirketler–Tahviller

Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılma Davası Kurumunun Uygulamada İki Ortaklı Limited Şirketler Bakımından Arz Ettiği Sorunlar

Arş. Gör. Derya Güvenir
ORCID ID: 0000-0001-9873-2696
İzmir Ekonomi Üniversitesi

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca limited şirket ortaklarından birinin haklı sebeple şirketten çıkarılması ya şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplere dayalı olarak genel kurul kararıyla (TTK m.640/1) ya da şirketin istemi üzerine mahkeme kararıyla (TTK m.640/3) gerçekleşmektedir. İkinci durumda şirketçe iddia edilen ve ilgili ortağın çıkarılmasını gerektiren haklı sebeplerin gerçekten bulunup bulunmadığı mahkemece değerlendirilir. Bu değerlendirmenin yapılabilmesi için ise ön koşul, şirket genel kurulunda "ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması" yönünde bir karar alınması olup, söz konusu kararın alınması şirket genel kurulunun devredilemez yetkileri arasında yer alır (TTK m.616/1-h). Genel kurul kararı, mahkemede ortağın haklı sebeple çıkarılması davasının ele alınabilmesi bakımından bir dava şartı teşkil etmekte olup, hakim söz konusu şartın bulunup bulunmadığını re'sen gözetir. Öte yandan söz konusu karar, TTK m.621'de kanun koyucu tarafından nitelikli ağırlaştırılmış toplantı ve karar nisaplarıyla alınacağı öngörülen "önemli kararlar" arasında yer almaktadır. Devamla, ortakların oy hakkından yoksunluğunun düzenlendiği TTK m.619'da bu karar bir oydan yoksunluk hali olarak düzenlenmediği için –a contrario- haklı sebeple çıkarılması için mahkemeye başvurulması yönünde alınacak genel kurul kararında ilgili ortak da oy hakkına sahip olacaktır. Genel çerçevesinin bu hükümlerle belirlendiği "haklı sebeplerle çıkarma" kurumu, ülkemizde faal şirketler arasında önemli bir yer tutan ve çoğu zaman "haklı sebep" teşkil eden olayların ortaklar arası anlaşmazlıklardan ve huzursuzluklardan kaynaklandığı (veya tam tersi olarak bu tür çatışmalara yol açtığı) iki ortaklı limited şirketlerde hem oldukça önemli hem de -ironik bir şekilde- işletilmesi güç bir araçtır. Bu güçlüğün temel nedeni, davanın dinlenilme şartı olarak ağırlaştırılmış nisaplarla alınması gereken bir genel kurul kararı aranması karşısında söz konusu şirketlerde, ortaklar arası birbirine yakın sermaye ve oy dağılımı nedeniyle bu kararın çoğu zaman alınamamasıdır. Sonuç olarak şahsında haklı sebepler vuku bulan ortağın şirketle bağının bu kurum vesilesiyle koparılması mümkün olamamaktadır. Çalışmamızda iki ortaklı şirketler bakımından haklı sebeple çıkarma davasının arz ettiği sorunlar ele alınacak ve söz konusu şirketlerde kuruma işlerlik sağlayabilmek adına öğreti ve mahkeme içtihatlarında sunulan de lege lata ve de lege feranda çözüm önerileri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Çıkarma, Haklı Sebep, Genel Kurul

Osmanlı Devletinde Toplanma Özgürlüğü

Araştırmacı Emir Efe Egemen
ORCID: 0000-0002-1310-9713

ÖZ

Bu çalışmada, Osmanlı Devletinde toplanma özgürlüğü konusuna üzerinde durulmuştur. Bu doğrultuda; demokratik toplumlarda çok önemli bir konuma sahip olan toplanma özgürlüğü bağlamında, Osmanlı Devletindeki hukuki düzenlemeler araştırılmıştır. Böylece toplanma özgürlüğü hakkındaki anayasal ve yasal düzenlemeler irdelenmiştir. Bu bağlamda; çalışma, toplanma özgürlüğü hakkındaki açıklamalar ve mevzuat hükümleri eksenindeki değerlendirmeler olmak üzere, iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmada ilk olarak, öğretideki hususlar ışığında, toplanma özgürlüğü kavramı hakkında, açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise; konu hakkında düzenlemeler içeren mevzuata odaklanılmıştır. Bu bağlamda; 1876 Anayasası ile 1909 ve 1912 tarihli iki Kanun incelenmiştir. Böylece ilgili mevzuat hükümleri ve yaşanan gelişmeler doğrultusunda, Osmanlı Devletinin toplanma özgürlüğüne bakışı hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplantı, Toplanma Özgürlüğü, Düşünce Özgürlüğü, İfade Özgürlüğü.

Osmanlı Mahkemesinde Şuhudu'l-Hal (Doğru Bilinen Yanlışlar)

Dr. Öğretim Üyesi Melikşah Aydın
ORCID ID: 0000-0002-4077-5025
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Şuhudu'l-hal kurumu Osmanlı'ya özgü bir uygulama gibi görünmekle beraber İslam hukukunun ilk devirlerinden itibaren kadıların vermiş olduğu kararların yani hüccetlerin yazılmasına önem verilmiş, İslam devletlerinde bu yazım işlemiyle sorumlu olan kişiler, şuhudu'l udul olarak adlandırılmıştır. Şuhudu'l-hal'in görevleri, işlevleri ve şuhudu'l-hal olabilecek olan kimseler konu ile ilgili çalışmalarda tartışılmış ve birbirinden farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada şuhudu'l-hal'in görevi işlevleri ve şuhudu'l-hal olabilecek kimseler İstanbul ve Ankara Kadı Sicilleri esas alınarak anlatılacaktır. Şuhudu'l-hal'in üç temel görevinden söz edilebilir. Birincisi görülen davanın aleniyetinin sağlanmasıdır. İkinci görevi ise mahkeme sonunda düzenlenip davanın taraflarına verilen ilamın yani hüccetin kaybolma ihtimaline binaen mahkemede tutulan ilama yani belgeye tanıklık edilmesidir. Üçüncü görevi ise kadı'nın karar verirken fikrini alabileceği bilirkişiliktir. Bunların dışında şuhudu'l-hal için bazı yazarların iddia ettiği gibi jüri veya temyiz fonksiyonu yürüttüğüne dair bir delile rastlanmamaktadır. Şuhudu'l-hal olabilecek kimseler ise çok çeşitlidir. Sicillerden anlaşıldığı üzere şuhudu'l-hal olabilmek için bir nitelik aranmamaktadır. Hatta kendi davası için mahkemeye gelmiş ve kendi sırasını bekleyen kimseler bazı davalarda sadece orada bulundukları için şuhudu'l-hal olarak kararın altına imza atmaktaydılar. Bazı örneklerde ise davanın konusu ve taraflarına göre değişen nitelikli kimseler şuhudu'l-hal olabilirdi. İşte bu çalışmanın şuhudu'l-hal konusunda doğru bilinen yanlışlara ışık tutması amacıyla doğrudan kadı sicilleri esas alınarak ortaya çıkması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Hukuku, Yargılama, Mahkeme, Şuhudu'l-Hal.

Özel Hayata Saygı İlkesi Bağlamında Hasta Mahremiyeti ve Hasta Mahremiyetini İhlal Suçu

Dr. Uğur Arslan
ORCID ID: 0000-0002-3987-8465
Serbest Avukat

ÖZ

Hastanın kişisel sağlık bilgisi, bireyin kimliğini ortaya koyan fiziksel ve mental sağlığı ile ilgili kayıtlı bilgilerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Hastanın bakım veya tedavi amacıyla ya da başka bir sebeple açıklamak zorunda olduğu ancak başkalarının bilgisinden saklamak istediği özel bilgileri veya bireyin kendi kişisel sağlık bilgilerine erişebilmeyi belirleme hakkı şeklinde tanımlanan hasta mahremiyeti, sağlık profesyonellerince elde edilen hasta ile ilgili birtakım bilgilerin ifşa edilmemesi anlamına gelmektedir. Mahremiyet hakkı tanı/teşhis, tedavi, tedavi sonrası gibi sağlık hizmetinin her aşamasında gündeme gelen bir konudur. Sağlıkla ilgili kişisel veriler, veri sahibinin geçmiş, şimdiki veya gelecekteki fiziksel veya ruhsal sağlık durumları hakkında bilgi sağlayan tüm verilerdir. Bu nevi hassas veriler için genel kural bu verilerin işlenmesinin yasak olmasıdır. Nitekim bireylerin tıbbi ve psikiyatrik sorunları ve durumları hakkındaki bilgiler sadece sağlık hizmeti sağlayıcılarının fiziksel veya dijital klinik notlarında kayıt altına alınabilmekte ve korunmaktadır. Hastaların tıbbi bilgilerinin gizli tutulmasının temelini hastanın özel hayatına saygı ilkesi ve kişisel verilerin korunması hakkı oluşturmaktadır. Kişilerin sağlık ile ilgili verileri aynı zaman da kişisel veri niteliğinde olduğundan kişisel verilerin ve dolayısıyla özel hayatın gizliliğinin korunmasına ilişkin açıklamalar hasta mahremiyeti açısından da geçerlidir. Gerek örf ve âdet kuralları gerekse de pozitif hukuk düzeni bireye diğer insanlardan kendi mahrem/sır alanına saygı gösterilmesini isteme hakkını tanımıştır. Bu alanı ihlal eden davranışlar ise kişilik hakkını ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Ülkelerin hem iç hukukları hem de uluslararası belgeler sağlık ile ilgili bilgileri özel hayatın bir parçası olarak kabul etmekte ve bunların yasal olmayan paylaşımını özel hayatın ihlali olarak görmektedir. AİHM de gizli tıbbi bilgilerinin ifşa edilmesinin özel yaşamına saygı hakkına dair bir müdahale oluşturduğuna ve Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu çalışmada özel hayata saygı ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı bağlamında hasta mahremiyeti ve hasta mahremiyetin ihlali halinde oluşabilecek idari ve cezai sorumluluk ve müeyyideler (Dünya Hekimler Birliği Hasta Hakları Bildirgesi, Amsterdam, Bali ve Santiago bildirgeleri, Cenevre Bildirisi gibi) uluslararası sözleşmeler, 1982 Anayasası'nın 20/3 maddesi, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, TCK ve Hasta Hakları Yönetmeliği kapsamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hasta Mahremiyeti, Kişisel Verilerin Korunması, Özel Hayata Saygı İlkesi, Hasta Mahremiyetini İhlal Suçu

Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Koruma Etki Değerlendirmesi

Dr. Öğretim Üyesi Çiçek Ersoy
ORCID ID: 0000-0002-4724-8252
İstanbul Teknik Üniversitesi

ÖZ

Özel nitelikli kişisel veriler başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikteki veriler olarak tanımlanmaktadır. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi ile bireylerin temek hak ve özgürlüklerine daha ağır bir müdahalede bulunulduğundan, bu verilerin işlenmesi daha riskli ve özenle davranılması gereken bir alan olarak değerlendirilmektedir. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 6. maddesinin 1. fıkrasına göre, kişinin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri, biyometrik ve genetik veriler, özel nitelikli kişisel veri statüsündedir. Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi başlıklı 9. maddesinin 1. fıkrasında özel nitelikli kişisel veriler 'kişinin ırkı ve etnik kökeni, siyasi görüşleri, dini ve felsefi inançları veya dernek üyelikleri, genetik veriler ve kişinin doğrulanmasına yönelik olarak işlenen biyometrik veriler, sağlık verileri, kişinin cinsel hayatı ve cinsel yönelimine ilişkin verileri olarak sayılmıştır. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde daha sıkı, nitelikli ve etkin bir koruma rejimi uygulanır. Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 35. maddesinde düzenlenen 'Veri Koruma Etki Değerlendirmesi' prensibine göre, veri işlemenin niteliği, kapsamı, bağlamı ve amacı da dikkate alındığında gerçek kişilerin hak ve özgürlükleri bakımından yüksek risk içermesinin mümkün olduğu hallerde, veri sorumlusu, işlemenin öncesinde bir veri koruma etki değerlendirmesi gerçekleştirmek yükümlülüğü altındadır. Veri koruma etki değerlendirmesi özellikle özel nitelikli kişisel veri işleme faaliyetleri açısından oldukça önemli bir uygulama olup, temel amacı veri işleme faaliyetinden kaynaklanabilecek negatif etkilerin önceden belirlenmesi ve veri işleme amacı ile dengelenerek minimize edilmesidir. Avrupa Veri Koruma Tüzüğü'ne göre veri koruma etki prensibinin öngörüldüğü gibi yerine getirilmemesi halinde idari para cezaları öngörülmüştür. Türk hukukunda açıkça düzenlenmemiş ve herhangi bir yaptırıma bağlanmamış olan veri koruma etki değerlendirmesi, Türkiye'de yapılacak olası bir kanun değişikliğinde, yeni kanun metnine eklenmesi beklenen konulardan biridir.

Anahtar Kelimeler: Özel Nitelikli Kişisel Veri, Mahremiyet, Veri Koruma Etki Değerlendirmesi

Re’sen Tarhiyat Yetkisinin Vergi Hukuku Açısından Yasal Sınırları

Dr. Derviş Altınok
ORCID: 0000-0001-5003-9403

ÖZ

Beyana dayanan vergi sisteminde, vergiyi doğuran olaylar mükelleflerin, idarece vakıf olunmayan özel alanlarında gerçekleşmektedir. Dolayısıyla beyan edilen veya beyan edilmesi gerekirken edilmeyen gelirlerin, bunların dayandığı hukuki fiil, işlem veya olayların idarece tam olarak bilinmesi zordur. Bu sistemde, vergi idaresine bazı durumlarda vergi matrahlarının re’sen belirlenmesine imkan tanınması önemli bir vergi güvenlik müessesesidir. İradece yapılabilecek re’sen tarhiyat, matrahın kısmen veya bütünüyle kanuni ölçüler veya muhasebe kayıtlarına, ticari defterlere ve belgelere istinaden belirlenmesi mümkün olmadığında verginin, vergi inceleme yetkisi olanlar veya takdir komisyonlarınca tespit edilen tutarlar üzerinden tespit edilmesidir. Ancak re’sen tarhiyat, idareye tanımlanmış bağlı yetkidir, sınırsız ve keyfi bir yetki takdir yetkisi değildir. İdarenin yetkisi, anayasal vergilendirme ilkeleri yanında vergi hukukunun ispata ilişkin genel ilkeleri ile sınırlıdır. Şöyle ki, vergilendirme bakımından, vergi doğuran olay ile buna dair işlemlerin gerçek niteliği esas alınır. Dolayısıyla idare re’sen tarhiyat yaparken, verginin bağlandığı somut olayın gerçek niteliğini görmezden gelmesi mümkün değildir. Aynen ceza hukukunda olduğu gibi, vergilendirme bakımından da maddi gerçeği araştırması zorunludur. Öte yandan vergi hukukunda somut olayın kendi özellikleri bakımından normal olmayan ve olağan bulunmayan veya ticari, ekonomik ve teknik gerekliliklere aykırı olan hususlar iddia edildiği takdirde, ispat yükü bu hususları iddia edenin üzerindedir. Ancak bu kural da tek başına re’sen tarhiyat yetkisini keyfiliğe bırakmaz, idarenin maddi ve hukuki sebeplerden tümüyle kopuk davranmasına imkan tanımaz. Bu karineye dayanıldığı takdirde dahi, idarenin karine temellerini ispat etmesi, bu ispat sürecinde de vergi hukukunun delile ve ispata ilişkin hükümlerine bağlı kalması zorunludur. Ayrıca re’sen tarhiyatta, olayın gerçekliği ile birlikte vergi hukuku bakımından da doğru nitelenmesi zorunludur. Bu bakımdan dayanılan olayın maddi gerçekliğinin mantıksal olarak ve bu gerçekliğin vergisel niteliğinin ve sonuçlarının da hukuksal olarak temellendirilebilmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: Re’sen Tarhiyat, İspat, Maddi Gerçeklik

Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında Uluslararası Silahlı Çatışmalarda Sivillerin Korunması

Dr. Öğretim Üyesi Firdes Şeyda Kahraman
ORCID ID: 0000-0002-6169-9420
Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZ

Uluslararası insancıl hukuk, sivilleri ve diğer savaşmayan kişileri çatışmalar sırasında korumaktadır. Bir çatışmanın taraflarının, savaşçılar ve siviller arasında ayrım yapmaları gerektiğine ilişkin kurallar 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve 1977 tarihli Ek Protokolleri'nde düzenlenmektedir. Silahlı çatışmalar hukukuna göre, silahlı bir çatışmanın tarafının düşmanlıkları yürütme şeklini düzenleyen ayrım, orantılılık ve önlem şeklinde üç temel ilke mevcuttur. Söz konusu ilkeler, sivilleri düşmanlıkların etkilerine karşı korumayı amaçlamaktadır. Siviller, silahlı çatışmalarda doğrudan yer almadıkça, silahlı çatışmanın taraflarının saldırılarında hedef alınmayacakları ayrım ilkesinin bir gereğidir. Günümüzde Ukrayna'da, silahlı çatışmanın diğer bir tarafı olan Rusya'nın sivilleri koruyan ilkelerin ihlaline sebebiyet vermesini gündeme getirmektedir. 24 Şubat 2022 tarihinde Rusya tarafından Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve egemenliğine karşı kuvvet kullanmasıyla başlayan eylemler, günümüzde devam etmekte ve söz konusu tarihte başladığı günden itibaren sivillerin korunması konusunu gündeme getirmektedir. İki veya daha fazla devlet arasında bir kuvvete başvurulması durumunda ortaya çıkan uluslararası silahlı çatışma, Rusya ve Ukrayna arasında mevcuttur. Bir uluslararası silahlı çatışma meydana geldiğinde, Cenevre Sözleşmeleri ve I No.lu Ek Protokol'de düzenlenen hükümler uygulama alanı bulmaktadır. Bu bağlamda, Cenevre Sözleşmeleri uyarınca sivillere ve sivil nesnelere yönelik, ayrım gözetmeyen ve orantısız saldırılar yasaklanmıştır. Silahlanan sivillerin, düşmanlıklara doğrudan katılması durumunda Rusya'ya ait silahlı kuvvetler bakımından meşru bir hedef haline gelmeleri mümkündür. Rusya'nın Ukrayna'da sivillere yönelik gerçekleştirdiği eylemlerin Cenevre Sözleşmeleri'nin ihlali bağlamında savaş suçu teşkil edebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rusya-Ukrayna Savaşı, Sivillerin Korunması, Uluslararası Silahlı Çatışma, Cenevre Sözleşmeleri, Uluslararası İnsancıl Hukuk

Sadakat Yükümlülüğüne Aykırı Davranışın Boşanmadan Sonra Öğrenilmesi ve Konuya İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun T. 18.2.2021, E. 2017/2493, K. 2021/108 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Feride Demirbaş
ORCID ID: 0000-0002-4774-343X
Akdeniz Üniversitesi

ÖZ

Bu çalışmada incelenen Yargıtay kararına konu olan olayda eşler anlaşmalı olarak boşandıktan sonra erkek eş, evlilik birliği içinde doğan çocuğun biyolojik babasının kendisi olmadığını öğrenmiş ve uğradığı manevi zararın tazminini talep etmiştir. İlk derece mahkemesi davayı kısmen kabul etmiş, davalının temyiz başvurusu üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, anlaşmalı boşanma ile eşler arasındaki ihtilafın tamamen sona erdiğine ve manevi zararın talep edilemeyeceğine hükmetmiştir. İlk derece mahkemesinin direnme kararı üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, tazminat talebinin hukuki dayanağının TMK m. 174/II değil TBK m. 58 hükmü olduğu, manevi zararın boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden doğmadığı gerekçesi ile davanın aile mahkemesinde değil asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine hükmetmiştir. Görev yönünden verilen bozma kararının karşı oy yazısında anlaşmalı boşanma tarihinde bilinmeyen bir haktan feragat edilmiş sayılamayacağı, tazminatın hukuki dayanağı TBK m. 58 olsa dahi, eşlerin evli oldukları süre zarfında sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı nedeniyle uğranan manevi zararın tazminine ilişkin davaya bakmakla görevli mahkemenin aile mahkemesi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada sırasıyla ihlal edilen ve tazminat talebinin dayanağını oluşturan hukuk kurallarının tespiti, özellikle TMK m. 174/II hükmünün işlevi ve yerindeliği, boşanma anlaşmasının hukuki niteliği ve irade sakatlıklarının boşanma anlaşmasına etkisi, son olarak görevli mahkemenin tespiti hususları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Boşanma, Sadakat Yükümlülüğü, Anlaşmalı Boşanma, Manevi Tazminat, Görevli Mahkeme.

Sağlık Çalışanlarına Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Veysel Topuz
ORCID ID: 0000-0002-9831-2816
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

ÖZ

Anayasanın 56. maddesinde sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı Devlete önemli pozitif yükümlülükler getirmektedir. Sağlık hizmetleri niteliği itibariyle belirli bir düzen ve sistematik içinde sunulması gereken, kişilerin ve toplumun varlığı ve huzuru yönünden vazgeçilemez, ertelenemez ve yeri doldurulamaz hizmetlerdendir. Sağlık hizmetlerinin etkin, verimli ve düzenli bir şekilde sunulabilmesi için ön şart olarak sağlık çalışanlarının işin niteliğine uygun ve güvenli ortamlarda şiddete maruz kalmaksızın çalışabilmeleri sağlanmalıdır. Ülkemizin en önemli yetişmiş insan kaynaklarından birisi olan doktorlar ve diğer sağlık çalışanlarına geçmişten beri toplumumuzda duyulan saygı ve itibar onların ifa ettikleri kutsal görevde dikkate alındığında tartışılmazdır. Üstelik sağlık çalışanlarımızın küresel Covid-19 salgınında gösterdikleri insan üstü fedakarlıkla birlikte onlara ve sağlık hizmetlerine duyduğumuz ihtiyaç çok daha elzem şekilde ortaya çıkmıştır. Toplumumuzdaki genel kanaat bu şekilde olmakla birlikte özellikle son yıllarda sağlık çalışanlarımıza karşı işlenen suçlarda ve gösterilen şiddet eylemlerinde ciddi bir artış söz konusudur. Gösterilen bu şiddet en başta sağlık çalışanlarımızı mağdur etmekte bunun yanı sıra toplumda yaşayan herkes bu şiddet eylemlerinin olumsuz olarak etkilenmektedir. İşte TBMM'ye sunulan bu teklifle birlikte sağlık çalışanlarına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin çeşitli düzenlemeler getirilmekte, caydırıcılık sağlanmaya çalışılmaktadır. Doktorlarımızın ve diğer sağlık çalışanlarımızın en tabii ve en başta yer alan hakları olan işin niteliğine uygun ve güvenli ortamlarda şiddete maruz kalmaksızın çalışabilmelerine ilişkin etkin düzenlemeler yapılmak istenmektedir. Bizde çalışmamızda oldukça güncel bir konu olarak hem sağlık çalışanlarına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin kanun teklifinin ceza ve ceza muhakemesi hukuku bakımından getirdiği yenilikleri irdeleyeceğiz hem de bu konuya ilişkin önerilerimizi sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Tıp Ceza Hukuku, Sağlık Çalışanlarına Karşı İşlenen Suçlar, Şiddetin Önlenmesi, Kanun Teklifi.

Sağlık Hizmetlerinde Hastaların Adil Değerlendirilmeyi İsteme Hakkı

Prof. Dr. Z. Gönül Balkır - Öğr. Gör. Başak Balkır Gülen
ORCID ID: Prof. Dr. Z. Gönül Balkır: 0000-0003-0710-8375
ORCID ID: Öğr. Gör. Başak Balkır Gülen: 0000-0003-0527-2980
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

Sağlık hukuku ve sağlık hakkının kapsamı, toplumsal yaşamdaki gelişmeler ve sosyal devlet anlayışıyla genişlemiştir. Sağlık hakkı, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkıdır. Her insan, onurlu bir yaşam sürdürebilmek için ulaşılabilecek en yüksek sağlık standardına sahip olmalıdır. Sağlık hizmetlerinden yararlanan herkes, insan onuruna yakışır bir şekilde kaliteli bir tıbbi bakım görme hakkına da sahiptir. Kaliteli tıbbi bakım görme hakkı, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin paylaşılmasında, tüm hastalar için, adil biçimde değerlendirilmeyi isteme hakkı demektir. Sağlık hizmetleriyle ilgili kaynakların dağılımında seçim yapılacağı zaman tüm hastaların adil biçimde değerlendirilmeyi isteme hakkı bulunmaktadır. Hastaların adil değerlendirilmesi hakkında, hastaların seçiminde tıbbi ölçütler dışında herhangi bir ölçüte göre ayrımcılık yapılamaz. Gerçekten tıbbın, temel değerlerinden biri ayırım yapmamaktır. Sağlık hizmetleriyle ilgili gereksinimi belirler ve kaynakları dağıtırken kişinin herhangi bir özelliği değil, sadece tıbbi ölçütler dikkate alınmalıdır. Devletler, gerekli sağlık sigortası ve tıbbi bakım hizmetleri için yeterli olanaklara sahip olmayanlara bu imkânları sunma veya sağlık hizmetleri ve tıbbi bakım konusunda, özellikle sağlık hakkına dair temel yükümlülükler açısından ayrımcılığı engelleme yükümlüğü altındadır. Sağlık kaynaklarının uygunsuz şekilde tahsisi ayrımcılığın aleni bir biçimde gerçekleşmesine neden olabilir. Örneğin yatırımlar, toplumun geniş bir bölümünün yararlanabileceği temel ve önleyici sağlık hizmeti yerine ölçüsüz şekilde, toplumun sadece dar, imtiyazlı bir kesiminin erişebileceği pahalı sağlık hizmetlerine yapılmamalıdır. Tıp mesleğinin temel değerlerinden biri olan tıbbi kriterler dışında ayırım yapmama ilkesi, gereksinimlerin belirlenmesi ve kaynakların dağılımı noktasında eşitlik hakkaniyet ve adaletin sağlanması için en temel ilke ve değerdir. Sağlık hizmetine erişim hakkı, ödeme gücüne göre değil, gereksinime göre dağıtımı gerekli kılar. Bu gereklilik, salt matematiksel bir eşitlik anlayışı ve talebini ortadan kaldırırken gereksinimlerin nasıl tespit edileceği veya tespit edilmesi gerektiği sorusunu ortaya çıkarır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Bakım Hakkı, Sağlık Hizmetlerinde Eşitlik, Adil Değerlendirilme Hakkı

Sayıştay Kararlarının Hukuki Niteliği

Doç. Dr. Celâl Işıklar
ORCID ID: 0000-0002-7239-6142
Karatay Üniversitesi

ÖZ

Sayıştay 1982 Anayasa'sının Yargı erkine ilişkin üçüncü bölümündeki 160'ıncı maddesinde düzenlenmiştir. Esasen Sayıştay daha önce 21.2.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu'yla "Divanı Muhasebat"ın yerine kurulmuştur. Daha sonra 3.12.2010 tarih ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'yla Sayıştay'ın kuruluş, yetki ve görevleri ile karar alma usulleri yeniden düzenlenmiştir. Mülga Kanundaki gibi bu Kanun'da da daireler, Temyiz Kurulu, Daireler Kurulu ve Genel Kurul bulunmaktadır. Anayasa ve Sayıştay Kanunu'na göre, Sayıştay'ın hem idari hem de "hesap yargılaması" şeklinde yargısal yetki ve görevleri bulunmaktadır. Sayıştay daireleri birer hesap mahkemesi niteliğindedir. Sayıştay hesapları inceleyip yargılar ve zararların sorumlulardan tazminine karar verir. Bu kararlara karşı temyiz ve diğer kanun yolu başvuruları yine Sayıştay tarafından kesin hükme bağlanır. Sayıştay kararlarına karşı idari yargı yoluna başvurulamaz. Ancak, vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyuşmazlıklarda Danıştay kararları esas alınır. Anayasa ve Sayıştay Kanunu'ndaki bazı terim ve ifadeleri dikkate alan bir görüşe göre, Sayıştay, Danıştay gibi denetim ve inceleme vb. idari görevlerinin yanı sıra yargılama görevi de olan bir yargı merciidir. Başka bir görüşe göre ise, Sayıştay bir yargı merci değil, kararlarına karşı yargı yoluna gidilemeyen kendine özgü bir Anayasal yüksek kurumdur. sâdece sorumluların yargılanması işlevi bakımından mahkeme sayılabilir. Son görüş sahipleri Sayıştay'ı inceleme ve denetleme işleri bakımından bir mahkeme olarak görmemektedir. Anayasa Mahkemesi eski kararlarında Sayıştay'ı "mahkeme" olarak nitelemekten kaçınmıştır. Ancak son karalarında Sayıştay'ın aynı zamanda bir yargı organı olduğuna işaret etmiştir. Danıştay AY m.160/5'deki "bu kararlar dolayısı ile idari yargıya başvurulamaz" şeklindeki hükme kadar Sayıştay kararlarını denetlemiştir. Bundan sonra ise Danıştay'a göre artık Sayıştay'ın yargısal işlemleri denetlenemez. Buna karşılık onun idari işlemleri idari yargıda denetlenebilir. Bize göre de Sayıştay'ın sorumlular hakkında verdiği hukuki düzenlemelere uygunluk veya tazmin kararları yargısal niteliktedir. Bu sebeple, Sayıştay'ın bu tür kararları, başka bir merci (Danıştay, Yargıtay, AYM gibi) tarafından yargısal denetime tâbi tutulamaz.

Anahtar Kelimeler: 1. Sayıştay, 2. Yargısal Denetim, 3. Hesap (Muhasebe) Yargısı, 4. Mali Denetim, 5. Anayasal Yüksek Kurum

Sendika ve Konfederasyonların Kolektif Nitelikli Dava Ehliyeti Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Berna Öztürk Yılmaz
ORCID ID: 0000-0002-1513-0129
Başkent Üniversitesi

ÖZ

Sendikalar ve konfederasyonlar çalışma hayatından, mevzuattan ve örf ve adetten doğan uyuşmazlıklarda üyelerini temsilen kolektif nitelikli dava açma hakkına sahiptir. Sendika ve konfederasyonların kolektif nitelikli dava ehliyetleri hem 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (STİK) m. 26/2'de hem de 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu (KGSTSK) m. 19/2-(f)'de düzenlenmektedir. Sendika ve konfederasyonlara tanınan bu kolektif nitelikli dava hakkı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 113'te düzenlenen "topluluk davası"nın özel bir görünümü niteliğindedir. Anılan düzenlemelerle, sendika ve konfederasyonlara, çalışanların kolektif/ortak menfaatlerinin korunması amacıyla dava açma hakkı tanınmıştır. Diğer bir deyişle, bu davayla korunmak istenen, üyelerin kişisel menfaatleri olmayıp, çalışma yaşamına/mesleğe ilişkin ortak menfaatlerdir. Dolayısıyla, sendikaların bireysel nitelikli davalarından farklı olarak, kolektif nitelikli olarak açılan bu davalarda, üyelerin yazılı başvuruda bulunmasına gerek yoktur. Burada önemli olan, uyuşmazlığın çalışma yaşamından, mevzuattan ve örf ve adetten kaynaklanmış olmasıdır. Örneğin, sendika ve konfederasyonlar, çalışma yaşamına ilişkin bir mevzuat kuralının uygulanmaması, çalışma yaşamını ilgilendiren bir idari işlemin ya da özelleştirmenin iptali, işyerinde ayrımcılık yapıldığının tespit edilmesi, yetki itirazı, kanun dışı grev veya lokavtın ya da muvazaanın tespiti gibi konularda kolektif nitelikli dava ehliyetini kullanabileceklerdir. Sendikaların kolektif nitelikli dava açması sadece yukarıda belirtilen hükümlerle sınırlı değildir. Toplu iş sözleşmelerinin normatif kısımlarına ilişkin olarak açılan "yorum davaları" kolektif nitelik taşımaktadır. Zira burada, sendikalar, üyelerinin -yazılı başvurusu gerekmeksizin- kolektif menfaati için bu davayı açmaktadır. Konfederasyonların ise yorum davası açma ehliyeti bulunmamaktadır. Sendika ve konfederasyonların kolektif nitelikli dava ehliyetlerinin topluluğun ortak menfaatinin korunmasının söz konusu olduğu durumlarda açılacağı kabul edilse de, bunun hangi hallerle sınırlı olduğu -özellikle son yıllarda- Yargıtay ve Danıştay kararlarında sıklıkla incelenmektedir. Öte yandan, bu tür davaların tazminat talepli açılıp açılmayacağı meselesi ile bu davalar sonucu verilen kararların kesin hüküm oluşturup oluşturmadığı doktrinde tartışmalıdır. İşbu bildiride, sendika ve konfederasyonların kolektif nitelikli dava açma ehliyetine ilişkin sorunlar, güncel yargı kararlarının sistematik analizi çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Topluluk Davası, Kolektif Nitelikli Dava Ehliyeti, Sendika, Konfederasyon, Kolektif Menfaat

Sermaye Piyasası Hukukunda İçsel Bilgi veya Sürekli Bilgilere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler Kabahati

Arş. Gör. Asena Kamer Usluadam
ORCID ID: 0000-0002-1680-1043
Anadolu Üniversitesi

ÖZ

Sermaye piyasasında tasarruf sahibi olan kişilerin (fon arz edenlerin) tasarruflarını likidite ihtiyacı olanlara (fon talep edenlere) aktarabilmesi, başka bir deyişle piyasanın işleyebilmesi için her iki tarafın menfaatlerine uygun piyasa koşullarına ihtiyaç vardır. Çatışan menfaatlerin piyasanın işleyişi lehine çözülebilmesi ve güvenli, istikrarlı ve verimli bir piyasanın varlığı için 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda (SerPK) kimi yaptırımlar düzenlenmiştir. Söz konusu yaptırımlardan bazıları SerPK'da düzenlenen idari para cezası gerektiren fiillerdir. SerPK m.104 ile piyasa bozucu eylemler kabahati düzenlenmiştir. 6362 sayılı SerPK ile ilk kez düzenlenen piyasa bozucu eylemler kabahati, yasal bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Söz konusu kabahate ilişkin esaslara Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nde yer verilmiştir. Piyasa bozucu eylemler; içsel bilgi veya sürekli bilgilere ilişkin piyasa bozucu eylemler, iletişim veya haberleşme yoluyla işlenen piyasa bozucu eylemler, emir veya işlemlere ilişkin piyasa bozucu eylemler ve diğer piyasa bozucu eylemler olmak üzere dört farklı kategoride düzenlemiştir. Çalışmanın konusu olan piyasa bozucu eylemlerse, içsel ve sürekli bilgilere ilişkin piyasa bozucu eylemlerdir. Çalışmada içsel bilgi veya sürekli bilgilere ilişkin piyasa bozucu eylemler kabahati, bilgiye dayalı eşitsizlik kapsamında sermaye piyasası hukukunun temel bir soruna işaret etmesi bakımından önemsenmiştir. Piyasa bozucu eylemler kabahatinin unsurlarını ortaya koymak; kusurluluk ve kabahatin özel görünüş şekillerinden bahsetmek ve içsel bilgiye dayalı olarak gerçekleştirilen piyasa bozucu eylemlerde özellik arz eden içtima ilişkilerine değinmek ve son olarak kanunilik ilkesi bakımından sorun yaratan hususlara dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası Hukuku, 6362 Sayılı Kanun, Kabahat, Piyasa Bozucu Eylemler, İçsel Bilgi veya Sürekli Bilgi.

Sermaye Piyasası Uyuşmazlıklarında Tahkim Yolu Hakkında Bir Değerlendirme

Aslıhan Kart
ORCID ID: 0000-0003-4607-8383
Çorum MEM

ÖZ

Hukukun, bugünün neoliberal devlet formu ile yaşadığı yapısal dönüşüm gereği hızlılığı, gizliliği ve bilhassa uluslararası sermaye açısından öngörülebilirliği sağladığı inancıyla teşvik edilen ve devlet yargısına alternatif bir yargı yolu olarak karşımıza çıkan tahkim, pek çok sahada olduğu gibi finans uyuşmazlıklarında da gündeme gelmektedir. Özel teknik bilgiyi gerektiren finans uyuşmazlıkları esas olarak bankacılık, menkul kıymetler ve sigorta üzerine yoğunlaşmakta; bunlardan sermaye piyasası uyuşmazlıklarına ilişkin tahkim düşünceleri çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Sermaye piyasası alanında tarafların aralarında sözleşmesel ve piyasa kurallarına dair sistemsel yükümlülükleri vardır. Bu ayrım, özellikle özel hukuk bakış açısıyla tahkime elverişlilik açısından önem taşıyacaktır. Zamandan ve yargılama masraflarından kazanma, uyuşmazlığın uzman kişilerce çözülmesi, uluslararasılaşmayla birlikte sermaye piyasalarında yabancılık unsurunun artması ve tahkimin bu anlamda piyasaya, devlet mahkemesine oranla verdiği öngörülebilirlik üzerine kurulu güvenle, gizliliğin esas olması ticari sırlar bakımından sermaye piyasası uyuşmazlıklarında tahkime yönelik bir tercih nedeni olarak gösteriliyor iken sermaye piyasaları açısından neoliberalleşmenin popüler ismiyle "regülasyon" kapsamında tanıdığı kamusal kısım dikkate alındığında, bu tip uyuşmazlıklarda devlet mahkemesinin daha etkin rol almasının daha evla olduğu da ifade edilmektedir. Nitekim sermaye piyasası kurumları bünyesinde de yatırımcı tazmini mekanizmaları bulunmakta, tahkim yargı yolunun bu idari sistemler de dikkate alındığında kendisine nasıl yer bulacağı da tartışılmalıdır. Diğer yandan dünyada az sayıdaki örnekte tahkim sürecinin, zorunlu bir başvuru yolu olarak sunulması veyahut tahkim yargılamasının uyuşmazlığın taraflarının üyesi oldukları bir düzenleyici kuruluş tarafından üstlenilmiş olması tarafsızlık ve bağımsızlık konusunda haklı çekinceleri akla düşürmekte ve fakat ABD'de mevcut olan bu sistemde özellikle yüksek montanlı yatırımlar yapan aracı kurumların serbest piyasa ekonomisinin ruhuna uygun olarak, bu tür tahkimden memnun oldukları da belirtilmektedir. Bu bağlamda, çalışmamızda sermaye piyasası uyuşmazlıkları özelinde tahkimin ve bu uyuşmazlıkların dahil olduğu sahanın bir yanının yaslandığı kamusal tarafı da dikkate alarak tahkime elverişliliğinin ele alınması, teşvik nedenleri ile çekincelerin değerlendirilmesi ve en nihayetinde dünyada sayıları az da olsa uygulama örneklerine yer verilmesi istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası, Tahkim, Regülasyon, Finans Uyuşmazlıkları, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü.

Siber Sigortalarda Sigorta Teminatının Kapsamı ve İstisnaları

Arş. Gör. Asiye Karagöz
ORCID ID: 0000-0002-3064-0338
İnönü Üniversitesi

ÖZ

Siber sigorta ile bilgisayar tabanlı bir saldırı veya bir şirketin bilgi teknolojisi sistemlerinin arızalanması sonucunda birinci ve üçüncü taraf kayıpları için hazırlanan sigorta poliçelerine konu olur. Bu poliçelerde siber sigortaya özgü olan birbiri ile ilintili hata, birbirine bağlı güvenlik ve bilgi asimetrisinden oluşan üç risk grubu sigortalanır. Siber sigortalar geleneksel sigorta poliçelerinde yer alabileceği gibi ayrıca siber sigorta poliçesi şeklinde de görülebilir. Siber sigorta poliçelerine konu olan sigorta teminatının belirlenebilmesi için teminat kapsamı dışında bırakılan risklerin açıkça belirtilmesi gerekir. Ülkemizde sigorta genel şartlarında yer alan istisnalar ve sigorta şirketleri tarafından belirlenen istisnalar ile teminat kapsamı belirlenir. Genel olarak önceden bilinen olaylar-koşullar, kanuna aykırı eylemler, makul önlemler ve güvenlik yazılım güncellemesindeki ihmaller, suç sayılan, kötü niyetli ve kasıtlı yapılan eylemler, sosyal mühendislik ve sözleşmesel sorumluluk teşkil eden istisnalar birer kloz olarak düzenlenmektedir. Sunumumuzda siber sigorta teminatının kapsamı ve istisnaları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Siber Sigorta, Sigorta Tazminatı, İstisna Klozları

Sigorta Ettirenin Sigortalıyı Öldürmesine İlişkin TTK m. 1504/1'e Dair Eleştiri

Dr. Öğretim Üyesi Belin Köroğlu Ölmez
ORCID ID: 0000-0002-4071-4484
Hasan Kalyoncu Üniversitesi

ÖZ

Sigorta sözleşmelerine ilişkin genel hüküm niteliğindeki TTK m. 1429 uyarınca sigortacının sigorta tazminatını ödeme borcu; sigorta ettiren, sigortalı, lehtar veya bunların hukuken fiillerinden sorumlu olunanların ihmalleri ile rizikonun gerçekleşmesi halinde devam ederken; sigorta ettiren, sigortalı veya tazminat ödenmesini sağlamak amacıyla hukuken fiillerinden sorumlu olunanların rizikonun gerçekleşmesine kasten neden olması halinde sona erer. İlgili maddeyle amaçlanan husus, kişinin hukuka aykırı fiilleriyle gerçekleşen sonuçlardan faydalanmasının ve sigortanın haksız kazanç sağlama amacıyla kullanılmasının engellenmesidir. TTK m. 1429 ile saklı tutulan hayat sigortalarına ilişkin m. 1495, 1503 ve 1504/2 incelendiğinde; rizikonun gerçekleşmesinde kusurun varlığı halinde sigortacının bedel ödeme borcunun devam edeceği, ancak farklı ihtimallere göre sigortadan faydalanacak kişilerin değişeceği görülür. Nitekim m. 1504/2 uyarınca, kast veya ihmal ayrımına gidilmeksizin, lehtarın sigortalıyı öldürmesi veya öldürülmesine suç ortaklığı etmesi halinde sigortacının bedel ödeme borcu ortadan kalkmaz; ancak sigortalının mirasçıları üzerinden devam eder. TTK m. 1504/1'e göre ise sigorta ettirenin, sigorta bedelini elde etmek amacıyla sigortalıyı öldürmesi veya öldürülmesine suç ortaklığı etmesi halinde sigortacının bedel ödeme borcu ortadan kalkar. İlgili fıkranın, sigorta ettirenin lehtar olmadığı hallere ilişkin olduğu açıktır; zira aksi durumda uygulanacak olan hüküm m. 1504/2'dir. Hayat sigortalarında sigortadan faydalanacak kişi lehtar iken; kendisinin bilgisi veya dahli olmayan bir sebeple sigorta teminatından yararlanamaması ve sigortacının bedel ödeme borcunun sona ermesi söz konusu olmamalıdır. Sigortadan faydalanacak olan lehtarın sigortalıyı öldürmesi halinde dahi sigortacının bedel ödeme borcu ortadan kalkmazken; halihazırda sigortadan faydalanacak başka bir kişinin varlığına rağmen, sigorta ettirenin sigortalıyı öldürmesi ile bu borcun sona ermesi isabetli değildir. Bu nedenle TTK m. 1504/1 uyarınca sigortacının bedel ödeme borcunun varlığı ve hak sahibi olacak kimseye ilişkin esasın; lehtarın bilgisi olup olmamasına göre düzenlenmesi ve lehtarın bilgisi veya dahlinin varlığı halinde m. 1504/2'ye paralel hale getirilmesi daha isabetli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Ettiren, Lehtar, Sigortalının Öldürülmesi, Tazminat Ödeme Borcu, Rizikonun Gerçekleşmesinde Kusur

Sigorta Sözleşmelerinde Faize İlişkin Genel Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Demirci
ORCID ID: 0000-0001-6450-9824
Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZ

Ekonomi bilimi açısından faiz, bir borç anlaşmasının satışı sonucu elde edilen gelir ve üretim amaçlı girdi olarak kullanılan sermayenin gelir oranı olarak kabul edilirken; hukuk doktrininde faiz, belirli bir meblağın, bu meblağ alacaklısına sağladığı medeni semere, şeklinde tanımlanmaktadır. Faiz konusunu düzenleyen hükümler mevzuatımızda oldukça dağınık olup, 4721 sayılı Medeni Kanun, 6098 sayılı Borçlar Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gibi ana kanunlara serpiştirilmiştir. Adi işlerden farklı olarak ticari işlerde faiz, türleri, faiz oranları, bileşik faiz uygulaması, öngörülmese dahi faize hak kazanılması, daha yüksek oranda temerrüt faizi istenebilmesi gibi bazı özel durumlar arz etmektedir. Buna karşın sigorta sözleşmelerinde, sigorta konusuna, sigorta uyuşmazlığının türüne, taraflarına, ilgili genel şartlara vb. başkaca kıstaslara göre faiz konusu kendine has özellikleri haizdir. Bu kapsamda bildiride özetle, ticari işlerde faiz kavramına kısaca temas ederek, sigorta sözleşmelerinde sözleşme ve uyuşmazlık konusunun mahiyetine göre faizin hangi tarihten itibaren talep edilebileceği, hangi faiz türünün geçerli olduğu, faiz miktarının belirlenmesi konuları başta olmak üzere muhtelif meselelere yargı kararları çerçevesinde ışık tutulmaya gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ticari İş, Faiz, Sigorta Sözleşmesi, Bileşik Faiz.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Yasama Sürecine Katılımı

Dr. Öğretim Üyesi Abbas Kılıç
ORCID ID: 0000-0002-1279-4747
Atılım Üniversitesi

ÖZ

TBMM'nin çalışma düzeni üç temel ayak ile norm düzenine kavuşturulmuştur: "Anayasa, içtüzük ve kanunlar". Ancak bu normlarda bugüne kadar pek çok değişiklik yapılmış olmasına rağmen sivil toplum kuruluşlarının yasa yapma ve karar alma süreçlerine katılmaları konusunda bir düzenleme getirilmemiştir. Anayasa'nın 88. maddesinde de "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlığı altında "Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir" ifadesine yer verilerek, bu yetkinin özgülenmiş bir yetki olarak sadece milletvekilleri tarafından kullanılabileceği belirtilmiştir. Buna göre, Türkiye'de kanun yapım süreci "saf temsili demokratik sisteme" bağlı olarak yani milletvekilleri aracılığıyla, "temsili vekalet" yoluyla işlemektedir. Sivil toplumun yasama sürecine katılımı da doğrudan doğruya demokrasi kavramıyla ilişkilidir. Çünkü parlamentoların "müzakere" fonksiyonu ile tartışmalar yapması "aleni bir görüşme yöntemi"ni benimsemeleri halinde katılım sürecinin önemli bir adımı tamamlanmaktadır. Fakat bu müzakerelerin demokratik olabilmesi için iletişim kanallarının açık olması; sivil toplumun karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak düşünceyi açıklama özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün güvence altına alınması zorunludur. Bunun sonucu temsilcilerin tamamen bağımsız hareket etme yetenekleri sınırlanmakta seçmenlerin gözetimi altına girmektedirler. Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının yasama sürecine katılımı Anayasa Hukuku kitaplarında incelenen konular arasında yer almamaktadır. Bunun temelinde ise sivil toplum kuruluşlarının bir kanun teklifinde bulunma ya da kabul edilmiş bir kanunu yürürlükten kaldırma yetkisiyle donatılmamış olmaları yer almaktadır. Bu sebeple sivil toplum kuruluşlarının katılımı daha çok "seçilmiş temsilcileri etkileme, onları alacakları kararlar yönünden bilgilendirme ve temsilcilere kararlarını aldıkları sırada yardımcı olma" amacını taşır. Sivil toplum kuruluşlarının katılımı genellikle anayasalarda değil daha çok meclislerin çalışma yöntemini belirleyen içtüzüklerde düzenlenmiştir. Türkiye'de İçtüzükte bu yönde bir hükme de yer verilmemiştir. Fakat demokratik parlamentoların varlığı farklı seslerin dillendirilmesine ve dolayısıyla çoğulculuğun kurumsallaşmasına olanak tanıdığı için sivil toplum kuruluşlarının katılımına olanak yaratmakta ve bu katılımın sağlanmasına yönelik değişik araçlar geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yasama Yetkisi, Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları, Katılımcı Demokrasi, Yarı-Doğrudan Demokrasi.

Son Dönemlerde 1961 Anayasasına Getirilen Eleştiriler Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Fatih Özkul
Adalet Bakanlığı

ÖZ

Ülkemizde muhalefet görevini üstlenen altı partinin güçlendirilmiş parlamenter sistem çalışmasında 1961 Anayasası, "dar kalıplı ve "vesayetçi" biçiminde tanımlanarak eleştirilmiştir. Gerçekten de, siyasi parti temsilcilerinin hazırladığı güçlendirilmiş parlamenter sistemin ayrıntılarının anlatıldığı "Bilkent Deklarasyonunda" 1961 Anayasası ile ilgili ifadeler tartışmaya değer niteliktedir. Deklarasyon, 1961 Anayasasını tekrar gündeme getirmiştir. Kimi yazarlarca Türk tarihinin en ileri Anayasası olarak görülen 1961 Anayasası, özellikle bazı siyasetçiler tarafından Ülkenin sosyolojik unsurları ile bütünlük sağlayamadığı için eleştiri konusu yapılmıştır. Genel olarak konuya baktığımızda, 1961 Anayasası hakkında söylenmesi gereken ilk şeyin çoğulcu, özgürlükçü ve hukukun üstünlüğüne dayalı, demokrasi yönünde bugüne kadar yapılmış en iyi anayasa olduğudur. Ayrıca 1961 Anayasasında özellikle temel hak ve özgürlükler ile ilgili düzenlemeler incelendiğinde, çağdaşlarına göre de gayet iyi bir anayasa olduğu anlaşılmaktadır. 1961 Anayasasını daha iyi tanımak için getirdiği kazanımlar üzerinde durulmalıdır. Bu kazanımları şu ana başlıklar altında toplayabiliriz: - Öncelikle 1961 Anayasasını hazırlayan meclis atama ile değil seçim ile oluşturulmuştur. Bu sayede geniş bir temsiliyet sağlanmıştır. - Anayasada II. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan parlamenter sistem ve kuvvetler ayrılığı ilkelerine tamamen uyulmuştur. - Anayasaya ilk kez insan haklarına dayalı devlet anlayışı girmiş, temel hak ve özgürlükler devletin kuruluşunu düzenleyen esaslardan önce hüküm altına alınmıştır. - Demokrasi kültürü açısından değerlendirildiğinde, siyasi partiler ister iktidarda ister muhalefette olsunlar demokrasinin vazgeçilmez unsurları arasında yer almıştır. - 1961 Anayasası ile hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkeleri güçlendirilmiş, anayasa tarihimizde ilk kez Anayasa Mahkemesinin kuruluşu kabul edilerek kanunların yargısal denetimi sağlanmıştır. Bu doğrultuda Türk demokrasisi evrensel düzeye ulaşmıştır. - Anayasada Türkiye Cumhuriyeti'nin laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu kabul edilerek, çağdaşlaşmanın temeli olan din ve vicdan hürriyeti kabul edilmiştir. Yukarıda özetlediğimiz hususlara birçok başka başlık da eklemek mümkündür. Kanaatimizce 1961 Anayasası haksız şekilde eleştirilmemeli, aksine sağlamış olduğu kazanımlardan ders alınmalı, bıraktığı mirastan faydalanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anayasa, 1961 Anayasası, 1961 Anayasasına Getiriler Eleştiriler.

Sosyal İçerik Üreticilerinin Vergilendirilmesinde Özellik Arz Eden Durumlar

Arş. Gör. Burhanettin Onur Kireçtepe - Prof. Dr. Bernur Açıkgöz
ORCID ID: Arş.Gör. Burhanettin Onur Kireçtepe: 0000-0002-4485-3983
ORCID ID: Prof. Dr. Bernur Açıkgöz: 0000-0001-6040-4443

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ÖZ

Sosyal medya üzerinden sosyal içerik üreticiliği yaparak gelir sağlanması, özellikle internet ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile birlikte sürdürülebilir bir iş modeli haline gelmiştir. Bireyler ve hatta kurumlar sosyal medya üzerinden yayın yaparak sosyal medyayı hem bir reklam mecrası haline getirmiş hem de bu sayede özellikle internete erişimi olan ve sosyal medya kullanımı yüksek bireyleri hedefleyen markalar bu reklam mecrasını etkili bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Sosyal medyadan yayın yaparak gelir elde edilmesi için farklı metotlar kullanılmaktadır. Bunlardan ilki sosyal medya platformlarının yayın yapan (influencer, youtuber, vb.) kişilere kendi reklam gelirlerinden pay vermeleridir. Bir diğer yöntemde ise ürünün reklamını yapmak isteyen firmalar doğrudan içerik üreticilerine ulaşarak bir ücret karşılığında ilgili ürünün veya firmanın reklamını yaptırtmaktadır. Bir diğer yöntem olarak ise, firmalar reklamını yaptırmak istedikleri ürün için ücretsiz bir örneğini göndermekte ve kişilere başka bir ödeme yapmamaktadır. Bu üç iş yönteminden de gelir elde edenler, belli şartlar altında 2022 yılında Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklikle "Sosyal İçerik Üreticiliği ile Mobil Cihazlar İçin Uygulama Geliştiriciliğinde Kazanç İstisnası" kapsamına dahil edilmişlerdir. Bu çalışmada her üç tip gelir elde edilme yöntemi kapsamında farklılıklar incelenecektir. Bu istisnanın kapsamı ve özellik arz eden durumların analizi yapılacak ve istisna kapsamında değerlendirilmek için yapılması gereken uygulamalara da açıklık getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal İçerik Üreticilerinin Vergilendirilmesi, Sosyal İçerik Üreticiliğinde Kazanç İstisnası, Sosyal Medyanın Vergilendirilmesi.

Sosyal Politikanın Neoliberal Dönüşümü

Arş. Gör. Alev Gümüş Ömeroğlu
ORCID ID: 0000-0003-3341-4931
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Dünyada sosyal politika kavramı 19.yüzyıl ortalarından itibaren sanayi devrimi ile işçi sınıfının olumsuz çalışma koşullarını ve iş ilişkilerini düzenlemeye yönelik politika anlayışının ifadesi olarak ortaya çıkmıştır. Refah devleti ile birlikte ise kavramın kullanım alanı yaygınlaşmış, "sosyal vatandaşlık", "sosyal eşitlik" ve "sosyal adalet" anlayışı ile bütünleşen bir politika niteliğine bürünmüştür. Devlet bu doğrultuda sosyal adaletin sağlanmasında müdahale edicidir, sermaye ve işçi sınıfı arasındaki sınıf çatışmasını dengeleyici rol oynar. İş hukuku, sözleşme ilişkilerinde işçinin korunmasına yönelik emredici hükümlerle fiili eşitsizliklerin önüne geçmeye yönelik hükümlerle müdahaleci devlet aracı konumundadır. Bugün ise sosyal politika şekil değiştirmiş, üzerinde yükseldiği anlamını ve işlevini kaybetmiştir. Neo-liberalizmin kendinden önceki tüm politikalar üzerinde üstünlük kurmasıyla, üretim siyaseti, tüm dünya genelinde neo-liberal sosyal politikanın izlerini taşır hale gelmiştir. Bu dönemin iş hukuku ve sosyal politika araçları yeni sermaye birikim rejiminin ihtiyaçlarını doğrultusunda gelişmiştir. Esnekleşme, güvencesiz çalışmanın önünü açan iş yasaları, yargıya erişimin paralı hale getirilmesi gibi temel dönüşümler bu dönemin ayırıcı özelliğidir. Bu çalışmada sosyal politikanın zaman içerisinde sürekli değişen dönüşen bir olgu olmasından hareketle, ortaya çıkışından günümüze temel dönüşüm dinamikleri ele alınmıştır. Anılan çaba içerisinde günümüzde sosyal politikanın konusu olan yoksulluk ve işsizlikle ilgili çözüm önerilerinin sorunların ortadan kaldırılmasından ziyade, sorunların sonuçlarının telafisi üzerinden şekillenir durumda olduğu ve bu telafi yöntemlerinin neo-liberal iş piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda hayata geçer hale geldiği değerlendirmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Politika, Fordizm, Neo-Liberalizm, İş Hukuku

Taşınır Satışını Aşan Prefabrik Yapıların Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Selin Sert Sütçü - Arş. Gör. Edanur Çomaklı
ORCID ID: Doç. Dr. Selin Sert Sütçü: 0000-0001-7483-6394
ORCID ID: Arş. Gör. Edanur Çomaklı: 0000-0003-1864-2944
Akdeniz Üniversitesi

ÖZ

Prefabrik yapılar ülkemizde özellikle son yıllarda sosyal, ekonomik ve hukuki alanlarda oldukça önemli bir rol oynamaktadır. O kadar ki prefabrikasyon teknolojisinin gelişmesiyle birlikte başta barınma ihtiyacı olmak üzere en gerekli olanından en lüksüne kadar günlük ihtiyaçların büyük bir kısmı artık kolaylıkla analiz edilerek boyutlandırılma imkânına sahip olan prefabrik yapılar ile karşılanabilmektedir. Sanayi amaçlı yapılarda kullanılan prefabrik yapılar bugün ülkemizde birçok ihtiyacın karşılanmasında kullanılma düşüncesiyle inşa edilmekte ve böylelikle yeni bir yaşam tarzı oluşturulmaya başlanmaktadır. Bu kapsamda kurulu bir şekilde nakledilmeyi konu alan prefabrik yapı teslimine ilişkin sözleşmelerde ağırlıklı olarak teslimin ve mülkiyetin geçirilmesinin taahhüt edildiği dikkate alındığında burada ilk bakışta bir taşınır satış sözleşmesinin varlığı gündeme gelmektedir. Ancak günümüzde gerek sipariş usulüyle yapılan prefabrik yapılardaki bireysellik gerekse de çeşitli güçlendirme teknikleri başta olmak üzere ayrıntılı montaj detaylarına ihtiyaç duyabilen prefabrik yapılardaki ciddi emek sarfı dikkate alındığında; prefabrik yapıların ön üretimli yapılar şeklinde tanımlamasının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle prefabrik yapının yalnızca kurulu bir vaziyette montaj alanına taşınabilen fabrikasyon ürün olarak değil de ciddi emek sarfı kullanılarak da meydana getirilebilen yapı şeklinde değerlendirilmesi konusu gündeme gelebilecektir. Bu durum ise taşınır satışını aşan nitelikteki prefabrik yapıların hukuki niteliğinin değerlendirilmesi ihtiyacını gündeme getirmiştir. Günümüzde yapılan sözleşmelerin, birçok tip sözleşmeye vücut verebileceği gerçeği dikkate alındığında sözleşmeleri bugün yalnızca tek bir tip sözleşme olarak nitelendirmek oldukça zorlaşmıştır. Bu kapsamda çalışmamız, taşınır satış sözleşmesini aşan prefabrik yapılara ilişkin olarak uygulamada, aslında teorik temelleri olmayan bir takım ara çözümlerin bulunması zorunluluğundan kaynaklanan değerlendirmelerden ibarettir. Kısaca bu çalışma prefabrik yapı teslimine ilişkin sözleşme yapacak olan kişilerin meydana getirdikleri sözleşme ile sahip oldukları hakları ve sorumlulukları bilmeleri noktasında da yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Prefabrik, Prefabrik Yapı, Taşınır Satış Sözleşmesi, Eser Sözleşmesi, Değerlendirme.

Taşınmaz Mallara İlişkin İdari Davalar İçin Öngörülen Özel Yetki Kuralının Uygulanmasından Doğan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Yılmaz
ORCID ID: 0000-0002-5617-9690
Ankara Üniversitesi

ÖZ

İdari yargıda "yetki kuralları", esasen 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (İYUK), istisnaen de diğer kanunlarda yer almaktadır. İdari davalarda "genel yetki kuralı", İYUK m.32'de belirlenmiş; İYUK m.33 ila m.37 arasında ise çeşitli "özel yetki kuralları" öngörülmüştür. "Özel yetki kuralı"nın varlığı hâlinde "genel yetki kuralı"nın uygulanma kabiliyetini yitirdiği idari yargılama usulünde, yetkinin "kamu düzeninden" olduğu da açıkça hüküm altına alınmıştır. Bilhassa "taşınmaz mallara ilişkin davalarda" özel yetkiyi düzenleyen İYUK m.34/1 hükmünün anlam ve kapsamının muğlaklığından kaynaklı olarak uygulamada yaşanan tereddütler/sorunlar dikkat çekicidir. Nitekim, "İmar, kamulaştırma, yıkım, işgal, tahsis, ruhsat ve iskan gibi taşınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasında veya bunlara bağlı her türlü haklara veya kamu mallarına ilişkin idari davalarda yetkili mahkeme taşınmaz malların bulunduğu yer idare mahkemesidir." şeklinde kaleme alınan mezkûr düzenlemede; gerek kullanılan "gibi" edatından gerek "bunlara bağlı her türlü haklara" ibaresinden dolayı, hükmün anlam ve kapsamının belirlenmesinde ciddi tereddütler gündeme gelmektedir. Bu noktada, -"usul ekonomisi" ilkesini teminen- "taşınmaz malın bulunduğu yer idare mahkemesi"ni yetkili kılan bahse konu "özel yetki kuralı"nın, "doğrudan" taşınmazla ilgili idari işlemlere (imar planı, yapı ruhsatı, yapı kullanma izni vs.) karşı açılan idari davalarla sınırlı bir uygulama alanına mı sahip olduğu; yoksa taşınmaz üzerinde "ticari ve mesleki faaliyette bulunma hakkı" da dâhil olmak üzere, taşınmaz mallara bağlı her türlü haklara (kamu hizmeti ruhsatı, kolluk ruhsatı vs.) ilişkin idari davaların tamamını mı kapsadığı tartışmaya açıktır. Öte yandan, söz konusu "özel yetki kuralı" uyarınca idari dava açıldıktan sonra, "il" sınırlarında veya mahkemelerin yargı çevresinde değişiklik yapılması sonucunda "taşınmazın bulunduğu yer"in değişmiş olması durumunda, yetki kuralının mahiyeti ve "kamu düzeninden" sayılması nedeniyle, davanın açıldığı mahkemenin "yetkisiz" hâle gelmesi de "makul sürede yargılanma hakkı"nın ihlaline yol açma potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. İşte bu çalışmada/bildiride, anılan "özel yetki kuralı"nın uygulanmasına ilişkin idari yargı kararlarının sistematik tasnifi/analizi çerçevesinde, "hak arama hürriyeti" ve "adil yargılanma hakkı"nı da ilgilendiren mezkûr mesele irdelenerek, çözüm önerilerinde bulunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İdari Dava, Yetki, Genel Yetki, Özel Yetki, Taşınmaz Mallar.

TBK m. 355 Uyarınca Yeniden Kiralama Yasağının Kapsamı ve Yaptırımının Hukuki Niteliği Üzerine Değerlendirmeler

Arş. Gör. Dr. Esma Elif Şafak Sarıkaya
ORCID ID: 0000-0002-9113-2484
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracıyı koruyucu nitelikteki özel hükümlerden biri TBK m. 355'te düzenlenen yeniden kiralama yasağıdır. Hükme göre kiraya veren, gereksinim, yeniden inşa ve imar sebepleriyle kiralananın tahliyesini sağladığı takdirde haklı sebep olmaksızın kiralananı üç yıl geçmedikçe eski kiracısından başkasına kiralayamaz. Aksi takdirde kiraya veren, eski kiracısına son kira yılında ödenmiş olan bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere tazminat ödemekle yükümlü olur. Hükümde öngörülen kiralananın boşaltılmasının sağlanması şartının kapsamı tartışmalıdır. Yargıtay, kiraya verenin tahliye davası açmasını ve taşınmazın yargı kararı veya icra marifetiyle tahliye edilmiş olmasını TBK m. 355 uyarınca tazminat yükümlülüğünün doğması için gerekli görmektedir. Oysaki hükmün lafzı, kiraya veren tarafından herhangi bir şekilde "kiralananın boşaltılmasının sağlanması"nın, kiraya verenin tazminat yükümlülüğünün doğması için yeterli olduğu şeklinde anlaşılmaya elverişlidir. Hüküm, taşınmazı sonradan edinen (yeni) malik tarafından kiralananın boşaltılmasının sağlanmasının, yasağın kapsamına girip girmediği hususunda da tereddüt yaratmaktadır. Nitekim hükmün yalnızca "kiraya veren"in yeniden kiralama yasağına ilişkin olacak şekilde düzenlenmesi, uygulama alanının kira sözleşmesini yapan malikin durumuyla sınırlı olduğu izlenimi doğurmaktadır. Ancak söz konusu düzenlemenin, TBK m. 310 uyarınca yeni malikin kira sözleşmesinin tarafı olacağı hükmüyle birlikte değerlendirilmesi neticesinde farklı bir sonuca varmak mümkündür. Hükmün kapsamına ilişkin tartışmaların, hükmün amacı ve öngörülen yaptırımın hukuki niteliği çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. TBK m. 355'f. 3'te "tazminat" ibaresi kullanılmış olmakla birlikte öğretide ağırlıklı görüş, yasağa aykırılık halinde kiraya verenin en az bir yıllık kira bedelini ödeme yükümlülüğünün bir medeni ceza teşkil ettiği yönündedir. Yaptırımın hukuki niteliği çerçevesinde, hükme aykırılığı cezalandırma amacı güttüğü kabul edilen "en az bir yıllık kira bedelinin ödenmesi yükümlülüğü"nün kiracının uğradığı zararın tazminiyle olan ilişkisinin değerlendirilmesinde yarar bulunduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeniden Kiralama Yasağı, Kiralananın Boşaltılması, Medeni Ceza, Özel Hukuk Cezası, Cezai Tazminat

TBK m. 420, II' nin İş Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Bakımından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Alper Tunga Küçük
ORCID ID: 0000-0003-4607-8383
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri (HUAK m. 1, II) iş uyuşmazlıklarının arabuluculuk yolu ile çözülmesi mümkündür. Arabuluculuk faaliyeti sonucu içeriği taraflarca belirlenen anlaşma, taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır (HUAK m. 18, I). Tarafların arabulucu önünde anlaşması genellikle karşılıklı tavizler vermeleri yoluyla söz konusu olur. İş uyuşmazlıkları bakımından ise işçi ile işverenin arabulucu önünde anlaşması, çoğunlukla işçinin çeşitli haklarından vazgeçmesi ile mümkün olmaktadır. Bu tebliğin konusunu, işçinin çeşitli haklarından vazgeçmesini içeren anlaşma belgeleri bakımından TBK m. 420, II hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı oluşturmaktadır. Bu hükme göre, "işçinin işverenden alacağına ilişkin ibra sözleşmesinin yazılı olması, ibra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmiş bulunması, ibra konusu alacağın türünün ve miktarının açıkça belirtilmesi, ödemenin hak tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılması şarttır. Bu unsurları taşımayan ibra sözleşmeleri veya ibraname kesin olarak hükümsüzdür". Söz konusu düzenlemenin arabuluculuk anlaşma belgeleri bakımından uygulama alanı bulup bulmayacağı konusunda, öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bölge adliye mahkemelerinin ve Yargıtay'ın bazı kararlarında anlaşma belgesi, TBK m. 420, II çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bununla birlikte Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 07.02.2022 tarihinde farklı yönde bir karar vermiştir (E. 2022/436 K. 2022/1380). Bu karara göre, arabulucu önünde yapılan anlaşmada TBK m. 420'nin uygulanması hâlinde, tarafların arabuluculuk yoluyla anlaşması imkânsız hale gelir. Nitekim HUAK m. 18, V'te, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılamayacağı öngörülmüş olup, buna göre ibraya ilişkin düzenlemelerden hareketle arabuluculuk anlaşma tutanağının geçerliliği değerlendirilemez. Tebliğde, Yargıtay'ın bu kabulünün yerinde olup olmadığı öğretideki farklı görüşler, TBK m. 420, II'nin niteliği, arabuluculuğa hâkim olan ilkeler ve iş hukukunun yapısı ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Arabuluculuk; Anlaşma Belgesi; İş Uyuşmazlıkları; TBK m. 420,ıı

Teknolojik Kamu Düzeni Üzerine Bir İnceleme: İnternet Yayın Platformu İçeriklerinin Denetimi

Dr. Öğretim Üyesi Hulüsi Alphan Dinçkol
ORCID ID: 0000-0001-5698-4449
Maltepe Üniversitesi

ÖZ

İçinde bulunduğumuz çağ yaşamın tüm alanlarını etkilediği gibi, kamu düzenini de etkilemekte ve hatta şeklini değiştirmektedir. Kamu düzeninin klasik unsurlarındaki değişimin yanı sıra, kamu düzeninin yeni unsurları da ortaya çıkmaktadır. Teknolojik kamu düzeni de bunlardan birisidir. Teknolojinin gelişmesi ile elektronik olarak sunulan hizmetlerin türü ve sayısı giderek artmaktadır. Kimi durumlarda teknolojik gelişmelerle evirilen hizmetlerden toplum olumsuz olarak da etkilenebilmektedir. İşte bu olumsuzlukların yaşanmadan önlenmesi bakımından idari kolluk faaliyetine ihtiyaç duyulması kaçınılmaz olmaktadır. Teknolojik kamu düzeninin korunması bakımından birden fazla düzenleyici ve denetleyici kurumun özel idari kolluk görev ve yetkileri bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda hizmetlerinden toplumun çoğu kesiminin yararlandığı internet yayın platformları da, teknolojik kamu düzeni içerisinde denetime tabi tutulmaktadır. 2019 yılında yürürlüğe giren "Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik", uzun süredir denetimin dışında tutulan bu alanı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun denetim yetkisi içerisine almıştır. Bu düzenleme ile denetimsiz olarak düşünülen bir alanın denetime kavuşturulduğu belirtilse bile, internet üzerinden yayın yapan bu platformlara ağır bir sansürün uygulanabileceği endişesi de beraberinde gelmiştir. Dolayısıyla RTÜK'ün ilgili platformlarda yayınlanan içeriklerin denetimine ilişkin yetkilerini kullanırken yapacağı inceleme önem arz etmektedir. RTÜK bu yetkilerini kullanırken hem ulusal hem de uluslararası topluma ait değerler ve hukuk kuralları bağlamında nasıl inceleme yapacağını, vereceği kararlar ile ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik Kamu Düzeni, İnternet Yayın Platformu, Düzenleyici ve Denetleyici Kurum, Özel İdari Kolluk, Bağımsız Karar Alabilme Yetkisi

Teletıp Uygulamasına Konu Olabilecek Tıbbi Edimler

Doç. Dr. Nurcihan Özdoğan
ORCID ID: 0000-0001-8678-6259
Çukurova Üniversitesi

ÖZ

En basit anlatımla teletıp (telemedizin/telemedicine), bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılarak sağlık profesyonelleri tarafından uzaktan sağlık hizmeti sunumu olarak ifade edilebilir. Teletıp ile ilgili çok çeşitli tanımlar yapılmakta olup, bunun en önemli nedeni teletıp uygulamalarının bugün sunduğu olanaklar yelpazesidir. Teletıp ve e-sağlık terimleri iç içe geçmiş olup, çoğu durumda eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. E-sağlık, tıbbi bakımdaki tüm elektronik uygulamaların bir arada gruplandırıldığı genel bir terimdir. Teletıp ve telesağlık terimlerinin de genellikle birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir. Telesağlık, teletıp uygulamalarını da kapsayan geniş bir alandır. Teletıp, (çoğunlukla) hasta ve hekim arasındaki tıbbi uygulamalara işaret ederken, telesağlık ise sağlıkla ilgili ancak tıbbi olmayan uygulamaları da kapsayan geniş bir yelpazeye benzetilebilir. Covid-19 virüsü nedeniyle ortaya çıkan pandemi sürecinde tüm sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de uzaktan hizmet sunumu artış göstermiştir. Bununla birlikte teletıp uygulaması her ne kadar pandemi sürecinde güncel hale gelmiş olsa da, kökeni 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Türkiye'de çeşitli teletıp uygulamaları yapılsa da, bu uygulamaların yasal bir dayanağı bulunmamaktadır. Oysa Avrupa'da birçok ülkede başta Almanya olmak üzere teletıp uygulamalarının yasal dayanağı bulunmaktadır (29 Aralık 2015'te yürürlüğe giren ve E-Sağlık Yasası olarak adlandırılan "Gesetz für sichere digitale Kommunikation und Anwendungen im Gesundheitswesen" ve Sosyal Güvenlik Kanunu –SGB V, § 87 Absatz 2a). Türkiye'de, bu yaşanan gelişmelere paralel olarak 10.02.2022 tarih ve 31746 sayılı Resmi Gazete'de Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) yayımlanmıştır. Ancak söz konusu Yönetmelik birçok noktada yetersiz kalmaktadır. Özellikle Yönetmelik m.7 hükmünde çok genel bir anlatımla hangi sağlık hizmetlerinin uzaktan verilebileceği düzenlenmiştir. Teletıp uygulamasında hizmet sunumu sadece hekimler tarafından değil ilgili diğer sağlık meslek mensupları tarafından da gerçekleştirilebilecektir. Zira hem teletıp tanımlarında hem de Yönetmelik kapsamında hekim ifadesi yerine sağlık profesyonelleri ya da sağlık meslek mensupları ifadeleri kullanılmaktadır. Bununla birlikte sunum kapsamında hekimler tarafından uzaktan sağlık hizmeti verilmesi durumunda söz konusu olabilecek tıbbi edimler ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teletıp, Telesağlık, Uzaktan Sağlık Hizmeti, Tıbbi Edim, Pandemi.

Tescilsiz Marka Sayılabilme Koşulları

Doç. Dr. Pelin Karaaslan
ORCID ID: 0000-0001-5695-192X
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Sınai Mülkiyet Kanununda (SMK) tescilsiz markaların yararlanabileceği oldukça sınırlı sayıda hüküm bulunmaktadır; zira bu markalar esasen Türk Ticaret Kanunu m. 54 vd. hükümler ile korunmaktadır. Tescilsiz marka kavramından ne anlaşılması gerektiği ise mevzuatta ifade edilmemiştir. Bu bakımdan "bir mal/hizmet için ilk kez kullanılan ve SMK m. 4 uyarınca marka sayılabilecek işaretlerden olan her işaret tescilsiz marka korumasından yararlanabilir mi, yoksa tescilsiz marka olabilmenin gerektirdiği ek koşullar var mıdır?" sorusu yanıtlanmalıdır. Her ne kadar SMK, marka olabilmenin şartları ile tescil edilebilme şartlarını birbirinden ayırmışsa da tescile ilişkin mutlak engeller tescilsiz markalar bakımından da gözetilmelidir. Esasen marka sayılabilecek nitelikte olmakla beraber sicilde açık ve kesin bir şekilde gösterilme şartını teknik olarak karşılayamadıkları için tescil edilebilmeleri önünde engel bulunan koku ve tatlar ise işletmesel kökene işaret ettikleri takdirde tescilsiz marka korumasından yararlanabilmelidir. Öte yandan SMK m. 6/3'te yer alan "tescilsiz bir marka veya ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret için hak elde edilmişse" ifadesi gösteriyor ki tescil edilmeyen her marka değil, yalnızca üzerinde hak elde edilebilmiş olanlar tescilsiz marka korumasından yararlanmaktadır. Söz konusu hak ediş, işaretin bir markanın sahip olması gereken temel fonksiyonları elde edebilecek kadar piyasada kullanılmış olmasından ileri gelmektedir. Bahsi geçen kullanım, somut ayırt ediciliği olmayan bir işaretin marka olarak kabul görmesinin gerektireceği kadar yoğun olmak zorunda değildir. Ancak işaret, hitap ettiği kesimin "önemsiz sayılmayacak bir kısmının" gözünde kaynak gösterme fonksiyonunu tam anlamıyla sağlayacak kadar Türkiye'de kullanılmış olmalıdır. Dolayısıyla işaret oldukça orijinal bile olsa, belirli süre ve sıklıkta kullanılarak halk nezdinde kendini marka olarak kabul ettirebilmelidir. Kanımızca işaret sahibinin işareti kendi kullanmak yerine lisans yoluyla birbirinden farklı işletmelere kullandırtması, tescilsiz marka olabilmenin gerektirdiği kaynak gösterme fonksiyonunu zayıflatmaktadır. Öte yandan ilgili tüketicinin gözündeki marka algısını ortadan kaldıracak ölçüde tescilsiz markanın kullanımına ara verilmişse, tescilsiz hak koruması sona ermelidir. Tescilli markadan farklı olarak "haklı sebeple kullanmama" savunması dikkate alınmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sınai Mülkiyet Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Tescilsiz Marka

Tevdi Yerinin Belirlenmesinde ve Tevdi Edilemeyecek Eşyanın Satılmasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Arş. Gör. Dr. Fatih Tahiroğlu
ORCID ID: 0000-0002-6382-4942
İstanbul Üniversitesi

ÖZ

Alacaklının temerrüde düşmesi hâlinde, borçlunun teslim edeceği eşyayı tevdi ederek borcundan kurtulabilme hakkı vardır (TBK m. 107/1). Ayrıca bazı durumlarda, borçlu, hâkimin izniyle eşyayı sattırıp bedelini tevdi edebilme hakkına da sahiptir (TBK m. 108). Tevdi yerinin belirlenmesi talebi ve tevdi edilemeyecek eşyanın satılması talebi bir çekişmesiz yargı işidir (HMK m. 382/2-d-3). Çekişmesiz yargı işlerinde, aksine bir hüküm olmadığı müddetçe sulh hukuk mahkemesi görevlidir (HMK m. 383). Doktrinde de, hem tevdi yerinin belirlenmesinde hem de tevdi edilemeyecek eşyanın satılmasında görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu ifade edilmektedir. Ancak bazı yargı kararında, somut olay bakımından tevdi yerinin belirlenmesi talebinin ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi olduğu ve dolayısıyla asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmektedir. Buna karşılık, bazı yargı kararlarında, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerinin sayıldığı ve tevdi yerinin belirlenmesinin söz konusu işler arasında yer almadığı, dolayısıyla tevdi yerinin belirlenmesi talebinde sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmektedir. Kanaatimizce ise, gerek tevdi yerinin belirlenmesi gerekse de tevdi edilemeyecek eşyanın satılması özel bir mahkemenin görev alanına giriyorsa, o özel mahkemeden talepte bulunulmalıdır. Eğer söz konusu işler özel bir mahkemenin görev alanına girmiyorsa, görevli mahkeme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 383. maddesi gereği sulh hukuk mahkemesidir. Öte yandan, çekişmesiz yargı işlerinde, aksine bir düzenleme bulunmadığı müddetçe, talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi yetkilidir (HMK m. 384). Tevdi yerinin belirlenmesinde ve tevdi edilemeyecek eşyanın satılmasında ise, Türk Borçlar Kanunu'nun 107. maddesinin ikinci fıkrası gereği ifa yeri mahkemesi yetkilidir. Ancak doktrinde bir görüşe göre, tevdi edilemeyecek eşyanın satılmasında, edim konusu eşya başka bir yerde bulunuyorsa, gereksiz masrafları önlemek amacıyla, o yerdeki hâkimin de yetkili olduğunun kabul edilmesi gerekir. Kanaatimizce ise, tevdi edilemeyecek eşyanın satılmasında edim konusu eşyanın bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu kabul edilemez. Zira söz konusu mahkemenin yetkili olduğuna dair kanunî bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alacaklı Temerrüdü, Tevdi Yerinin Belirlenmesi, Çekişmesiz Yargı İşi, Görevli Mahkeme, Yetkili Mahkeme

Tıbbi Müdahalelerde Endikasyon Koşulu

Dr. Öğretim Üyesi Maral Törenli Çakıroğlu
ORCID ID: 0000-0002-4327-4576
Haliç Üniversitesi

ÖZ

Kural olarak yapılan her türlü tıbbi müdahale insanın yaşam hakkına ve vücut bütünlüğüne ihlal teşkil etmekte olup, hukuka aykırıdır. Bu bağlamda tıbbi müdahaleler özel hukuk bakımından kişilik değerlerine aykırı olup, ceza hukuku bakımından ise taksirle veya kasten yaralama şeklinde değerlendirilebilirler. Herhangi bir tıbbi müdahalenin hukuka uygun kabul edilebilmesi birtakım koşulların varlığına bağlıdır. Bunlar; tıbbi müdahalenin uzman bir sağlık personeli tarafından yapılmış olması, hastanın yapılacak müdahale hakkında yeterli ölçüde bilgilendirilmiş olup rızasının alınmış olması (aydınlatılmış onam), yapılacak müdahalenin tıbbi olarak gerekli olması ve son olarak da hekimin özenli davranması şeklinde sıralanmaktadırlar. Bu koşullardan en önemlisi şüphesiz tıbbi zorunluluk yani "endikasyon" koşuludur. Hekimin müdahalesini hukuka uygun hale getirecek olan, bu eylemin amacının hastayı tedavi etmek ve iyileştirmeye çalışmaktır. Aksi taktirde ceza hukuku anlamında bu eylem taksirle yaralama hatta kasten yaralama veya adam öldürme suçlarından birisini oluşturabilir. Beklenen ideal, bu koşulların tamamının birlikte var olmasıdır. Ancak, tıbbi müdahalelerin ve şartların çeşitliği nedeni ile bu koşullar bazen birbirleriyle yarışmaktadırlar. Öyle ki, acil müdahalelerde hekim hastanın rızasını alamamakta fakat endikasyon koşuluna dayanarak harekete geçmektedir. Başka durumlarda da endikasyon koşulu tıbbi endikasyon olarak değil sosyal ya da psikolojik endikasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda öncelikli olarak tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk koşullarından bahsedilip, özellikle endikasyon koşulu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydınlatılmış Onam, Tıbbi Müdahale, Endikasyon, Hukuka Aykırılık.

Ticari Sır Korumasında Kaçınılmaz İfşa Doktrini

Dr. Öğretim Üyesi Özgür Öztürk
İTÜ İşletme Fakültesi

ÖZ

TRIPS anlaşması üye devletlere haksız rekabete karşı etkin koruma çerçevesinde, açıklanmamış bilgilerin korunması yükümlülüğünü de getirmiştir. Ancak korumanın yöntemi ve detayları ülkelerin iç hukuklarına bırakılmıştır. Kimi ülkeler konuyu genel haksız fiil esasları kapsamında ele alırken, bazıları özel haksız rekabet düzenlemelerini benimsemiştir. Bazı ülkelerde ise ticari sır korumasına ilişkin özel kanunlar bulunmaktadır. Benimsenen yaklaşım ne olursa olsun ihtiyati tedbirler ve ticari sırrın sahibinin menfaatine zarar veren davranışların men'i vazgeçilmez hukuk politikası araçları olmaktadır. Ticari sır sahibi öncelikle söz konusu bilginin sır olduğunu göstermelidir. İhtiyati tedbir talebinde başarıya ulaşabilmek için de sırrın rızası dışında elde edildiğini, açıklama veya kullanma riskini de yaklaşık olarak ispat etmesi gerekir. Sır sahibinin bu ispat yükünü ne derece yerine getirdiği değerlendirmesi yapılırken geliştirilmiş olan bir yöntem de kaçınılmaz ifşa doktrinidir. Bu doktrin Amerika Birleşik Devletleri'nde özellikle rekabet etmeme yükümlülüğü bulunmayan ve fakat sırları koruma borcu altında olan eski çalışanların yeni istihdamlarını önlemek için başvurulan bir araçtır. Örneğin eski çalışanın daha önceden öğrenmiş olduğu ticari sırları kullanmadan yeni işyerindeki işini yapabilmesi mümkün değilse, iradesi bu yönde olmasa bile, sırrın kaçınılmaz olarak ifşa edilmiş (kullanılmış) sayılacağı kabul edilmektedir. Böylelikle işverene sırrının açıklandığı ya da kullanıldığı konusunda kesin bir delil gösterme zorunluluğu olmadan fiili bir karineye dayanarak ihtiyati tedbir alabilme olanağı tanınmaktadır. Öte yandan konu emeğin serbest dolaşımı ve çalışanların ekonomik özgürlükleri ile yakından ilgilidir. Özellikle iş mevzuatında çalışanlarla yapılabilecek rekabet yasağı sözleşmelerine işverenler aleyhine kısıtlamalar getiren hukuk sistemlerinde böyle bir fiili karineye dayanarak ihtiyati tedbir alınıp alınamayacağı konusu menfaatler dengesi bakımından değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Ayrıca bu düzenlemelerin haksız rekabet hükümleri karşısındaki durumu ve uygulanabilirliği tartışmaya değer bir konudur. Eski çalışanlar dışında ticari sırların rıza dışında kullanıldığı iddialarında da kaçınılmaz ifşa yaklaşımının uygulama alanı bulacağını kabul etmek gerekir. Bu konudaki zengin uygulama eski ortaklar, sırrın açıklandığı lisans alanlar ve alt yükleniciler ile ortaya çıkabilecek ihtilaflara da ışık tutabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ticari Sırlar, Kaçınılmaz İfşa, Çalışma Hürriyeti, Haksız Rekabet, Rekabet Yasağı

Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Bakımından Mobese ve Kişisel Veri Dengesi

Öğr. Gör. Simge Nil Yurtseven
ORCID ID: 0000-0003-1010-2679
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

ÖZ

Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu A.Ş.'nin kısaltılmış hali olarak günlük dilimize giren MOBESE kameraları adeta her köşe başında bizi izlemekte, kayıt altına almaktadır. Söz konusu kayıtlar, özellikle trafikte meydana gelen kazalar bakımından delil niteliğinde kullanılmakla birlikte başkaca birçok suçun failinin yakalanmasına da yardımcı olmaktadır. Ancak kolluğun adli veya önleyici amaçla kişisel veri toplamasında kullandığı mevzuat hükümleri karşısında MOBESE'ler yönünden bulunan hukuki boşluklar, akıllara birçok soru işareti getirmektedir. Her ne kadar güvenlik amaçlı gözetim aracı olarak kullanılsa da, "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi"nin kişisel veri olarak sürekli kayıt altına alınması; konunun Türk Ceza Kanunu ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu bakımından incelenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Çalışmamızda özellikle trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu özelinde MOBESE kayıtları ve kişisel verilerin korunmasında ülkemizde yaşanan ihlal ihtimalleri değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu, Kişisel Veri, Mobese

TTK m. 439 Uyarınca Azınlık Tarafından Yapılan Özel Denetim İsteminin Hukuki Niteliği

Dr. Seda Seyman
ORCID ID: 0000-0002-6568-9609
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

ÖZ

Türk Ticaret Kanunu'nun 438'inci maddesine göre, her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olması halinde ve bilgi alma veya inceleme hakkını daha önce kullanılmış olması şartıyla, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, genel kurul gündeminde yer almasa dahi genel kuruldan isteyebilir. Genel kurulun pay sahibi tarafından yapılan özel denetim istemini onaylaması halinde, şirket yahut her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını talep edebilecektir. Genel kurul tarafından özel denetim talebinin reddedilmesi halinde ise Türk Ticaret Kanunu'nun 439'uncu maddesinin uygulanması gündeme gelecek ve özel denetim isteminin şekli ve maddi koşulları değişecektir. Genel kurul tarafından özel denetim talebinin genel kurulda kabul edilmesi halinde her bir pay sahibi veya şirket yönetim kurulu mahkemeye başvurma imkanına sahip iken; genel kurulda özel denetim talebinin reddedilmesi halinde sadece azınlığa mahkemeden özel denetçi atanmasını talep etme hakkı tanınmış ve neticede ortaya bir azınlık hakkı çıkmıştır. Özel denetim isteminin genel kurul tarafından reddedilmesi halinde mahkemeye azınlık pay sahipleri tarafından yapılan başvurunun hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Doktrinde, Türk Ticaret Kanunu'nun 439'uncu maddesi uyarınca azınlık tarafından yapılan özel denetim isteminin hukuki niteliği konusunda delil tespiti, tedbir talebi niteliği, eda davası, kendine özgü bir talep ve çekişmesiz yargı işi başta olmak üzere çok sayıda görüş ileri sürülmüştür. Çalışmamızda, Türk Ticaret Kanunu'nun 439'uncu maddesi uyarınca azınlık tarafından yapılan özel denetim isteminin hukuki niteliği konusunda ileri sürülen görüşler, özel denetim isteminin koşulları ve mahkeme tarafından yapılacak incelemenin kapsamı dikkate alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Özel Denetim İstemi, Azınlık Hakkı, Özel Denetçi

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da Son Dönemlerde Yapılan Usul Hukukuna İlişkin Değişikliklere Yönelik Bir Değerlendirme

Prof. Dr. İbrahim Ermenek
ORCID ID: 0000-0002-2823-7646
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

ÖZ

Ekonomik hayatta meydana gelen dalgalanmalarla birlikte son dönemlerde hukuk sistemimizde tüketici hukukunu da ilgilendiren bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden bazıları tüketicinin hak arama ve adalete erişim hakkını doğrudan ilgilendirmektedir. Bu çalışmada işaret ettiğimiz değişikliklerden tüketicinin hak arama özgürlüğünün ve adalete erişim hakkının ne şekilde etkilendiği üzerinde durulacaktır. İşaret ettiğimiz kapsamda yapılan bazı kanun değişiklikleri aşağıdaki gibidir: 7392 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun bazı hükümleri değiştirilmiştir. Bu değişikliklerden en dikkat çekeni il tüketici hakem heyeti -ilçe tüketici hakem heyeti ayrımının kaldırılmış olmasıdır. Ayrıca tüketici hakem heyetlerinin görev sınırı otuzbin Türk lirasına çıkarılmıştır. Tüketici hukuku alanında son dönemde yapılan ve usul hukukunu ilgilendiren bir diğer değişiklik ise 7063 sayılı Kanunun ile 6502 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin ilk fıkrasına eklenen "Tarafların İcra ve İflas Kanunundaki hakları saklı olmak kaydıyla" ibaresidir. Satıcı ve sağlayıcı ile tüketici arasındaki menfaat dengesi tüketici aleyhine bozan bu düzenleme, Anayasanın 172'nci maddesi ile sorunlu olmasına rağmen, anayasaya aykırılık itirazı Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Daha önceki dönemlerde ise 10.9.2014 Tarih ve 6552 sayılı Kanun ile 6502 sayılı Kanun'un 70'nci maddesinin birinci fıkrasına, tüketici hakem heyetlerince vekâlet ücreti ödenmesine karar verilemez" ifadesi eklenmişti. Bu düzenleme, özellikle 6.12.2018 T ve 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Tahsili Hakkında Kanunun tüketiciyi ilgilendiren hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, tüketicilerin avukatla temsil ve kendilerine hukuki destek sağlanması bakımından önemli sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. 6502 sayılı Kanunda daha önce 22.7.2020 Tarih ve 7251 sayılı Kanun ile arabulucuya başvuru zorunluluğuna ilişkin bazı değişiklikler yapılmıştır. Ancak çalışmamızda bu konu üzerinde (fazlaca çalışma yapıldığından) ayrıntılı durulmayacak, sadece tüketici hukuku bakımından doğurduğu usuli sorunlara işaret edilecektir. Söz konusu yasal değişikliler Yargıtay'ın belirsiz alacak davası ve kısmi dava bakımından verdiği kararlar ile birlikte ele alınıp değerlendirildikten sonra, maddi hukukla tüketici lehine sağlanan hakların kullanılmasının usul hükümleri ile nasıl engellendiği ortaya konulacak ve nihayet bu durumun hak arama özgürlüğü ve adalete erişim hakkına yansımalarına işaret edilerek sunum tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Hukuku, Tüketici Hakem Heyeti, Tüketici Mahkemesi, Tüketici Sorunları, Fiili Uygulamalar

Tüketicinin Korunması ile Tüketicinin Hakkında Değerlendirme Yaptığı Kişinin İtibarının Korunması Arasında Kurulan Denge: Tüketici Değerlendirmelerinin Yayımlanmasına Yönelik Yeni Düzenlemeler

Dr. Öğretim Üyesi Ece Karaduman
ORCID ID: 0000-0001-7076-2789
Başkent Üniversitesi

ÖZ

Alıcının doğru mala/hizmete ve doğru satıcıya/sağlayıcıya yönelmesinde önemli rol oynayan kaynaklardan biri, yayımlanmış tüketici değerlendirmeleri ve şikâyetleridir. Değerlendirmelerin; malı/hizmeti satın alan kişilerce, gerçeğe ve hukuka uygun içerikte hazırlanması ve bu içeriğin objektif ölçütlere göre yayımlanması hem alıcının hem satıcının/sağlayıcının yararınadır. Değerlendirmenin ardından tüketicinin mağduriyeti giderilmişse bu durumun yayımlanması da yine söz konusu mal/hizmet ile ilgilenen kişilerin doğru bilgilendirilmesi, hakkında olumsuz değerlendirmede bulunulan kişinin de itibarı açısından önem taşır. Durumu anlatan açıklamayı tüketici yapabileceği gibi satıcı/sağlayıcı da yapabilir. Satıcının/sağlayıcının cevap hakkını kullanmasının, çevrim içi platforma üye olması, ücret ödemesi gibi şartlara bağlanmaması gerekir. Çalışmamızda, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde ("Yönetmelik"), Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile meydana getirilen ve 01/03/2022 tarihinde yürürlüğe girmiş olan, tüketici değerlendirmelerine ve bu değerlendirmelerin yayımlanmasına yönelik yukarıda anılan düzenlemeleri (Yönetmelik m. 28/B, m. 28/C), "tüketicinin korunması" ve -"kişilik hakkı"nın bir görünümü olarak- tüketicinin hakkında değerlendirme yaptığı kişinin itibarının korunması yönleriyle ele almaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Şikâyetleri, Tüketici Değerlendirmeleri, Kişilik Hakkı, İtibar, Tüketicinin Korunması

Türk Hukuku Açısından Bir Model Olarak Alman Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantısı Hakkında Kanun Tasarısı

Dr. Öğretim Üyesi Ezgi Başak Demirayak Ünal
ORCID ID: 0000-0001-9822-6718
Anadolu Üniversitesi

ÖZ

Alman Adalet Bakanlığı tarafından 09.02.2022 tarihinde sunulan Alman Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantısı Hakkında Kanun Tasarısı, 27.04.2022 tarihinde Federal Hükümet tarafından da kabul edilmiştir. Tasarı, esasen Covid-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler çerçevesinde imkan tanınan elektronik genel kurul toplantısının kalıcı bir düzenlemeye kavuşturulmasını hedeflemektedir. Bu amaçla Tasarıda Alman Anonim Şirketler Kanununa elektronik genel kurul toplantıları ve bu toplantıların hangi koşullar altında gerçekleştirilebileceğine ilişkin yeni bir hüküm eklenmesi öngörülmektedir. Türk Hukukunda ise TTK m. 1527 hükmü anonim şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkan tanımaktadır. Konuyla ilgili ayrıntılar "Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik" ile düzenlenmiş olmakla birlikte elektronik genel kurul toplantısı imkanı Covid-19 salgını nedeniyle alınan tedbirlerle genişletilmiş bulunmaktadır. Çalışmada Alman Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantısı Hakkında Kanun Tasarısı hükümleri Türk Hukukundaki düzenlemelerle karşılaştırmalı olarak ele alınmakta ve Tasarı hükümlerinin Türk Hukuku açısından bir model olup olamayacağına ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Elektronik Genel Kurul Toplantısı, Alman Anonim Şirketler Kanunu

Türk Hukukunda NFT'lerin Hukuki Niteliği Sorununa Yaklaşımın Eleştirisi

Dr. Öğretim Üyesi Osman Gazi Güçlütürk
ORCID ID: 0000-0001-5834-6635

ÖZ

İngilizce "non-fungible token" kavramının kısaltılmasıyla NFT olarak adlandırılan kripto varlıklar özellikle dijital eserler ile bağdaştırılmaları ile hayatımıza girmiştir ancak temelde NFT'ler de bir kripto varlık olup farklı özelliklerde, farklı varlıklarla ilişkilendirilerek çıkarılmaları mümkündür. Diğer yandan NFT'lerin hukuki niteliğine yönelik tartışmalarda ve hatta önerilen Türkçe karşılık olan "Nitelikli Fikri Tapu" kavramında bir dijital fikir ve sanat eseri ile bağdaştırılan NFT'ler öne çıkmakta ve bu durum NFT'lerin hukuki niteliğine dair tartışmalarda bir eksen kaymasına neden olmaktadır. NFT'lerin de nihayetinde bir kripto varlık olduğu, kripto varlıkların hukuki niteliğine dair belirsizlikleri taşıdığı ve farklı şekillerde oluşturulabileceği unutulmamalıdır. Bu çalışmada Türk hukukunda NFT'lerin hukuki nitelikleri 4 aşamalı bir yöntem izlenerek mercek altına alınacaktır. İlk olarak NFT'leri özel olarak düzenleyen bir düzenleme olup olmadığı, kripto varlıklara ilişkin düzenlemelerde NFT'lerin nerede kaldığı incelenecektir. İkinci olarak genel nitelikli düzenlemelerin NFT'lere ne ölçüde uygulanabileceği değerlendirilecektir. Sonrasında tespit edilen düzenlemeler kapsamına NFT'ler bakımından çözümlenmemiş bir sorun olup olmadığı incelenecek; böyle bir sorun tespit edilirse bunların yeni bir hukuki düzenlemeyi gerekli kılıp kılmadığı ve olası bir düzenleme yapılırken dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğu soruları ile çalışma sonlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nft, Blokzincir, Kripto Varlık, Regülasyon, Hukuk

Türk Hukukunda Zarardan Kurtarma Anlaşmasına Genel Bir Bakış

Dr. Öğretim Üyesi Özgün Çelebi
ORCID ID: 0000-0003-0610-6992
Koç Üniversitesi

ÖZ

"Zarardan kurtarma anlaşması" (hold harmless clause) terimi, sözleşme taraflarından birinin, diğer tarafı, söz konusu sözleşme ile bağlantılı olarak üçüncü kişilerin taleplerine karşı korumayı ve/veya bu talepler nedeniyle uğrayabileceği zararı gidermeyi üstlendiği sözleşme kaydını ifade etmektedir. Uygulamada pay devri sözleşmeleri, inşaat sözleşmeleri ve inançlı yönetim kurulu üyeleri ile yapılan sözleşmeler, zarardan kurtarma anlaşmasına en sık yer verilen sözleşmeler arasında yer almaktadır. Zarardan kurtarma anlaşmasının, anlaşma taraflarının üçüncü kişilere karşı sorumlulukları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Aynı şekilde, bu anlaşma yoluyla taraflar birbirlerine karşı borca aykırılığa dayalı sorumluluklarını sınırlandırmayı da amaçlamamaktadırlar; bu nedenle zarardan kurtarma anlaşması sorumsuzluk anlaşması niteliğinde değildir. Bu anlaşma, temelini sözleşme serbestisinde bulan, sözleşmelerin genel geçerlilik şartlarına tabi olan ve geciktirici koşula bağlı borç doğuran bir anlaşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Zarardan kurtarma anlaşmasına ilişkin olarak önem taşıyan noktalardan biri, taahhütten yararlanan tarafın anlaşma konusu zarara kasten yol açması halinde zarardan kurtarılmasını talep edip edemeyeceğidir. Kişiyi kasten sebebiyet verdiği zarardan kurtarmaya yönelik anlaşmanın akıbetinin, bir yandan sözleşmelerin geçerliliği için aranan genel şartlar çerçevesinde, öte yandan geciktirici koşulun gerçekleşmesinin dürüstlük kurallarına aykırı biçimde sağlanmasına bağlanan sonuçlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Zarardan kurtarma anlaşmasına ilişkin bir diğer önemli husus, anlaşmanın açıklık taşımadığı hallerde ihtilafların yoğunlaşabileceği noktaların ve bu durumda anlaşmanın hangi parametrelere göre yorumlanacağının belirlenmesidir. Bu çerçevede, özellikle, zarardan kurtarma kavramının ne tür bir edime işaret ettiği ve söz konusu zararın, üçüncü kişi tarafından dava açılması mı, sorumluluğun mahkeme kararına bağlanması mı, yoksa üçüncü kişiye fiilen ödemede bulunulması halinde mi doğmuş sayılacağı sorularının cevaplanması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zarardan Kurtarma Anlaşması (Hold Harmless Clause), Sorumsuzluk Anlaşması, Geciktirici Koşul

Türk Medeni Kanunu'na Göre Ergin Olmayan Üvey Çocuğun Evlat Edinilmesinin Özellikleri

Arş. Gör. İmge Hazal Yılmaz Tekin
ORCID ID: 0000-0001-7890-9650
Hacettepe Üniversitesi

ÖZ

Evlat edinme, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 305 ilâ 320'de düzenlenmiştir. Konumuz kapsamındaki üvey çocuğun evlat edinilmesi ise, "Birlikte evlat edinme" başlıklı TMK m. 306'nın 3. fıkrasında, "Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir." ifadeleriyle düzenlenmiştir. Kısaca eşlerden birinin, diğer eşin çocuğunu evlat edinmesi olarak ifade edilebilecek olan üvey evlat edinme, şartları ve sonuçları bakımından diğer evlat edinme türlerinden ayrılmaktadır. Zira temel kural, eşlerin birlikte evlat edinmesi ve evli olmayan bir kişinin ise tek başına evlat edinmesiyken, üvey evlat edinme kapsamında evli bir kişi diğer eşin çocuğunu evlat edinmektedir. Bu yapı ve üvey evlat edinmeye ilişkin düzenlemenin birlikte evlat edinmeye ilişkin hükmün içinde yer alması sebebiyle, üvey evlat edinmeye ilişkin kuralın niteliği de tartışmalıdır. Çalışmamız kapsamında amaçlanan, bugün artık birçok ülkede yaygın olarak görülen ve fiili bir durumun hukuki bir statüye kavuşması şeklinde değerlendirilebilecek olan üvey evlat edinmenin genel olarak şartlarının açıklanmasının yanında, özellikle velayet ve soybağıyla ilişkili olanlar başta olmak üzere sonuçlarının değerlendirilmesi ve diğer evlat edinme türlerinden ayrılan noktalarının vurgulanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Evlat Edinme, Üvey Çocuğun Evlat Edinilmesi, Üvey Evlat Edinmenin Şartları, Üvey Evlat Edinmenin Sonuçları

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'de Yapılan Son Değişiklikler

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Oğuz Vuraloğlu
ORCID ID: 0000-0002-7073-8401
İzmir Bakırçay Üniversitesi

ÖZ

"19 Nisan 2022 tarih ve 31814 sayılı Resmî Gazete"'de, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'de (Tebliğ No: 2008-32/34) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" (Tebliğ No: 2022-32/66) yayımlanmıştır. Tebliğ ile, "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ" m. 8/f. 9'a bir cümle eklenerek, "Türkiye'de yerleşik kişilerin, aralarında akdedecekleri konusu taşıt olanlar haricindeki "taşınır satımı sözleşmelerinden kaynaklanan semen" ve "diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkün olmakla beraber", "sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi" zorunluluğu getirilmiştir. Öte yandan, aynı maddenin on beşinci fıkrasında yapılan değişiklikle, on altıncı fıkra saklı kalmak üzere, "kamu kurum ve kuruluşlarının veya "Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı" şirketlerinin taraf olduğu taşınmaz satımı ve kirası dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu akitlerden kaynaklanan "diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmasının yanı sıra", "ödenmesi ve kabul edilmesi"nin de mümkün olduğu düzenlemesi" yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu çalışmamızda, "13 Eylül 2018 tarihli ve 30534 sayılı" Resmî Gazete'de yayımlanan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı" ile getirilen "Türkiye'de yerleşik kişilerin, kendi aralarında yapacakları "taşınır ve taşınmaz satımı, kira, leasing, hizmet, eser ve iş sözleşmelerinden kaynaklanan ödeme yükümlülüklerinin" döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamayacağı kuralı", Kararda değinilen istisnaların belirlenerek düzenlemenin kapsamının netleştirilmesi amacıyla günümüze dek yayımlanan Tebliğler ve yukarıda bahsedilen son değişiklikler ile oluşan hukukî durum öncelikle kronolojik olarak ortaya konulacaktır. Ayrıca, yapılan düzenlemelerin hem sözleşme bedelleri hem de temerrüt faizi ve sözleşme cezası gibi uygulamada sıklıkla karşılaşılan diğer ödeme yükümlülükleri bakımından borçlar hukuku bağlamında doğurduğu sonuçların değerlendirilmesi de çalışmamızın kapsamı içerisindedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar, Taşınır Satımı, Temerrüt Faizi, Sözleşme Cezası, Dövizle İşlem

Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Haksız Rekabet Fiillerinden Olarak "Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma"

Dr. Öğretim Üyesi Ülgen Aslan Düzgün
ORCID ID: 0000-0002-3266-7788
Polis Akademisi

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) "Haksız Rekabet" başlıklı dördüncü kısmında 55. maddede haksız rekabet halleri düzenlenmiştir. 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu'nun (ETTK) hükümlerinden farklı olarak ilk kez TTK'da 55.1.c hükmünde, "başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma" olarak açıklanan haksız rekabet fiilleri hüküm altına alınmıştır. Anılan bent hükmü haksız rekabet hukukunu temel taşlarından olan emek ilkesinin geniş bir uygulamasıdır. Hüküm başkalarının emeğinden, iş ürünlerinden, sonuç ve deneyimlerinden, çalışmalarından haklı olmayan yararlanmaları engellemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu bent hükmündeki yararlanma, ekonomik yarar elde etmeyi, başkalarının emeğini kullanarak haklı olmadığı halde sonuç almayı ifade etmektedir. Anılan bent hükmünde geçen "iş ürünü" mevhumu, fikrî mülkiyet hükümleri kapsamında özel olarak korunmayan ürünleri içermektedir. Bent hükmü bu anlamda önem arz etmektedir. İş ürünlerinden yararlanma, iş ürünlerinden ticari gaye ile yapılan her türlü kullanım, tasarruftur. Bu kullanımı kişinin bizzat yapması veya başka bir kişiyi bundan yararlandırma veya devretme şeklinde de olabilir. Söz konusu 6102 sayılı TTK 55.1.c hükmü kapsamına giren haksız rekabet fiillerine örnek olarak, satın almayı planladığı bir ürün için değişik işletmelerden teklif alan birisinin kendisine sunulan teklifte yapılan çalışmaları, örneğin çizimleri, kullanarak diğer işletmelerin tekliflerini buna göre yönlendirerek ürün veya hizmetleri satın almaya çalışmasını gösterebiliriz. Bu çalışmamızda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda bir yenilik olarak düzenlenen konuyu literatür ve Yüksek Mahkeme kararları ışığında ele alıp inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, İş Ürünü, Yetkisiz Yararlanma, Emek İlkesi.

Türk ve Alman Yargı Kararları Doğrultusunda Velayetin Yürütülmesi Konusunda Eşlerin Anlaşmazlığa Düşmesi

Dr. Öğretim Üyesi Elif Şen Boynueğri
ORCID ID: 0000-0002-6986-1023
Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZ

Velayet; anne babanın, kural olarak küçüklerin, istisnai olarak da kısıtlıların bakım ve korunmalarının sağlanması amacıyla, onların kişi ve malları üzerinde sahip oldukları görev, yetki ve hakları ifade eder. Anayasa ile güvence altına alınan ve mutlak haklardan olan velayet hakkı, evlilik birliği içerisinde anne ve baba tarafından birlikte kullanılmalıdır. Günümüzde artık evlilik, boşanma ya da butlan nedeniyle sona erdiğinde de talep halinde ebeveynlere birlikte velayet imkanı tanınmaktadır. Anne ve baba velayeti kullanırken, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda çocuğun üstün yararını göz önünde tutarak gerekli kararları birlikte alır ve uygularlar. Hukuk düzenimiz, evlilik birliği devam ederken anne ve babanın evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde onlara hâkimin müdahalesini talep etme; hâkime de gerektiği takdirde kanunda yer alan önlemlerden birini alma yetkisi tanımaktadır (TMK. m. 195). Velayete ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi durumunda hakim; eşleri uzlaşmaya çağırır ya da uzman kişilerin yardımına başvurur. Hakimin eşlerin yerine geçerek karar vermesi mümkün değildir. Fakat eşler yine de anlaşamazlarsa TMK m.346 hükmü devreye girer. Bu hükme göre, çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır. Alman hukukunda ise evlilik birliğinin varlığı önem arz etmeksizin ebeveynler arasında çocuğa ilişkin önemli bir konuda anlaşmazlık çıktığında, aile mahkemesi ebeveynlerden birinin görüşü doğrultusunda karar verebilmektedir (BGB § 1628). Hakim, kararını verirken çocuğun üstün yararını dikkate almaktadır. Zira çocuğa ilişkin bir konuda karar verilememesi çocuğun menfaatine aykırı olur. Bu çalışmada hem Türk hem Alman mahkemeleri kararları ışığında velayetin yürütülmesi konusunda eşlerin anlaşmazlığa düştüğü konular ve mahkemelerin çözümlerine yer verilmiştir. Çocuk adına dava açma, çocuğun adının, gideceği okulun ve alacağı eğitim türünün seçimi gibi konulardaki anlaşmazlıklar ile özellikle pandemi döneminde ortaya çıkan çocuğun covid-19 aşısı olması, pandemide seyahat etmesi gibi spesifik konulardaki anlaşmazlıklardaki çözümler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Velayet - Birlikte Velayet - Hakimin Müdahalesi - Çocuğun Üstün Yararı

Türk ve İslam Borçlar Hukukunda Sözleşmeyi Ortadan Kaldırma Özgürlüğünün Bir Görünümü: İkale

Prof. Dr. Murat Doğan - Arş. Gör. Şüheda Nur Apaydın
ORCID ID: Prof. Dr. Murat Doğan: 0000-0002-5428-5254
ORCID ID: Arş. Gör. Şüheda Nur Apaydın: 0000-0002-6834-4569
Erciyes Üniversitesi

ÖZ

Türk ve İslam borçlar hukukunda sözleşme özgürlüğü kuraldır. İkale de temelini sözleşme özgürlüğünden alır. Dolayısıyla taraflar sözleşme kurmakta olduğu gibi mevcut sözleşmeyi ortadan kaldırmakta da özgürdürler. İkale, Arapçada "bir şeyi gidermek, ortadan kaldırmak"; Osmanlıcada ise "her iki tarafın isteğiyle alışveriş mukavelesini bozma" anlamına gelir. Mecelle m. 163'te "İkâle, akd-i bey'i ref' ve izâle etmekdir" şeklinde kaleme alınmıştır. Maddeye göre ikale, sözleşmenin bozulması ve ortadan kaldırılmasıdır. Türk hukukundan ikale, kanunda düzenlenmemiş olmakla beraber öğreti ve yargı kararlarında kabul edilmektedir. Yargıtay ve öğretide ikale çoğunlukla bozma sözleşmesi olarak tanımlanır. Dolayısıyla ikaleyi, tarafların karşılıklı alacak ve borçlarından vazgeçerek mevcut sözleşmeyi ortadan kaldırma yönünde yaptıkları hukuki işlem şeklinde tanımlamak mümkündür. Türk hukukunda ikale kural olarak geçmişe etkili sonuç doğurur. İkalenin hukuki niteliği İslam hukukçuları arasında tartışmalıdır. Bu tartışmaya göre ikale, fesih olarak nitelendirildiğinde taraflar edimlerini sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre, sözleşme olarak nitelendirildiğinde ise bu yeni sözleşmenin hükümlerine göre yerine getirir. İkinci görüş, Türk hukuku ile de paraleldir. Nitekim ikale, iki tarafın karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarını gerektirmesi bakımından fesihten ayrılır. Zira fesih, tek taraflı irade beyanı ile kullanılabilen bozucu yenilik doğuran bir haktır. İkale ise icap ve kabul ile kurulur. Her iki hukukta da ikale; mevcut bir sözleşmenin, tarafların karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarıyla ortadan kalkmasını ifade ettiğinden sözleşmeyi ortadan kaldırma özgürlüğünün bir görünümüdür. Bununla birlikte uygulanacak kurallar ve sonuçları bakımından ikalenin niteliğinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu husus aynı zamanda çalışmamızın da konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sözleşme Özgürlüğü, Türk Hukuku, İslam Hukuku, İkale, Fesih.

Türk Yabancılar Hukuku Kapsamında İnsan Ticareti Mağduru Yabancılara Tanınan Hakların ve Özellikle İnsan Ticareti Mağduru İkamet İzninin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Hümeyra Zeynep Erden
ORCID ID: 0000-0002-3144-4259
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

ÖZ

Türkiye bugün itibarıyla hem göç alan hem de göçe geçiş sağlayan ülke konumuna gelmiştir. Ülkemiz, dört bir tarafındaki siyasal karışıklıklar ve savaşlar nedeniyle bir yandan yoğun sığınma taleplerinin görüldüğü diğer yandan da sahip olduğu eşsiz coğrafi konumundan ötürü Orta Doğu, Asya ve Afrika bölgelerinden gelen ve batıdaki zengin ülkelere gitmek isteyen transit göçmenlere de ev sahipliği yapmaktadır. 2011 yılından beri yoğun bir şekilde Suriyeli mültecilere maruz kalan ülkemiz bugün Ukrayna-Rusya savaşı dolayısıyla yeni bir mülteci akımına da tâbidir. Esas itibarıyla kadın ve çocuklardan oluşan bu mülteci gruplarının insan ticareti kaçakçılarının yeni hedeflerini oluşturmaları, sayıları milyonları bulan insan ticareti mağdurlarını yeniden gündeme taşımıştır. İnsan ticareti genel olarak doktrinde ve hukukî metinlerde; kuvvet kullanılarak veya kullanma tehdidiyle ya da hile, zorlama, nüfuzu kötüye kullanma gibi benzeri araçlarla fuhuş yapmaya zorlama; zorla çalıştırma, dilendirme, evlendirme ya da hizmet ettirilme; esarete maruz bırakılma ya da organ kaçaklığında kullanılma gibi çeşitli istismar sebepleriyle insanların temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması olarak tanımlanmaktadır. Türk yabancılar hukukunda hem manen hem de madden istismar edilen insan ticareti mağdurlarına diğer yabancılara göre daha farklı imkânlar tanınmıştır. Mağdurlara ilgili hak ve kolaylıkların tanınması, insan ticareti suçunun mahiyetinden kaynaklanmaktadır. Zira ağır insan hakkı ihlâli olarak nitelendirilen insan ticareti suçunun hem bireysel hem de toplumsal etkileri söz konusudur. İşte bu çalışmada Türk yabancılar hukukunda insan ticareti mağdurlarına tanınan haklar ve özellikle insan ticareti mağduru ikamet izni ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Yabancı, İnsan Ticareti, İkamet İzni, İnsan Ticareti İkamet İzni

Türkiye'de Patriarkal Anayasacılık ve Heteronormativite

Doç. Dr. Tuba Kancı - Umutcan Tarcan - Yavuz Bülent Bekki
ORCID ID: Doç. Dr. Tuba Kancı: 0000-0002-1834-5440
ORCID ID: Umutcan Tarcan: 0000-0001-6295-2005
ORCID ID: Yavuz Bülent Bekki: 0000-0003-3190-1867
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

Patriarka, tıpkı politik alanın diğer unsurlarında olduğu gibi, pozitif hukukta da hegemonik bir yönelim ile örgütlenir. Temel hak ve özgürlüklere içkin olan hiyerarşiler ve yargı pratikleri yoluyla üretilen tahakküm biçimleri, patriarkayı restore ederek kamusal antagonizmalar içerisinde bir özne konumuna getirir. Dolayısıyla pozitif hukuktaki tarihsel dönüşüm, patriarkal hegemonyanın izini sürebilmek için kuramsal bir imkân yaratır. Çalışmada, patriarkanın pozitif hukuk içerisindeki yolculuğu, Türkiye'deki anayasa deneyimleri üzerinden ele alınmıştır. Bunun için, yurttaşlık ethosuna Cumhuriyet döneminden bu yana egemen olan heteronormatif imgelemin anayasa metinlerindeki yansımaları incelenmiş, Türkiye'de anayasacılığın patriarkal hegemonyaya doğrudan katkı sunan bir aygıt olduğu ortaya koyulmuştur. Böylelikle, toplumsal cinsiyetin maddi koşullarını Türkiye'nin hukuk terminolojisine dahil etmenin anayasal imkânları tartışılmıştır. Üç bölümden oluşan ve feminist hukuk perspektifini temel alan çalışmanın birinci bölümünde, Türkiye'de yurttaşlık, özgürlükler ve anayasacılık arasındaki kesişim sınırlarının patriarkal boyutları araştırılmıştır. İkinci bölümde mevcut anayasal sistemdeki heteronormatif unsurlar, uygulamadaki yansımaları ile birlikte açıklanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise toplumsal cinsiyet perspektifinin Türkiye'deki anayasacılığa dahil edilmesi için gerekli olan yöntemler, paradigmalar ve özneler değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Patriarka, Heteronormativite, Anayasacılık.

Uluslararası Hukuk Bağlamında Küresel İklim Krizi İle Mücadelede ve Ekokırım Suçu

Dr. Öğretim Üyesi Erdi Şafak
ORCID ID: 0000-0003-4000-2468
Yakın Doğu Üniversitesi

ÖZ

Endüstriyel faaliyetlerin çevre üzerindeki etkisi, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında kentsel hava kirliliğinin artmasına, akarsu ve nehirlerin kirlenmesine, kıyı alanlarının zarar görmesine neden olmuştur. Çevrenin zarar görmesi, 1960'lara kadar siyasi ve hukuksal dikkat gerektiren uluslararası çevre sorunları kategorisinin örnekleri olarak değil, daha çok yerel sorunlar olarak görülmüştür. Ancak ilerleyen yıllarda çevresel bozulma, doğal kaynakların kullanımının ve çevre üzerinde insan kaynaklı diğer olumsuz etkilerin artması uluslararası örgütler ve devletler arasındaki işbirliği olarak tanımlanabilecek bir "uluslararası çevre politikası" oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Çevrenin korunması adına çalışan aktörler, devlet kurumlarına başvurmak, seçim kampanyalarına katılmak ve çevresel politikalarına göre belirli partilere veya adaylara oy vermek gibi çeşitli geleneksel siyaset stratejilerinin yanı sıra, sokak gösterileri, özel mülkiyete izinsiz girmek gibi siyaset dışı stratejileri de kullanmaktadırlar. Çevre savunucularının benimsedikleri stratejiler ve taktikler, devletlere ve uluslararası örgütlere çevre sorunları ile ilgili adımların atılmasını zorunlu kılmakta ve hatta küresel şirketlerin de kararlarını etkileyebilmektedir. Devletlerin ve diğer aktörlerin uluslararası çevre politikası ile uluslararası hukukunun çevre hukuku kuralları, doğal kaynakların aşırı kullanımı, çevrenin bozulması veya diğer ciddi çevresel etkileri önlemenin belirli yollarının gerekliliği veya uygulanabilirliği konusundaki güçlü anlaşmazlıkları nedeniyle önemli bir anlaşmazlık içindedir. Ancak uluslararası sistemde çevrenin korunması için önemli bazı konuların gündeme getirildiği, birtakım anlaşmaların yapıldığı ve bazı kararların alındığını da söylemek mümkündür. Bu çalışmada küresel iklim krizi ile mücadelede uluslararası hukuk alanında yaşanan gelişmeler, devletlerin çevreye zararları bağlamında uluslararası sorumluluğu ve Uluslararası Ceza Mahkemesi görüşmelerinde dile getirilen "ekokırım" suçunun uygulanabilirliği irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Uluslararası Çevre Hukuku, Devletlerin Uluslararası Sorumluluğu, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ekokırım Suçu

Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Işığında Yaşlı Bireylerin Haklarına ve Yaş Ayrımcılığına Bakmak

Dr. Nurten Yaylacı
ORCID ID: 0000-0002-5606-6215
Sağlık Bakanlığı

ÖZ

Ortalama insan ömrünün uzaması ve toplumların hızla yaşlanması sonucunda yaşlı bireylerin insan hakları uluslararası alanda giderek artan şekilde ilgi görmeye başlamıştır. Bu gelişme neticesinde, yaşlı bireylere yönelik belirli bir insan hakları yaklaşımının gerekli olup olmadığı üzerinde tartışılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda, çocuklar, kadınlar, mülteciler, engelliler gibi kırılgan ve dezavantajlı diğer kategorilerde olduğu gibi bu alanda da özel bir uluslararası insan hakları sözleşmesi akdedilmesine ihtiyaç duyulup duyulmadığının tartışılması büyük önem arz etmektedir. Öte yandan bu önemli tartışmaya geçilmezden evvel, insan haklarının genel öznelerinden olan yaşlı bireylerin hak ve özgürlüklerinin uluslararası insan hakları hukukunda hangi düzeyde ele alındığı ve korunduğu gözden geçirilmelidir. Hemen belirtilmelidir ki; uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmelerinde yaşlı bireyler "spesifik özne" olarak yer almamakta, bununla birlikte bu sözleşmelerin kapsamına giren "genel özne" kapsamında korunmaktadır. Sözgelimi, BM Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin izleme ve denetim organı Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi 1995 tarihli Genel Yorumunda, yaşlılık ile birlikte ortaya çıkan sağlık ve refah sorunları ile yeni yaşam düzeni gereksinimlerinin sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda ele alınması gerekliliğini vurgulamaktadır. Keza, COVID-19 pandemisi ile görünürlüğü oldukça artan yaş ayrımcılığı da yaygın doğasına rağmen, ancak son zamanlarda ele alınmaya başlanmıştır. Gerçekten de, söz konusu salgın, her yaştan insanı farklı şekillerde etkilemiş olmakla birlikte, virüsün sağlığımıza ve yaşamlarımıza yönelen tehdidin ötesinde, ne yazık ki, yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı gibi eski bir hastalığı da görünür hâle getirmiştir. Bu bildiride; uluslararası insan hakları hukukunda yaşlı haklarının ne düzeyde ele alındığı incelenecek; eldeki pozitif insan hakları sözleşmelerinin yaşlı haklarını sağlamada ve yaş ayrımcılığı ile mücadele etmede yeterli korumayı sağlayıp sağlamadığı ve bu bağlamda özel bir insan hakları sözleşmesi hazırlanmasına ihtiyaç olup olmadığı değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı Hakları, Yaş Ayrımcılığı, Uluslararası İnsan Hakları Hukuku

Uluslararası İnsan Hakları Hukukunun Silahlı Çatışmalarda Uygulanmasının Kapsamı ve Sınırları

Arş. Gör. Dr. Murat Esmer
ORCID ID: 0000-0003-0108-5475
Kocaeli Üniversitesi

ÖZ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, uluslararası hukuk alanında kabul edilen 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ile bunlara ek 1977 tarihli Protokoller, silahlı çatışmalar sırasında uygulanacak kurallar ihtiva etmektedir. İlgili düzenlemeler kapsamında, hem İkinci Dünya Savaşı öncesi devletlerin iç meselesi olarak kabul edilen "iç savaşlar" uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışma şeklinde nitelendirilerek uluslararası hukukun düzenleme alanına dâhil edilmiş hem de söz konusu kuralların uygulanması için devletlerin durumu savaş olarak nitelendirilmesine ihtiyaç duyulmadan olgusal koşulların göz önüne alınması anlayışı benimsenmiştir. Bu bağlamda silahlı çatışma dışı kalan kişiler ile sivillerin silahlı çatışmalar sırasında korunmasına ve çatışmaların nasıl yürütüleceğine ilişkin kurallar öngören söz konusu hukuki rejim, özellikle 1977 yılında kabul edilen Ek Protokoller çerçevesinde sivillere sağlanan koruma kapsamının genişlemesine paralel biçimde uluslararası insancıl hukuk olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Uluslararası insancıl hukuk alanında yer alan düzenlemelerin nicel ve nitel yönlerden artış göstermesiyle beraber, silahlı şiddet barındıran bir durumun silahlı çatışma olarak nitelendirildiği durumlarda, öğretide, söz konusu silahlı çatışmaya sadece lex specialis niteliği haiz uluslararası insancıl hukuk rejiminin uygulanması gerektiği tartışmaları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada uluslararası insan hakları hukukunun silahlı çatışma dönemlerinde uygulanması hususunun kapsamı ve sınırları ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda çalışmanın ilk kısmında Uluslararası Adalet Divanı, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında uluslararası insancıl hukukla uluslararası insan hakları hukuku arasındaki ilişki ele alınacaktır. İkinci kısımda, silahlı çatışmanın yarattığı olağanüstü koşulların uluslararası insan hakları hukukunun uygulanması üzerindeki etkisi, çeşitli uluslararası/bölgesel insan hakları sözleşmelerinde yer verilen askıya alma (olağanüstü hal) rejimi çerçevesinde irdelenecektir. Üçüncü ve son kısımda ise uluslararası insan hakları alanında yer alan kuralların, silahlı çatışmalar sırasında uluslararası insancıl hukuk kurallarına göre yorumlanması gerekip gerekmediği hususu incelenecektir. Böylece çalışma kapsamında, silahlı çatışmalarda uygulanma bakımından, uluslararası insan hakları hukukuyla uluslararası insancıl hukuk arasındaki ilişkinin artı ve eksi yönleriyle analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İnsan Hakları Hukuku; Uluslararası İnsancıl Hukuk; Silahlı Çatışmalar; Sivillerin Korunması; Uluslararası Adalet Divanı.

Uygulamadaki Sorunlar Işığında Kiracının Güvence Verme Borcuna İlişkin TBK. m. 342 Hükmünün Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Erhan Kanışlı
ORCID ID: 0000-0003-0395-4267
Yeditepe Üniversitesi

ÖZ

Kira sözleşmelerinde kiraya verenin, kiracının kira sözleşmesinden doğan borçlarını tam veya gereği gibi ifa etmemesi halinde ortaya çıkabilecek zararlarını teminat altına almak için bir miktar para, kıymetli evrak, kefalet, garanti, teminat mektubu, rehin gibi çeşitli güvenceler istemesi öteden beri olağan bir uygulamadır. Zira kira sözleşmesine ilişkin yasal düzen dikkate alındığında, kira bedelinin ödenmemesi halinde kiraya verenin kiralananı derhal kiracının elinden alma imkânı yoktur. Borca aykırılık hükümlerini işlettiği takdirde, kiraya verenin günün sonunda zararını karşılayabilmesi kadar karşılayamaması da olasıdır. Aynı durum, kiracının özenle kullanma borcuna aykırılığı için de geçerlidir. Bu bakımdan, uygulamada taraflar, genellikle kira sözleşmesi içinde ya da ayrı olarak, kiracı aleyhine güvence verme borcu kararlaştırırlar. Kiracının güvence verme borcu, Türk Borçlar Kanunu m. 342'de konut ve çatılı işyeri kirası sözleşmeleri kapsamında verilen para ve kıymetli evrak şeklindeki güvencelerle ilgili olmak üzere, ilk kez yasal kalıba sokulmuştur. Ancak doktrinde birçok yazarın işaret ettiği üzere, ilgili madde, uygulama açısından birçok yönden yorum güçlüklerine sebebiyet vermektedir. Diğer taraftan, maddede güvence parasının kiracı adına vadeli mevduat hesabına yatırılması ve kıymetli evrakın bankaya depo edilmesi öngörülerek, kiraya verenin güvence bedeli olarak eline teslim edilen paradan keyfi kesintiler yapması veya iadede zorluk çıkarması gibi eski uygulamadaki sorunlar önlenmek istenmiştir. Ne var ki, güncel uygulama verilerine bakıldığında, kanun koyucunun bu amacının tam olarak gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir. Bildiride, doktrindeki görüşler çerçevesinde TBK m. 342 hükmünün aksayan yönleri incelenerek, uygulamadaki çeşitli sorunlara çözüm üretilmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda özellikle, depozitonun bankaya yatırılmayarak kiraya verene teslim edildiği hallerde, kiracının bunun iadesine ve depozito bedelinin enflasyon karşısında değerini kaybetmemesine yönelik sahip olduğu imkanlar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kira Sözleşmesi, Kiracının Güvence Verme Borcu, Depozito Ödemesi

Vergi Yargısında Sebep İkamesi

Dr. Öğretim Üyesi Burak Pınar
ORCID ID: 0000-0002-9163-3094
Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZ

Sebep ikamesi vergi yargısında uygulanan ve fakat hukuki temeli ile pozitif ukuk dayanağı bulunmayan bir kavram olmasına rağmen yargı uygulamasında sıkça tercih edilmektedir. Bu nedenle hukukî zeminde yeri olup olmadığı tartışılmalı, yargının hangi hukukî gerekçeyi dayanak kabul ederek bu yöntemi uygulamakta ısrarcı olduğu araştırılmalıdır. Bu nedenle, sebep ikamesi yönteminin konusunu oluşturan sebep unsurunun idari işlem teorisindeki konumunu saptamak gerekmektedir. Bu nedenle idari işlemin sebep unsuru incelenip sınırları çizildikten sonra kavramsal çerçevenin saptanması, benzer yöntemler, ve yargı organının yetkisinin sınırı değerlendirilecektir. Sonrasında, yöntemin yasal dayanağı olarak gösterilen resen araştırma yetkisi; anayasal ve kanunî sınırlar anayasal temeli de içerecek şekilde değerlendirilecektir. Daha sonra, yöntemin uygulanması incelenecektir. Sebep ikamesinin içtihat kaynaklı olması, yönteme başvurulması için mahkemece saptanan sebebin taşıması gereken şartları kesin olarak belirlemeyi zorlaştırdığından sebep unsuru bakımından yapılacak değerlendirmelerden ve yöntemin benzerleri ile arasındaki farklardan hareketle birtakım saptamalar yapılacaktır. En son (olarak), yöntemin sınırları iki yönlü değerlendirilecektir. Bunlardan ilki, bağlı yetki ve takdir yetkisi ayrımında sebep ikamesine başvurulmasının farklı sonuçları olup olamayacağı; ikincisi, sebep ikamesine başvurulmasının adil yargılanma hakkı bakımından doğurduğu sonuçlardır. Bu nedenle öncelikle bağlı yetki ve takdir yetkisi hâllerinde sebep ikamesinin sonuçları incelenecek; ardından adil yargılanma hakkı ile yöntemin ilişkisi değerlendirilerek çalışma tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşlemin Sebep Unsuru, Sebep İkamesi, Hukuki Dayanak İkamesi, Sebeplerin Etkisizleştirilmesi, Resen Araştırma Yetkisi, İdari Yargı Yetkisi, Adil Yargılanma Hakkı.

Vergilendirmede Açıklık İlkesi: Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun Okunabilirlik Düzeyine İlişkin Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Dr. Burcu Kuzucu Yapar
ORCID ID: 0000-0003-0816-757X
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

ÖZ

Vergilendirmede açıklık ilkesi, vergi mevzuatının açık ve herkes tarafından anlaşılabilir olmasını ifade eder. Bu ilke, mükelleflerin vergiye uyum göstermesi ve verginin başarılı uygulama sonuçları vermesi açısından önemlidir. Açıklık ilkesine uygun hazırlanmayan ve anlaşılması zor bir vergi mevzuatı, uyuşmazlıklara neden olarak mahkemelerin iş yükünü artıracağı gibi verginin tahsilini de geciktirecektir. Bu sebeple vergi mevzuatının açık ve anlaşılır şekilde hazırlanması, birden çok anlama gelebilecek kelimelerin kullanılmaması, kelimelerin günlük hayattaki anlamlarına uygun olarak kullanılması, maddeler arası atıf verilmesi yönteminden mümkün olduğunca kaçınılması önemlidir. Bu çalışmada bir vergi ihdas eden ve halen yürürlükte bulunan en eski vergi kanunumuz olan 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun vergilendirmede açıklık ilkesine uygunluğunun Kanun metninin okunabilirlik düzeyi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Metnin okunabilirlik düzeyi, Ateşman Okunabilirlik Formülü'nden faydalanılarak tespit edilmiştir. Değerlendirme yapılırken yalnızca madde metinleri ve başlıkları hesaplamaya dâhil edilmiş; mülga maddeler, ana başlıklar, bölüm başlıkları, madde numaraları, dipnotlar çıkarılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucu Kanun metninin okunabilirlik sayısı 33, okunabilirlik düzeyi zor olarak ölçülmüştür. Diğer bir deyişle Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun ancak lisans mezunları tarafından anlaşılabilecek, okunabilirliği zor bir metin olduğu tespit edilmiştir. Bu verginin mükelleflerinin yalnızca lisans mezunları olmadığı/olmayacağı düşünüldüğünde yaklaşık 63 yıl önce yürürlüğe girmiş olan Kanun'un hem dilinin güncellenmesi hem de uzun cümlelerden arındırılarak daha açık ve anlaşılır hale getirilmesi metnin okunabilirlik düzeyini artıracak ve vergilendirmede açıklık ilkesine uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergilendirmede Açıklık İlkesi, Veraset ve İntikal Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Vergi Kanunlarının Okunabilirliği.

Veri Kavramına Eşya Hukuku Perspektifinden Bir Yaklaşım: Mülkiyet ve Zilyetliğe İlişkin Düzenlemelerin Veriler Açısından Uygulama Alanı Bulması

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Tolga Özer
ORCID ID: 0000-0003-4576-4699
Türk-Alman Üniversitesi

ÖZ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte veri kavramının ticari hayattaki önemi giderek artmıştır. Buna rağmen ülkemizde veri türlerinin tamamını kapsayan bir hukuki mevzuat bulunmamaktadır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili diğer mevzuat sadece kişisel veriler özelinde ve veri sahibinin kişilik haklarını koruyucu hükümler içermektedir. Ancak veri kavramının sadece kişisel verilerden oluşmadığı açıktır. Bununla birlikte, kişisel verilere ilişkin mevzuat veri sahibi ve veriyi işleyen taraf arasındaki ilişkiye dair veri sahibini koruyan birtakım düzenlemeler içermesine rağmen; bu verilerin, işleyen tarafından üçüncü kişilere satıldığı durumlarda, satıcı ve üçüncü kişi arasındaki hukuki ilişkiyi düzenlememektedir. Şu hâlde; mevcut hukuk açısından verilerin konu olduğu hukuki işlemlere hangi düzenlemelerin uygulanacağı hala cevaplanması gereken bir sorudur. Bunun cevaplanması için ise ilk olarak veri kavramının eşya hukuku açısından nitelendirilmesi ve özellikle mülkiyet ile zilyetliğe dair düzenlemelerin veriler açısından uygulama alanı bulup bulamayacağının açıklığa kavuşturulması gereklidir. Bu sayede verilerin, mülkiyetin devrine yönelik bir sözleşme olan satış sözleşmesine veya konusu kullanım amacıyla zilyetliğin devri olan kira sözleşmesine vb. hukuki işlemlere konu olup olamayacağı; verilerin kopyalanması durumunda asıl veri ve kopya veri sahibinin hakları ve aralarındaki hukuki ilişki gibi hususlar netleştirilebilecektir. Hukukumuzda kural olarak mülkiyet hakkı eşya üzerinde kurulabilmekte ve bir şeyin eşya olarak kabul edilebilmesi için ise cismani varlığa sahip olması şartı aranmaktadır. Bununla birlikte cismani varlığı olmayan doğal güçlere ilişkin olarak da mülkiyet düzenlemelerin uygulama alanı bulacağı Medeni Kanun'da kabul edilmiştir (bkz. TMK. m. 762). Verilere ilişkin olarak da mülkiyete dair düzenlemelerin uygulama alanı bulmasının mümkün olup olmadığı, bu bağlamda verilerin saklandığı mecraların cismani varlığının bulunup bulunmamasının önem arz edip etmeyeceği tebliğimiz kapsamında incelenecektir. Zilyetliğin konusunu ise hem maddi hem de gayri maddi varlıklar oluşturabilmektedir. Veriler özelinde zilyetlik için aranan fiili hâkimiyet ile zilyetlik iradesi şartlarının varlığından hangi durumlarda söz edilebileceği tebliğimizde ele alınacak diğer bir konudur. Bu kapsamda zilyetlik türleri, devri vb. kurumlar da veriler açısından inceleme alanı bulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Veri, Eşya Hukuku, Zilyetlik, Mülkiyet

What Roles Does Artificial Intelligence Play to Protect Children Under the European Union Law'

Dr. Samet Tatar
ORCID ID: 0000-0002-3553-1683
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZ

Artificial intelligence (AI) can be considered a computer software system that functions to control either robots or other software programs digitally without human interventions. AI-based systems make tremendous decisions instantly in a short period with minimum errors. Therefore, AI programs may be beneficial to protect disadvantaged groups such as elderly citizens, people with disability, migrants, and minors. In particular, children have become very vulnerable to the negative impacts of technological products such as video games, social media platforms, etc. since children can be victims of child sexual abuse while interacting with those who specifically target minors on social media platforms. In some cases, the social media platforms such as Facebook and TikTok use specific AI-based online tools to detect and report criminals who abuse children sexually and emotionally to law enforcement authorities. These types of AI-based online tools are considered a crucial legal mechanism to utilize the self-regulatory power of social media companies. In the meantime, jurisdictions are undoubtedly obligated to protect minors on online platforms by enacting proper laws and regulations. The EU has developed various AI-based legal protection mechanisms against digital child abuse and sexual exploitation for the last decade. The most recent regulation the EU passed is the Temporary Derogation of the E-Privacy Directive in July 2021. In addition, the nonprofit organizations specializing in online children protection mechanisms expect that the prospective European Digital Services Act will regulate effective AI-based tools with a meaningful human oversight system. This short abstract discusses what roles AI-based tools could play to protect children digitally under the current EU law and regulations.

Anahtar Kelimeler: Artificial Intelligence, Child Protection Tools, Social Media Law, European Digital Services Act, Self-Regulatory Power

Yapay Zeka ile Suç Tahmininde Bulunmak: Önyargıların Dijitalleşmesi

Dr. Enver Kaşlı
ORCID ID: 0000-0001-7738-1233
Ankara Emniyet Müdürlüğü

ÖZ

Bir suç işlendikten sonra faillerin yakalanması ve cezalandırılması, suçun neden olduğu zararları ortadan kaldırmaya yetmediğinden dolayı bir suçun, işlenmeden önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Önleyici polisliğin en önemli belirsizliği ise alınan tedbirlerin suç işlenme riskini tamamen ortadan kaldırmaya yetmediği gibi tedbir alınmamış olsa bile hiç suç işlenmeyecek olması ihtimalidir. Dolayısıyla önleyici polislikte yer alan bu belirsizlik, kolluk uygulamalarına yönelik "önyargılı" şeklinde eleştirilere neden olmaktadır. Bununla birlikte polis, suç önleme faaliyetlerinde etkinliği artırmak amacıyla teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek mevcut işleyişi teknolojiyle yeniden şekillendirmektedir. Yapay zeka teknolojisiyle suç tahmininde bulunma çalışmaları, önleyici polislikte teknoloji olarak yeni bir gelişme olarak uygulanmaya başlamış olup farklı ülkelerde yaygınlaşma eğilimindedir. Yapay zeka teknolojisiyle suç tahmininde bulunma, önleyici polislikteki belirsizliği ortadan kaldırmadığından dolayı "önyargıların dijitalleşmesi" eleştirisine açıktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Önleyici Polislik, Suç Tahmini

Yapay Zekanın Sebep Olduğu Zararlardan İdarenin Sorumluluğu Üzerine Düşünceler

Arş. Gör. Dr. Ayşe Aslı Alçın
ORCID ID: 0000-0003-4788-2234
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖZ

Yapay zeka teknolojisi ve yapay zeka uygulamaları, dijitalleşme ve bilişim alanındaki gelişmelerin ürünüdür. Geleneksel ve yerleşik yapıları köklü değişimlere uğratan ve uğratacak olan, sosyal ve ekonomik hayatta büyük değişimlere sebep olan ve olacak olan, dolayısıyla hukukun birçok alanını ilgilendiren yapay zeka, ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelere konu olmaya başlamıştır. İdare hukuku alanında yapay zeka kaynaklı bir dönüşümden bahsetmek henüz mümkün olmasa da, yapay zeka teknolojilerinin ilerleyen süreçte birey - idare arası ilişkileri etkileyeceği kuşkusuzdur. Kendisini yapay zeka teknolojilerindeki gelişmelerden soyutlayamayacak olan idare, organik ve fonksiyonel anlamda kendi içinde dönüşmek durumunda kalacaktır. Dönüşüm gerçekleştiğinde, idare karşısındaki zayıf konumda olan bireyi korumak için, idarenin sorumluluğu alanında yeni kavram ve kurallara ihtiyaç duyulacaktır. Bu durum idarenin sorumluluğu alanında, odak noktası yapay zeka olan yeni tartışmaların başlayacağının göstergesidir. Bu sürece dahil olabilme amacı taşıyan çalışmanın konusu, idarenin kullandığı yapay zeka araçlarının sebep olduğu zararlarda, sorumluluğa ilişkin ilke ve kuralların nasıl yorumlanacağıdır. İdarenin geniş anlamda kamu hizmeti faaliyetini yerine getirirken kullandığı bir yapay zekanın, tek başına ya da idari sürecin bir halkası olarak tesis ettiği işlemi ya da eylemiyle bireye zarar vermesi durumunda, zararın tazmininde hangi sorumluluk ilkesi uygulanacaktır? Sorumluluk kime ait olacaktır? İdarenin sorumluluğunun azaltılmasına ya da ortadan kaldırılmasına yarayan kurallar işletilecek midir? Bir kamu hizmetinde kullanılan yapay zeka teknolojisi sebebiyle, o hizmetten yararlanan bir kişinin zarar görmesi durumunda, hizmet kusuru teorisi uygulanabilecek midir? Sorumluluk o yapay zekaya sahip teknolojiyi üretenin mi, idarenin mi ya da yapay zekayı kullanan kamu görevlisinin mi olacaktır, yahut paylaştırılacak mıdır? Bu soruların ötesinde, yapay zekaya bir kişilik atfedip, meydana gelen zarardan yapay zekanın kendisini sorumlu tutmaktan söz edilebilir mi? Tüm bunlar yapay zeka ve idarenin sorumluluğu ilişkisinde cevaplanması gereken sorular arasındadır. Günlük yaşamdaki işlevi her geçen gün artan yapay zekanın, idarenin sorumluluğu bakımından nasıl bir tesiri olacağı bu çalışmanın hedefidir.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Sorumluluğu, Yapay Zeka, Risk İlkesi, Dijital Dönüşüm, Hukuki Kişilik

Yargılamanın Kitle Fonlaması Yoluyla Finansmanı

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Hızır
ORCID ID: 0000-0002-7545-3149
Atılım Üniversitesi

ÖZ

İster tahkim yargılaması ister devlet mahkemeleri nezdinde yürütülen bir dava niteliğini taşısın, yargılamaların üçüncü taraflarca finanse edilmesi, günümüzde artık yerleşmiş bir uygulamadır. Oysa çok sayıda ve fakat mütevazı tutarlardaki bireysel katkıların belirli çevirim içi plâtformlar aracılığıyla toplanması düşüncesine dayanan kitle fonlamasının bu konuda bir finansman aracı olarak kullanılması, görece yeni bir yöntemdir. Bu sayede, yatırım yapmak isteyen ancak büyük tutarlı yatırımlar için yeterli mali güce sahip olmayan kişiler ile tarafı olduğu yargılamada finansmana ihtiyaç duyan kişiler bir araya gelirler. Karşılaştırmalı hukukta bazı ceza yargılamalarında sanıkların savunma hakkını kullanabilmesi amacıyla da kitle fonlaması yöntemine başvurulduğu görülmektedir. Gelir elde etme amacı gütmeyen plâtformlar tarafından yürütülen bu gibi uygulamalar, daha ziyade kitle fonlamasının bir türü olan bağışa dayalı kitle fonlaması yöntemiyle gerçekleşmektedir. Ancak fonlamaya katılan yatırımcıların, yargılamanın neticesinde elde edilecek tutara belli oranda katılmasını öngören kitle fonlama uygulamalarının sayısı hızla artmaktadır. Bu tip uygulamalarda genellikle borca dayalı kitle fonlaması (debt-based crowdfunding) yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Kitle fonlama yoluyla yargılamaların finanse edilmesi, uygulamada kimi zaman fiili zorluklarla karşılaşabilir. Örneğin yargılama sürecinde karşılaştığı masrafları bu surette bertaraf etmeyi planlayan taraf, yatırımcıları yatırım kararını vermeleri konusunda ikna etmek için, uyuşmazlık hakkında önemli bilgileri kamuyla paylaşmak durumunda kalabilir. Bu durum, söz konusu bilgileri yargılamanın karşı tarafının da öğrenmesine neden olabilir. Dolayısıyla uyuşmazlığın karşı tarafı, bu önemli bilgilere vakıf olduğu için, yargılamada daha avantajlı konuma gelebilir ki; yatırımcı açısından bu istenmeyen bir durumdur. Sonuçta söz konusu finansman yöntemi, arzu edilen katkıyı fiilen sağlamayabilir. Yine yatırımcıların sayısını artırmak amacıyla, uyuşmazlığın mevcut durumu hakkında, olduğundan farklı şekilde kamuya bilgi sunulması da mümkündür. Belirtilen durumun, özellikle fon talep eden tarafın ve onun avukatının hukuki sorumluluğu açısından değerlendirmeye değer olduğu kabul edilmektedir. Bu bildiride, yukarıdaki açıklamaların ve karşılaştırmalı hukuktaki gelişmelerin de ışığında, kitle fonlaması yoluyla yargılamaların finansmanı, yürürlükteki III-35/A.2 sayılı Kitle Fonlaması Tebliği hükümleri başta olmak üzere Türk hukuku açısından incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kitle Fonlaması, Iıı-35/a.2 Sayılı Kitle Fonlaması Tebliği, Tahkim, Dava, Yargılama, Finansman

Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Taciz Suçu

Dr. Öğretim Üyesi Haluk Toroslu
ORCID ID: 0000-0002-4028-4672
Bilkent Üniversitesi

ÖZ

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişinin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme bakımından önem arz eden en temel husus cinsel amaçlı olarak taciz ifadesinden ne anlaşılması gerektiği, bir başka deyişle suçun maddi unsurunun neden ibaret bulunduğudur. Cinsel taciz suçunun maddi unsuru açısından, failin davranışının vücut teması içermemesi gerektiği kabul edilmektedir. Nitekim madde gerekçesinde de cinsel tacizin, "kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla" gerçekleştirilebileceği ifadesine yer verilmiştir. Öte yandan, mağdura yönelik olarak gerçekleştirilen davranışların taciz niteliğinde olup olmadığı veya taciz olarak nitelendirilebilecek davranışın cinsel amaçla yapılıp yapılmadığı hususları açısından aynı netlikten söz edilemez. Kanunilik ilkesinin geçerli olduğu bir sistemde hiç şüphesiz hangi davranışların cezalandırılacağı öncelikle kanunda yer alan düzenlemenin lafzı ışığında tespit edilmelidir. Bununla birlikte norm yorumlanırken, yani kapsamı belirlenirken, o normun korumayı amaçladığı varlık veya menfaatin de nazara alınması gerektiğinde kuşku yoktur. Cinsel taciz suçuna ilişkin yargı kararları incelendiğinde, zaman zaman kanunilik ilkesinin sınırlarının zorlandığı ve cinsel taciz suçunu düzenleyen normun, amacını aşacak şekilde geniş yorumlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda muhatabını rahatsız edici olmakla birlikte aslında açık şekilde cinsel bir nitelik taşımayan davranışlar TCK md.105 kapsamında cezalandırılabilmekte, genel anlamda rahatsız edici davranışları engellemek ve bastırmak amacıyla da söz konusu düzenlemeye başvurulabilmektedir. Bu çalışma kapsamında konuyla ilgili Yargıtay içtihadı eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmek suretiyle cinsel taciz suçunun maddi unsurunun sınırları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Taciz, Cinsel Amaç, Kanunilik

Yargıtay Kararları Işığında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Özgürlüğü

Araştırmacı Emir Efe Egemen
ORCID: 0000-0002-1310-9713
Türk-Alman Üniversitesi

ÖZ

Toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü, insanların sahip olduğu düşüncelerin ifade edilmesi ve başkalarına aktarılması bağlamında, özel bir öneme ve işleve sahiptir. Bu eksende düşünüldüğünde, toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğüne, günlük yaşamda sıkça ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu yüzden herhangi bir konu hakkındaki memnuniyetsizlik veya eleştiriler, uygulamada sıkça başvurulan toplantı, basın açıklaması ve gösteri yürüyüşleri aracılığıyla ifade edilmektedir. Belirtilen etkinlikler aracılığıyla, kişiler toplu bir şekilde hareket ederek düşüncelerini özgürce başkalarına aktarabilmektedir. Belirli bir konu ve ortak bir amaç veya menfaat doğrultusunda bir araya gelerek kamuoyu oluşturmak isteyen kişiler, toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü sayesinde, eylemlerini etkin ve güçlü bir şekilde gerçekleştirebilmektedir. Gerçekleştirilen bu eylemler, kimi zaman, kanuna aykırılıklar oluştuğu gerekçesiyle, kolluk görevlilerinin müdahaleleri ile sonuçlanmaktadır. Bu doğrultuda ortaya çıkan uyuşmazlıklarla, adli yargıda karşılaşmak mümkündür. Bu çalışmanın amacı, Yargıtay'ın toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü hakkındaki bakış açısını tespit ederek bu hususta bazı değerlendirmelerde bulunmaktır. Bu eksende, çalışma kapsamındaki konu hakkında, birçok Yargıtay kararı incelenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Yargıtay'ın toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü bağlamında, özgürlükçü bir anlayışa sahip olduğu ve bu yönde olumlu kararlar verdiği söylenebilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; Yargıtay'ın toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü hakkında özgürlükçü bir tavır tutunması ve bu yönde kararlar vermesi, demokratik bir hukuk devleti adına, sevindirici bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: Toplantı, Gösteri Yürüyüşü, İfade Özgürlüğü, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Özgürlüğü.

Yargıtay'ın Muhdesatın Tespitine İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Mehmet Akçaal
ORCID ID: 0000-0003-3228-8486
Selçuk Üniversitesi

ÖZ

Muhdesat, taşınmaz üzerinde kalıcı olmak üzere bulunan yapı veya bitkilerdir. Bu sebeple, muhdesat hukukî niteliği itibarıyla bütünleyici parçadır. Bu niteliğin kazanılmasıyla birlikte muhdesat üzerinde önceki malzeme veya bitki sahibinin artık bir mülkiyet hakkından söz edilemez; taşınmaz üzerindeki aynî hak muhdesatı da kapsar. Bununla birlikte, muhdesattan dolayı hem hak sahibi hem de taşınmaz maliki birtakım istemlerde bulunabilir. Meselâ, muhdesat üzerinde alacak hakkına sahip olan taraf bunun tespiti veya sebepsiz zenginleşmenin iadesi amacıyla dava açabilir. Aynı şekilde, taşınmaz maliki de özellikle haksız yapıya ilişkin hükümler çerçevesinde tazminat, yıkım (kal), mülkiyetin devri gibi bazı hakları ileri sürebilir. Bu itibarla, muhdesat uygulamada sıkça karşılaşılan bir hukukî müessesedir. Özellikle muhdesatın tespitine ilişkin uyuşmazlıkların zenginliği konunun tercih edilmesinde etkili olmuştur. Üstelik, Yargıtay'ın eleştiriye açık kararları da burada değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, önemli bir misal olarak Yüksek Mahkeme'nin muhdesatın tespiti davasının istisnaî olduğunu, ancak bazı hallerde açılabileceğini, aksi takdirde hukukî yarar şartının yokluğu sebebiyle reddinin gerektiğini kabul eden içtihadı isabetli değildir.

Anahtar Kelimeler: Muhdesat, Muhdesatın Tespiti Davası, Muhdesatın Aidiyetinin Tespiti Davası, Sebepsiz Zenginleşme, Haksız Yapı

Yasal Düzenlemeler ve Mahkeme Kararları Işığında Unutulma Hakkı

Dr. Pelin Çavdar
ORCID ID: 0000-0002-5595-216X
Marmara Üniversitesi

ÖZ

"Unutulma hakkı", bireye geçmişine ait bazı kişisel verilerin dijital dünyada silinmesini isteme olanağını tanıyan bir haktır. Söz konusu hak hukuki niteliği itibariyle, kişilik hakkının görünümünü teşkil etmektedir. Unutulma hakkı, "özel hayatın gizliliği hakkı", "kişisel verilerin korunması hakkı", "kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı", "şeref ve itibarının korunması hakkı", "ifade, haberleşme ve basın özgürlüğü" ile yakın bağlantı içerisinde olan bir haktır. "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün" 17. maddesinde unutulma hakkı düzenlenmektedir. Bu hükümde unutulma hakkının kullanılabileceği ve kullanılamayacağı haller açıkça belirtilmektedir. Unutulma hakkına ilişkin olarak Avrupa Birliği Hukukunda 2014 yılında verilmiş olan Google kararı oldukça önemlidir. Söz konusu karar tüm Avrupa Birliği üyesi ülkeler için bağlayıcı niteliktedir. Konuya ilişkin Türk hukukunda unutulma hakkı açıkça düzenlenmese de, çeşitli mevzuatlarda yasal temellerinin olduğu görülmektedir. Türk hukukunda unutulma hakkına ilişkin çeşitli Yargıtay kararları ve Anayasa Mahkemesine bireysel başvurular bulunmaktadır. Bu kararlar çerçevesinde bir internet haberinin unutulma hakkı kapsamında internetten çıkartılabilmesi için veya arama motorlarında görünmemesi için, söz konusu haberin kamu yararı taşıyıp taşımadığı, haberin konusu olan kişinin toplumdaki konumu ve haberin güncelliğini yitirip yitirmediği gibi hususlar oldukça önemlidir. Bunların dışında, "Kişisel Verileri Koruma Kurulu" tarafından 2020 yılında karara bağlanan kişilerin ad ve soyadı ile arama motorları üzerinden yapılan aramalarda çıkan sonuçların indeksten çıkarılmasına ilişkin dikkate alınacak kıstaslar da konumuz açısından göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmamızda gerek yasal düzenlemeler gerekse mahkeme kararları ışığında unutulma hakkı ayrıntılı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: "Unutulma Hakkı", "Kişilik Hakkı", "Kişisel Veri", "Özel Hayatın Gizliliği", "Basın Özgürlüğü".

Yüksek Seçim Kurulunun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği

Doç. Dr. Celâl Işıklar
ORCID ID: 0000-0002-7239-6142
Karatay Üniversitesi

ÖZ

Yüksek Seçim Kurulu (YSK), 1982 Anayasası'nda yasama bölümünde TBMM'nin seçim esasları ile bağlantılı olarak "Seçimlerin genel yönetim ve denetimi" başlığı taşıyan 79 ncu maddede düzenlenmiştir. Bu madde hükmünü göre, YSK, - denetimi altındaki il ve ilçe seçim kurulları ile birlikte- genel ve yerel seçimleri düzen içinde yönetmek ve seçimlerle ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmakla görevlidir. YSK'nın ayrıca seçimlere ilişkin bütün uyuşmazlıkları kesin karara bağlama görevi bulunmaktadır. YSK'nın yetki ve görevleri, Anayasa'ya ilaveten 5545 Sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunun 14 üncü maddesinde gösterilmiştir. Buna göre YSK'nın hem idari hem de yargılama niteliğindeki yetki ve görevleri vardır. YSK yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından seçilir. Bu üyeler aralarından bir kişiyi başkan seçerler. Doktrindeki ağırlıklı görüşe göre YSK'nın bir yargı organı/mahkeme, hatta bir yüksek mahkemedir. Başka bir görüşe göre YSK yargı organı değil, üyeleri hâkimlerden oluşan ve kararları kesin olan bir idari kuruldur. Son görüşe göre ise, YSK seçimle ilgili konularda hem idari hem yargısal yetkilere sahip, çifte kimlik taşıyan bir Devlet organıdır. YSK da kendisini seçim yargısı yapan bir yüksek yargı mercii olarak görmektedir. Anayasa Mahkemesinin ilk iki görüş yönünde de kararları mevcuttur. Danıştay YSK'nı yargısal usûl uygulayan, bağımsız ve özel bir yargı yeri olarak kabul etmektedir. YSK'nın kararlarının hukuki mahiyetine gelince, YSK'nın seçimlerin usul ve esaslarına ilişkin işlemleri ile bizzat seçimlerin idaresi ve gözetimi işleri tamamen idari fonksiyon kapsamındadır. Örneğin düzenleyici işlemler ile sözleşmeler gibi. Dolayısıyla bunlara ilişkin uyuşmazlıklar idari yargı denetimine tâbidir. Buna karşılık, YSK'nın doğrudan veya il/ilçe seçim kurullarının karara bağlayıp itirazen baktığı ve yargılama usulleri uyguladığı uyuşmazlıklar için aynı şey söylenemez. AY m.79'daki "kurulun kararlarının kesin olduğuna, bunların aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamayacağına" ilişkin hüküm dikkate alındığında, YSK kararlarının başka bir idari merci veya yargı yeri (Danıştay, Yargıtay, AYM gibi) tarafından denetlenmesi mümkün değildir.

Anahtar Kelimeler: 1. Yüksek Seçim Kurulu (Ysk), 2. Seçim İşleri ve Uyuşmazlıkları, 3. İl/ilçe Seçim Kurulları, 4.Seçim Yargısı, 5. İdari Yargı Denetimi.

Zarar Görenin Kusurunun Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğunda Tazminatın Belirlenmesine Etkisi

Arş. Gör. Egemen Işık
ORCID ID: 0000-0002-1093-219X
Marmara Üniversitesi

ÖZ

Temsil olunan adına yapmış olduğu sözleşmenin onanmaması hâlinde, TBK m. 47 uyarınca yetkisiz temsilcinin üçüncü kişiye karşı sorumluluğu doğar. Zarar gören üçüncü kişi, uğramış olduğu zararın giderilmesini yetkisiz temsilciden isteyebilir. Yetkisiz temsilci, kusuru olmasa bile sözleşmenin geçersiz olmasından doğan zarardan sorumludur (TBK m. 47 f. 1). Şayet yetkisiz temsilci kusurluysa ve hakkaniyet de gerektiriyorsa diğer zararlardan da sorumlu tutulur (TBK m. 47 f. 2). Dolayısıyla yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun bir kusursuz sorumluluk hâli olduğu söylenebilir. Yetkisiz temsilcinin kusurlu olup olmamasından bağımsız olarak zarar görenin kusurlu olması hâlinde bunun tazminatın belirlenmesindeki rolü, ele alınması gereken bir konudur. TBK m. 52 f. 1'de zarar görenin kusuru, tazminatta indirim nedeni olarak düzenlenmiştir. Bu konuda ilk olarak cevaplanması gereken, bir kusursuz sorumluluk hâli olan yetkisiz temsilcinin sorumluluğunda tazminatın belirlenmesi bakımından zarar görenin kusurunun dikkate alınıp alınmayacağıdır. Zarar görenin kusuru, tıpkı kusur sorumluluğunda olduğu gibi kusursuz sorumluluk hâllerinde de bir indirim nedeni olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla bunun yetkisiz temsilcinin sorumluluğu bakımından da bir indirim nedeni olarak kabul edilmesinin önünde bir engel yoktur. Öte yandan zarar görenin kusurunun, yetkisiz temsilcinin sorumluluğunda, kusur sorumluluğundan farklı bir etkiye sahip olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Açıklığa kavuşturulması gereken bir diğer konu ise yetkisiz temsilcinin kusurlu olması, başka bir deyişle ek (munzam) kusurun mevcut olması hâlinde, bunun zarar görenin kusuruyla olan ilişkisinin ne olduğudur. Nitekim zarar görenin kusurunun yetkisiz temsilcinin sorumluluğunda tazminatın belirlenmesine etkisi, İsviçre Federal Mahkemesinin bir kararında da ele alınmıştır. İşbu bildiride, İsviçre Federal Mahkemesinin konuya ilişkin yaklaşımı da göz önünde bulundurularak zarar görenin kusurunun yetkisiz temsilcinin sorumluluğunda tazminatın belirlenmesine etkisi incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Temsil, Yetkisiz Temsil, Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu, Zarar Görenin Kusuru, Tazminatın İndirilmesi

Zimmilerin Osmanlı Devletinin Himayesinden Yabancı Devletlerin Himayesine Geçişinde Berat Sisteminin Etkisi

Doç. Dr. İrem Karakoç
ORCID ID: 0000-0003-1142-8689
Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZ

Osmanlı'nın yabancı devletlerle düzenli diplomatik ilişkiler kurmaya başlaması, İstanbul'daki elçiliklerle diğer şehirlerdeki konsoloslukların resmi makamlarla ilişkilerinin dil bilen gayrimüslimler tarafından yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Osmanlı sisteminde yabancı elçilikler tarafından belirlenen tercüman ve benzeri görevlilere bunu gösteren birer berat verilmektedir. Berat sadece diplomaside değil genel anlamda bir memuriyete atanma; bir gelir/kullanma hakkının tahsisi, bir imtiyaz ya da muafiyetin verildiğinin göstergesi olan resmî belgedir. Osmanlı hukuk sisteminde yabancı elçiliklerin tercümanlarına cizye, gümrük vergisi, İslâm-Osmanlı ceza hukuku hükümlerinden muafiyet gibi bazı ek haklar da tanınmıştır. Başlangıçta bu koruma sisteminden sadece konsolos yardımcısı, tercüman ve ticari acente gibi görevliler (Osmanlı Hristiyan/Musevileri) yararlandırılmıştır. Zamanla elçilik/konsolosluklar tüccar olan; beratta görev yeri olarak belirtilen şehirlere hiç gitmemiş ve hatta dil bile bilmeyen kişilere berat satarak maddi menfaat sağlamak yoluna gitmişlerdir. Sonuçta beratlı sayısı özellikle Beyoğlu ve Galata semtlerinde giderek artmış devletin önlem alması zorunlu hale gelmiştir. Müslüman tebaa zaten İslâm hukukuna tâbi olup hem şer'î -örfî vergilerle mükellef hem de İslâm ceza hukukunun ahkâmı ile bağlıdır. Beratın, yabancı devletlerin himayesini sağlamada araç olarak kullanılmasının ardından gayrimüslim tebaa da haklar ve imtiyazlar bakımından, Avrupa devletlerince himaye edilenler ve edilmeyenler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yabancı devletler, kapitülasyonlara dayanarak mahmîlerinin haklarını, uluslararası ve iç hukukta koruyarak devlet içinde nüfuz sahibi olmaya başlamışlardır. Himaye altına giren tüccar düşük vergi ödediğinden himaye edilmeyenlere oranla mallarını daha ucuza satabilmiş ve ticareti kontrol edebilmiştir. Tarihte beratlılara vatandaştan daha avantajlı durumlar sağlanması -aynen yabancılara sınırsız gayrimenkul edindirmenin devletin vatan/toprak unsurunun kaybına neden olabileceği gibi- bu defa da devletin halk/insan unsurunu bozmuştur. Çünkü insanlar avantajına göre kolaylıkla tabiiyet değiştirebilmişlerdir. Çalışmamızda beratlı statüsüyle başlayarak kapitülasyonlarla desteklenen himaye olgusunun vatandaşlık değiştirmeleri teşvik edici boyutu, devletin yıkılmasına kadar varan süreci ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beratlı, Himaye, Mahmi, Kapitülasyon, Zimmi

“Extraneus”un Özgü Suçlarda Dolaylı Fail Olarak Cezalandırılıp Cezalandırılamayacağı Sorunsalı

Dr. Öğretim Üyesi Tülay Kitapçıoğlu Yüksel
ORCID:0000-0001-6631-1109
Kırklareli Üniversitesi

ÖZ

Türk doktrininde özgü suçlarda dolaylı faillik meselesi, ön planda ve arka planda bulunan kişilerin niteliği göz önüne alınmaksızın genel olarak “özgü suçlarda dolaylı faillik” başlığı altında incelenmektedir. Arka plandaki ve ön plandaki kişinin “intraneus” ya da “extraneus” olmasına göre bir ayrım yapılarak inceleme yapılmamakta ve bu sebeple ulaşılan neticeler de karmaşık hale gelmekte ve çoğu kez doğru da olmamaktadır. “Extraneus”un özgü suçlarda dolaylı fail olarak cezalandırılıp cezalandırılamaması sorunsalında incelendiğimiz husus, “extraneus”un “intraneus”un fiili üzerinde hakimiyet kurması ve dolayısıyla “intraneus”u araç olarak kullanmasıdır. “Extraneus”un özgü suçtan dolaylı fail olarak sorumlu olmayacağını kabul etmekle birlikte ceza sorumluluğunun belirlenmesine ilişkin değerlendirmede, iki aşamalı bir yol izlenmesini önermekteyiz. Öncelikle gerçek ve gerçek olmayan özgü suç arasında ayrım yapılması ve ikinci olarak “intraneus”un kasten hareket edip etmemesinin dikkate alınması gerektiği düşüncesindeyiz. Gerçek özgü suçta, “intraneus” kasten hareket etmemekte ise, özgü suçtan dolayı şerik olarak ceza sorumluluğu olmaz. Ancak “extraneus”un fiili, başkaca bir genel suçu oluşturmakta ise, “extraneus”un genel suçtan dolayı fail olarak sorumluluğu söz konusu olabilir. Burada düşüncemize göre, cezalandırma açısından boşluk olsa dahi, ceza adaletsizliği bu¬lunmamaktadır. Gerçek özgü suçta “intraneus”, kasten hareket etmekte ise, sözgelimi cebir ya da tehdit altında suçu işlemiş ise, “extraneus” özgü suçtan şerik olarak sorumlu olabilir. “Extraneus”un fiili, genel başka bir suçu oluş¬turmakta ise, bu suçtan dolayı failliğin şerikliğe önceliği ilkesi gereğince fail olarak sorumlu olabilir. Gerçek olmayan özgü suçta ise, “intraneus”un kasten hareket edip etmesine göre ayrım yapılmasına gerek olmaksızın “extraneus”un özel faillik niteliğini haiz olmadığından bu suçtan sorumlu tutulamayacağını, ancak suçun herkes tarafından işlenebilen temel şeklinden dolayı sorumlu olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Extraneus, İntraneus, İştirak, Özgü Suç, Özgü Suçlarda Dolaylı Faillik.

“L'état, C'est Moi” ("Devlet Benim") Ne Demektir': Geç Orta Çağda Devlet, Makam ve Mülkiyet

Dr. Öğretim Üyesi Ulaş Karadağ
ORCID ID: 0000-0001-9775-5589
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZ

Victor Hugo, başyapıtı Sefiller’de, “14. Louis yüzyılı”nın kimilerince “büyük asır” olarak adlandırıldığını yazar. Gerçekten de pek çok kişi tarafından devrim öncesi Fransız monarşisinin en güçlü figürü olarak kabul edilen 14. Louis’nin, kraliyetini mutlaklaştırarak iyiden iyiye merkezileştirdiği mutlakıyetçi döneme grand siécle (büyük yüzyıl) adı verilmiştir. 14. Louis monarşiye 1643’ten 1715’e kadar hükmeder; bir başka deyişle, 17. Yüzyılın ikinci yarısı ve 18. yüzyılın ilk on beş yılı boyunca. Belirtmek gerekir ki bu yetmiş iki yıl boyunca monarşi bir mutlakıyet olmamıştır. 14. Louis’nin kraliyet otoritesini güçlendirerek monarşiyi bir mutlakıyete çevirmesi, parlamenter güçleri yenilgiye uğrattığı 1660’lı yılların ikinci yarısından itibaren gerçekleşmeye başlar. Mutlakıyetini pekiştirmesi ise 1680’li yıllarda gerçekleşir. Louis belirli bakımlardan, iktidarın mutlak sahibi haline gelir. Bilindiği gibi, Louis’nin uzun yıllara yayılmış olan toplumsal ve sınıfsal güç savaşlarını da kapsayan mutlakiyetçiliği genel olarak “L'État, c'est moi” (“Devlet Benim”) sözüyle ifade edilir. Louis’in, söyleyip söylemediği tam olarak bilinemeyen bu sözünün genellikle kraliyet otoritesinin merkezi ve mutlak siyasal gücünü ifade ettiği düşünülür. Tarihçi Herbert Rowen’ın da ifade ettiği gibi, “Devlet benim” sözü kralın kişiliği ve bedeniyle özdeşleşen idari bir monarşiye işaret eder. Oysa yine Rowen’ın altını çizdiği üzere, böyle bir söz, daha ziyade kral ile devlet arasındaki mülkiyet ilişkisi açısından önemlidir: kralın devletin bizatihi sahibi olması açısından. Gelgelelim, egemenliğin dünyevi bedeni olarak kral bir makamın hamiliyken, bir başka deyişle egemenliğini eninde sonunda devretmek zorundayken, mülkiyet devredilemeyen bir haktır. İşte bu noktada, krallığın hangi anlamda kralın mülkü olduğu sorusu özel bir önem kazanır. Bu çalışma, 14. Louis ve Fransız monarşisi arasındaki ilişkiyi mülkiyete dayalı hükümranlık (proprietary kingship) kavramı üzerinden inceleyerek, geç orta çağda mülkiyet ve devlet arasında egemenlik ve egemen güç bakımından nasıl bir bağıntı olduğu sorusuna odaklanmaktadır. Çalışmada, çoğu zaman modern devletin erken biçimi sayılan bu merkezi mutlakiyetin şahsi bir otoritede, daha doğru bir biçimde söylenecek olursa, onun makamıyla mülkiyetinde hangi bağlamda temellendiği açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: 14. Louis, Fransız Monarşisi, Devlet, Mülkiyet, Egemenlik

“Nitelikli Fikrî Tapu”ların “NFT” (Non-Fungible Token) Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Emel Tekten
ORCID ID: 0000-0002-2733-7928
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ÖZ

22.04.2022 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından yapılan açıklamayla, NFT’nin Türkçe karşılığının “Nitelikli Fikrî Tapu” şeklinde belirlenmesiyle hayatımızda artık bu varlıkların yadsınamaz bir gerçek olduğu kabul edilmiştir. Ancak çeşitli platformlarda sıklıkla duyduğumuz “nitelikli fikri tapu” ve “kripto para” birbirine karıştırılarak kullanılmaktadır. Fiziksel para ve kripto paranın “değişebilir” yani birbiriyle takas edilebilir amacına yönelik olmasına rağmen, “Nitelikli Fikri Tapu”ların “NFT”, dijital bir varlığın benzersiz olduğunu ve bu nedenle birbirinin yerine geçemeyeceğini onaylayan, blok zinciri adı verilen bir dijital defterde depolanan veri birimidir. Nitelikli fikri tapu, "akıllı sözleşmeler" biçimindeki yazılım kodlarından oluşmaktadır. Akıllı sözleşmeler için bir kod yazıldıktan sonra, değiştirilemez ve kalıcı olacak surette blok zincirdeki bir sanal jetona basılırlar. Nitelikli fikri tapu, sanat, müzik, oyun içi öğeler, videolar ve hatta herhangi bir edebi değeri olmayan tweet paylaşımları gibi gerçek dünyadaki hem somut hem de maddi olmayan nesneleri temsil eden dijital bir varlıktır. Genellikle kripto para birimiyle çevrimiçi olarak alınıp satılırlar. Son dönemin en ilgi çeken satışları arasında ABD’li sanatçı Beeple, eserlerinden oluşan bir kolajı müzayede evi Christie’s tarafından düzenlenen açık artırmayla 69.4 milyon dolara satması, NBA Top Shot uygulaması aracılığıyla satılan Lebron James’in smaç video NFT’si 77 bin dolara alıcı bulması, Twitter CEO’su Jack Dorsey’in tweet’i 2.9 milyon dolara Türk asıllı biri tarafından satın alınması, Elon Musk içerisinde GIF ve müzik olan tweet’ini NFT olarak açık artırmaya çıkarması şeklinde örnekler sayılabilir. Bilindiği üzere, anonim şirketlerde, ortaklar sermaye olarak nakdi (TTK m. 128/1, 344, 345) ya da ayni sermaye (TTK m. 342/1) getirebilirler. Çalışmamızda “nitelikli fikri tapu”nun, anonim şirketlere sermaye olarak getirilip getirilemeyeceği, getirilmesi kabul edildiği takdirde ne tür sermaye olarak nitelendirilebileceği, sermaye konulması usulüne yürürlükteki mevzuatlar ve özellikle 30.04.2021 tarihinde yürürlüğe giren “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik”le beraber değerlendirmelerin yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nft, Anonim Şirket, Sermaye

Akaryakıt İstasyonu Kira Sözleşmelerinin Feshinde Uygulanacak Hükümlerin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Ahu Ayanoğlu
ORCID ID: 0000-0002-3629-9070
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZ

Bir taşınmazın akaryakıt istasyonu olarak kullanılmasını konu alan kira sözleşmelerinin uygulamada farklı içeriklerde akdedildiği görülmektedir. Kiraya verenin kullandırma edimi açısından değerlendirildiğinde; inşa edilmiş, akaryakıt istasyonu olarak kullanıma hazır yapıların kiralanmasını konu alan örneklere rastlandığı gibi henüz üzerinde herhangi bir yapı inşa edilmemiş çıplak taşınmazın akaryakıt istasyonu olarak kullanılmak üzere kiralanmasını konu alan kira sözleşmesi örnekleri de görülmektedir. Bu ikinci ihtimalde, inşaat ruhsatı arsa sahibi tarafından alınmakta, yapının inşasını kiracı üstlenmekte, inşaat maliyeti de kira bedeli çerçevesinde düzenlenmektedir. Ayrıca akaryakıt istasyonlarının, akaryakıt pompa alanlarının yanı sıra, restoran, kafe, market, yıkama, oto tamirhane vb. farklı kapalı alanlar içerecek şekilde inşa edildiği de sıklıkla görülmektedir. Kiracının kira bedelini ödeme borcu açısından konuya yaklaşıldığında ise kira sabit bir bedel, akaryakıt istasyonunun işletilmesinden elde edilen hasıladan belirli bir oranda pay ya da hem sabit bir kira bedeli hem hasıladan belirli oranda pay olmak üzere karma şekilde belirlenebilmektedir. Bilindiği üzere, Türk Borçlar Kanunu'nun kira sözleşmesini düzenleyen m. 299 vd. hükümlerinde kanun koyucu genel hükümler, konut ve çatılı işyeri kiraları ve ürün kirası olmak üzere üçlü bir ayırım öngörmüştür. Akaryakıt istasyonu kira sözleşmelerine -özellikle bu sözleşmelerin feshedilmesinin söz konusu olduğu ihtimallerde- hangi kira hükümlerinin uygulanacağının belirlenebilmesi için, öncelikle, uygulamada karşılaşılan farklı kira sözleşmesi örnekleri göz önünde bulundurularak, bu sözleşmelerin hukuki niteliğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Zira, kira sözleşmesinin feshinde uygulanacak hükümler, kira sözleşmesinin niteliğine göre farklılık göstereceğinden, taraflar arasında akdedilen sözleşme hükümlerinin değerlendirilerek tarafların asli edim borçlarının belirlenmesi ve bu bağlamda, sözleşmenin adi kira, konut ve çatılı işyeri kirası ya da ürün kirasından hangisinin kapsamına girdiğinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu açıklamalar ışığında, sunulması planlanan tebliğde, uygulamada karşılaşılan farklı akaryakıt istasyonu kira sözleşmesi örnekleri çerçevesinde, bu sözleşmelerin hukuki niteliğinin, öğretideki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında değerlendirilmesi ve bu çerçevede, bu sözleşmelerin feshinde uygulama alanı bulacak hükümlerin tespit edilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kira, Fesih, Akaryakıt İstasyonu

Çocuğa İlişkin Sosyal Medya Paylaşımlarının Velayet Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Merve Ürem Çetinel
ORCID ID: 0000-0002-4710-6545
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

ÖZ

Çocukların korunmaya muhtaç birer birey olduğu herkes tarafından kabul edilmesine rağmen günümüzde özellikle sosyal medya platformlarında kısa bir gezinti yapıldığında henüz doğmamış bebeklere veya ergin olmayan çocuklara ait fotoğraf ve görüntülerin anne ve babalar tarafından kontrolsüzce paylaşıldığını görmekteyiz. Gelinen bu noktada yeni bir ebeveynlik modeli olarak "paylaşan ebeveynlik (sharenting)" kavramı ile karşı karşıya kaldığımızdan bunun sonuçları tartışılmaya muhtaçtır. Konuyu medeni hukuk açısından ele aldığımızda, sosyal medya platformlarında yaptığımız paylaşımlar çoğu zaman herkes tarafından görüntülenebilir, kaydedilebilir ve kendiliğinden silinmez özelliğe sahip olduğundan anne ve babanın velayet hakkına dayalı olarak çocuğun her anını, onun rızasını almaksızın paylaşma hakkına sahip olup olmadığı sorusu yanıtlanmalıdır. Velayet hakkı, yasal temsilcinin on sekiz yaşından küçük çocuğu üzerindeki hak ve yükümlülükler bütünü olarak tanımlanabilir. Ancak velayet hakkı, anne ve babaya çocuğu üzerinde sınırsız hak vermemektedir; kanun koyucu, çocuğun korunması düşüncesiyle bu hakkı anne ve babaya tanımıştır. Yasal temsilcinin velayet hakkını kullanırken çocuğun menfaatine hareket etmesi gerektiğinden sosyal medya paylaşımları bakımından velayet hakkının sınırı ve bu sınırın aşılmasının velayet hakkıyla bağlantılı sonuçları irdelenmelidir. Çalışmamızda anne ve/veya babanın çocuğa ilişkin sosyal medya paylaşımlarının velayet hakkına ilişkin sonuçları, paylaşımın yapılma anına ve velayet hakkının sınırlarının aşılmasına dayalı olarak talepte bulunacak kişiye göre ele alınmış olup bu kapsamda, zamansal açıdan, a) evlilik birliğinin devam ederken yapılan paylaşımlar, b) eşlerin ayrı yaşadıkları süre içerisinde yapılan paylaşımlar ve c) evlilik birliğinin boşanma ile sona ermesi halinde anne veya babanın yapmış olduğu paylaşımlar incelenecektir. Bununla bağlantılı olarak evlilik birliğinin boşanma ile sona ermesi durumunda anne ve babanın ortak velayeti halinde çocuğa ilişkin paylaşımlara da değinilmiş; bu bağlamda, anne ve babanın birbirlerine karşı veya çocuğun anne ve/veya babasına karşı talepleri birbirinden ayrılarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Velayet Hakkı, Velayet Hakkının Kapsamı, Sosyal Medya Paylaşımları, Velayetin Kaldırılması

Covid-19 Salgın Hastalığının Türk Mevzuatına Etkileri

Öğr. Gör. Gökhan Çakmak
ORCID ID: 0000-0002-8475-6344
Yozgat Bozok Üniversitesi

ÖZ

Covid-19 Salgın Hastalığının Türk Mevzuatına Etkisi Bilindiği üzere ilk olarak Çin de ortaya çıkan salgın Avrupa'ya ve ülkemize sıçramış 10 Mart 2022 tarihinde ülkemizde ilk covid-19 vakası devlet görevlisi (Cumhurbaşkanı Sözcüsü) tarafından açıklanmıştır. 27 Nisan 2022 tarihinde ise salgın için çok önemli bir konuma gelen maske, mesafe gibi tedbirlerin artık zorunluluk olmadığı sayın Cumhurbaşkanı tarafından açıklanmıştır. İki yılı geçkin zamandır yaşamış olduğumuz bu süreç tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli etkiler bırakmıştır. Söz konusu salgının yarattığı etkiler sadece ulaşım, haberleşme, teknoloji, ekonomik gibi alanlarda değil hukuk alanında da yaşanmıştır. Hatta salgının başlangıcından itibaren hukuk alanında yaşanan süreçler çok önemli hale gelmiştir. Elbette bunun sebeplerinden bir tanesi salgının kontrol altına alınabilmesi, ölüm ve hastalık sayılarının azaltılabilmesi için kişisel özgürlüklerin sınırlanması oluşturmaktadır. Türk hukuk mevzuatı açısından salgın dönemine yaptığımız incelemelerde görülen etkilerin geçici ve sürekli olarak ikiye ayırmanın mümkün olduğu görülmektedir. Geçici etkiler covid-19 salgın sürecinin yönetilmesi amacıyla o dönemde kararnameler yoluyla alınan bazı hukuki kısıtlamalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürekli etkiler ise salgının yarattığı farkındalık duygusu ve bu süreçte gelişen teknolojiye ayak uydurma çabası ile açıklanmalıdır. Salgın döneminde Türk hukuk sistemi tartışmaya açılmış ve İnsan Hakları Eylem Planı hükümet tarafından ilan edilerek günümüze kadar belli bir mesafe kat edilmiştir. Çalışmamızda kronolojik olarak geçici ve sürekli olarak tasnif ettiğimiz salgın etkileri değerlendirilerek tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Mevzuatı, covid-19, salgın Etkileri

Sözlü Sınavlarda İdarenin Takdir Yetkisinin İyi Yönetim İlkeleri Açısından Yargı Kararları Doğrultusunda İrdelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Zuhal Bereket Baş
ORCID ID: 0000-0002-6776-5257
Ankara Bilim Üniversitesi

ÖZ

İdare tarafından kamu hizmetlerinin yürütümünde görev alacak kişilerin belirlenmesinde gerek ilk defa alımlarda gerekse görevde yükselme, uzmanlığa geçiş aşamalarında yazılı sınav yanında adayların sözlü sınava tabi tutmak konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. İdari kadroları belirlemede idarenin takdir yetkisi olduğu, özellikle belirli niteliklere haiz personel istihdam etmek istemesi kamu hizmetinin gereklerindendir. Ancak, söz konusu sözlü sınavlarda idarenin sahip olduğu bu takdir yetkisinin sınırlarının, tabi olması gereken kuralların önceden belirlenmesi, bu sınavların usulüne ilişkin kuralların ortaya konulması, sözlü sınavın yargısal denetimini sağlayacak altyapının tüm unsurlarıyla oluşturulması hukuka bağlı idarenin bir gereğidir. Kamu hizmetlerinin ehil ve yetişmiş kamu görevlileri eliyle yürütülmesi için yapılan sözlü sınavların, kariyer ve liyakat ilkelerine uygun, objektif ve aynı zamanda yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurları yönünden yargısal denetime imkan tanıyacak şekilde yapılması gerekmektedir. Bu noktada hangi kadrolara alım veya atamalarda sözlü sınavın uygulanacağının, sözlü sınavı yapacak komisyonların oluşumu, sözlü sınav komisyonu üyelerinin her biri tarafından değerlendirme yapılarak tutanağa bağlanmış soruların ve yanıtlarının neler olduğunun ve bu yanıtlara komisyon üyelerince takdir edilen notun gerekçeleriyle ortaya konulması, sözlü sınavın yargısal denetiminin yapılmasına olanak sağlayacak şekilde yapılması, sözlü sınavların yargısal sürece taşınması halinde verilen bir iptal kararı üzerine idarenin tesis edeceği işlemin ne olacağı konularında gerek yargı kararları gerekse iyi yönetim ilkelerinden olan idarenin eşit davranması, ayrımcılık gösterilmemesi, açıklık ilkesine uyulması, dinlenilme hakkının tanınması ve sözlü sınav sonuçlarının gerekçeleri ile birlikte açıklanması gibi ilkeler yol gösterici nitelikte olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sözlü Sınav, İyi Yönetim İlkeleri, Eşit Davranma Yükümlülüğü, Dinlenilme Hakkı, Açıklık İlkesi, Gerekçe İlkesi

Post-Fordizm Bağlamında Emperyalizm ve Küreselleşme İlişkisi Özet

Arş. Gör. Ekin Cansun Çılga Koç
ORCID ID: 0000-0001-5015-6503
Koç Üniversitesi

ÖZ

Küreselleşme kavramı neoliberal dönemle beraber yaygın kullanıma kavuşmuştur. Ulus devletlerin bittiği tezi ortaya konmuştur. İddia edilen dünya ekonomisinin hiç olmadığı kadar bütünleştiği ve kültürel kodların aynılaştığıdır. Oysa ki dünya ekonomisi kapitalizmin ortaya çıkışıyla beraber zaten bütünleşmişti. Yeni olan sadece kültür endüstrisinin ortaya çıkışıdır. Küreselleşime kavramı aslında emperyalizm kavramının meşruiyetini ortadan kaldırmak için ortaya atılmıştır çünkü liberal tezlerden biri emperyalizmin ortadan kalktığıdır. Emperyalizm sermaye ihracının yaygınlaşması ve akabinde siyasi hegemonyanın tesisi anlamına gelir. Merkez capitalist ülkeler bu güce haizdir. Bu ülkeler kendi ulusal egemenliklerini korurken çevre ya da yarı çevre ülkelerdeki sermayelerini ve siyasi hegemonyalarını koruyabilmek için söz konusu ülkelerin ulusal egemenliklerini aşındırma yoluna giderler. Küreselleşme kavramının neoliberal dönemmle beraber yaygın Kabul görmesindeki en temel etken birikim rejimindeki dönüşümdür. Başka bir deyişle post-fordist döneme gçeilmesidir. Post-fordist birikim rejimi ise parçalı, esnek, talebin kısıtlandığı arzın ön plana çıktığı model anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, üstyapı yani küreselleşme kavramının olumlu anlam atfedilerek kullanıldığı ideolojik söylem ise bu parçalılıktan etkilenmiştir. Bu bakımdan küreselleşme kavramı emperyalizmin yerini alarak onun meşruiyetini yeniden üretmektedir. Bu çalışmanın temel amacı da emperyalizm ve küreselleşme kavramları arasındaki bu ilişkiyi post-fordist üretim biçiminin ortaya çıkışı ile dönüşen ekonomik ilişkiler bağlamında incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Post-Fordizm, Küreselleşme, Emperyalizm, Neoliberalizm